Marele Premiu pentru roman
al Academiei Franceze 2017

POLIROM

Daniel Rondeau

Mecanica haosului

BIBLIOTECA POLIROM

Daniel Rondeau

Mecanica haosului

Traducere din limba franceză şi note
de Mădălin Roşioru

POLIROM
2019

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-7690-3
ISBN PDF: 978-973-46-7691-0
ISBN print: 978-973-46-7658-3

Coperta: Carmen Parii
Pe copertă: Hieronymus Bosch (1450-1516), *Carul cu fân*, 1500, detaliu

Libris .RO
Respect pentru oameni și cărți

DANIEL RONDEAU (n. 1948) este scriitor, jurnalist (cu articole în *Libération*, *Le Nouvel Observateur*, *L'Express*, *Paris Match*) și diplomat francez (fost ambasador în Malta). A publicat peste douăzeci de titluri cuprinzînd autobiografie și ficțiune, literatură de călătorie și eseu istoriografic, dovedind un atașament constant pentru orașele mediteraneene (Tanger, Alexandria, Istanbul și Cartagina). Printre romanele care i-au adus notorietatea se numără *Les Fêtes partagées* (1994), *Alexandrie* (1997), *L'enthousiasme* (1998), *Vingt ans et plus* (2014), *Boxing club* (2016). În 2017 i se decernează Marele Premiu pentru roman al Academiei Franceze pentru *Mecanica haosului*.

Pentru Noëlle,
pentru Habiba (cea adevărată!)
și tovarășii ei întru nenorocire

„Într-o țară stranie, chiar în țara mea.“

Louis ARAGON, *Diana Franceză*

„Ah! țineți minte însă: drama aceasta nu este o plăsmuire sau un roman.
All is true; ea este atât de adevărată, încât oricine poate s-o regăsească în propria sa viață, în propriul lui suflet.“

Honoré de BALZAC, *Moș Goriot*[1]

1. Honoré de Balzac, *Moș Goriot*, traducere de Cezar Petrescu, Editura Mondero, București, 1997, p. 8.

PROLOG

„M-aș putea întoarce să trăiesc cu animalele“[1]

[1]. Walt Whitman, *Cântec despre mine – Song of myself*, traducere de Mihnea Gheorghiu, Editura Univers, 1976, p. 45.

Muzeul de arheologie, Cairo, Egipt

Într-o zi de octombrie, spre sfârșitul anilor ’60, un englez cu înfățișare de adolescent mi-a trecut pragul biroului. După-amiaza era deja înaintată, muzeul se închisese de mult, rămăsesem singur cu paznicii și mă pregăteam să plec. Bruce (nu-i înțelesesem numele când se prezentase) tocmai își abandonase slujba de la Sotheby’s ca să studieze arheologia la Edinburgh.

„Mă întreb dacă n-am făcut cumva o greșeală întorcându-mă la universitate, la vârsta mea, mi-a spus el…

— De ce să fie o greșeală?

— Nu sunteți depresiv? Nici nu aveți tendințe de suicid?

— Nu mi se pare, dar nu văd legătura.

— Atâția arheologi vor să ne tragă în mormântul lor… Mă întreb dacă nu e cumva vreun blestem la mijloc. Aveți noroc că vă aflați aici, printre mumii. Orizontul meu este Anglia romană, înconjurată de *limes*. Deprimant. Mă simt în închisoare.“

Bruce mi-a explicat că vrea să ajungă în Sudan, unde mai fusese o dată, în urmă cu doi ani. Un prieten jurnalist care locuia la Barcelona îl sfătuise să treacă pe la mine. Rămas de curând văduv, îmi începeam studiile și prinsesem ca prin minune un stagiu în Cairo. Bruce, mai în vârstă ca mine, îmi

părea și mai nebun. L-am dus să bem ceva la cafeneaua Nubien dintr-un hotel de pe malul Nilului.

„Ați auzit despre neamul Beja? m-a întrebat el.

— Niciodată.

— Sunt niște nomazi din Sudanul oriental. Kipling le cântă vitejia.

— De ce anume vă interesează?

— Sunt exact ceea ce noi nu mai suntem. Beduinii ăștia nu fac nimic cât e ziua de lungă, bărbații pierd o grămadă de vreme să-și aranjeze părul. Extrem de agresivi ca războinici, *first class fighting men*, nu aspiră la nici un confort material.

— Toate astea vi se par ceva pozitiv?

— Am rătăcit secretul vieții. Ei încă respiră aerul paradisului. Îl știți pe Walt Whitman…

— «*M-aș întoarce să trăiesc cu animalele*»…

— Excelent! Pentru un francez, sunteți surprinzător. Isus, marele nostru șaman, s-a născut într-un staul, lângă un bou și un măgar. Creștinismul era pe atunci o poveste cu turme, cu oi rătăcite…“

Înainte de a ajunge în Cairo, eu, care nu deschisesem niciodată Biblia, cumpărasem un Coran pe care-l citisem și-l adnotasem. Așa c-am putut să-i vorbesc lui Bruce despre tradiția călătoriei în Islam și despre peregrinare ca „jihad pe calea lui Dumnezeu“.

„Aveți dreptate, spune Bruce. Mahomed a spus că nimeni nu ajunge profet fără să fi fost păstor înainte.“

În noaptea aceea, îl găzduisem pe Bruce în camera mea de la Institut. Mă întrebase dacă poate să le dea adresa mea prietenilor care ar fi vrut să-i scrie cât va fi în Sudan. În dimineața zilei următoare îl însoțisem pe străzile din Cairo.

Voia neapărat să găsească ilustrate pe care se grăbise să le scrie și să le pună la poștă. Bruce n-a mai trecut niciodată să-și recupereze corespondența. Nu l-am mai revăzut niciodată, iar lumea s-a schimbat mult de la acea întâlnire.

PRIMA PARTE

Lume mică

1

Les Tamaris, La Marsa, Tunisia

Cunosc personal aproape toate personajele poveștii pe care-o veți citi. Pașii lor sinuoși mi-au tăiat calea la un moment dat. Și nu din întâmplare! Destinul pregătise cadrul tapiseriei mele. Nu mi-a rămas decât să inițiez mișcările de du-te-vino.

Un caleidoscop a apărut. Chipuri, orașe, case, țărmuri. Ultimele peisaje ale vieții mele. Câteva voci au ieșit din năuceala asta, i-au dat *un fel de unitate de nedefinit*. Astăzi, Habiba vorbește cel mai aproape de inima mea.

2

Templul de la Mnajdra, Malta

Deschide ochii, își spune cu voce tare: „Sunt Habiba și trăiesc“ și își aude glasul.

Au trecut deja trei zile de când marea i-a aruncat pe stânci. Ieri după-amiază, după ce și-a târât fratele de pe țărm până la grota care avea să-i adăpostească, s-a prăbușit. Pentru prima dată de la naufragiu, a dormit. Când se trezește, își aude fratele

gemând. Respiră cu greu, inconștient, chircit pe un covor de iarbă.

De cât timp n-a mai mâncat nimic? Ultima ei masă fusese în ajunul plecării, la Tripoli. Pâine, zahăr și mai multe cubulețe de brânză topită La Vache qui rit. Ieri a cules câteva smochine din arbuștii de pe terenul arid. Ca să-și păcălească foamea, a mestecat alge și mărar sălbatic. O sticlă de apă minerală abia începută, aruncată de un amator de drumeții, le îngăduise, ei și fratelui său, căruia febra îi dă frisoane, să-și potolească setea.

Are degetele zdrelite, o tăietură la încheietura dreaptă, i se învârte capul, tremură, dar somnul a făcut minuni: să se ridice, să meargă, să iasă din peșteră, să respire, să privească marea, totul i se pare aproape simplu. *Sunt o moartă care merge și vorbește.*

Cu mâna la gură, un pic uluită, se așază pe o piatră, cu fața spre intensitatea nopții. În umbră se întrețes fosforescențe de un albastru foarte dens care înfășoară adânciturile râpelor, oglinda apelor, nemărginirea cerului. Fiecare petic de stâncă de pe acest mal pe care nu-l cunoaște i se pare familiar.

Noaptea, stelele, pietrele i-au devenit prietene.

Gândurile îi urcă pe scările cerului și-i hoinăresc către astre. Își zărește tatăl, răposat de mult. Rezemat de pernuțe, ciupește corzile unei lăute și fredonează un cântec de leagăn. Îi zâmbește. *Tata mă vede, pentru mine cântă, mă liniștește ca pe vremuri, când mi-era frică, înainte să adorm. Nu-mi mai e frică, sunt Habiba și trăiesc și cânt cu tata.*

Își privește palmele, i se pare că pâlpâie ca niște opaițe, asta o liniștește. Și le duce la buze; sărută mâinile care i-au smuls fratele din mare. *Sunt Habiba și trăiesc. Și el trăiește, slavă Domnului.*

De cât timp a plecat din satul strămoșilor ei? Oare va putea cândva să se întoarcă în timp și să-și revadă mama pe care-a lăsat-o în urmă? Își amintește o piesă a lui Michael Jackson. „*Billie Jean*“… Unul dintre verii ei îi arătase pe telefonul mobil clipul cântărețului. Ea se antrenase să reproducă pasul *moonwalk*. Îi ieșea aproape perfect, când tatăl ei o surprinsese dansând în spatele casei. El, care nu ridica niciodată vocea, se supărase îngrozitor și-l izgonise pe vărul ei cu lovituri de ciomag.

Nu știe dacă e o amintire bună.

Piesa „*Billie Jean*“ îi rămâne în cap.

Mediterana respiră lent. Atât de liniștită…

Habiba începe să tremure din nou.

Frica s-a întors. Îi scormonește măruntaiele. Deodată țipă. Revede grozăviile îndurate pe barcă din clipa în care marea, răscolită de vânturi potrivnice, începuse să-și arate o față neliniștitoare. Era noapte. Erau în derivă de patru zile și-și sfârșiseră rezervele de apă. Cineva a strigat că ajunseseră aproape de coastă și că avea să se crape de ziuă. Cele două motoare Yamaha ale bărcuței *dinghy* se înecaseră.

Rătăciți, buimaci, arși de soare și de sare, cu mâinile tremurând de frig, șfichiuiți clipă de clipă de valuri, călătorii se ghemuiseră unii în alții. Toți se scăpaseră pe ei de frică. Căcatul ajunsese să miroasă mai tare ca marea. Mulți încă mai încercau să creadă că aveau să-și părăsească în curând pluta lor de cauciuc și să pună piciorul pe pământul Europei, că nu era decât o chestiune de răbdare. Le mai trebuia încă puțin curaj. Unii se rugau cu voce tare. Toți cei care nu plângeau.

În câteva clipe, situația lor devenise critică. Vântul se întețise și mai tare și biciuia marea din toate părțile. Valurile se căscau

mugind, se umflau în salturi, urcau spre cer, ridicau bărcuța *dinghy* pe gheizere de spumă, apoi o respingeau cu violență, sfârtecând-o de fiecare dată în golurile lor. Fuseseră de-ajuns câteva valuri, și mai violente, iar Habiba își văzuse tovarășii aruncați peste bord.

Dispăruți fără urmă.

Se întreabă cum de-a scăpat din valuri. Dar fratele ei? Cine le-a dat tăria? Cel Milostiv? Cei Șapte Adormiți?

Ascunsă între stânci, lângă fratele ei rănit, la capătul puterilor, paralizată de oboseală și de grijă, pe jumătate inconștientă, a văzut elicopterul ridicând cadavre și lăsându-le pe un drum unde staționau câteva ambulanțe.

Niște câini alergau. Se apropiau.

Cu o zi mai devreme, pe la sfârșitul după-amiezii, și-a adunat forțele și i-a alungat cu pietre. O piatră mai grea ca altele a nimerit o corcitură mare și zburlită, cu picioarele scurte, cea mai agresivă din mica haită. Crapă! Cară-te, hoitarule! Crapă! Se rostogolise pe jos, schelălăind, ca un lătrat lung, plângăcios, apoi se îndepărtase, cu coada-ntre picioare, urmat de tovarășii lui.

Închide ochii.

Afurisiții de câini…

Liniștește-te, ești Habiba și trăiești.

3

Les Tamaris, La Marsa, Tunisia

Mă numesc Sébastien Grimaud, sunt un arheolog care deocamdată se cam ține la distanță de șantierele sale. Am primit, la începutul iernii, vizita fiului unui ofițer turc care mă ajutase pe vremuri, când făceam săpături pe situl din Efes. El mi-a dat ghes, fără să știe, să pun din nou mâna pe carnetul meu de notițe.

Îl întâlnisem pe acest militar la începutul anilor ’80, pe aeroportul din Istanbul, pleca pe urmele familiei, aflată deja în vacanță pe malurile Lacului Tuz. Traficul aerian, nu mai țin minte din ce motiv, era puternic perturbat. Mai multe avioane, printre care și al nostru, aveau peste cinci ore întârziere; simpatizaserăm, în pofida faptului că nu aveam multă stimă pentru regimul pe care îl servea.

Îmi observ semenii, le pun întrebări și le ascult răspunsurile înainte de a-i judeca. Această formă de înțelepciune n-a fost, mult timp, decât o consecință a timidității mele. În tinerețe aveam un caracter închis, prea pasiv pentru a le trezi interesul membrilor familiei mele. Multă vreme oamenii au crezut că nu sunt un tip de treabă. Mai târziu, au pretins că fac pe snobul. De fapt, hibernam în pielea copilăriei mele, trezindu-mă doar în fața oglinzii săpăturilor în care căutam, după ploaie, cioburi de silex sau vârfuri de săgeți sau târându-mă prin culoarele de acces către camerele sepulcrale de pe valea Petit Morin, grote nebăgate în seamă de vizitatori, la poalele unei costișe.

Întrebările pe care nu îndrăzneam să le pun contemporanilor mei, rude sau prieteni, le adresam acelor necunoscuți care, cu câteva mii de ani mai devreme, săpaseră puțuri de extragere a silexului, cu coarne de cerb, în masive de cretă.

Conversația permanentă cu morții m-a ajutat să pătrund în complexitatea epuizantă a celor vii. Din fericire, nu am descoperit decât târziu această frază din Shakespeare care mă perturbă în mod retrospectiv: „Blestemat fie cel ce-mi tulbură odihna oaselor“. Dacă aș fi dat peste ea mai devreme, mă tem că întreaga mea existență s-ar fi schimbat.

Aeroportul din Istanbul, pe vremea întâlnirii mele cu Demir, era de dimensiuni modeste, în pofida unei activități internaționale deja importante. O mare dezordine domnea de altfel în terminalul în care fuseserăm poftiți să așteptăm. Nu existau destule locuri pentru toată lumea și mulți călători ședeau pe jos sau pe valize. Americani, germani, dar și oameni de afaceri turci. Niște musulmani bulgari, mai mult sau mai puțin izgoniți de la ei, prăbușiți într-un damf de țap, pe movilițe de bagaje împrăștiate și prost închise, alcătuiau un grup compact în centrul holului.

Niște chelneri cu fes și ilic otoman ne aduseseră până la urmă ceai și tipsii mari cu iaurturi proaspete. Vecinul meu mă observase peste umăr cum îmi terminam iaurtul clătinând trist din cap. Scosese din rucsac o ploscă de whisky și-mi întinsese paharul lui de plastic. Acceptasem, el se prezentase: „Colonelul Demir…“ Nu-mi închipuisem că bărbatul amabil, vorbitor de franceză, cu haine confortabile, ar fi putut aparține juntei aflate pe atunci la putere în Ankara.

Mai târziu îmi făcuse cunoștință cu familia lui și mă vizitase de foarte multe ori împreună cu copiii, printre care și Levent (încă îi păstrez ecoul râului în amintire), pe șantierele arheologice pe care le favorizase, răvășind lentoarea și reticențele administrative ale funcționarilor de la Antichitățile

turce. Ne-a deschis atâtea uși, încât, cu acordul tacit al superiorilor mei, îi dăruisem un bust roman din Antichitatea târzie, copie din epocă a unei statui celebre. Am ținut multă vreme legătura, înainte să ne pierdem din vedere.

Ce șoc când m-am trezit cu fiul lui la ușă, acum câteva luni. Mi-a scăpat un strigăt de surprindere în momentul în care Rim, care locuiește la mine, a venit să-mi spună că un anumit domn Demir ar dori să-mi vorbească. Demir! Când l-am văzut pe Levent, timp de câteva secunde chiar am crezut că e tatăl lui. Aceeași textură a tenului, cu părul scurt, aranjat la fel, cu mocasini Timberland (mi-am închipuit imediat că păstrase contactele tatălui său din Washington), cu același timbru al vocii.

„Dar cum de m-ai găsit? Ai venit din Istanbul până aici să te vezi cu mine?“

Nu venea din Turcia, ci din Libia. Niște arheologi libieni îi vorbiseră despre mine și-i spuseseră că locuiesc aici, aproape de Tunis. „Vii din Benghazi, cu mașina?

— Am plecat aseară, se circula bine, dacă nu m-ar fi blocat prostește la postul de frontieră...“

Bănuiam că are nevoie de ceva vreme până să-mi vorbească despre scopul vizitei lui.

L-am dus să mănânce la o terasă peste care adia briza, în apropiere de port. Am împărțit o carafă de vin alb și niște fileuri de sardine crude. Mă concentram asupra mâncării, așteptând să se dea pe față. Carnea sardinelor era ca de fildeș, de un alb foarte pur cu niște irizări albăstrii. În clipa în care am cerut cafelele și nota de plată, am crezut că are să se destăinuiască, dar numai seara târziu a intrat în miezul subiectului, evocând situația din Libia, unde mergea deseori.

„Nu mai există stat, nu mai există instituții, războiul civil face ravagii…

— Islamiștii sunt pe cale să preia controlul țării.

— Guvernul meu încearcă să contribuie la stabilizarea regiunii… Și, cum știți, anumite grupări au început să distrugă patrimoniul național. Moscheile din centrul istoric al orașului Tripoli, dar și monumentele celor două cetăți romane extraordinare care rezistaseră la aproape orice…

— Ce anume aștepți de la mine?

— Anumiți responsabili libieni cred că ar fi mai bine să scoată din țară o anumită parte din aceste comori decât să le distrugă…“

Înțelesesem. Levent chiar era fiul tatălui său.

În Irak și în Siria, traficul de antichități era, împreună cu petrolul, una dintre principalele surse de venit ale islamiștilor. Ce nu demolau vindeau.

Levent venise să-mi ceară asistență și expertiză. Să-l ajut să instituie în Libia o astfel de rețea. I-am cerut un răgaz de gândire și să-mi aranjeze câteva întâlniri de explorare. Rim i-a pregătit camera de oaspeți, a plecat în dimineața zilei următoare.

Levent îmi trecuse pragul într-un moment în care viața mea intra pe o pistă nouă. Cecurile pe care le primeam de trei ani de la editorul meu îmi grăbiseră depărtarea de CNRS și mă făcuseră să refuz două sau trei șantiere arheologice de urgență, precum cele pe care obișnuiam să merg în fiecare iarnă, de douăzeci de ani, adesea departe de bazele mele obișnuite. Succesul neașteptat al cărții mele despre Alexandru cel Mare îmi dăduse rutina peste cap.

Pe acest *Alexandru*, publicat la comanda unui editor de cărți științifice de pe rue des Écoles, îl scrisesem pornind de la notițe foarte vechi. Lucrare scurtă, alcătuită dintr-un jurnal de săpături, garnisită cu cugetări personale și îmbogățită cu citate din istorici greci, persani sau arabi. Genul de carte care în general nu depășește trei sute de exemplare. Dar un post de radio mi-a cerut s-o adaptez în „micropovestiri“ de câte șapte minute, difuzate zilnic pe timpul verii. Succes imediat, librării prădate, ediție de buzunar căreia i se făgăduia același succes, traduceri.

N-am șovăit. Mama doar ce murise, îi scosesem casa la vânzare. Țara mea mă obosea. La fel și contemporanii mei. Izbuteau isprava glorioasă de a fi în același timp depresivi și aroganți, se lăsau pe mâna unor politicieni mediocri. Aveam impresia că lumea în care crescusem, cu reperele ei bine stabilite și așa-numitele ei moravuri, tot ce mi se păruse insuportabil în alte vremuri, era pe cale să dispară sub ochii mei. Mi se întâmpla să le regret.

„Cariera“ mea științifică se apropia de final, le-am întors spatele groparilor, am anticipat ghilotina pensionării și am venit să mă instalez aici. Dacă tot e să trăiesc printre ruine, măcar să mi le-aleg singur.

Am cumpărat Les Tamaris, o casă din La Marsa, în apropiere de Tunis. Nu departe de țărm, într-o zonă nesigură, pe linia punctată a frontierei care, în jurul Mediteranei, desparte banul de sărăcie. Și trecutul de prezent. Unde mă pot simți acasă? întreba Nietzsche. În enorma baracă în stil maur, cam răpănoasă, umedă peste iarnă, mă simțeam, pentru prima dată, acasă.

Am șaizeci și doi de ani, sunt suplu, de talie medie, cu părul negru, încă mai am energie, mănânc, beau, mi se scoală, am doar câțiva peri albi în barbă, și-mi voi trăi, pe linia punctată a acestui ținut tunisian, noul anotimp al vârstei mele. Noul sau ultimul? Iată ce m-a întrebat Levent, care a moștenit și ironia tatălui său.

Exteriorul casei nu e cine știe ce. Suntem departe de vilele patriciene din cartier, înconjurate de flori de hârtie și păzite de bărbați în negru, conectați zi și noapte la șefii lor prin mufele din urechi. Nimic ostentativ, așadar, doar cu un rest de eleganță pe fațada decrepită, pe care cineva mâzgălise cu smoală un strașnic: BEN ALI, CARĂ-TE! Maidanul care coboară spre port, împărăție a pisicilor rupte de foame, este împestrițat cu gunoaie și cu lemne aduse de apă. Întrețin lipsa de precizie. Meșteri tunisieni mi-au renovat interiorul. Nu m-am zgârcit și mi-am făcut un decor sumar și confortabil.

Din camera mea de la primul etaj, îl aud pe vecinul meu când pleacă și când vine. Trăiește din pescuit și din grădinărit. Motorul bărcii lui îmi servește drept ceas. Rim s-a mutat cu mine la câteva săptămâni de la sosirea mea. Ca toți tinerii lăsați în voia lor, se trezește târziu. Am toate diminețile libere pentru scris.

4

Ankara, Turcia

Levent s-ar fi putut duce la Kobani cu elicopterul, dar a preferat să conducă. Când să plece din Ankara, înainte de răsăritul

soarelui, chiar îi dăduse liber gărzii de corp care-i pregătise Range Roverul, umplut cu canistre de rezervă. „Ia-ți o zi liberă, n-am nevoie de tine…“ În timp ce trece prin dreptul Lacului Tuz, urmărind cu privirea un stol de flamingo roz, își amintește că mai venise acolo în vacanță cu tatăl lui (după aceea plecau toți în fiecare an în Florida, unde își petreceau câteva săptămâni).

Apropiat al generalului Kenan Evren, care avea legături cu americanii, tatăl lui lucra pentru serviciile secrete, ca și el. Sub acoperire kemalistă, coopera cu CIA. *Roata se întoarce, tata lupta împotriva islamismului, iar eu îl susțin, deocamdată, fiecare generație trebuie să se adapteze la ce vine, și el a avut parte de vremuri bune și ne-a făcut să profităm de ele. Acum e rândul meu să intru pe teren…* Gândurile îi zburdă pe coclauri, drumul e lung.

Se gândește la întâlnirea lui de mâine. Curiozitatea, mai mult decât recunoaște, îi este ațâțată de ideea întâlnirii cu acest nou cadru de conducere al Statului Islamic, despre care toată lumea spune că este un formidabil *spin doctor*. Își amintește de prietenii lui din Pentagon, pe care nu-i mai vede la fel de des, chiar dacă păstrează strâns legătura, apoi reface mental estimarea tuturor conturilor lui *offshore* (în Luxemburg, în Singapore…). Aproximările zilnice, distracția lui preferată, îl aduc cam în aceeași stare ca mesajele porno pe care i le trimit frecvent târfele rusoaice pe care le frecventează de fiecare dată când merge la Istanbul. Încearcă să socotească ce le va lăsa celor doi băieți ai lui când va pleca. *Cât mai târziu posibil, sper… Inșallah. Am încă ani frumoși în fața mea*. În mod normal cei doi fii ai săi vor avea parte de o viață îndestulată până la sfârșitul zilelor. Și copiii lor la fel.

Ca anumiți oameni cu viață haotică, Levent se liniștește căutând precizie și coerență în felul în care-și organizează programul zilnic. Fiecare lucru trebuie să fie la locul lui. Chestiunile legate de viața sa privată se supun unei ordini riguroase. Astfel, a insistat să primească (pe un telefon codat și de două ori pe zi) situația exactă a tuturor conturilor sale din străinătate.

Speculațiile asupra averii sale îl readuc, într-o înlănțuirea aproape perfectă, la amintirea ultimei lui întâlniri cu Katiușa (*bucile ei mici și rotunde... marmură caldă... Ca o sculptură. Trebuie s-o revăd, trebuie s-o duc altundeva, la Istanbul, o dată, treacă-meargă, față de rusoaicele astea care nu se gândesc decât să facă bani, trebuie să rămân prudent... O manipulare nu e niciodată exclusă...*). Vânzoleala gândurilor, banii, sexul, sexul, banii, toate scenariile plauzibile pe care le are în vedere îl destind. Se simte în formă, zguduit la intervale regulate de puternice creșteri de adrenalină care îi dau o stare de euforie. Depășind un convoi militar lung, care se îndreaptă, la fel ca el, spre frontieră, se întreabă dacă n-ar putea-o lua pe Katiușa cu el în Malta, cu ocazia următoarei lui misiuni. *Am lua feribotul din La Valletta, traversarea durează mai puțin de două ore și am tuli-o în Sicilia. Am cincizeci și doi de ani, peste zece ani, fetele... Iar tipa aceea, ce cadou...! Profetul însuși ar lua-o razna dacă ar vedea cum i se ridică sfârcurile...*

Levent începe să și-o frece fără să-și dea seama, apoi renunță. Conduce cu viteză până la Adana, drumul nu e foarte circulat, cu excepția cortegiilor interminabile care se îndreaptă spre frontieră.

Se întreabă câte misiuni va trebui să mai facă, având impresia că merge pe un fir deasupra hăului. Nu e prima oară

când se gândește la momentul în care se va lăsa. *Astăzi, serviciul are cash, o grămadă de cash, evenimentele ne dau o marjă de manevră nesperată... Erdoğan are nevoie de mine... sunt o piesă deloc neglijabilă în jocul lui... și totuși... le dau câteva dulciuri americanilor... Cooperăm cu islamiștii... deocamdată, toate astea nu-s deloc odihnă... trebuie să știi să jonglezi... știu, toată lumea e mulțumită... mai puțin tâmpiții ăștia de kurzi... cât va mai dura...* Primele ambuteiaje apar la intrarea în Adana, după mai multe ore de drum.

Face plinul, oprește la o terasă cât să fumeze o țigară și să mănânce o frigăruie de miel, cu un pahar de suc de nap fermentat, apoi pleacă din nou. Levent se abandonează din nou zumzetului unei circulații fluide. *Ce bine că am plecat singur, l-aș fi avut pe cretinul ăla pe cap tot drumul...* Șoseaua străbate câmpuri imense de portocali și de bumbac, întrerupte de culturi de zarzavat.

Îi ia o grămadă de timp să traverseze Osmaniye, care se lungește într-o suprapunere de coline. După aceea, mai face vreo cinci ore până se apropie în sfârșit de Kobani, *Ayn al-Arab, cum spun ei,* pe un drum totuși larg, în mijlocul pustietății. Aproape ajuns la destinație, Levent iese din mașină și urcă pe un taluz ca să privească orașul în care kurzii și jihadiștii se bat corp la corp de la sfârșitul verii.

De cealaltă parte a frontierei, ultimele raze de soare scaldă într-o lumină purpurie orașul distrus de săptămâni întregi de lupte și bombardamente. Kobani pare aproape, în pofida gardului de sârmă ghimpată. Minarete rămase ca prin minune în picioare, clădiri spintecate, case în ruină sau în flăcări, din care se înalță fuioare groase de fum, pete verzi ale câtorva grădini peste ocrul nisipului, fațade albe. Convoaie militare

brăzdează câmpia, ridicând nori de praf peste câmpurile secerate. În partea turcească, la douăzeci de metri de el, câteva ambulanțe cu sirenele urlând își croiesc drum printr-o mulțime considerabilă.

Levent rămâne cu ochii țintă la populația care fuge de atrocități și care și-a pierdut toate reperele. Bătrâni cocârjați peste bastoane, ciorchini de copii cu ochii măriți de foame și de frică, țărănci cu fuste lungi, unele își poartă copilul la sân, handicapați, cerșetori, răniți și mutilați sprijiniți în cârje improvizate, dar și, amestecați în valul continuu al mizeriei, mici negustori de apă sau de fructe, de pâine, gură-cască și hoți, derbedei fataliști care-și așteaptă momentul, dealeri sau cămătari, costume murdare, obraji nebărbieriți.

Levent apreciază clipa care-i dă impresia că-i un bărbat rămas în picioare în zbuciumul Istoriei, într-un loc în care nimic nu-i va tulbura libertatea de acțiune și, cumva, confortul. *Sunt un războinic nomad, strămoșii mei au hărtănit în copitele cailor drumurile stepelor timp de veacuri, înainte să cucerească noua Romă, avem sprinteneala și forța, nu voi fi niciodată ca amărăștenii ăștia, forța e în mine, mă mișc, sunt în joc. Și le-o trag unor păpuși albe.*

Combatanți înarmați, ziariști, fotografi, echipe de televiziune venite din lumea întreagă se amestecă printre hoardele de refugiați ce rătăcesc în labirintul străzilor din spatele liniei de demarcație.

De la începerea luptelor, un alt oraș s-a născut și a crescut de această parte a frontierei.

Un megalopolis la firul ierbii, ivit din haos.

Noroi și praf.

Pretutindeni tabere, focuri, munți de gunoaie, tranșee pline cu căcat, corturi paramilitare lungi, de depozitare, nacele rotunde în culori pastel furnizate de ONG-uri sau adăposturi meșterite din covoare și din cuverturi întinse peste armături de crengi. Mulți refugiați sirieni. Mai multe familii sunt îngenuncheate în colb și se roagă în șoaptă. Creștini…

La fiecare *check point*, grupuri verzi sau albastru-închis de militari turci. Controlează toate intrările și toate ieșirile.

De cealaltă parte, Siria. *Să vezi ce te futem, Bașar, să vezi ce te-apucăm noi de coaie…*

Trecerile se fac cu țârâita.

Levent se apropie, nu fără greutate, de un baraj și-și declină calitatea într-un post de care se ocupa poliția specială a președintelui Erdoğan. Imediat, un tânăr locotenent îl conduce până la o vilă izolată, pe înălțimi, ce le servește drept Cartier General ofițerilor turci care-și petrec cea mai mare parte a timpului cu ochii lipiți de binoclu. „Ținem evidența punctelor și raportăm, îi spune unul dintre ei lui Levent. Domnule comandant, păcat că n-ați venit ieri, coaliția era în acțiune. Rar se poate asista la raiduri aeriene în astfel de condiții. Avioanele F-16 au trecut de mai multe ori pe durata zilei… foarte interesant, vă pot arăta filmele, dar și o droaie de hârțoage în perspectivă, din fericire nu acționează în fiecare zi…"

Apreciază că este numit comandant, deși nu are nici un grad. Doar un număr în marea carte a serviciilor turcești.

Doarme în casă. Căpitanul i-a dat patul lui. Noaptea e scurtă. În dimineața zilei următoare, un șofer în civil îl duce într-o altă vilă, situată la câțiva kilometri, în Suruç. Și aici, ca peste tot în această parte a lumii, viața de zi cu zi e răvășită de război. Sate din pânză de cort și sicrie aliniate cu sfoara. Niște buldozere

tocmai nivelează un teren ca să facă loc pentru prefabricate și să sape gropi comune. Deja cinci tabere de refugiați, cei mai mulți kurzi. Camioane cu provizii așteaptă de mai bine de-o săptămână, pe marginea drumului, autorizația de a aproviziona Kobani.

Casa este nelocuită, proprietarul, patron al unui lanț local de supermarketuri, a fugit de frica luptelor. Paznicul, un bătrân cu părul alb ca neaua, cu un braț într-o eșarfă, îi pregătește o cafea, apoi iese în grădină. La ora nouă fix, o mașină se oprește în fața porții. Șoferul se grăbește să deschidă ușa pasagerului.

Levent asistă la scenă de la o fereastră de la primul etaj, nu fără o anumită surescitare. Apariția punctuală a personajului cu pricina îl întărește în ideea că aparține, la fel ca vizitatorul său, castei celor aflați în afara legilor vieții obișnuite. Bărbatul, îmbrăcat după moda occidentală, este lungan și aproape slab.

„*Salam aleikum!* Sunt foarte fericit să vă întâlnesc. Spuneți-mi Murad, de altfel este chiar prenumele pe care mi l-ați dat pentru pașaport, nu?“

Vorbește într-o engleză corectă, dar cu intonații curioase, decupând fraze scurte, într-un mod foarte articulat. Levent crede că încearcă să-și ascundă accentul. Chip ascetic, profil de pasăre de pradă, părul periuță, dat peste cap, patruzeci de ani. Serviciile lui Levent n-au reușit niciodată să-i găsească adevărata identitate. Singura certitudine: origine irakiană, fost ofițer de-al lui Saddam Hussein, s-a alăturat batalioanelor islamiste de mai mulți ani și se prezintă astăzi drept unul dintre cadrele de conducere ale Statului Islamic însărcinate cu relațiile internaționale, ceea ce nu înseamnă nimic.

„Formalitățile de la vamă n-au fost prea…

— …prea complicate? Cu siguranță nu, grație dumneavoastră, mulțumesc. Am beneficiat de documente de călătorie ireproșabile.

— Le puteți refolosi diseară, trecând frontiera prin același punct. Dar, atenție, purtați un act de identitate biodegradabil. Mâine, după ora șapte dimineața, dacă vă prezentați cu acest document, veți fi arestat pe loc.“

Discuția lor durează trei ore. Cei doi bărbați sunt în legătură de mult timp, dar e prima dată că se întâlnesc. Murad, foarte metodic, conduce discuția pe care o consideră „o trecere în revistă destul de generală a dosarelor fierbinți“. El îi propune să se pună de acord, de la bun început, că întâlnirea lor nu putea să fie altfel decât pe deplin secretă. „Este o condiție prealabilă, spune Murad cu un zâmbet ciudat.

— Nu ne cunoaștem, încuviințează Levent. Nu ne-am întâlnit niciodată. Această conversație nu a avut loc.“

Începe de îndată un schimb de informații foarte minuțios despre Siria, intențiile kurde („În această privință, apreciem că n-ați închis de tot robinetul informațiilor“, spune Murad fără să zâmbească), Irak, Mali, Liban, Egipt, Libia și, desigur, Kobani. Cei doi bărbați rămân la fel de concentrați în timp ce-și vorbesc, pe un ton mereu egal, fără să se piardă niciodată din ochi.

Murad, cu picioarele încrucișate, își tot aprinde o țigară pe care nu o termină. Cu nasul arcuit și fin, cu gura prinsă între două riduri, cu barba tunsă și strălucitoare, poartă pe chipul emaciat suficiența celui a supraviețuit mai multor atacuri ale dronelor americane. În fața lui, Levent pare mai greoi, mai împlinit, chiar mai fragil (dar exagerează). Își ascultă cu atenție interlocutorul (a învățat să tacă pentru a-i face pe ceilalți să vorbească) și-l cuprinde în raza ochilor lui negri, fără ca asta să-

l împiedice să pună rafale de întrebări scurte și incisive, a căror precizie îl descumpănește uneori pe cel din fața lui.

Nici unul, nici celălalt nu-și iau notițe.

Rețele, finanțări, armament, relații cu statele „prietene“, nimic nu e lăsat deoparte. Informații generale, de-a valma, mai curând de natură politică. Evident, intoxicările și minciunile sunt în meniul „trecerii lor încrucișate în revistă“.

Murad nu ezită, în treacăt, să se folosească de arta lingușirii, dar fiecare din complimentele sale nu izbutește decât să răsune ca un semnal de alertă în creierul lui Levent.

Sunt doi motani care se observă, se adulmecă, cu ghearele scoase ca să înșface tot ce le trece prin față, fără să înceteze vreodată să caute puncte de convergență pentru interesele lor comune. Ultimul lor schimb de informații se referă la Libia. Fiecare a profitat de pe urma conversației care nu există și fiecare cugetă acum la valorificarea informațiilor culese. Levent deschide fereastra și-i cere militarului de la postul de gardă din grădină să le aducă două cafele. Înainte de sosirea acestuia, cu o tavă albastră din plastic, Murad se ridică și privește orașul Kobani, care arde. Fără să se întoarcă, adaugă:

„Încă un amănunt.“

Mai devreme, nimeni nu vorbise despre amănunte.

„Mi se pare că a venit vremea să ne punem în mișcare agenții din Tripoli și din Paris.

— Obiectiv Franța?

— Exact. Obiectiv Franța. Sună bine.

— Voi fi la Tripoli săptămâna viitoare.“

Taurbeil-La Grande Tarte, regiunea pariziană, Franța

În stația de autobuz, pe bulevardul periferic, trei bărboși cu glugă caftesc un adolescent. Trecătorii s-au făcut nevăzuți, iar mașinile care trec accelerează, scârțâind din cauciucuri. Au mereu loc incidente (răfuieli, tâlhării, jafuri) în stația de autobuz din apropierea ieșirii de la liceu, dar, de câteva săptămâni, un grup de derbedei i-a declarat război directoarei, care a făcut greșeala să-și anunțe în presă intenția de a integra cele mai bune elemente ale liceului din Taurbeil într-o universitate pariziană de top. Directorul Institutului de Studii Politice din Paris s-a deplasat pentru a pecetlui această alianță între liceul Jacques Prévert, clasat „zonă de educație prioritară“, și prestigioasa instituție de pe rue Saint-Guillaume din Paris. „Este o mare onoare pentru noi să vă cunoaștem“, îi declaraseră doi sau trei elevi directorului Institutului.

Din ziua aceea, pe care presa o calificase drept memorabilă, agresiunile s-au tot înmulțit la ieșirea de la ore. Salafiștii îi așteaptă pe elevii care adună note bune, îi jefuiesc și-i chelfănesc. Situația durează deja cam de o lună. S-a ajuns la un fel de rutină. Ieri-seară, camera celui mai apropiat sistem de securitate a fost smulsă și făcută zob. Fără martori. În această dimineață, a fost luat la țintă un elev de liceu. Loviturile vin repede și din toate părțile. Puștanul, de treisprezece sau paisprezece ani, se zbate și zbiară în arabă, în timp ce-și apără capul cu coatele, înainte să fie trântit la pământ și luat la șuturi. Cel mai înalt dintre tipii cu glugă îl trage de păr și-i dă cu piciorul în burtă, apoi îl ridică doar ca să-l facă să muște din

nou din asfalt. Un altul îi rupe rucsacul Quechua și-i răstoarnă conținutul pe drum. Caietele își iau zborul. Un Golf negru îi așteaptă pe agresori ceva mai departe. Liceanul are nevoie de câteva secunde să se ridice și să fugă, cocârjat. Cămașa îi este pătată de sânge.

Un adolescent negru asistă la scenă, neclintit. Înalt, slab, aproape uscățiv, cu freză afro, cu ochelari rotunzi pe nas, copilăros din creștet până-n tălpi, într-o jachetă de lână, cu picioare atletice, de săritor de garduri, și niște pantaloni de trening cu fermoare laterale la nivelul gleznelor. Prenumele lui, Harry, e scris cu litere mari, galbene pe fundal negru, pe spatele jachetei. Timp de câteva secunde, totul tresare în ființa lui. Mușchi, inimă, nervi. Tânărul intră într-o stare de amorțire a simțurilor, ca de fiecare dată când se confruntă cu lucruri pe care nu vrea să le vadă, violențe sau sex. Înregistrează, dar nu simte nimic. Ideea că poliția ar putea să-și facă apariția în curând îl scoate din astenie, aleargă până în stația de autobuz, ridică de pe jos un penar (foarte frumos, din moleschin verde, cu un compas) și o carte, singura care a scăpat întreagă, apoi se face nevăzut în hățișul clădirilor.

6

Pe drumul către Tripoli, Libia

E deja zăpușeală când paramilitarii, după ce mi-au sucit și răsucit pașaportul pe toate părțile, mă lasă să trec. Levent îmi trimisese o mașină la frontiera libiană, un Hummer kaki, o pradă de război care-și păstrase plăcuțele diplomatice

americane de înmatriculare, și o escortă înarmată până-n dinți. Atențiile mi-au dat de înțeles că aveam o anumită importanță în ochii gazdelor mele. Deși nu-mi face plăcere s-o las pe Rim singură prea multă vreme, plecasem din La Marsa cu destulă voioșie. Expediția îmi stârnea curiozitatea, chiar dacă mă așteptam să mă deprime haosul libian și probabil să nu mai recunosc țara în care lucrasem cu treizeci de ani mai devreme, în cadrul unei campanii de săpături întreprinse de colegi italieni în Leptis Magna.

Barăcile șantierului nostru erau atunci chiar lângă templul lui Hercule, între Vechiul Forum și mare. Cu neputință să visezi la mai mult. Ajungeam la situl arheologic cât mai curând cu putință, înaintea muștelor, în același timp cu polițaii care ne supravegheau toată ziulica. Izbutisem să leg un început de relație amicală cu cel mai tânăr dintre ei, un băiat pe nume Moussa, la fel de bătut în cap ca oricare coleg al lui, un amărăștean. Pentru câțiva dolari, ne aducea pe șest din Tripoli, unde se întorcea seară de seară, produsele care ajungeau să ne lipsească, săpun, lame de ras și, desigur, vin sau whisky, când găsea, pe care le cumpăra la suprapreț de la un secretar de ambasadă egiptean.

Nu plecam din Leptis decât rareori, să ne petrecem serile la Tripoli, în general vinerea, mereu însoțiți de îngerii noștri păzitori. Ambasadorului Franței, vorbitor de arabă, fiu al unui muncitor anarhist, îi plăcea să adune, într-un cadru neprotocolar, câțiva prieteni, printre care o ziaristă franceză, Jeannette (faimoasa amantă a lui Gaddafi, o blondă în rochie scurtă de culoare verde, cu voce ușor gâjâită), ca să luăm cina în grădina lui. În ziua următoare, ne întorceam în tabăra care ne servea drept bază.

Bivuacul nostru era instalat la vărsarea uedului Lebda, cât mai aproape de mare, a cărei briză abia dacă ne mai ușura zăduful. Ne petreceam ore lungi stând la taclale, bând rosé la gheață. Seninătatea celor care au iluzia că și-au ridicat tabăra pe tărâmul veșniciei... Am păstrat o amintire minunată a nopților fără alt obiect decât șlefuirea obsesiilor, a certitudinilor și a îndoielilor noastre. Lumea pe care o evocam, cu complexitățile, cu mutațiile ei, ignora frontierele timpului. Sub un cer mereu înstelat, navigam între Septimiu Sever și Gaddafi.

Îmi amintesc că unul din colegii noștri italieni, Enzo, un milanez, amintise, într-o seară, faimoasa frază a lui Napoleon spusă lui Fontanes; încă îi aud vocea, gravă și ironică, în genul lui Mastroianni, accentul lui fermecător: „Nu există decât două puteri pe lume; sabia și spiritul. Pe termen lung, sabia e mereu învinsă de spirit".

Leptis Magna, cu coroana sa de livezi de măslini și drumurile sale în formă de stea către Alexandria, Tombuctu și Tingis (viitorul Tanger), fusese umbra lăsată de Roma când aceasta își proiecta orgoliul civic până în nisipurile africane. La Leptis Magna, tronurile se succedaseră în vârtejurile timpului, sabia și spiritul fuseseră înfrânte. Iubirea, dorința, zeii se retrăseseră din metropola în care viața clocotise ca o lavă. Orașul amuțise. Conversațiile noastre nu conteneau să dea ocol acestei enigme. De unde tăcerea? Ultima prezență omenească organizată în acea metropolă fusese o mică garnizoană bizantină, vreo patruzeci de soldați, în momentul invaziei arabe. Ne întrebam ce li se întâmplase acelor păzitori ai limitelor. Fuseseră oare uitați de capitala lor? Spintecați pe plajă? Prudent convertiți? După ei, aproape nimeni nu mai

pășise pe străzile din Leptis, până la sosirea arheologilor italieni înaintea războiului din 1914.

Briza mării abia dacă tulbura liniștea compactă. Câțiva beduini mai aruncau din când în când o privire, ca niște vecini, fără să se aventureze pe pavajul roman. Se pretindeau paznicii (ba chiar proprietarii) cetății moarte și vegheau asupra florilor de hârtie, a arborilor de mastic, a leguminoaselor din care culoarea țâșnea în dâre lungi peste pietrele topite de soare.

Vestigiile degajau o energie extraordinară. Amintirea unei apoteoze trăia în fiecare dintre noi. Orașul ne bântuia.

Eram culcați în paturile noastre de campanie fără să putem adormi, când, într-o noapte, Enzo, aprinzându-și din nou unul dintre acele trabucuri răsucite și împuțite care-i plăceau atât de mult, ne povestise că, în secolul al XVII-lea, niște călători francezi, cu sprijinul consulului nostru din Tripoli, cumpăraseră de la beduini plăci de marmură și colonade, care au fost transportate, cu permisiunea sultanului din Constantinopol, până la pavilionul de vânătoare de la Versailles și în două biserici pariziene, Saint-Sulpice[1] și Saint-Germain-des-Prés. Ne făgăduiserăm să ne revedem la Paris ca să bem un pahar de șampanie în fața acelor piese din marmură roz și verde. „Bine răcită, șampania!“, spusese Enzo care asuda în patul lui de campanie, ca noi toți. Promisiunea nu fusese ținută, dar vioiciunea amintirilor mele mă făcuse să accept cât ai bate din palme propunerea lui Levent, adică să revin la Leptis Magna.

*

Hotel Corinthia, Tripoli, Libia

După ce am trecut de mai multe *check point*-uri și am mers de-a lungul unui câmp de ruine printre care tot ce mai rămăsese din palatul căpcăunului Gaddafi, Bab al-Azizia, convoiul nostru a intrat în zona de acces în Corinthia. O mulțime de combatanți se îngrămădea în fața hotelului. Căutam cu privirea contactul lui Levent care se presupunea că mă aștepta. Reperasem un bărbat pe la patruzeci de ani, îmbrăcat după moda europeană, și mă îndreptam spre el, când o femeie foarte tânără acoperită cu un văl ușor a ieșit din cortul paramilitarilor și s-a apropiat:

„Domnul Sébastien Grimaud? Ați avut o călătorie plăcută? Să vă arăt camera dumneavoastră, comandantul Moussa urmează să vă primească.“

Teoretic, am dreptul să ies din camera mea.

Teoretic, mă pot duce să beau ceva într-unul din numeroasele baruri sau să mă defulez pe o bandă de alergare din sala de fitness ori să merg la masaj, la spa. Dar barul nu servește alcool, benzile de alergare nu mai funcționează, maseuzele au dispărut, iar Levent, mai ales, care m-a sunat pe mobil, mi-a spus că, plimbându-mă prin hotel, riscam inutil: „Nu ieși din camera ta decât când gărzile mele de corp vor veni după tine. Singurii clienți ai hotelului sunt oameni de afaceri superprotejați și câțiva ziariști, corespondenți de front. Ultimii diplomați refugiați în Corinthia au plecat“.

Am luat cu mine câteva cărți. Îmi petrec ore întregi citind, gândul îmi zboară la Rim, îmi fac griji pentru ea, mi-o închipui pierzând vremea cu puștii din liceul ei, îmi bag mințile-n cap,

mă liniștesc, cer o pizza prin room-service, fac dușuri reci, iar la lăsarea nopții mă uit la televizor.

Nu pot spune că nu mă sfredelește dorința de a o suna pe Rim. I-am format de zece ori numărul, dar am închis de zece ori înainte să sune. I-am trimis totuși un SMS. Detașat și minimalist. Totul merge bine. Nu uita de mate. Când apăsam pe tasta *trimitere*, am știut că e o greșeală. N-avea rost să sper la un răspuns. Să fi acceptat careva să-i supravegheze plecările și venirile cât lipseam, m-aș fi simțit mai ușurat. Dar nu-i puteam încredința acea misiune vreunui vecin fără să trezesc suspiciuni. Oricum, libertatea i se pare esențială, trebuie să trăiesc cu asta.

*

Sidi Bou Saïd, Tunisia

Am întâlnit-o pe Rim în urmă cu câteva luni, când vizitam mormântul lui Sidi Bou Saïd, situat dincolo de Café des Nattes, odinioară un obiectiv de prim rang al turismului la modă. Mormântul marabuului mă interesa din mai multe motive. Mormintele sfinților sunt mereu *check point*-uri între cer și pământ. Și auzisem legenda care susținea că Sfântul Ludovic, înainte să moară, se convertise la Islam. Regele cerșetorilor ar fi fost prin urmare sanctificat de două ori. Ibn Khaldun evoca deja această stranie ipoteză. Sfântul Ludovic, alias Sanluwis, ibn Luwis sau Ridâfrans, transcriere fonetică pentru Roi des Francs, regele francilor, continua să bântuie memoria arabă de pe coastele egiptene până la Cartagina, unde murise.

Legenda orientală a Sfântului Ludovic, neglijată de istoricii occidentali, nici că și-a contenit călătoria pe polenul poveștilor și al fericirilor. Ea rămânea nemaipomenit de vie în spiritul femeii de vreo patruzeci de ani, cu un văl ușor, destul de neglijată, care păzea mormântul lui Sidi Bou Saïd. Bătusem la ușa casei sale. Ea-mi spusese mai întâi să mă duc învârtindu-mă. „Aici e o moschee! Nu se vizitează!“ În fața insistenței mele, ea binevoise să se arate în prag. „Sunt urmașă a lui Sidi Bou Saïd, el l-a convertit pe Sanluwis făcându-l să ia cunoștință de păcatele sale…“ În timp ce-mi vorbea, mă uitam la o tânără care citea sub un adăpost din apropierea casei. „Te uiți la Rim? E verișoara mea, părinții ei au fost uciși în timpul revoluției…“ I-am dat zece euro. Ea mi-a deschis ușa sanctuarului, apoi s-a întors, târșâindu-și picioarele, în bucătărie.

Seara era plăcută, aerul înmiresmat de flori, m-am întors pe jos, aveam cam o oră de mers. Se înnopta și, de mai multe ori, am avut impresia că sunt urmărit, dar fără să realizez vreodată că o tânără se îndrepta ca o pisică în aceeași direcție cu mine.

Hotărâsem să recitesc o biografie a Sfântului Ludovic, când cineva mi-a ciocănit la ușă. Mă întorsesem de mai bine de-o oră. „Eu sunt Rim…“, a spus ea, simplu, intrând în încăpere înainte s-o poftesc înăuntru. Avea un rucsac cu caietele, cu manualele ei de la școală și două cărți dintr-o colecție de buzunar. „Pot dormi la tine?“ Eram năucit de hotărârea care-i lumina chipul. Un amestec de candoare și de voință. Dar, mai ales, eram bulversat să văd cât de mult semăna cu soția mea, Valentine: aceiași ochi albaștri, același păr negru, tuns scurt, tenul mat, pomeții destul de înalți, ca ai ei, expresiile, gesturile ei, era ceva cu adevărat tulburător. Îmi întâlnisem soția pe băncile liceului și ne căsătoriserăm în ziua în care ea împlinea șaptesprezece

ani. Valentine s-a sinucis după doi ani, în ziua în care împlinea nouăsprezece ani, din cauza mea. Nimeni nu-i luase locul.

Rim aștepta să-i spun ceva și țopăia de pe un picior pe celălalt privindu-mi cărțile din bibliotecă. „De ce nu? Nu-i o alegere proastă…“ M-am auzit rostind acele cuvinte înainte să-mi dau seama ce anume aveau să însemne cu adevărat. I-am oferit un sandvici și o Coca Cola, i-am arătat camera ei, baia. Poate că mă voi considera mai târziu un iresponsabil bolnăvicios, dar pe moment eram flatat. Când a coborât, a propus să facă un ceai de mentă. Am privit-o cum umple ceainicul și caută cești spunându-mi că am să fiu nevoit, cu ea, să-mi cântăresc toate cuvintele și să cuget la fiecare dintre gesturile mele. Și, mai ales, să nu-mi fac planuri.

7

Les Tamaris, La Marsa, Tunisia

Contemporanii mei îmi par adesea la fel de misterioși ca foștii locuitori ai cetății Leptis Magna prin ale căror case și morminte am putut scotoci. Îmi tehnoredactez notițele, mă întorc pe urmele mele, îmi însoțesc personajele, le abandonez, adâncesc timpul fără să-mi părăsesc biroul din Les Tamaris și-mi regăsesc voioșia de când cădeam în genunchi în nisip și începeam să dau țărâna la o parte cu mistria. Ea mă îndruma la fel cum nuiaua înfurcată îl conduce pe izvorar către apa de sub pământ. Clocot al enigmelor. N-am pătruns niciodată într-un hipogeu, n-am scormonit niciodată țărâna și n-am exhumat oase albite de trecerea timpului fără să întreb: Oare cine ești tu?

Cum te rugai? Cum te futeai?... Vorbește-mi, povestește... Asta mi-am dorit s-o întreb din prima pe faimoasa Jeannette în ziua în care am revăzut-o. Vorbește-mi, povestește... Ea mi-a istorisit cea dintâi despre solstițiul de vară din Malta în templele de la Mnajdra și despre întâlnirea ei cu Habiba, scăpată cu viață dintr-un naufragiu obișnuit. Levent era de față. Cum o scria Flaubert (omul care a readus Cartagina la viață!) într-o scrisoare către maică-sa: „în timp ce corpul meu merge înainte, gândirea merge înapoi pe hartă și se afundă în zilele trecute". Reluându-mi notițele, singurul meu scop era să prezint fiecare personaj cu secretele și contradicțiile sale. În dimineața aceea, mai mulți pasageri urcaseră în autobuzul care avea să-i ducă din La Valletta până la temple. Fiecare dintre ei era o enigmă.

8

La Valletta, Malta

Un mesaj al ambasadei confirmase vizita la templele de la Mnajdra. „Un microbuz va trece să vă ia. Ne întâlnim în holul hotelului Excelsior. Trebuie să fim acolo cu jumătate de oră înainte de răsăritul soarelui. Situl este deschis în mod excepțional pentru noi și pentru un grup de americance care au rezervat incinta unuia dintre temple."

Rifat Déméter, însărcinatul cu afaceri francez, agitat, în pofida orei matinale, își tot numără invitații. E un diplomat de vreo patruzeci de ani. Ten foarte închis, mâini lungi, ciolănoase, păr negru și scurt, căzut pe tâmple, poartă ochelari de vedere dreptunghiulari și un costum elegant din in alb. Îi place să se

prezinte râzând ca „intrat la Externe pe locurile pentru Orient când ministerul trebuia să afișeze în cadrul său o diversitate de parcursuri și de experiențe care să reflecte, și uneori să devanseze, evoluția societății“.

„Nu înțeleg, spune el uitându-se către lift, ar trebui să fim cinci cu șoferul… s-ar spune că lipsește… cineva…“ În clipa aceea, o tânără de vreo douăzeci de ani trece pragul de la intrare și traversează holul în grabă, lipăind cu sandalele pe dale. Siluetă longilină, blugi, bluză fără mâneci, un *keffieh*[2] în jurul gâtului.

„Emma! Era să-i rog pe cei de la recepție să te trezească. Uitasem că locuiești în oraș.

— Salut“, spunea ea vag, cu o mână în fața ochilor, ca pentru a se apăra de lumină.

Scurte prezentări, spirite amorțite de somn. E ora la care oamenii își vorbesc fără să se privească. Ușile ascensorului se deschid în același timp și o hărmălaie de voci puternice umple holul. Rifat tresare zărindu-i pe nou-veniți, ziariști americani, și ezită să meargă să-i salute, spunând: „O echipă de la CNN… vor face un reportaj la Tripoli“. Hamalii vin în grabă și duc valizele și echipamentul de filmare.

Rifat își conduce „invitații“ către un microbuz negru. Șoferul a dat aerul condiționat prea tare. „Zici că-i ghețărie aici“, bombăne Emma în penumbră. Drumul a ajuns pe înălțimile orașului Floriana, traversează așezări adormite, apoi o zonă rurală înecată în umbre. Mulți drumeți în trening în razele farurilor. Siluete fără chip, care merg ca-n somn.

Un reprezentant al ministerului Turismului, bărbos, cu șapcă, îi întâmpină pe vizitatori la Mnajdra și-i conduce spre sit pe un drum în pantă croit prin stepă. Luna face să strălucească

pânzele de protecție întinse pe deasupra templelor. Marea respiră în șoaptă. Aerul este năpădit de miresme mediteraneene.

Emma, studenta franțuzoaică stagiară în La Valletta, tăcută, cu capul plecat, și Jeannette, ziarista cu ochi verzi, cu gura cutată de amărăciune, merg alături de Rifat Déméter, cu o voce puternică, politețe ușor forțată și Converși noi. În frunte, turcul, Levent Demir, prietenul lui Rifat, cu pachetul de țigări în mână.

Niște lămpi cu gaz proiectează lumini albe de cealaltă parte a templelor.

„Probabil americancele, spune maltezul.

— Ar trebui să facem ceva în privința asta, murmură Jeannette. Ne vor împiedica să vedem stelele cu lămpile lor!“

Se așază pe niște pături și formează un cerc.

Luna așterne o peliculă de lumină peste lespedea vie a mării, străbătută la suprafață de luciri de spumă argintată. Toți au aceeași senzație de plutire și de conectare cu ceva mai presus de ei.

„N-am mai văzut niciodată o lună atât de strălucitoare, spune Emma în șoaptă, de parcă se temea de propria voce.

— Poate nici așa de mare. S-ar spune că se apropie“, adaugă turcul.

Maltezul bărbos schițează istoria templelor: „Au fost construite de navigatori veniți de la capătul Mediteranei la începutul mileniului IV înainte de Cristos, capabili să ridice și să mute pietre imense. Nivelul lor de cunoaștere a mișcării astrelor îi intrigă în continuare pe savanți. Astăzi este ziua solstițiului, continuă funcționarul. Peste câteva minute, va răsări soarele. Veți asista atunci la un spectacol nemaivăzut.

Prima rază va străbate o deschidere scobită în adâncul stâncii și se va așeza chiar în centrul altarului pe care preoții făceau sacrificii ceremoniale.

— Sacrificii omenești? întreabă Emma.

— Arheologii n-au găsit decât oase de animale, dar asta nu înseamnă nimic“.

Se ridică toți să aștepte aurora. De cealaltă parte a sitului, americancele își sting lămpile. Un licăr palid marchează un punct în zare, spre Orient. Maltezul se uită la ceas, le face semn să intre în templu și să-și găsească un loc în al doilea oratoriu: „Suntem în avans cu cinci minute“.

Nimeni nu se aștepta la acea strălucire: o lumină roșie, la fel de orbitoare ca un bliț, țâșnește prin fanta care străpunge incinta colosală a templului și înflăcărează altarul. Dâra de lumină e salutată printr-o salvă de strigăte. Cu siguranță au văzut și americancele ceva, căci au țipat în același moment.

Se apropie unii de alții și se apleacă spre punctul de impact de parcă ar vrea să intre împreună în căldura incandescenței care mai durează câteva secunde. Asistă apoi la răsăritul soarelui, mișcați de experiența pe care au privilegiul s-o trăiască.

„Totuși nu e mare lucru, doar o dimineață, ca toate celelalte dimineți, spune Emma.

— Degetele trandafirii ale aurorei…“, răspunde Jeannette.

Lumina năvălește, se întinde peste mare, peste stepă, mătură misterele nopții, le zorește în văi, decupează templele, le scoate din umbră și-i izbește pe toți participanții în plină figură. Jeannette își va aminti mai târziu de șocul pe care-l resimțise în clipa aceea. „Aveam impresia că soarele mă mângâia în profunzime. De parcă primele lui raze îmi pătrunseseră prin

fiecare por al pielii, îi va explica ea lui Rifat, și-mi gâdilau toate terminațiile nervoase.“

Afară cântă o ciocârlie.

Cântecul ei e urmat de o incantație bizară, răgușită, indescifrabilă, care ajunge la ei foarte sugrumată, de parcă vine de foarte departe, printr-o altă deschidere din piatră numită gaura oracolului. Tresar. Funcționarul maltez își înăbușă râsul:

„Ar fi trebuit să vă pun în gardă. Un profesor le face studentelor lui o demonstrație.

— Un profesor? se miră însărcinatul cu afaceri.

— Un fel de profesor, un pic guru. Are grijă de un grup de femei.

— Americancele? întreabă turcul.

— De altfel ne-au invitat să luăm un *early morning breakfast* cu ele.“

Șase femei de toate vârstele, șezând turcește, îmbrăcate sumar, își dăruiesc sânii primelor raze ale soarelui. Profesorul le invită să se ridice și să se îmbrace. E un californian pe la patruzeci de ani, cu barbă scurtă, în blugi și cămașă indiană. Le spune că e îndrumătorul unui program de inițiere spirituală. Inițierea este o călătorie, își plimbă „studentele“ prin toată lumea. Templul de la Mnajdra e prima oprire din periplul lor.

„În fiecare lună plecăm din Palo Alto pentru câteva zile.

— Obiectiv zenitudine? întreabă Emma.

— Exact. Ne concentrăm pe căutarea vibrațiilor bune.

— Îmi amintește de un film din anii ’60 despre începuturile amorului liber, continuă ea pufnind.

— Ne inspirăm din anumite filosofii din vremea aceea, spune californianul.

— Sexul a fost mereu legat de spiritualitate“, adaugă una din americance.

Începe o dezbatere despre acest subiect sensibil. Americancele au adus termosuri de ceai și coșuri cu croisanți scoși chiar în această noapte din cuptor de patisierul de la Hôtel à Saint Julian. Începe să se încălzească, în pofida brizei.

„M-au inspirat doi francezi, îi spune profesorul însărcinatului cu afaceri. Lacan și Lévi-Strauss.

— Faci asta de multă vreme?

— Am început acum trei ani.

— S-ar părea că merge treaba ca unsă.

— Stagiile mele sunt rezervate pentru următorii doi ani. Majoritatea clientelor mele sunt într-o căutare spirituală. Dar caută, fără să și-o mărturisească întotdeauna, și să-și revitalizeze activitatea sexuală. Așteaptă vizite intime neprevăzute. Surprize plăcute.

— Vrei să spui că vor pietre fierbinți pe pizdă“, îi aruncă Emma, care pare furioasă.

Însărcinatul cu afaceri propune să facă o fotografie de grup (pentru site-ul ambasadei). Emma pozează ghemuită, cu părul în ochi, posacă, ieșită puțin în fața grupului. Jeannette anunță că nu se simte prea bine.

„M-a ajuns oboseala, nu-i nimic. Am nevoie să merg și să respir, spune ea, voi coborî până la mare.“

De mult timp nu-i mai plac fotografiile spontane. Scoasă din pat de apelul de trezire de la recepție, abia dacă apucase să se machieze. Și-apoi e acea prezență în zare, nevăzută, și totuși atât de aproape, Libia, care-i amintește brusc și insistent cât timp a trecut. Se depărtează cu pași hotărâți în timp ce toți ceilalți se așază pe pături. Nici Emma nu se conformează și se

cațără ca o capră până în vârful templului, unde adoptă o postură meditativă.

Trece o oră. Dintr-odată Jeannette urcă în fugă, gâfâind, cerând ajutor. Rifat Déméter este cel dintâi care-i aude strigătele. Gonește spre ea.

„Ce se petrece?

— Repede, o ambulanță!

— Dar de ce? Pentru cine?

— Doi africani, copii, la capătul puterilor, sunt pe moarte!“

Lungită pe o bancă, se chinuiește să-și tragă sufletul. Rifat și Mike n-o slăbesc cu întrebările. Stepa foșnește. Țârâit de insecte, zornăieli metalice de frunze uscate. Jeannette răspunde în fraze dezlânate, ridicându-se cu mișcări convulsive să cheme o ambulanță.

Ei înțeleg în cele din urmă că a dat nas în nas cu o adolescentă africană, o puștoaică vlăguită care a dus-o într-o grotă de pe faleză unde era adăpostit un tânăr grav rănit. „Dogorește de febră, are o rană urâtă la cap.“ Funcționarul maltez sună la Mater Dei Hospital, apoi îi explică lui Rifat că Jeannette a găsit probabil doi tineri somalezi care încercau să ajungă în Europa pe mare, ca alte mii și mii: „O ambarcațiune neadecvată care transporta treizeci de imigranți clandestini s-a scufundat în fața insuliței Filfla, în urmă cu câteva zile. Toată lumea credea că nu au existat supraviețuitori“.

9

Hotel Corinthia, Tripoli, Libia

Jeannette… Mereu eram încântați să aflăm că avea să asiste la serata ambasadorului. Era una dintre atracțiile acelor dineuri, alături de șampania la gheață și de ieșirile provocatoare ale gazdei noastre. Pe vremea aceea, vorbesc de anii ’80, era foarte tânără, subțire și feminină. Nimeni nu pomenea niciodată de relația ei cu Ghidul Revoluției, dar toată lumea știa. Purta deseori o rochie verde, dintr-o singură bucată, cu umerii dezgoliți.

Învățasem să nu am încredere în amazoanele jurnalismului parizian, care întrețineau atunci relații privilegiate cu mici satrapi ordinari și nu ratau nici o ocazie să le laude meritele. Din întâmplare, întâlnisem la Institutul francez din Damasc o ziaristă franceză, foarte apropiată de Hafez al-Assad. Investigațiile și reportajele ei, publicate într-un ziar totuși așteptat seară de seară de cititorii lui ca Tablele Legii, participau la o vastă întreprindere de dezinformare mondială.

Mi-o închipuisem pe Jeannette după același model. Dar Jeannette era sărită de pe fix, mai mult nebună decât calculată, avea o vioiciune, o generozitate, o senzualitate ce te împiedica cumva să-i judeci relațiile, care, de altfel, aveau ceva fascinant. Ceva ce ține, fără îndoială, de transgresiune.

Ghidul Revoluției avea o adevărată slăbiciune pentru ea. Se întâlnea cu ea de mai multe ori pe an la Paris, cât mai discret posibil, în apartamentul uneia din prietenele ei de la *Libé*[3]. Ambasadorul o băga în seamă de fiecare dată când venea în Libia. În afară de colegul și prietenul lui, ambasador al Marocului, văr al regelui, un diplomat versat care avea intrare la Gaddafi, Jeannette era singura care îi permitea să deslușească tainele unei puteri pe cât de obscure, pe atât de fanteziste și să-și alimenteze telegramele.

Ea avea de altfel un prieten la Externe care-i fotocopia telegramele provenite din Tripoli. Astfel putea, de la o ședere la alta, să identifice nuanțele din mesajele Ghidului Revoluției sau să-i deslușească vorbele. Nu m-aș fi așteptat vreodată s-o găsesc la Tripoli, chiar pe un ecran de televizor, la mai mulți ani după căderea lui Gaddafi.

Dar anticipez; pentru moment, rămân blocat în Corint, între camera mea și *lobby*. Am fost sfătuit să nu ies din hotel. De la revoluție, plimbărețul obișnuit, casnica la cumpărături, copiii care se joacă cu mingea pot fi împușcați fără avertisment. În seara pe care o petrecuserăm împreună în cafeneaua Nubien din Cairo, Bruce îmi spusese că revoluțiile (vorbeam de ’68) fuseseră inventate de popoare ca să scape de melancolie. Probabil și războaiele. Franța e o națiune care se plictisește, spunea deja Lamartine. „Ne-ar trebui un război pe cinste…“ Am auzit această frază din gura unui ministru din cabinetul lui Lionel Jospin care se săturase de neurastenia franceză.

Francezii se plictisesc de treizeci de ani. Ne putem închipui destul de ușor câtă lehamite acumulaseră libienii sub Gaddafi. Cei mai mulți nu lucrau, sau foarte puțin, primeau subsidii din petrol, aveau din ce trăi, aveau ce mânca, apartamente cu chirie redusă unde să-și adăpostească familiile, parcuri în care să-și petreacă zilele la picnic, dar nu și libertate, în afară de cea de a-și arunca în masă gunoaiele pe fereastră. Mii de pungi cu gunoaie, împinse de vânt, se risipeau pe coastă, se agățau de copaci și desenau flori de plastic în peisaj. Acum se pitesc. Strada e periculoasă. Nici măcar n-am putut trece prin fața rezidenței în care ambasadorul ne primea uneori în weekend. Am încercat să negociez cu gărzile mele de corp o ieșire până la mormântul lui Dragut („Turcii îl întrețin, Dragut era un mare

jihadist“, mi-a spus unul dintre îngerii mei păzitori cu admirație) și la capela Saint-Léonard a cavalerilor de Malta. Zadarnic, se așteaptă de la mine să nu mă clintesc și să aștept să fiu căutat. Îmi petrec o parte din nopți în fața televizorului. Președintele nostru, la întoarcerea din Arabia Saudită, se supără pe Rusia, Statul Islamic varsă sângele civililor la porțile orașului Palmira. Sărmana Siria…

10

Hotel Thalassa, Dinard, Franța

Bruno se gândește la începutul lucrurilor, la pământul fără oameni, când totul era acoperit de ape, iar Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra tăcerii. Dar Dumnezeu se depărtează foarte repede. Probabil nu suportă aerul saturat de mirosurile puternice de clor. Oamenii veniți la balneofizioterapie se supun instrucțiunilor date cu voce neutră de o femeie în hanorac. Execută mișcări de picioare și de brațe luptând împotriva curentului provocat de duzele din perete. Bruno se bălăcește pe ultimul culoar, la extremitatea bazinului, fără nimeni în fața lui. E stânjenit de elasticul slăbit al slipului. Un șort violet, din nailon mat, pe care este nevoit să și-l ridice frecvent. Cumpărat la reducere de Marie-Hélène, din Galeriile Lafayette, înaintea vacanței lor la Marrakech. O relicvă.

În jurul lui, sub căști de baie plastifiate, verzi și albastre, capetele oamenilor par să plutească în vârtejurile apei, la distanță de trupurile care le poartă. Sarea evidențiază bărbile, ustură buzele. Toți par ușor ireali sau absenți. Lasă în

continuare impresia că rămân concentrați asupra lor înșiși. Și se mută cu halat, fișă de proceduri, ziare, cărți sau iPad de la o bulă la alta. Centuri călduțe de noroi, veste cu încălzire, sarcofage cu ultraviolete sau raze ionizante, băi de alge. Iar seara, fiecare în celula lui cu pereți albi.

Lambertin îl băgase din oficiu în concediu. Bruno este unul dintre polițiștii care vin zilnic la birou, chiar și duminica. Se pare că zelul lor perturbă noua Direcție de Resurse Umane. Când și-a anunțat șeful că pleacă să ia aer la Dinard, fără să intre în amănunte, Lambertin i-a trântit-o, râzând: „Mai nou, dai la buci în Bretagne?“.

De când s-a despărțit de Marie-Hélène, și-a făcut, fără să vrea, o reputație de seducător. Colegii lui, care mai pun și de la ei, vorbesc despre el ca despre un armăsar. Nu le răspunde, mulțumindu-se să zâmbească (e ceva de speriat cât de mult pot zâmbi *de când îmi doresc mereu, mai mult sau mai puțin, să mă prăpădesc. Să mă prăpădesc, să zâmbesc…*).

Ca tovarășii lui de muncă, știe să rămână discret. Condiție obligatorie, dacă vrei să reziști în meserie. De multă vreme a învățat să ascundă cine e, ce face și ce gândește.

Peretele de sticlă al piscinei dă spre golf. O ploaie fină ascunde coamele verzi ale pinilor ce mărginesc stâncile. Burnița persistentă sufocă peisajul. Ceața prohodește balizele, insulele, și maschează o prăbușire de pietre ce despică plaja în două.

Dacă aș putea privi înăuntrul meu, n-aș găsi decât puțină apă menajeră, câțiva clăbuci de spumă și chipul soției mele. Nu e nevoie de medici și nici de psiholog ca să analizeze de ce anume sufăr: depresie. Prăbușire generală posttraumatică. De nemărturisit, sub pedeapsa trimiterii, cât ai bate din palme, la

rutina unui comisariat de cartier. Depuneri de plângeri (fără urmări), arestare și eliberare în cursul zilei a unor copii romi care fură, intervenții pentru tulburarea liniștii pe timp de noapte și berica de vineri seara, din jurul unor cârnați la grătar. Mai bine zâmbesc. Sau mă prăpădesc…

E singur.

Singur cu șlapii, cu halatul și cu geanta pe care trebuie să și-o recupereze de la vestiar.

Încă un sfert de oră până la ședința de împachetare în alge. Un culoar lung străbătut de curenți de aer îl conduce în sala de odihnă. Se întinde pe un șezlong la o oarecare distanță de celelalte și-și verifică mesajele. Marie-Hélène l-a sunat să-i vorbească despre fete. Ceva legat de școală și de data următoarei vacanțe. Ea începe mereu cu o tăcere de două sau trei secunde, de parcă are nevoie să-și tragă răsuflarea înainte de a-i vorbi. Își strivește telefonul de ureche ca să-i asculte respirația. Afară, peisajul își desăvârșește diluția.

Un cuplu se instalează lângă el. Bărbatul și femeia, destul de vârstnici, merg fără să-și ridice picioarele. Își târșâie încălțările.

Vederea cuplurilor, pentru Bruno, e tot ce-i mai greu de suportat. Se întreabă cum au izbutit să reziste. Să treacă peste încercări. Pe când el… *Ce dezastru, la naiba, dar ce dezastru!* Își trage ditamai palma peste frunte. Cuplul se întoarce și-l privește. El îi salută cu o clătinare din cap și zâmbește. Se pare că el e scriitor, iar soția lui ar fi psihanalist. Asta i-a povestit recepționera. Erau obișnuiți ai locului. Și-au păstrat, în pofida vârstei, ceva juvenil. Bărbatul, cu părul cărunt dat peste cap, are ochi de asiatic. Îi arată soției prima pagină din *Libération*. O vedetă cam ofilită de la Canal 12 se declară amenințată de o fatwa.

Bruno cunoaște bine cazul. Vorbe rasiste scăpate în direct, nimic neobișnuit pentru un crainic de televiziune. Falsa fatwa redactată cu litere prost conturate, imitând grosolan caligrafia arabă, semnată cu pseudonim. Și care se termina cu fraza următoare: „Curând nu vei mai avea ce să le dai să sugă băiețeilor. Decât curul tău împuțit“.

Crainicul dăduse știrea la AFP[4] și se revărsase pe unde, cu tema: „Îmi vor coaiele pe tipsie“.

Cu comentarii detaliate despre practicile Frontului de Eliberare Națională în timpul războiului din Algeria. Rezultat: ditamai spuma mediatică. Bruno fusese însărcinat să-i ofere protecție acelui pedofil pufos care nu mai îndrăznea să iasă din casă.

Un spot violet luminează cabina. Hidroterapeuta îl căptușește cu noroaie călduțe, îl închide într-un sarcofag de unde nu-i iese decât capul, apoi iese, lăsând ușa întredeschisă. El închide ochii. Căldura îi iradiază membrele până la măduvă. Căldura ușoară îl amorțește. *Și eu trăiesc în bula mea. Nimeni nu știe câte-am îndurat, nici măcar Marie-Hélène. Ultima oară când ne-am vorbit nu reușea nici măcar să mă asculte, obsedată cum era de gagiul ei.*

Se zăvorăște. Nu lasă să iasă nimic.

Nici la birou n-au ghicit nimic. Pentru Lambertin, el nu e decât un alt divorțat, într-o societate în care toată lumea divorțează. *Doar poponarii mai cred astăzi în căsătorie.*

Terapeuta intră în cabină și apasă pe butonul hidrojetului. O apă călâie îi cade ca o ploaie pe coapse. *Noroiul îi șiroiește pe coaie, în sfârșit…*

Își trage treningul pe el și pleacă pe drumul de pe coastă. *Să gonesc, să zâmbesc, să mă prăpădesc.*

După treizeci de minute de încălzire, picioarele îl poartă fără greutate. Nu e nevoie să forțeze. Capul funcționează. Endorfinele îl dopează. Flux de imagini și de idei care se învârt în jurul unui punct fix, Marie-Hélène. De un an, revede în permanență filmul ultimilor lor ani, căutând să înțeleagă ce anume a putut-o face pe soția lui să se arunce în brațele acelui neisprăvit. Nu degeaba era polițist. Reconstituie înlănțuirea faptelor, de parcă ar face o anchetă despre cuplul lor, spionându-și soția în toate amintirile lor, interogându-se pe sine, *ce i-am putut face să merit căcatul ăsta?*, căutând indicii în trecutul care fuge.

Își amintește fiecare zi, fiecare clipă.

Fiecare clipă, înșurubată în amintirile lui. Memoria poate funcționa și ca un instrument de tortură. Investigația, făcută în cufărul creierului său, e cea mai serioasă dintre toate pe care le-a derulat în douăzeci de ani de carieră. E și cea mai puțin reușită. Adună indicii, detalii, cu o precizie incredibilă, reconstruiește înlănțuirea unor zile întregi, dar nu descoperă nimic hotărâtor. *Nimic care să-mi îngăduie să înțeleg.* Se învârte în cerc și nu izbutește decât să-și clădească un iad din întrebările sale. *Cum de-am putut trăi atât de aproape de ea fără să văd nimic?*

Își amintește o zi în care nu putuse da de ea.

Întors de la Marsilia cu aproape douăzeci și patru de ore mai devreme, după ce reușise să închidă un caz banal cu studenți chinezi suspectați de spionaj, de cum revenise la birou, se năpustise la telefon să-i dea de veste că avea să vină la cină. Cumpărase o sticlă de șampanie la Orly, pe care o lăsase în mașină. Era într-o după-amiază, pe la începutul iernii. Zărea pe

fereastră un cer jos și câțiva fulgi de zăpadă care se topeau, rotindu-se. El tot insista, dar ea nu răspundea la telefon.

Colegul lui de birou îl luase peste picior, fără răutate. Bruno și Marie-Hélène treceau drept un cuplu fără probleme. „Dacă pe soția ta o suni așa… Nu insista. Tocmai și-o trage, nu vezi că deranjezi?…“

Seara, Marie-Hélène îi spusese, îmbrățișându-l cu tandrețe: „Bruno, aveam mobilul pe vibrații, nu ți-am răspuns la apeluri. Îmi pare tare rău. Ce bine că ești deja acasă…“ *Când se petrecea episodul ăsta? Cu trei zile înainte de Crăciun. Acum doi ani. Cu puțin timp înainte de vacanța din februarie, sau imediat după, cu două luni mai târziu, mă rugase să n-o mai sun în zilele în care participa la seminariile de formare Sanopty.*

„…O solicitare formală de la laborator. Avem foarte puțin timp să lucrăm. Și cum toată lumea are mobil…“

Când el s-a hotărât să-i intercepteze telefonul cu un soft de ascultare (un kit cumpărat de la FNAC), ea își cumpărase deja alt mobil.

Cât timp voi continua să revăd filmul…

Ea îi dăduse de știre anul trecut, pe 1 ianuarie. Își amintise mai târziu că ea refuzase să facă dragoste de mai multe ori, sub diverse pretexte. Indispoziții, dureri de cap, oboseală etc. De fiecare dată, refuzurile aveau loc dimineața, când el se trezea cu o măciucă între picioare.

În dimineața aceea, ea se trezise într-o formă foarte bună, în pofida unei nopți prea scurte și a unei ușoare mahmureli. Își petrecuseră revelionul acasă la niște prieteni, în Picardia. Singuri! Fetele fuseseră expediate pentru o săptămână la bunicii lor. La trezire, el o luase în brațe și o privise în ochi. Marie-Hélène avusese întotdeauna un apetit sexual sănătos. Ea

i se ghemuise în brațe, apoi se lungise pe spate, cu buzele întredeschise. Anul nu putea începe sub auspicii mai bune.

Trei ore mai târziu, pe autostradă, în ambuteiajele de la Roissy, ea îi vorbise despre îndoielile ei, despre o neliniște de care nu mai putea scăpa, despre întrebările pe care și le punea. Nu mai știa ce și cum. Vrei să ne despărțim? *Pusesem întrebarea fără să-mi treacă o clipă prin minte că mi-ar putea răspunde: da.* În spatele lor, un tip claxona ca un nebun. „Ascultă, nu știu. Poate că trebuie să luăm o pauză.“ Crezuse că ea dramatizează. Abia în ziua următoare, după o noapte de țipete și de discuții în casa lor din Bourg-la-Reine, începuse să-și pună și el întrebări, amintindu-și o frază pe care o repeta deseori tatăl lui: „Nu există niciodată divorț fericit pentru copii“.

Ea plecase la consultație la spital de parcă nu s-ar fi petrecut nimic. *Pentru Marie-Hélène începea o altă zi, o nouă săptămână, un an nou. O viață nouă. Ea alerga către o chemare. Eu, în schimb, nu înțelegeam, auzisem doar ușa trântindu-se în urma ei.* Cinci minute mai târziu, o auzise întorcându-se. *Crezusem că are să-mi zică: Iartă-mă, nu știu ce m-a apucat. Te iubesc, cum să trăiesc fără tine?* Își uitase legătura de chei și plecase fără să-i vorbească.

Ea era stăpână pe situație.

El îi auzea pașii pe scări.

Calmă.

Ea mergea de parcă n-avea să-și reproșeze nimic.

El sunase la birou să spună că se îmbolnăvise. O gastrită. Închisese telefonul și se așezase pe podea, lângă fereastră, ținându-se cu mâinile pe cap, cu o senzație reală de vomă. Voia să se poată controla, să înțeleagă ce i se întâmplă. *Să stau și să mă gândesc, mai degrabă decât să fac casa zob*. Rămăsese

aproape trei ore cu mintea golită, sfâșiat. La amiază, își luase mașina și mersese să parcheze în fața spitalului, în spatele unui camion al unei firme de mutări, destul de departe de mașina ei, un Renault Clio de culoare neagră, staționată pe un loc rezervat medicilor, între un Mégane și un Mercedes mare, și o așteptase să iasă.

Când o zărise prin ușile vitrate ale intrării principale, pe la unu, angoasa îl strivise în scaun. Marie-Hélène vorbea cu două infirmiere care-și fumau țigara la intrare. Ele își trăseseră câte un pulover peste bluza albă și țopăiau pe loc să se încălzească. Marie-Hélène purta o haină bej cu găitane pe care o cumpăraseră din Florența, în urmă cu doi ani.

Ea le salutase pe infirmiere, se îndreptase spre Clio cu mersul ei superb, zâmbind în continuare. Respirația îi făcea un nor de abur abia vizibil în jurul gurii. Părul blond îi strălucea sub soarele rece de ianuarie. Învârtise cheia în contact și scosese Clio cu o ușurință incredibilă, fără cea mai mică manevră, apoi se îndreptase către Bourg-la-Reine. *În clipa aceea, ca un prost, am crezut că are să se întoarcă acasă.*

Clio nu era în garaj. Încercase s-o sune pe mobil, dar n-avusese parte decât de vocea robotică a mesageriei. Ieșise să cumpere paste proaspete, un pateu mic de ficat, două felii de tartă cu mere, pusese masa pentru doi, cu două lumânări roșii, și-i scrisese că i s-a părut superbă în parcarea spitalului, în haina pe care ea o purta cu o eleganță năucitoare.

Tocmai se făcuse ora zece când a văzut pe fereastră cum parchează Renault-ul Clio în fața casei. Îi deschisese ușa crezând că are dreptate. *Să nu-i reproșez nimic, să o întâmpin, să zâmbesc, să o ajut să-și scoată haina, să-i ofer un pahar de vin...* Ea-l îmbrățișase înainte să arunce cheile de la Clio pe comoda

de la intrare. De parcă nu s-ar fi petrecut nimic. El n-a putut totuși să n-o întrebe unde fusese. *Eram atât de neliniștit, mă întrebam ce se petrecuse.* El vorbea cu o voce de băiețel. Ea purta o rochie de lână care-i lăsa brațele goale. Ea îi răspunsese că habar n-avea. Condusese pe străzi, la întâmplare, *m-am trezit într-un sat, m-am oprit să beau o cafea, iar apoi m-am întors. Chiar ai condus atâta timp? Da, gândesc mai limpede când conduc. Gândești? Mi-am golit mintea, aveam nevoie de așa ceva. Ți-e foame? Puțin.*

Discuția le îngăduise câteva clarificări. Marie-Hélène se scuzase și, după câteva ezitări, îi mărturisise că era cât pe ce să aibă o aventură cu un profesor de la Necker pe care-l întâlnise la o conferință despre copiii infectați cu HIV.

„Îți amintești, îți spusesem de conferința cu pricina.

— Cum adică, a fost cât pe ce să ai o aventură?

— Bruno, nu mai suntem copii. Am greșit, i se poate întâmpla oricui, dar nu s-a petrecut nimic.

— Nimic?

— Nimic, te asigur, câteva mângâieri, un flirt, nimic mai mult.“

Un flirt. Bruno o asculta, mângâindu-se pe brațe. *Îmi vindea gogoși la greu după ce mă băgase în ceață, iar eu, mister supertâmpitul, puneam botul.*

„Îți promit, jur pe capul fetelor, nu s-a petrecut nimic. Nimic grav, o ne-întâmplare.“

Îi zâmbea, fusese *cât pe ce*, nu se întâmplase nimic, avea dreptate, nu mai suntem copii, n-avea rost să facă din țânțar armăsar doar pentru că un tip avusese chef să i-o pună, asta dovedea doar că respectivul are gusturi bune.

Ea îi povestise că o dusese cu mașina lui într-o seară, *știi ziua în care lăsasem farurile aprinse, bateria se golise,* și că luase de mai multe ori prânzul cu el.

„Ar fi trebuit să-ți vorbesc despre asta imediat, am fost o idioată. Minciuna m-a…, cum să spun, am trăit două sau trei luni închisă în minciuna asta.

— Trei luni, a durat trei luni?

— Ascultă, n-am numărat, patru săptămâni.

— Cum îl cheamă?

— Chiar vrei să știi? N-are nici o importanță, pentru mine e inexistent.

— Nu, doar din curiozitate, dacă într-o zi îl întâlnesc.

— Ascultă, dacă ții neapărat, îl cheamă Trichez.

— Trichet? Ca bancherul?

— Nu, Trichez, cu z la sfârșit, nu dă doi bani pe povestea asta. E doar un tip sigur de el, ca atâția alții. Sunt supărată pe mine că aproape m-am lăsat. Ceva atât de banal.

— Prin urmare, am traversat o criză, asta îmi spui? Am lăsat-o în spate, îmi promiți?

— Bruno, te rog…“

Cuvintele mă linișteau. Atât îmi doream să o cred. Ea întinsese coarda cam prea mult, dar fără consecințe și, cel mai important, se terminase. Îmi rostea într-un anume fel prenumele, Bruno, cu o blândețe pe care nu i-o cunoșteam.

Era captivat de figura ei. Lumânările îi luminau zâmbetul. Îl privea liniștită, de parcă el ar fi fost departe, iar ea i-ar fi vorbit prin geamuri groase în timp ce el făcea pâine prăjită. De parcă i-ar fi vorbit dintr-o altă lume în care ea sosise cea dintâi, lăsându-l foarte departe în urma ei, iar acum s-ar fi întors,

cuminte, să-l aștepte. *De fapt, îi stârneam milă.* El gătise paste cu *pesto*, ei îi plăceau *al dente*.

Făcuseră dragoste în bucătărie.

În săptămânile următoare, viața lor a intrat pe un făgaș cât de cât liniștit. Fetele, întoarse din vacanță, n-au bănuit niciodată, la momentul respectiv, că părinții lor tocmai trecuseră printr-un episod care ar fi putut să le fie fatal. Bruno se purta ca un convalescent. Nu uita că fusese cât pe ce să-și piardă soția. Când era singur, cugeta, își vorbea, argumenta. Un vis urât.

Redescoperiserăm o complicitate amoroasă care-mi amintea de primele luni ale întâlnirii noastre. Cu sentimentul de împlinire pe care-l dă uneori o iubire care durează. Un nou impuls de energie pozitivă. Fericiți cei ce știu să se alieze cu trecerea timpului.

Într-o dimineață, Marie-Hélène s-a dus la coafor în Paris. S-a întors cu părul foarte scurt. Bruno a stat în cumpănă o câtime de secundă, fusese cât pe ce să n-o recunoască. Noua ei tunsoare o întinerea. Era plăcut s-o vezi mai „adecvată peisajului ei mental“, cum spunea ea.

„Te săturaseși de coaforul tău din Bourg-la-Reine?

— O colegă de la Salpêtrière mi-a dat o adresă, în arondismentul VIII, pe rue du Faubourg Saint-Honoré. Îți place?

— Mult. Ești aceeași, dar și diferită, îmi dai impresia că am două femei într-una singură.“

Devenise și mai prevăzător. Ea, pe de altă parte, îi telefona de zece ori pe zi, îi spunea pe unde e, ce mai face, la ce se mai gândește, îl anunța de fiecare dată când era reținută de câte o urgență la spital, iar când petrecuse două zile la Paris, pentru un seminar de neonatologie, chiar îi făcuse propunerea să vină

la ea, să ia prânzul împreună într-un bistrou din apropierea facultății de medicină. *Se dedublase. Chiar erau două femei în ea. Cea nouă se războia cu mine și nu neglija nimic.* Îi refuzase propunerea să-i arate că are încredere în ea.

Fiecare dintre apelurile ei părea destinat să-i transmită realitatea însăși a vieții ei.

De fapt, fiecare din apelurile ei deghiza realitatea, nu făcea decât să mintă, mă sfâșia.

El a trăit acea perioadă într-o stare stranie. Învinovățindu-se că nu fusese, în toți acei ani, cu totul la înălțime. De aceea ea greșise... Dar ce anume greșise? În orice clipă spasme de angoasă explozivă continuau să-i străbată mintea. *Și dacă ea nu îndrăznise să-mi spună adevărul?* Își punea această întrebare. Apoi aștepta vocea consolatoare care țâșnea din străfundurile sale. *Nu e panică. Ea e acolo, respiră, calmează-te, relaxează-te, și-ți voi spune, în cele mai bune scenarii, vorbesc despre cele care se sfârșesc cu bine, există mereu momente în care eroii se clatină. Nimeni nu e veșnic nevinovat.*

Noaptea, devenise și mai tandră. Tandră sau îndrăzneață? Amândouă. Îl invitase s-o penetreze cum n-o mai făcuse niciodată. *Am înțeles mai târziu că dobitocul i-o băgase în cur.* Felul inedit de a o poseda îl liniștise de tot. Ea găsise o soluție să i se dăruiască din nou.

El a avut o perioadă destul de dură, pierzându-și și cel mai mic interes pentru orice nu avea legătură cu ea, chiar și față de muncă. Ea îi spunea că-i ceva normal, trecuse printr-un șoc. Și-l trata ca pe un bolnav care trebuia ajutat să trăiască într-o bulă sterilă.

În a treia duminică din februarie, cu două zile înainte de cea de-a unsprezecea aniversare a căsătoriei lor, plecaseră să alerge

de dimineață. Șaizeci de minute, în ritm susținut, umăr la umăr, pe o ploaie măruntă. Fetele erau la lecția lor de tenis și nu aveau să se întoarcă mai devreme de ora prânzului.

La întoarcere, Marie-Hélène o expediase pe maică-sa, care o suna pe mobil, apoi se grăbise să urce, să facă un duș. Bruno se așezase, cu o sticlă de Evian, pe canapeaua cea mare din sufragerie. Citea din *Journal du dimanche* în timp ce asculta un CD cu Count Basie. Mobilul lui Marie-Hélène, pus pe masa cea joasă, vibrase de mai multe ori.

El aruncase un ochi la ecran ca să verifice dacă apelurile nu veneau cumva de la spital. Marie-Hélène nu era de gardă, dar rămânea disponibilă pentru eventualele urgențe.

Numele expeditorului era ascuns. Nici un text, doar câteva fotografii, care păreau toate scoase dintr-o revistă porno, probabil făcute cu mobilul de pe care fuseseră trimise. Două gros-planuri cu un sex de bărbat. Primul în repaos, celălalt în erecție. *Al lui Trichez, probabil.* În celelalte două, Marie-Hélène, goală, în poziția pe care părea s-o îndrăgească de la o vreme.

Marea orchestră a lui Count Basie cânta *Lil' Darlin'* în surdină. Ea tocmai ieșise de sub duș și-l ruga să-i aducă halatul de baie, rămas în spălătorie. El și-a pus geaca de piele, a băgat mobilul, fără să se gândească, în buzunar, a luat cheile mașinii, a închis ușa după el fără să facă zgomot. Trichez nu exista. Era altcineva.

Mai deunăzi, fiică-sa mai mare i-a spus că-i place mai mult de părinți de când s-au despărțit. Pretinde că se înțelege mai bine cu ei.

„Mi se pare că sunteți mai relaxați, i-a spus ea înainte să se întoarcă la maică-sa, mai…

— Mai cool?

— Exact, mai cool.“

În ziua următoare ajunsese la birou cu ochii în fundul capului, tras la față, părând bolnav. Își salutase colegii strigând, în hohote se râs: „Moarte celor cool! Îi detest pe cei cool!“.

Întoarcere la hotel. Duș opărit. Îi sună mobilul. Un SMS de la Lambertin care-i cere să-l sune exact la ora unu după-amiază pe numărul lui securizat.

Bruno e rugat să se întoarcă urgent și să se prezinte cât mai repede cu putință la Vilă. La intrare, o regăsește pe recepționera care-i vorbise despre bătrânul scriitor cu ochii bleojdiți. El îi anunță plecarea lui anticipată.

„Deja? Dar abia ce-ați venit!“

El o privește fix, cu chipul străbătut de o convulsie necontrolată. Recepționera, brunetă și trupeșă sub uniforma ei albastru-deschis, înțelege că se petrece ceva. Tresare. Toate trăsăturile i se prăbușesc, fără ca el să înceteze să mai zâmbească. Se holbează la el, i se pare înduioșător, și-i caută fișa pe calculatorul ei. O lămurește că e obligat să plece. Ceva neprevăzut.

„Nimic grav, sper?

— Nu, nimic grav. Obișnuitele sâcâieli. Cu munca…“

Peste trei secunde, îi va propune să vină la un păhărel în camera lui. Deja și-a schimbat tonul. Agățatul obișnuit. Femeia izbucnește în râs.

„Aveți nevoie de îmbărbătare?

— Da.

— De acord, un pahar. Trebuie să mă întorc acasă la ora nouă, doar un pahar…

— Promit!“

Nouă fără un sfert. Patru sticluțe de gin zac pe noptieră, una mai goală ca alta. Recepționera se îmbracă. Își mai freacă încă o dată sânii pătați de roșeață de obrajii lui. El așteaptă să se care, răsucindu-și dunga de la pantaloni. Ea îl întreabă: „Mă vei suna?“.

11

Sorbona, Paris

Bruno fusese unul dintre studenții mei în anul (unic) în care predasem la masterat la Sorbona. Arheologia era încă o rudă săracă a Istoriei. Arheologii erau, de fapt, un fel de brigadă auxiliară a istoricilor. Mercenari, cu mâinile în praf, în noroi, în nisip, obișnuiți să-și suflece mânecile ca să coboare în măruntaiele pământului. Mulți dintre colegii mei aveau idei foarte surprinzătoare despre arheologie. Numai câțiva studenți se înscriseseră la cursul meu practic. Abia terminam de vorbit, că se și hlizeau pe culoare și nu-i mai vedeam timp de-o săptămână.

Numai doi sau trei, mereu aceiași, își făceau uneori timp să mă aștepte la finalul cursului, să discute. Bruno era unul dintre ei. Împingea ușa biroului meu, arunca o privire întrebătoare și aborda cu mine subiecte variate, care aveau legătură atât cu actualitatea, cât și cu istoria sau cu lecturile lui. Probabil l-aș fi uitat pe acel învățăcel serios și mai degrabă șters, aproape timid, dacă într-o zi, era primăvară – un dreptunghi de lumină cădea de pe fereastră și-i lumina chipul rumen –, nu m-ar fi întrebat despre evenimentele din Sétif.

Pe 8 mai 1945 se organizase o manifestație pentru sărbătorirea victoriei asupra forțelor germane. Un tânăr cercetaș musulman a agitat un drapel algerian. Un polițist a tras și l-a ucis. Crima declanșase un masacru. Ziua cu pricina marca începutul unui ciclu de violențe neîntrerupte practic până-n zilele noastre. Din data aceea, poporul algerian nu mai cunoscuse odihna.

Am clătinat din cap ascultându-l, surprins de întrebare. Bruno nu aparținea cercului de studenți politizați, iar subiectul evenimentelor din Sétif rămânea destul de confidențial. În loc să-i răspund direct, l-am întrebat de ce anume îl preocupă Sétif. El a ezitat, și-a trecut mâna dreaptă prin părul tuns scurt. Fața îi semăna cu cea a unui tânăr de pe un basorelief roman. M-am temut că fusesem indiscret. „Provin dintr-o familie de repatriați. Tata s-a născut la Sétif. Mi-a povestit prin ce-au trecut părinții lui și cu el în ziua aceea…“

Fără să fiu specialist în istorie contemporană, aveam câteva idei despre desfășurarea acelei zile tragice. I-am vorbit despre ea destul de mult, cu prudență, prudența învățătorului față de învățăcel. Învățământul, spusese Michelet, este o prietenie, ba chiar mai mult, un schimb.

„Întrebarea dumneavoastră, i-am mai spus eu, arată dificultățile muncii noastre. Lucien Febvre spunea că Istoria e, în aceeași măsură, fiică a timpului și o știință a lui.“ Era așteptat la alt curs. Înainte să plece, îl sfătuisem să dea o tură pe la arhivele armatei, la Vincennes. „Nu știu dacă totul e deja disponibil, dar poate veți găsi câteva răspunsuri la întrebarea dumneavoastră.“ Examenele se apropiau, anul universitar se încheia, nu l-am mai revăzut. Niciodată nu mi-aș fi închipuit pentru el o carieră în poliție.

12
Complexul de temple de la Mnajdra, Malta

„Ce naiba fac afurisitele astea de ambulanțe?“ Jeannette se plimbă încolo și-ncoace, din ce în ce mai nervoasă. S-a rănit la ieșirea din grotă. Un pic de sânge i-a curs de-a lungul încheieturii. Rifat a preluat controlul asupra situației, cu o anumită autoritate.

Cei doi adolescenți stau nemișcați pe tărgi improvizate într-o clădire mică din bolțari albi, ce ține loc de casă de bilete. Restul grupului vorbește afară.

Rifat încearcă să ia legătura cu ambasadorul, care nu răspunde. Apelul e redirecționat spre numărul de mobil al unui polițist care asigură serviciul de permanență.

Jeannette își pune niște ochelari rotunzi ca să șteargă chipul fetei cu niște șervețele demachiante, încercând să-i pună câteva întrebări. Fata nu bâiguie decât câteva cuvinte. „Sunt Habiba…“

Jeannette izbutește să înțeleagă că fata are cincisprezece ani și că băiatul e fratele ei. Treizeci de ani de meserie au învățat-o să comunice cu cei care nu-și găsesc cuvintele.

Ea îi spală tâmpla băiatului. Turcul vrea s-o ajute. Îi desfac împreună cămașa pătată de sânge, o taie, apoi încearcă să-i dea să bea. Tânărul nu reacționează. Aplecați peste el, îi pândesc fiecare răsuflare, din ce în ce mai slabă.

„Starea lui e gravă, spune însărcinatul cu afaceri, nu trebuie mișcat.“

A filmat integral secvența pe mobil. Ieșirea din grotă, îndrumată de comentariile lui Jeannette. Urcarea tărgilor. Două sau trei cadre de travelling, destul de lungi. Ultima imagine:

două ambulanțe albastre care se îndepărtează. Jeannette în lacrimi în prim-plan. În văzduh, ciocârlia continuă să cânte.

Jeannette îl sună din microbuz pe colegul ei de la AFP din Roma, cunoscut la *Libé* în anii ei de glorie. Îi explică situația. El o lasă să vorbească fără să comenteze.

„Poate merită o știre, nu? concluzionează ea.

— Mă trezești pentru doi imigranți clandestini, care nici măcar nu și-au pierdut viața? Pe bune, unde e știrea aici?

— Toată lumea îi credea morți de o săptămână, e un miracol.

— Cred că te-ai deconectat complet. Ai habar câți imigranți au crăpat pe mare în ultimii zece ani? Ai habar? Ai? Nu, habar n-ai! Ei bine, îți spun eu: douăzeci de mii! Știi câte știri am făcut pentru Agenție? Trei! Atât despre cei doi copii ai tăi scăpați ca prin minune! Îți mai spun o dată: nu mai ai habar cu ce se mănâncă jurnalismul! Deconectată, ești complet deconectată. AFP nu înseamnă Agenția Femeilor din Presă."

Un fel de-a-i aminti că e o *has been*. *Când mă gândesc că, la* Libé*, neisprăvitul îmi lingea cizmele ca să ajungă să transmită câte-o știre, de cele mai multe ori lipsită de interes, în paginile serviciului extern.* Microbuzul intră în La Valletta pe centură, dificil practicabilă la ora aceea, din cauza primelor ambuteiaje; maltezii se trezesc înaintea arșiței. La șase dimineața, totul e ticsit. Când vehiculul intră pe varianta ce coboară spre hotel de-a lungul unui cimitir, Jeannette primește un telefon.

„Sunt ziarist la CNN, ne-am văzut din întâmplare, de departe, dimineață. Tocmai am aflat ce vi s-a întâmplat. Ne putem vedea peste o oră?

— Dar credeam că plecați în Libia.

— Anulăm, sunt lupte la Tripoli. Aeroportul e închis pentru patruzeci și opt de ore."

Către ora șase seara, Rifat Déméter îi duce să se uite la CNN în locuința atașatului militar american, John Peter Sullivan. El îi primește într-o încăpere cu tavan înalt de la etajul nobil al unui palat pe jumătate abandonat. Decor și mobilier minimaliste. Un divan mare, fotolii necapitonate bicolore, design italian, un televizor imens, un bar cu mai multe mărci de whisky, o mică bibliotecă. Și o vedere superbă către port. Fostul Golf al Galerelor, plin-ochi de iahturi faraonice, Golful Francezilor, în care aruncase ancora nava Orient a lui Bonaparte, dantela de macarale ale CMA CGM care se oglindesc în apele întunecate ale bazinelor. Fațadele celor Trei Cetăți strălucesc sub razele soarelui. Degradeul culorilor îmbracă zidurile într-o tonalitate caldă și liniștitoare.

„Atâtea masacre au avut loc aici...“, spune Emma. Ea poartă o gecuță neagră destul de strâmtă, și-a prins părul într-un coc și vorbește cu voce subțire și agresivă. „Atâția oameni decapitați sau spintecați sub aceste ziduri. De ce?

— Mda“, spune John Peter Sullivan (toată lumea îi spune JP) pe un ton prudent.

Își cere scuze că practic o obligă să-i suporte uniforma (o cămașă cu trei galoane din Marina SUA). A fost încadrat timp de doi ani la Paris ca ofițer de legătură la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și vorbește o franceză foarte corectă. Ea râde. Un feribot pleacă din port lăsând în urmă vârtejuri de apă. Este anunțat interviul cu Jeannette și Habiba pe CNN. Ziua a început cu un răsărit de soare într-un templu de peste cinci mii de ani și se încheie în fața unei imagini difuzate pentru milioane de telespectatori din întreaga lume.

O reclamă pentru Emirate. O alta pentru plajele din Portugalia. Ultima pentru plasamentele financiare securizate în Dubai.

JP dă sonorul mai tare din telecomandă. Trecerea în revistă a titlurilor. Apoi, imediat, interviul zilei, luat de una dintre vedetele canalului, în duplex de la Londra. Habiba stă pe un pat din spitalul Mater Dei. Un văl galben, foarte subțire, îi conturează trăsăturile regulate ale chipului. Doi medici maltezi în halat alb stau la căpătâiul ei, în stânga patului. Emma face observația că scena aduce cu o secvență din serialul *Spitalul de urgență*.

Jeannette nu s-a mai simțit de mult atât de bine. După cum arată, nimeni nu i-ar da vârsta pe care o are. Și-a pieptănat părul peste cap. Trăsăturile ei degajă o bucurie neliniștită, o ține pe Habiba de mână și nu-i mai dă drumul.

„Este cu adevărat frumoasa africană din pădurea adormită, explică Jeannette. Habiba a dormit timp de două zile la adăpostul unei stânci, strângându-și în brațe fratele pe care izbutise să-l ducă la mal, pe jumătate inconștient și grav rănit la cap.

— În legătură cu fratele ei, ne puteți da vești bune? întrebase ziarista.

— Rănile lui sunt serioase, dar medicii estimează că va scăpa. Este foarte bine îngrijit."

În ziua următoare, cei scăpați din ghearele morții sunt pe prima pagină a tuturor ziarelor, iar un canal francez de știri difuzează filmul lui Rifat. Nimeni nu îndrăznește să-l întrebe dacă l-a dat degeaba sau contra cost.

Cu toții s-au hotărât să o revadă pe Jeannette, după emisiune, într-un bar din La Valletta, situat la jumătatea înălțimii fortificațiilor și cu vedere deasupra portului.

Emma se cocoață în Audi-ul supraînălțat al turcului. Urcând la volan, Levent îi dă cartea lui de vizită Emmei. *Levent Demir, diplomat și avocat, Ankara, Istanbul*. Emma o privește concentrată, de parcă ar descifra un papirus.

„Diplomat și avocat. Ankara și Istanbul. E amuzant, s-ar spune că aveți o viață dublă...

— Diplomații nu au niciodată o viață simplă.“

Conversația alunecă spre cinema în timp ce Levent, care a greșit strada la ieșirea din La Valletta, se învârte în cerc sărind de pe o rută ocolitoare pe alta. Amândurora le plac filmele lui Tarantino. Când Levent ratează încă o dată drumul ce ar fi trebuit să-i ducă spre port, exclamă:

„— O, pentru numele lui Dumnezeu!

— Fără blasfemii!“, i-o trântește Emma fără să zâmbească.

Se înnoptează repede, orașul își dăruiește fațadele din piatră galbenă, învrâstate de numeroase neoane, ultimelor focuri ale apusului, marea desenează dreptunghiuri de gelatină albastră la capătul fiecărei străzi. Culorile calde dau amurgului un aer de sărbătoare.

Knight's Lounge zumzăie de râsete, muzică și trăncăneli, într-o imensă harababură în engleză și în italiană. Barmanii filipinezi fac show jonglând cu sticle de vodcă și de gin. Pe malul celălalt, Palatul Manuel a fost rezervat de un importator de mașini germane. Petrecerea e în toi, moment punctat de lansarea unor focuri de artificii.

Levent și Emma își fac drum până la masa însărcinatului cu afaceri. Rifat Déméter îi întâmpină călduros.

„Începeam să ne facem griji. V-ați rătăcit cumva, din întâmplare? E o fază clasică…“

Jeannette îi face loc Emmei, care se și apucă să ciugulească măslinele puse pe masă. Subțire, aproape slabă, palidă, cu părul foarte scurt, Emma păstrează între ea și ceilalți o distanță care ar putea fi considerată timiditate sau agresivitate. Dar, când ia cuvântul, vocea îi trădează o forță voluntară. Jeannette, în culmea fericirii, pare să radieze la gândul că avusese o contribuție la salvarea celor două vieți. Și că făcuse cunoscut acest lucru.

„Nu știam că sunteți specialistă în Orientul Mijlociu, îi spune Rifat. Din fericire v-am căutat pe Google în această după-amiază. E impresionat câți oameni cunoașteți.“

Ziua i-a șters cu buretele toți anii în care trăsese targa pe uscat. De când plecase de la *Libération*, nu mai avusese parte de senzațiile electrizante ale marilor ei reportaje în Maghreb sau în Orientul Mijlociu. În anii ’80, erau doar două sau trei femei care brăzdau lumea musulmană, din care se întorceau cu informații inedite și interviuri cu lideri arabi care terorizau planeta.

„Chiar i-ați luat un interviu cu Gaddafi? Nu e puțin lucru…

— Cu câteva luni înainte de atentatul de la Lockerbie, da. Interviul fusese reluat în lumea întreagă.

— Cum era Gaddafi? întreabă Emma. Simpatic?

— Oribil, presupun, răspunde Rifat.

— Dar pe tine, Emma, ce te-a adus pe insulă? o întreabă Jeannette, uitându-se și la mesajele care îi vin întruna pe mobil.

— Studiile, îi răspunde ea cu un zâmbet lipsit de bucurie. Termin o școală de comerț, stagiul este obligatoriu. Toată lumea face stagii acum, nu mai e mult și se va începe de la grădiniță.

Am găsit o întreprindere franceză care m-a acceptat aici pentru două luni.“

Doar lămpile ambientale de la bar și lumânările de pe mese fac puțină lumină în restaurant. Umezeala călâie a mării intră pe ferestre și saturează aerul din sală. S-au strâns unii lângă alții pe scaune inconfortabile, își tot pun gheață în paharele de vin, vorbesc întruna.

Levent și Jeannette s-au cufundat în amintirile lor din anii ’80; au cam aceeași vârstă, cu o diferență de cinci sau șase ani, Levent e mai tânăr, iar ei își închipuie că s-au mai văzut, întâmplător, la Beirut sau altundeva. Emma, la fel de palidă, stând picior peste picior, dar mai destinsă, sarcastică, răspunde la întrebările lui Rifat legate de școala ei de comerț.

„S-ar spune că școala mea vă trezește interesul...“

O privește cu ochi mari, rotunzi, care degajă un magnetism deosebit, ușor neliniștitor, și schimbă subiectul conversației.

El evocă magia străzilor din Cairo, apoi se avântă într-o discuție despre site-urile dedicate muzicii, care pun la dispoziție milioane de melodii gratuite pe Internet. Din instalația de sonorizare doar ce se aude un hit al lui Taylor Swift, o cântăreață americană de country care anunțase că se retrage de pe Spotify. Emma, care-l ascultă doar pe jumătate, îl întreabă cine mai este și Taylor Swift asta de care face atâta caz și-i spune: „Câți ani aveți, până la urmă? Sunteți un *teenager*, sau ce?...“

La unu dimineața, Déméter dă semnalul de plecare după ce-și dăduse peste cap ultimul pahar de whisky. „Cum spune ambasadorul meu, pentru africani originea lumii este toba, pentru chinezi, semnul, iar pentru noi, mediteraneenii, este verbul, am dovedit-o încă o dată în seara aceasta. Acum tuturor

ne-ar prinde bine să mergem la culcare.“ Jeannette îl roagă, înainte să plece, să mai sune la poliția locală pentru a afla cum se mai simt cei doi „protejați“ ai ei.

13

Hotel Corinthia, Tripoli, Libia

Sătul să aștept o întâlnire care nu mai are loc. L-am sunat din nou pe Levent, care m-a îndemnat să mai am răbdare. La trei dimineața, deschizând cu dinții al enșpelea pachet de nuci caju (nu se pomenește strop de alcool în minibarurile din Libia!), nimeresc peste redifuzarea interviului unei femei care contribuise la salvarea a doi imigranți pe coasta malteză. Am recunoscut-o imediat, în pofida anilor, poate nu la fel de suplă ca-n tinerețe, dar cu trăsăturile aproape neschimbate, genele lungi evidențiate de machiaj, silueta cuprinsă de o rochie sobră, care o avantajează totuși, vocea ușor gâjâită. Era Jeannette. În pofida prejudecăților mele legate de ea, învățasem s-o apreciez în timpul cinelor noastre. Legătura cu Gaddafi aruncă astăzi o umbră asupra personalității ei. Fiecare se întreabă, cu mine în frunte, cum de poate o femeie de calitatea ei să se culce cu un tip atât de monstruos? Pe vremea aceea, puțini oameni își puneau întrebarea. Gaddafi își mai păstra ceva din aura lui de revoluționar din lumea a treia. Vârf de lance al panarabismului, apărător (în teorie, desigur) al democrației directe în țara lui, el era una dintre fețele considerate atrăgătoare ale Revoluției, ca Fidel Castro în Cuba – pentru mulți „un socialism acceptabil“, cum a spus un ministru al lui Sarkozy, a cărui primă soție

fusese amanta lui Fidel. Bine, îmi dau seama că m-am apucat să-i caut scuze. Jeannette n-are nevoie de ele. În orice caz, cu ea, Gaddafi nu s-a zgârcit cu cadourile (printre care se remarcă o haină extravagantă de zibelină) și i-a înlesnit cariera de ziaristă, căci punea mâna pe telefon imediat ce ea dorea să-i ia interviu vreunui lider arab. Jeannette îi datorează majoritatea exclusivităților ei. Când Gaddafi i-a dat papucii, a dispărut destul de repede de pe radare, semnătura ei nu s-a mai ivit în ziarele pe care le citeam, uitasem în cele din urmă că mai există. Nu-mi închipuiam că am s-o regăsesc pe un ecran de televizor, la Tripoli, acolo unde ne întâlniserăm.

14

Taurbeil-La Grande Tarte, regiunea pariziană, Franța

Un ciorchine de *blacks* sufocă intrarea în bloc. Un nor de insulte izbucnește în jurul lui Sami când pătrunde în scară. Mă-ta-i curvă, futu-te-n cur pă mă-ta! Își croiește drum prin baletul ochelarilor negri. Să nu răspundă, să nu răspundă niciodată, să îndure cuvintele care mânjesc și uneori și flegmele. Este regula oricui vrea să supraviețuiască.

Ecranul mare al televizorului nou cu plasmă ocupă o parte din încăperea principală a apartamentului părinților lui. Maică-sa tocmai se uită la un reality-show. O lasă auzul și a dat sonorul la maximum.

Sami ridică din sprâncene și zbiară: „Ați câștigat la Loto?“. Tatălui său i s-a posomorât chipul. Șovăie înainte să-i dea un răspuns, de parcă mintea, timp de câteva clipe, ar fi voit să i se îndepărteze de orice gând necurat: „Nu-l voiam, frații tăi au insistat“.

Sami își reproșează că a pus o întrebare la care știa dinainte răspunsul și care-l pune pe tatăl lui în încurcătură. N-are tăria să se înfurie. De mai multe ori pe luni, în anumite zile fixe, găștile dau pe sub mână mărfurile care provin din camioanele jefuite sau din depozitele în care au dat spargeri. Cu mințile rupte, își parchează dubița în fața unei scări de bloc. Clienții așteaptă cu teancul de cash în mână. Degeaba dezaprobă tatăl lui bișnița de felul ăsta, când e vreun chilipir de prins, nu-l ratează. Ca toată lumea, de altfel.

Ce rost avea să se supere? Tatăl lui e un moșneag de-acum. Atât de fragil. Cu puterile împuținate, cu obrajii scobiți, albiți de o barbă rară, cu ochii stinși și un zâmbet firav în care strălucesc dinți falși din metal. Sami îi întinde un plic închis din hârtie kraft.

„Nu mai am loc la mine, sunt documente bancare confidențiale, prefer să stea la tine.

— Le pun lângă celelalte, în dulapul din baie…“

Cuprins de un acces de tuse, nu-și poate termina fraza.

Sami îi întinde cinci bancnote de o sută de euro tatălui său, care zâmbește fără să aibă tăria să le refuze. Nici o ambiguitate: zâmbetul e felul lui de a nu plânge. Sami și-a rezervat după-amiaza ca să-și vadă tatăl lipsit de vlagă și de bani. O afecțiune cronică îi sfredelește plămânii de mai mulți ani. Medicul de la Securitatea socială i-a interzis să mai fumeze. Setea lui de viață și-a luat zborul, la fel ca dorința de a se întoarce în țara natală.

Mult timp se mângâiase cu gândul că-și va sfârși zilele la soare, în Sétif, când mai muncea încă pentru Les Grands Moulins. De câte ori și-a plămădit acea speranță? Se vedea în *djellaba* în curtea casei părintești, aproape de vechiul puț, sub umbra atotstăpânitoare a smochinului, înconjurat de foști tovarăși din tinerețe, ajunși și ei tot niște căzături de bătrâni veștejiți, dar n-a mai ajuns nicicând în lumea aceea liniștită.

O, țara mea, lumina mea, azurul meu… O, țara mea roditoare, pe care am pierdut-o… Ascultă-mi inima.

Nici nu izbutește să exprime ce-i inspiră imaginile cu Algeria pe care le primește prin satelit.

Numai când e singur cu soția lui mai lasă să-i scape câteva cuvinte. E supărat pe corupți, pe mafioți, pe mincinoși, pe Boutef și pe toți ceilalți care i-au confiscat Algeria.

A înțeles de mult că nu va ajunge să se elibereze de durerea lui, vocea i se taie. Nu mai duce niciodată la bun sfârșit ce are de zis. Ce rost mai are? Cui îi pasă? Nostalgia îi acoperă inima ca un lințoliu.

Nu mai vorbește nici despre Franța.

Despre ce mai vorbește atunci? Despre nimic.

A venit la Taurbeil-La Grande Tarte la începutul primăverii anului 1969, într-o zi cu zăpadă, primăvara era geroasă. Avea șaptesprezece ani. Își petrecuse prima noapte în apropiere de Melun, într-un cămin în care oamenii dârdâiau pe sub pături. Verii lui împărțiseră o ciorbă cu el. La mai bine de patruzeci de ani după aceea, încă-și mai amintește gustul acelei fierturi. În ziua următoare, cel mai în vârstă din grup îl trezise. Luaseră autobuzul până la Taurbeil-Centre.

Din înaltul cheiului, descoperise Les Grands Moulins. Mai multe clădiri din cărămidă închisă la culoare, foarte înalte, și

un turn imens, cu guri de aruncare false, cu un belvedere în vârf, peste care trona un acoperiș din zinc, la înălțimea norilor.

„Acolo e, îi spusese vărul lui, nu fără mândrie.

— E mare.

— Normal, de-aia le și spune Les Grands Moulins."

Rămăsese tăcut, cu ochii mari la țara aceea care nu era a lui.

Puterea fluviului, în formă de arc, cu irizări de marmură verde, asprimea vântului, întunecimea cerului, rotirile norilor, penișele strânse unele lângă altele, așteptând să fie îndopate cu făină, bănuiala de zăpadă de pe drum...

Își amintește de tot.

Îi pare rău că nu i-a povestit nimic lui Sami, întâiul lui născut. Prea târziu. *Sami nu mai vorbește cu mine. Bună ziua, la revedere. Se întâmplă să-mi fac griji pentru el. Are o situație bună, e băiat bun, dar n-are soție. N-are copii... Ce face cu viața lui? Habar n-am...*

La două ore după ce ajunsese la Grands Moulins dădea probele, iar de lunea următoare era angajat pe un post din care n-a mai plecat decât în ziua pensionării, în urmă cu câțiva ani.

În Franța a trudit, în Franța va muri.

Sami nu-și amintește să-l fi auzit vorbindu-i de rău pe francezi cu el de față. Acum Sami e supărat pe el. *Da, tată, sunt supărat pe tine, pe liniștea ta, pe mâinile tale încrucișate, pe gândurile tale înnodate. Nu ești obligat să accepți totul. Unde îți este, tată, libertatea?* E supărat pe el că fusese un bărbat lipsit de curaj, surd la umiliri, orb la nedreptăți. E supărat pe el că e făcut din varga tremurătoare a pribegiei. E supărat pe el că-i așa de bătrân și de bolnav. Încă de pe-acum. La vârsta lui! Și ce vârstă? Șaizeci și patru.

Tatăl lui consideră că popoarele și oamenii sunt jucării în mâinile Sorții. *Soarta se amuză, îi zorește pe unii împotriva celorlalți. Popoare, națiuni, bărbați, femei și copii în aceeași căldare. Să se descurce fiecare să-și păstreze locul, cu cinste, nici mai mult, nici mai puțin, acolo unde Dumnezeu a rânduit să se nască. Eu nu m-am descurcat chiar așa de rău. Și Sami s-a scos. Cât mi-ar plăcea să-mi vorbească, să-mi spună dacă se vede cu cineva, dacă face cu ea planuri de viitor...*

Muncește și taci! De muncit, a muncit. De tăcut, a tăcut. Să nu-ți pară rău de asta.

A trecut timpul. Prea repede, desigur. Dar nu mai repede decât pentru ceilalți. Problema, de altfel, nu mai este viața lui, ci moartea. Respiră greu, angoasele îl sugrumă, se sufocă. Grija de a ști că-i vor albi oasele în cimitirul din Grande Tarte.

Și Sami care n-a mers niciodată în Sétif. Ce tristețe!

Sami n-a respirat niciodată aerul înălțimilor și nici n-a băut apa rece ca gheața a izvoarelor care țâșnesc din munte. Bătrânul nu s-a mai întors niciodată acolo de la venirea lui în Franța; doar la înmormântarea tatălui său. Când era mai tânăr, repeta deseori un proverb, râzând: „Fiecare ființă își va gusta moartea". Era felul lui de-a accepta încercările viitoare. Dar nu-și închipuise niciodată că într-o zi nu va mai fi acasă în Algeria și nici că va fi umilit zilnic de colorați, aici, în orașul care seamănă din ce în ce mai puțin cu Franța. Și deloc cu Algeria.

În ce țărână se va întinde când îngerul morții îl va duce către Domnul? Betonul unei gropi? Se teme să nu-i fie sufletul condamnat la rătăcire veșnică. Vederea tot mai slabă îi sporește neliniștile. Și dacă ochii lui nu mai zăresc nici măcar lumina care iese din el ca din orice ființă omenească, atunci cum va recunoaște prezența Celui Milostiv?

Nu fusese mereu acel bărbat care tremură. În copilărie, în timpul războiului, nu șovăise să manifesteze alături de cei care cereau independența. Mai târziu, la Grands Moulins, se băgase în sindicatul uzinei, înainte să-și rupă carnetul de sindicalist, doi ani mai târziu. Toți niște vânduți.

Era tânăr pe-atunci... Își amintește... Viața îi curgea prin vene.

Episoadele țin de un trecut care nu mai există decât într-unul din visele lui recurente în care se vede înfruntând diferite pericole de pe vremea aceea (și, mai ales, pe contramaistrul rasist care i-a fost șef la Grands Moulins), apărat de arhanghelul Gavriil, dragul lui Sidna Djibril, înainte să-și regăsească soția, în apogeul prospețimii, lungită într-un pat nupțial într-o cameră cu pereții deschiși la culoare, învăluită de miresme îmbătătoare de săpun.

Când deschide ochii, o privește dormind alături de el, o capră bătrână, și abia o recunoaște. Dar el? El cu ce mai seamănă? Cu o cămilă căreia i-a ajuns funia la par.

Ultimele mânii și le păstrează (de departe, desigur) pentru caizii care-și turează bolizii furați pe Șoseaua Națională 7, pentru bărboșii care sunt pe felie cu traficanții și le strică viitorul tinerilor de la oraș dornici să se întoarcă la Islam. Șezând în fața ferestrei la ora la care se înnoptează, mormăie printre buze, observându-i cum merg încolo și încoace: „Cum pot accepta franțuzii așa o situație? Atâtea înșelătorii?“.

De câteva luni, are ce are cu mafia coloraților. Negrii sunt carcalaci, au fojgăit ca niște carcalaci, iar fiii lor carcalaci au pus stăpânire pe stradă. Ei fac legea în bloc. Trebuie să-și plece capul când e nevoit să treacă prin fața acestor pui de curvă. Nici

Sami n-are ochi să-i vadă. Din câte spune el, ei ar lucra pentru un arab.

Sami nu l-a contrazis niciodată pe tatăl lui. N-o să înceapă acum.

Și nici n-a găsit prilej să-i vorbească. Cu atât mai puțin azi, când trăiește cu secretele lui.

Tatăl lui va muri.

Bătrânul pleacă de acasă către moschee, în fiecare vineri la prânz. Face turul orașului, pe rue Gustave-Courbet, rue Pablo-Picasso, rue Paul-Cézanne, până la Avenue du Général de Gaulle, în josul căreia strălucesc acoperișurile verzi ale moscheii.

Pe stradă, nimeni nu-l salută, și de-aia nu mai poate el, n-are el trebuință de salutul nimănui. Vecinii nu-l cunosc. Vremea lui s-a dus, pfiuuu! s-a zis cu ea, dusă pe apa sâmbetei, iar viitorul nu mai există, nici măcar în gândurile lui.

Când se plimbă sprijinindu-se în baston, întâlnește pe drum arabi cu pungi din plastic umplute cu legume și cu fructe, negrese în *bubu*[5], puști care se îndoapă cu hotdogi halal, derbedei, băieți buni, nu mai poți să-i deosebești, au toți aceeași uniformă, nici chiar Bouboule al lui nu mai iese din Nike, blugi și hanorac cu glugă. Trece prin fața cerșetoarelor grase care stau ca niște grămezi direct pe trotuar, fără să le vadă, ascultă predica imamului, se prosternează în fața Celui Preaînalt, își încălzește sufletul la flacăra lui, apoi se întoarce cu pas domol, tulburat.

Își petrece zilele într-un fotoliu, în fața ferestrei. *Din fericire, îi am pe băieții mei. Bucuria mea. Cei mai mici, Mohamed, zis Bouboule, încă licean, un băiat destupat, promițător; Abdelhamid cel Timid, serios, care lucrează în centrul comercial Youssri. Și*

Sami cel Minunat, sper că o duce bine, sper… Își obosește ochii scrutând străzile orașului în care și-a dus existența. Valurile de mașini, oamenii care merg pe jos, puștii care bat mingea ajung până la el ca dintr-o altă lume.

În plan îndepărtat, pădurea desenează un cerc misterios.

Bătrânul păstrează mereu în portofel cartea de vizită a fiului său: *Sami Bouhadiba, director financiar*. Băiatul cel mare nu i-a adus decât satisfacții. De la școală la universitate, și acum la serviciu, mereu serios, n-a avut niciodată să-i reproșeze ceva, nici măcar o dată. Un regret, totuși. Sami începuse ca profesor, după ce-și luase licența în matematică. Suplinitor. Apoi își dăduse definitivatul. Un succes. Ar fi vrut ca fiul lui să se țină de meseria de profesor. Era mare lucru. Dar Sami voise să meargă mai departe. La cum pornise în viață, își spunea el deseori vorbind singur, va ajunge departe, foarte departe, Inșallah.

Sami citește răbufniri de panică în tăcerile tatălui său. Suferă și le blestemă neputința. Cea a tatălui său, dar și a lui. Neputința generală a arabilor. Dezbinările lor… *Nu va mai dura mult*. Îl anunță pe tatăl lui că va pleca, în interes de serviciu, în Maroc.

„Pentru mult timp?

— Doar o săptămână. Poate mai puțin, mă pot întoarce foarte repede.

— Este adevărat că acum, cu avionul…“

Bătrânul închide ochii, privește înăuntrul său și nu vede decât gol și suferință. Călătoria la Marrakech nu-i spune nimic bun. Cu doi ani în urmă, Sami plecase în Egipt. Rămăsese acolo mult timp și se întorsese diferit, cu mai puțină veselie. Dar el știe că un tată e dator să-și lase fiii să plece.

„Îți amintești de curmalele pe care ți le adusesem din Sétif?“

Sami păstrează pe limbă gustul curmalelor proaspete scoase din valiza tatălui. În seara aceea se culcase târziu, iar tatăl lui îi adusese o ultimă curmală în pat. Adormise cu gândul la oamenii deșertului, la crestele înzăpezite din Sétif, la lunga călătorie a tatălui său, de cealaltă parte a mării: „O să-ți aduc și eu din Marrakech, așa le putem compara, sunt sigur că n-o să fie la fel de bune“. Sami își strânge tatăl în brațe, fără să spună nimic, o îmbrățișează îndelung pe maică-sa în bucătărie și pleacă, închizând ușa. Tatăl lui trage zăvorul. Părinții lui locuiesc într-o închisoare.

Zgomotul de pe scară îl apasă pe creier. Vibrațiile unei boxe zgâlțâie pereții și ușile. Și neuronii lui. Își trage suflarea înainte să coboare.

Duhnește a moarte în mahalaua infernală. Un damf de *shit*[6] și de căcaturi africane. Pe ziduri, graffiti, puli răzbelite, gheizere de sloboz, buci vulcanice, cururi din care iese fum, băsăuri mari de târfe. Cum toate becurile din plafoniere sunt furate sau sparte, e întuneric. Sami zărește într-un colț niște tipi prăbușiți cu mințile împrăștiate de la *dope* și de la bere. Cei doi rottweileri turbați ai lor, împodobiți cu zgărzi țintate, se hârâie și bălosesc în botnițele lor. Sami traversează holul încercând să nu atingă pe nimeni. Vreo zece puști se ceartă. *Scârbele de negrotei, de două ori mai înalți ca tata, pesemne pare un firicel de iarbă când trec unii pe lângă alții. Cel mai rău e că dă din nou peste ei la moschee! Într-o zi va trebui să le curețe tot soiul, să revină la normal.* Radioul lor vomită un rap debil. Ritmul muzicii acoperă strigătele unei răfuieli – o banală corecție – care vin dinspre localul tehnic, folosit ca minimarket de *shit*, păzit de doi malaci.

Sami și frații lui, ca tatăl lor și toți ceilalți din bloc, au învățat să devină invizibili. Nu-i văd pe derbedei și speră că nici derbedeii nu-i văd pe ei. Acel statu-quo poate dura – sau nu. Sami i-a propus de multe ori tatălui lui să-l ajute să se mute. Bătrânul nici nu vrea s-audă. Casa lui e aici, în acel apartament cu trei camere; Taurbeil-La Grande Tarte este dvarul[7] lui. A găsit ca pretext lucrările de renovare întreprinse în oraș după răscoale ca să nu se clintească din loc.

15

Taurbeil-Paradis, regiunea pariziană, Franța

Am lucrat pentru INRAP de la înființarea lui, în 2002. Pardon! Pentru Institutul național de cercetări arheologice preventive. Un organism care asigură detectarea și studierea patrimoniului arheologic amenințat de lucrările de amenajare teritorială. Mulți oameni ne detestă. Împiedicăm lucrurile să meargă ca unse. Întârziem punerile în exploatare, încetinim profiturile. Că se construiește vreo autostradă, vreo cale ferată de TGV sau vreo zonă comercială, nu rareori buldozerele descoperă uimitoare vestigii ale trecutului. Începe atunci o cursă contra cronometru (dacă proprietarul are onestitatea să nu radă totul de pe sit cu buldozerele, cum se mai întâmplă), căci, evident, proprietarii, fie ei agricultori, colectivități locale sau promotori, se grăbesc să-și ducă la capăt proiectele. Arheologii sunt „parașutați“ pe situri ca să facă expertiza descoperirilor în regim de urgență, să le facă inventarul și să salveze ce se mai poate.

Înființarea INRAP mărturisește importanța căpătată de cercetarea arheologică în Franța începând cu anii ’70. Am fost unul dintre soldățeii acelei forțe de intervenție foarte pașnice, copleșit de revenirea în Franța după atâția ani de expatriere. Timp de doi ani, am efectuat mai multe misiuni (vreo zece) pe teritoriul francez. Una dintre primele mele acțiuni m-a condus la Wissous, în perimetrul aeroportului Paris-Orly, unde un impresionant sit galic tocmai fusese descoperit, pe teritoriul *Parisii*, dezvăluind prezența unei mari ferme ce data din secolul al II-lea înaintea erei noastre. Mobilier din metal, unelte, bijuterii, amfore romane mari dădeau indicii despre varietatea activităților efectuate la Wissous, dar și despre prosperitatea locuitorilor ei, conexiunile lor comerciale și perenitatea sitului.

Nu mă așteptam să fiu așa de fericit să particip, modest, la reevaluarea unui episod din istoria galilor. Misiunea m-a făcut să mă afund cumva în copilăria țării noastre. Vechiul nostru Testament național. Galia era embrionul Franței care începea să miște în pântecul pădurii celte. Galii, seminomazi cu trupuri înalte, albe și moi, niște învinși, fuseseră neglijați de istorici. Descopeream atunci cărțile lui Camille Jullian, profesor la Collège de France, care, într-un anumit fel, a născocit Galia pe care o exhumam după o jumătate de secol.

De la Cairo dusesem aproape neîntrerupt o viață de expatriat. De altfel, e plăcut să trăiești mereu într-un fel de provizorat, să fii dezrădăcinat, confortabil, să te lași la mâna întâmplării, fără alte legături în afara celor profesionale. Tot respirând *outside*, ajungi să uiți mereu de unde vii și poate chiar cine ești. Am trăit, așadar, șantierul din Wissous ca pe o întoarcere bine-venită la vatră, era și timpul, surprins totuși, când îmi reînnodam legăturile cu patria natală, să constat cum

compatrioții mei, cei care nu plecaseră niciodată, păreau să fi luat distanță față de țară, până ce nu mai aveau cu actualitatea sau cu istoria Hexagonului decât o legătură relaxată și destul de ambiguă.

Municipalitatea din Taurbeil-La Grande Tarte (nu foarte departe de Wissous) hotărâse să construiască o nouă școală primară care să înlocuiască barăcile prefabricate. Muncitorii de pe șantier descoperiseră vestigii medievale în locul numit Paradis. Am sosit la Taurbeil-Paradis în ziua de după închiderea șantierului din Wissous. Caietul de sarcini preciza că noua clădire trebuia să fie funcțională înainte de începerea noului an școlar. Ne-am grăbit cât am putut.

Mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că un bătrân petrecea ore întregi observându-ne de pe un tăpșan aflat deasupra săpăturilor noastre. Ne obișnuiserăm cu prezența lui tăcută. Neclintirea lui, uscățimea, mâinile în șolduri, degetele rășchirate, privirea fixă (cam tulbure) către șantierul nostru și un început de zâmbet încremenit îi dădeau un aer enigmatic. Mă întrebasem dacă nu cumva suferă de pe urma unui accident vascular cerebral. Părea o statuie aplecată spre pământ. Un Rodin revăzut de Giacometti. Ne obișnuiserăm cu prezența lui tăcută. Când se întâmpla să nu fie acolo, absența lui ne neliniștea, ne întrebam dacă nu cumva pățise ceva, ne lipsea.

Într-o seară, înainte să plec, m-am dus la el și i-am spus că, dacă are întrebări legate de munca noastră, mi-ar face plăcere să-i răspund. La început s-a prezentat: „Domnul Bouhadiba, pensionat de la Grands Moulins“. Apoi a adăugat cam abrupt: „Sunt din Sétif, algerian…“ N-a stat prea mult pe gânduri și a scos din buzunar un articol decupat dintr-un ziar algerian despre restaurarea unei fresce de la începutul secolului al VI-

lea, era noastră, care fusese descoperită din întâmplare în cartierul bazilicilor din Sétif, urmare a unor ploi intense. Fresca fusese transferată în fostul muzeu în 1968, apoi în Muzeul Național de Arheologie din Sétif, în 1985. Doamna ministru algerian al culturii explica, într-un interviu, „importanța și impactul unei asemenea opere“, subliniind că „mozaicurile, reminiscențe ale mitologiei și literaturii, dovedesc cultura și bogăția societății romano-africane“.

Prima noastră conversație rămăsese ușor asimetrică. Îi pusesem întrebări, el îmi răspunsese, rămânând rezervat. El însuși, în pofida a ceea ce-mi închipuisem, nu avea întrebări legate de intervenția noastră. Părea să înțeleagă ce facem, ținuse să-și exprime, în cuvinte foarte simple, admirația față de munca noastră.

În ziua următoare, de îndată ce domnul Bouhadiba a sosit, m-am dus la el în postul de observație ca să-i fac o surpriză. Îmi pregătisem lovitura. Mi-am deschis laptopul Toshiba în fața lui, am început să tastez fără să-i zic ce anume caut. Studenții și colegii mei ridicau către noi chipuri intrigate. Nimeni nu putea bănui că-i arăt filmulețe despre vestigiile romane din Sétif și interviuri cu colegii mei algerieni. Ba chiar îl găsisem pe cel al doamnei ministru despre care îmi vorbise. Bouhadiba nu-și putea desprinde privirea de la ce vedea, lumina ecranului se reflecta pe obrajii lui cenușii și, de mai multe ori, am văzut cum i se contractă chipul, de parcă avea să plângă. A schițat un zâmbet și, cu un gest foarte lent, cam neîndemânatic, m-a apucat de umeri, să-mi mulțumească. În degetele lui îi simțeam slăbiciunea, oscioarele mâinii, emoția, omul tremura. Avea nevoie să se agațe de cineva ca să nu cadă. Eram fericit să mă aflu acolo.

Schimbând câteva vorbe cu el în fiecare zi, mi-am dat seama că avem cam aceeași vârstă. El avea trei fii, dintre care unul studiase ingineria. Era cel mai mare, se numea Sami.

Sami era mândria lui. „Un băiat bun, mi-a spus el într-o zi. Și el se folosește de Internet. Ba chiar petrece mult timp on-line, din câte știu.“ Înțelesesem că visa să se uite împreună cu fiul lui, Sami, la filmulețele despre Sétif pe care i le arătasem. Am notat câteva referințe de pe Wikipedia și YouTube pe o bucată de hârtie, precum și telefonul și adresa mea de e-mail. „Pentru fiul dumneavoastră, va pricepe cât ai bate din palme, și va putea chiar să vă arate și altele. Poate să mă contacteze dacă vrea mai multe informații.“

Domnul Bouhadiba nu mi-a spus niciodată dacă Sami îi arătase acele filme, iar băiatul nu m-a contactat. Chipul bătrânului se lumina mereu când vorbea despre băiatul lui cel mai mare, dar îl pomenea fără să intre în detalii. Ghicisem o anxietate în pudoarea lui de tată. Nu pricepea de ce Sami, cu situația pe care o avea, nu se însura. Într-o zi, aproape că mi-a vorbit despre asta, apoi s-a oprit. Mi-a dat prin minte că se întreba dacă fiul lui nu cumva e gay și că grija asta îl măcina până la obsesie.

16

Paris, arondismentul VII, Franța

Serviciul antiterorist se bucură de folosința unui mic hotel particular, în spatele Turnului Eiffel, pe o stradă necirculată ce dă în Avenue de Suffren. Clădirea aparține Marinei, dar

Ministerul Apărării a dat-o în folosința Serviciului acțiune pe vremea Generalului. De mai bine de cincizeci de ani, nimeni n-a cerut-o înapoi. Anomalia (o eroare a sistemului) ține de miracol și mai ales de o neglijență administrativă. Existența proprietății fără stăpân oficial le-a convenit mult timp miniștrilor noștri ai Apărării sau ai Poliției, când aceștia nu-i ignorau cu desăvârșire existența. Păstrau Vila la îndemână, pentru orice eventualitate. Marina, de altfel, continua s-o folosească, fără s-o revendice vreodată, pentru coordonarea cu diferite unități de cercetare înainte să-și trimită comandourile în zone în care n-ar fi trebuit să se afle niciodată. Autonomia Vilei (un sanctuar, în mai multe privințe) avea un preț. Nu se făceau nicicând reparații, în afară de întreținerea minimă, făcută cu muncitori polonezi plătiți la negru, din fonduri extrabugetare. Clădirea cu două etaje este înconjurată de o mică grădină, la rândul ei protejată de stradă de un grilaj cu plăci de fontă, vopsite în verde, și care ascundeau de trecători coșcovelile fațadei. Lui Lambertin i se întâmplă să doarmă acolo în weekend. Și-a făcut așa-zisa casă a lui de la țară, cum mai spune uneori în glumă. Bruno își amintește că, într-o zi, unul dintre colegii lui îi încredințase, coborând tonul: „Este futodromul lui, bag mâna-n foc“.

Bătrânul e văduv de douăzeci de ani. Nu s-a recăsătorit. Nu are nici o relație. Apelează la câteva profesioniste, mereu aceleași, tipe trecute de treizeci de ani care-l costă cât ochii din cap.

Mobilierul e sumar. Mese mari și scaune Habitat, veioze înalte cu becuri halogen, câteva birouri, calculatoare legate de mănunchiuri de cabluri. Există și un televizor cu antenă și, la primul etaj, trei saltele puse pe podea, dintre care una cu

cearșafuri și pături, și o noptieră din acaju, precum și un fotoliu din piele, în ceea ce se numește camera șefului.

În singurătatea acelui loc în care plutește în permanență un ușor miros de închis, Lambertin pusese la cale o succesiune de lovituri de forță care duseseră la gâtuirea, apoi la dispariția celebrelor rețele Vargas. Numitul Vargas era un fost director al poliției care izbutise să-și păstreze ceva mai mult decât influența, oamenii și contactele din Ministerul Apărării și pe Quai d'Orsay[8], cu complicitatea unui ministru și a unei mâini de înalți funcționari, polițiști și ambasadori, pe care-i umpluse de bani, asociindu-i în traficări profitabile, stocuri de arme noi sau la mâna a doua, echipamente militare, barili de țiței.

Timp de doi ani, Lambertin (în tandem cu dircabul[9] ministrului Afacerilor Externe, viitor ministru) își petrecuse toate weekendurile cu identificarea și cu demontarea acestor rețele paralele, una câte una, înainte de a câștiga acel război secret, unul dintre cele mai dificile pe care le-a avut de dus, atrăgându-și, în treacăt, câteva aversiuni mortale. Președintele Republicii, care mușamalizase ancheta lui Lambertin, se crezuse totuși obligat să-i înlăture pe toți acei delincvenți de mare calibru din pozițiile pe care le ocupaseră anterior.

După căderea lui Vargas, ministrul îl decorase pe Lambertin în cadrul unei ceremonii discrete, încredințându-i, în același timp, sarcina să readucă prestigiul unui serviciu pe care-l cunoștea mai bine ca oricine. Amenințarea islamică începea să apese asupra țării noastre. Lambertin se apucase de treabă fără să-și schimbe deloc apucăturile conspirative și bănuitoare căpătate în anii acelei lupte parșive și lipsite de milă, instaurând o distanță prudentă față de superiorii lui ierarhici, aceiași care-l învestiseră cu încredere, dar pe care îi știa din ce

în ce mai sensibili la angoasele oamenilor politici și la judecățile din media. Bruno l-a auzit rareori vorbind despre începuturile lui. A încercat să-l tragă de limbă, dar Lambertin rămânea zgârcit cu destăinuirile. Acea „vârstă de aur“ părea ștanțată de maeștrii săi, care fuseseră însărcinați să lupte cu OAS[10].

„Nu era de glumă. De Gaulle le ceruse să intre la rupere. Și-au făcut treaba fără să crâcnească, pe vremea aceea încă se mai credea în meserie, iar ei știau că au spate. Încă mai exista loialitate.“

Fostul profesor știe bine că Franța, ca toate țările, și probabil într-o mai mare măsură ca altele, are suișurile și coborâșurile ei. *Înainte, dezastrele sfârșeau cu resurecții. Am scos-o la capăt chiar și cu Algeria. Acum e altceva. Oamenii nu mai știu ce vor, Lambertin are dreptate, nu mai există loialitate, toată lumea este tulbure, ghicitorii în măruntaie din institutele de sondare a opiniei publice interpretează statistici misterioase. Rețelele sociale fabrică ceață.*

Șeful, cu carapacea lui de cuvinte fatale, pare ieșit dintr-o altă epocă. La serviciu, câțiva pufoși încep să-i reproșeze în surdină metodele lui de pe vremuri și lipsa lor de transparență. Se întâmplă adesea să-și dea ochii peste cap când îi pomenesc numele.

Bruno își parchează micul lui Audi pe Avenue Charles-Floquet și rămâne câteva clipe la volan, cugetând aproape cu voce tare. I se întâmplă din ce în ce mai des să vorbească singur. Vorba lui Lambertin, *încă mai exista loialitate*, are asupra lui un efect de descărcare electrică, din cauza lui Marie-Hélène.

Își strecoară ecusonul prin fanta de deschidere a ușii de serviciu (ușa principală de intrare, care dă pe o scară de intrare

mică, e blocată), cu jumătate de oră mai devreme, nerăbdător să afle ce anume aștepta Lambertin de la el. Un planton le-a adus cafea și ceai. Mai mulți colegi de-ai lui discută în camera de ședințe, unde sunt depozitate extinctoarele.

La nouă fix, responsabilii cu lupta antiteroristă stau în jurul mesei ovale cu un dosar albastru în față. Ședința începe cu prezentarea unei filiere a Statului Islamic în care apar doi francezi de origine algeriană, urmată de un raport despre infiltrarea unor elemente radicalizate în Poliție.

Lambertin, cu fața rotundă, netedă, cu părul rar, ochi deschiși la culoare și ușor ironici, ascunși de ochelari cu ramă de baga, bărbierit, cu tenul roz, cu un pătrat de pilitură albă în chip de mustață, n-are seamăn când ia la puricat un dosar și îi izolează punctele slabe. Nu se pronunță niciodată câtă vreme estimează că nu are toate cărțile în mână. S-a cufundat aproape ca un medium, cum spune el însuși, în nebuloasele terorismului islamic. A intrat de mult în mecanismele de gândire a oamenilor atrași de aura criminală a lui bin Laden și a epigonilor săi.

Intuiția lui se bazează pe cunoașterea rețelelor, a comportamentelor, și pe experiențele sale din Asia Centrală. Se frământă mult de fiecare dată când se pune în pielea celor pe care-i hăituiesc. Se întreabă ce citesc, ce mănâncă, și-i închipuie pitulați în ascunzători improvizate, în bleduri[11] de rahat, în blocuri din Rakka, unde își așteaptă transferul, bând ceai cu ochii la ecrane de televizor aprinse douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. La ce se uită? La propaganda de pe Fox News? La cea de pe Al Jazeera? La meciurile de fotbal de pe Eurosport?

„Islamismul s-a schimbat, a concluzionat el. Războiul din Irak a format sute de combatanți, veniți de pretutindeni. Statul Islamic își ridică taberele la porțile Damascului, Libia, Sahelul, o parte din Africa sunt contaminate. Cele două atuuri ale islamiștilor: o mare autonomie decizională și multă suplețe în execuție. Suntem mai aproape de *franchising* decât de Comintern. Nu uitați că avem deseori de-a face cu nomazi, își fac cunoștințe, prieteni. Unii s-au fixat pe granițele marilor imperii, sunt sentinele ce-și așteaptă ora, dar de cele mai multe ori au bătut deja palma cu șefi de trib și domnesc fără să se ascundă peste teritorii imense. Pânza se lărgește, Cașmir, Yemen, Pakistan, Nigeria. Peste tot – business cât cuprinde.“

În dosarele albastre se află hărți pe care s-au materializat mai multe circuite convergente. Arme, droguri, oameni, bani. Când Lambertin își comentează documentele, două riduri îi brăzdează obrajii, în jurul gurii:

„Urmăriți săgețile negre. Se vede foarte bine cum banii pot circula cu o viteză nebunească, sume colosale, între Caucaz, Pakistan, Turcia, Libia și Somalia… E ca la ruletă. Acolo unde se oprește bila, puteți fi siguri că lucrurile o iau razna. Banii preced sosirea combatanților și a traficanților. Negustorii investesc, bagă cash, cumpără și vând tot ce pot. Când s-a terminat, își fac bagajele și ciao“.

Proiecțiile, păstrate încă secrete, tind să dovedească, în fond, că periferiile marilor orașe franceze sunt acum înconjurate de o centură verde. Diferitele rapoarte comanditate de Palatul Beauvau[12] despre presupusa islamizare a periferiei au fost clasate. Prea explozive. Dar o anchetă, comandată unor sociologi de la Universitatea din Lyon de către Comisia Episcopilor din Franța, tocmai a concluzionat că se

preconizează o islamizare pe termen mediu a Europei. Cadrul anchetei depășește frontierele zonelor de periferie. Cercetătorii au chestionat mai multe mii de persoane, din toate marile orașe, și din cartiere diferite. Cei mai mulți respondenți admit că s-au îndepărtat de catolicism, dar că păstrează setea de spiritualitate. Mulți (îndeosebi dintre cei tineri) ar accepta să-și asambleze singuri o religie, la kit. Un pic de budism, un pic de islamism, doar să nu fie constrângător. Și cu cât mai puțin catolicism, pe care-l consideră represiv sau de prost gust.

La ora prânzului, Lambertin trimite după sandviciuri și după bere într-o braserie din apropiere și continuă discuția într-un registru informal. După întrunire, îl ia pe Bruno deoparte.

„A fost bine în Bretagne?

— Cam scurt.

— Te-am chemat pentru că mai multe rapoarte semnalează o activitate neobișnuită într-un cartier din Taurbeil.

— Grande Tarte?

— Exact. Nimic exact, dar… Poate fi doar o coincidență, sau nu, aș prefera să dai o tură pe-acolo, cât mai discret posibil.

— Avem un contact?

— Pe comisarul din Taurbeil îl cheamă Nguyen. Cred că l-ai întâlnit deja. Sună-l și confruntați-vă informațiile. Poți să ai încredere absolută în el. Ține-mă la curent.“

17

Ambasada americană, Tripoli, Libia

În incinta Ambasadei americane se desfășoară tot felul de activități. În interiorul clădirii principale, un drapel american, pe jumătate ars, e atârnat deasupra portretului lui Obama, grosolan retușat cu carioca. Artistul, care se vede treaba că nu știa prea multe, a adăugat un comentariu sub fotografia „deturnată“: „Maimuțoi american care se crede stăpânul lumii“.

Intrarea de la vilă e păzită de trei bărbați cufundați în fotolii puse în umbra palmierilor. Nu se desprind de jocurile video de pe mobile decât ca să mai arunce o privire către televizoare.

Moussa Aba, trecut de patruzeci de ani, trupeș, cu barba deasă și strălucitoare, unul dintre comandanții sectorului, cu picioarele goale în cizmele din piele de șarpe (puțin cam prea mari pentru el) săltate pe birou, răspunde la întrebările presei engleze și americane.

În fața lui, o tavă de la KFC. Moussa e înnebunit după puiul pané și prăjit! Ieri, rezerva din camerele frigorifice ale ambasadorului, astăzi rezerva lui personală… Devorează crochetele vorbind, se șterge la gură cu mâneca, îndepărtează telefonul ca să ceară, zbierând, sos picant cu muștar, „Da, cu muștar, pentru pui!“, negrul înalt care-i servește de sclav, plecat în viteză, se întoarce după douăzeci de secunde, cu ochii în pământ. N-a înțeles bine, „ce fel de sos mai exact…?“. Moussa aruncă spre el cu o sticluță goală, cu o etichetă galbenă cu litere roșii, de care negrul se ferește, prinzând-o din zbor.

Moussa vorbește, se distrează, își deapănă ițele. Jurnaliștii vin pe rând la telefon. Unii se lasă îmbătați de vrăjeala lui. „Da, ocupăm tot perimetrul… Nu, nici o degradare nu a fost comisă. Vă voi trimite o fotografie cu sala de fitness, veți vedea, este țais! Putem spune că mulțumită nouă ambasada SUA e securizată…“ Paramilitarul hăhăiește, pentru că măcar o dată nu minte. A

securizat întreaga zonă ca să împiedice alte grupări să pună gabja pe prada care-i face să viseze pe toți islamiștii de pe fața pământului: o ambasadă americană. Orele se scurg rapid în văgăuna lui hiperclimatizată și înțesată de tehnologie.

În timp ce vorbește, unul dintre adjuncții lui primește informații de pe diferite fronturi libiene. Paramilitarul, tânăr, cu barbă serioasă, în blugi și cămașă cu pătrățele, transmite în șoaptă informații scurte în timp ce Moussa Aba continuă să fie intervievat. „Lupte în cartierele de la est! De cealaltă parte a orașului… o incursiune a fiilor de curvă din Zintan… S-ar spune că se mai potolesc la Benghazi… – Dar tăntălăii de parlamentari? – Parlamentul s-a întrunit în cala unui feribot la Tobruk. – În cala unui feribot grecesc la Tobruk! Mai bine nici că se putea… șobolanii ăia vor muri înecați cu toții!“, zbiară Moussa, punându-și mâna pe mobil.

În birou, care acum este al lui, nu s-a atins de nimic, dar a vrut să i se instaleze un perete plin de ecrane ca să se uite la cât mai multe canale de știri în același timp. Moussa stă mereu cu un ochi deschis către lume.

Lumea devine pasionantă. Cu fiecare zi apar noi bărboși… Ia te uită, chiar în clipa aceea, două imagini: pe Euronews, concertul unei *drag queen* cu barbă deasă, „Conchita Wurst, într-o incintă oficială europeană!“, iar pe BBC, imagini cu coloane de bărboși supraechipați care înaintează prin nisipurile din Irak! France 24: conferința de presă a lui Hollande care răspunde acuzațiilor fostei sale! „Cred că Hollande ar trebui să-și lase barbă“, comentează Moussa, întrerupt de sclavul lui care se întoarce în trombă.

„Sosul de muștar, domnule comandant!

— Bă, tu ești bun de trimis după moarte, mi se răcește puiul, acum cară-te, cur negru, puți!“ Comandantul se scuză (este încă în legătură cu *The Guardian*): „Sorry, wait a second…“, scutură sticluța, o deschide și își stropește crochetele de pui cu un sos galben, destul de vâscos. Își toarnă pe salopetă la fel de mult ca-n farfurie.

Câteva clipe mai târziu, adjunctul lui îl anunță că tocmai au primit un mesaj URGENT IMPORTANT CONFIDENȚIAL de la Combatanții mahomedani din Armata lui Allah. „Un clip video, destul de lung, acum îl descarc. – Închid telefonul, scoate gărzile.“ Ahmed transferă mesajul filmat pe consola centrală a televizoarelor. Toate ecranele sunt invadate de aceeași imagine. O sură din Coran caligrafiată cu litere albe pe fundal negru în timp ce difuzoarele sunt invadate de vocea unui muezin. *Eu voi arunca groaza în inimile celor care tăgăduiesc. Zdrobiți-le grumazurile.* Sura 8, 12[13].

După acuzații împotriva Occidentului enunțate de un ostatic occidental, apoi de călăul lui cu cagulă, tăcerea năpădește difuzoarele, în care răsună țârâieli parazite. Un pumnal deschide beregata sacrificatului. Gestul călăului a retezat în profunzime cartilagiul laringelui. Iute și precis. Gros-plan. Sângele țâșnește. Ostaticul se golește.

În biroul ambasadorului, cei doi bărbați tac. Ațintiți către ecrane, trecând de la unul la celălalt, ochii nu le sunt de-ajuns pentru a absorbi ofranda sângelui. Adrenalina le dilată pupilele. Sunt în fața lui Dumnezeu. În sfârșit. Cel Preaînalt este cu cel care ține lama. E lama care aruncă groaza în inima nazarinenilor, Sfânt este Numele Său.

După ultima imagine, Moussa Aba își drege vocea și spune: „Ai băgat de seamă că porcul de evreu purta o salopetă

portocalie? – Desigur. – Știi de unde vine? – Este salopeta în care ne îmbracă americanii când ajungem la Guantanamo. – Exact. Ar trebui să faci rost de niște material portocaliu și să dai la cusut niște salopete, nu se știe niciodată, am putea avea nevoie…“

Ca în fiecare miercuri, este ziua de întâlnire cu prietenii lui Moussa. Amayaz și Ali. Oameni serioși, cu care poate vorbi despre orice. A făcut un duș, și-a scurtat ușor barba și s-a îmbrăcat cu o salopetă curată. În același stil, maro, cu fermoare pe mâneci, în partea de jos a pantalonilor și pe piept (deschiderea coboară până pe coapsă). Acum, că devine un personaj („You’re a legend“, i-a zis un ziarist saudit), trebuie să aibă grijă de lookul lui. Sauditul îi dăduse o biografie a lui Che Guevara. El Che i-a dat ideea de a cere să i se spună comandant. Cu cizmele lui din piele de șarpe cu irizări catifelate, e-adevărat că face impresie. E mulțumit de imaginea pe care o contemplă în oglindă. Un războinic arab.

Aïssata, senegaleza, vine să-i dea cu mătura prin cameră și-i aduce un ceai. Aïssata e un cadou de la Amayaz, i-a fost livrată cu penultima încărcătură de cocaină. Rotunjoară și scundă (dar înălțată de papucii cu toc), mereu binedispusă, cu umeri de culoarea mierii și a curmalelor, cu gura mare, cu buze pline, chiar își merită numele (Grace, în franceză). O preferă somalezelor, prea deșirate, slăbănoage ca niște capre tuberculoase și mereu îmbufnate.

Data viitoare când va fi întrebat ce cadou își dorește (Amayaz i-a promis că Aïssata nu era decât un cap de serie), i-a trecut prin minte să ceară o blondă. O târâtură în stil occidental. Cea mai bună modalitate de a-i combate pe necredincioși,

înainte de a le face cunoștință cu tăișul pumnalului, este să le tragi gagicile pe cosor înainte.

O rază de soare – divina rază de soare – pătrunde printre frunzele palmierilor și se poftește în văgăuna comandantului Moussa. Gărzile de corp freacă zarurile șezând turcește pe pământ, cu kalașnikovurile la îndemână. Amayaz și Ali sunt cufundați în fotoliile lor, în jurul unei sticle de whisky. Sub picioarele lor, moliciunea unor covoare puse pe podeaua biroului, ca un mozaic. Aerul condiționat pompat ritmic de aparate are un damf de țap, de tutun și de lână umedă. Covoarele sunt tot un cadou de la Amayaz, care pretinde că are peste zece mii, unele mai prețioase ca altele, recuperate din toate țările Islamului și depozitate într-o grotă din masivul Adrar des Iforas. „Acum sper că mă vei numi Cel Mărinimos“, i-a zis mai devreme Amayaz, despachetându-și cadourile.

Amayaz zis Cel Necruțător, Ghicitorul, dar și Cel Felin.

Moussa îi spune deseori, râzând: „Cei care nu te cunosc au încredere în tine. Pari orice, mai puțin ceea ce ești: un ins putred până-n măduva oaselor. Asta îmi și place la tine“.

Născut în urmă cu mai bine de șaizeci de ani în scobitura unei dune, aproape de un izvor, receptiv la undele deșertului de când a ieșit din pântecul mamei sale. Bunicul lui l-a învățat limba pietrelor și înțelepciunea triburilor. Bunicul lui a murit. Tatăl lui a murit (sedentarizat, își ridicase cortul în curtea blocului) și la fel și frații lui (asasinați de algerienii din Frontul Islamic al Salvării prin anii ’80).

Ziua cea mai tristă din viața lui a fost cea în care s-a dus la școală. S-a simțit ca un catâr legat de țăruș.

Înfrângerile i-au brăzdat trăsăturile, i-au albit barba, i-au înnegrit pielea obrajilor. Mereu învins, manipulat, luptând cu

palestinienii, mercenar al lui Gaddafi, hăituindu-i pe islamiști, obligat să reconstruiască totul după moartea Colonelului, a trecut în tabăra cealaltă, încă o dată.

Sahara este globul lui de cristal. Nimic nu le scapă ochilor lui la fel de albaștri ca eșarfa de pe cap. Sondează, memorează, cartografiază. O rețea de informatori echipați cu telefoane prin satelit și o flotă de camionete echipate cu motoare V10 sunt întăririle calităților sale de spiritist. Un ostatic de localizat sau de transferat, o livrare de arme sau de droguri de ascuns, o grotă de amenajat pentru a adăposti un detașament de combatanți: „Vin“, spune Cel Felin. Este unul dintre puținii care pot străbate atât de liber întinderea deșertului, cu ușurința vântului și a prafului, în armura soarelui. Precedat de reputația lui. Cel Necruțător.

Cu comandantul Moussa a încheiat un *deal win-win*. El, care în tinerețe era înnebunit după deșertul lui, cu unduirile și râpele sale, în care căuta prezența Celui Preaînalt, înnebunit după arbuștii și izvoarele sale, îmbătat de văzduhurile în care citea ca dintr-o carte, nu se mai gândește acum decât la profit. Își locuiește viața fără să se cruțe, știind că-și mână furia prin fața morții. Foarte eficient pentru business. De aceea Moussa i-a încredințat securitatea depozitelor din Nord-Mali și responsabilitatea tuturor transporturilor Mali-Tripoli.

Cei doi bărbați au tras multe foloase în ultimele optsprezece luni. Și au lăsat ceva cadavre în urma lor. De mai mulți ani își duc viața mai presus de lege. Dansând pe coarnele diavolului, jefuind și ucigând în numele Celui Milostiv.

Nu mai există stat, poliție, judecători, legi, nimic care să-i țină în frâu. Și-au făcut averea în tot acel haos și au ajuns pe Planeta Bănet. *Money*. În aparență, căci lumea celor bogați este

la adăpost de riscuri, în vreme ce ei sunt la mila unei rafale. În fiecare clipă. Nesiguranța le dă un zâmbet ciudat. Alianța lor înflorește pe o bucurie fără pereche. Bucuria fărădelegii.

Sclavul somalez (Moussa nu-i spune decât *saqlab*, sclavul; pentru el, toți somalezii sunt interșanjabili. Ce rost mai are să le dai un nume?) își arată figura. Aduce o salată de creveți și o nouă sticlă de whisky. Creveții proaspeți cu sos cocktail, cu mult tabasco, sunt mica plăcere vinovată a lui Ali.

Moussa își înmulțește micile atenții față de Ali, fost responsabil al rafinăriilor sub Gaddafi. Ali îi întreține mereu o ușoară stare de nervozitate, chiar dacă face parte pe deplin din mica lor clică, iar el n-are să-i ascundă nimic.

Pe la cincizeci de ani, încă zvelt, competențele lui de ordin tehnic (care-l impresionează pe Moussa) fac din el o pasăre rară. Și-a abandonat, în timpul războiului civil, biroul panoramic și mica lui gardă pretoriană de la minister (după ce șeful lui, Shukri Ghanem, a plecat, în mai 2011) și s-a stabilit în Malta. O adresă poștală, o secretară, o firmă de consultanță import-export. Un mare simț al economisirii (niciodată cheltuieli inutile, face economie până și la propriul zâmbet). O anumită rigiditate, discreție și o deschidere către toate propunerile rezonabile.

Cândva interlocutor privilegiat al specialiștilor de la Ente Nazionale Idrocaburi (ENI), mai ales de la privatizarea din 1998. Astăzi foarte apropiat de Turkish Petroleum Overseas Company și de Qatar Petroleum. Se poartă ca o antenă parabolică de cum se întrevede vreo promisiune de cash la orizont. *Money?* Hop și eu. El, Ali, Super Ali, s-a gândit la Malta ca să trimită cocaină în Europa. Marfa e încărcată în baloturi ermetice pe un vapor de pescuit libian. Libianul aruncă

pachetele în mare, cu o baliză, la limita apelor teritoriale. Zece minute mai târziu, un pescar maltez din Marsaxlokk le adună. Reambalate, drogurile sunt trimise într-o periferie franceză. Filieră securizată sută la sută, ce poate fi folosită la nevoie și pentru altceva decât droguri.

Ei trei alcătuiesc unul dintre numeroasele nuclee de putere din Tripoli. Trebuie să se ocupe de multe afaceri. Controlul rafinăriilor, vânzările sălbatice de țiței, operațiunile polițienești din sectorul aeroportului, livrările de arme și de *coke*. Iar acum antichitățile. Fiecare cu jobul lui. Lui Ali îi revin negocierile cu companiile străine. Lui Moussa, operațiunile speciale, finanțarea, execuția. Amayaz are competență geografică. Cu camionetele, războinicii lui nomazi care se învârt în jurul trecătorii Salvador, Sahara îi aparține.

Ali se exprimă articulând emfatic fiecare cuvânt. Se ghiftuiește cu creveți între fraze și-l roagă pe Moussa să-l pună la curent cu stadiul în care se află o cerere ceva mai deosebită a fraților din Siria, „referitoare la proiectul francez“. „E în desfășurare, spune Moussa. Am intrat în legătură, la Geneva, cu șeful rețelei franceze. Am transmis deja banii. Când ne vor cere, le vom trimite restul. Prin Malta, ca de obicei.“

Adjunctul comandantului intră în birou și alunecă în lateral până la urechea lui Moussa, căruia-i șoptește ceva. Moussa se încruntă și ia telecomanda ca să caute CNN și să dea sonorul mai tare.

Tresare, descoperind-o pe Habiba. Făcea parte din stafful de la bucătăria lui de cincisprezece zile. O reperase și ceruse să-i fie rezervată. Și fratele ei lucra pentru el. Au dispărut amândoi cu opt zile în urmă. „Este neplăcut, spune Ali, încruntându-se și el. Foarte neplăcut, Moussa (e singurul care nu-i spune

comandant), tipul știe prea multe lucruri. Ți-am zis să nu folosești sclavi negri decât în gospodărie…“ Al doilea șoc îl are când vede imaginea ziaristei franceze. Pipița îi spune ceva.

18

Ambasada americană, Tripoli, Libia

Am ajuns. În sfârșit! Portretul lui Obama în chip de maimuțoi e primul lucru pe care l-am remarcat când am pătruns în biroul fostului ambasador al Statelor Unite. Comandantul s-a ridicat de la biroul lui: „*Welcome back*, domnule Grimaud!“. Mi-a luat ceva timp să-l recunosc. Vârsta, barba, ochelarii Ray-Ban mari, salopeta… Mi-a dat câteva indicii, iar eu i-am căzut în brațe. Moussa era unul dintre polițaii care ne supravegheau la Leptis Magna, cel mulțumită căruia nu duceam niciodată lipsă nici de whisky și nici de lame de ras.

Era ceva neașteptat să-l regăsesc pe Moussa în fotoliul reprezentantului celei dintâi puteri mondiale. Mă lua cu amețeală de la felul în care își arăta mulțumirea că se află acolo, de la râsul cu care își puncta frazele, dându-și ochii peste cap. Comandantul își sucea gura de fiecare dată când voia să vorbească: „Tot printre pietre vechi, domnule Grimaud?“. Lăsa impresia că face congestie cerebrală la fiecare secundă. „Tot alcoolic, domnule Grimaud? Ah, câte sticle din whisky-ul dumneavoastră preferat v-am putut aduce…“

Îmi asumasem câteva riscuri acceptând să vin la Tripoli și mă pregătisem de o întâlnire mai neobișnuită, probabil ceva mai extravagantă, posibil periculoasă. Dar niciodată nu mi-aș fi

imaginat așa ceva: gărzi de corp cu mințile vraiște la intrarea în birou, aerul condiționat care transforma biroul în ghețărie, rumoarea de afară, zbieretele paramilitarilor care se aruncă de pe acoperiș în piscină și bietul ins complet dus cu pluta, cu rânjetele lui de cocainoman, în fotoliul unui ambasador.

„Tremurați, domnule Grimaud? Constat că nu mai aveți nevoie de lame de ras, sunteți ca noi acum. Bine ați venit în lumea bărboșilor!“

Din scurt, am încercat să-mi trezesc amintirile de la Leptis legate de comandant, pe când nu era decât un tablagiu cu ochii plecați, ceva mai de treabă decât ceilalți. Mai de treabă sau mai corupt.

Bărbatul din fața mea era înarmat cu putere de viață și de moarte într-o lume pe care el o simplifica la extrem, la fel de hotărât să ucidă ca și să moară. Foarte în largul lui, se pare, în acea violență binară.

Mi-am amintit că ne invitaserăm la cină cele două umbre ultra-adezive de polițai, într-o seară, într-o cârciumă din apropierea ruinelor. O speluncă, dar n-aveam de ales. Fusese nevoie de o deliberare prelungită, căci ideea de a-i pofti pe cei doi neisprăviți la masa noastră nu ne cădea prea bine, dar ne stârneau mila. Bunătatea noastră avusese câștig de cauză. Mi s-a părut nimerit să-i amintesc de momentul cu pricina, realizând cât de tare mă înșelasem pe măsură ce vorbeam.

„Îmi amintesc foarte bine de seara aceea, Grimaud, a râgâit comandantul Moussa. Cu italianul ăla rasist care mă pusese la masă chiar în fața ușii de la căcăstoare! Împuțitul de macaronar colonialist n-a schimbat cu mine măcar o vorbă toată seara.“

Nimeni nu vorbise cu ei, îmi aminteam, ce rost ar fi avut, n-ar fi răspuns. Își mestecaseră cârnații în vreme ce noi ne

contraziceam alături de ei, uitând de prezența lor. Invitația era deja o greșeală. Evocarea ei îl făcea pe Moussa să se întoarcă la existența lui searbădă și lipsită de însemnătate de atunci. Am luat scotch-ul fără gheață pe care un negru doar ce mi-l adusese și l-am dat peste cap. Ali a ajuns și el, comandantul s-a calmat. Am intrat în miezul problemei.

19

Taurbeil-La Grande Tarte, regiunea pariziană, Franța

Are un mic incident cu malacii de la intrare care nu se pot împiedica să-l împingă pe favoritul bossului cu punga lui plină de croasanți proaspeți în brațe. Îi cad ochelarii. Au avut delicatețea să nu-i calce în picioare. „N-ai un croasant și pentru noi? îl întreabă unul dintre negri. – Știi bine că totul este pentru Șefu' M'. – Și cei 400 de euro pe care ni-i datorezi?" Harry Potter scoate din buzunar două hârtii. „Restul mâine… – Ai întârziat, Șefu' M'Bilal a sunat deja să afle dacă te-am văzut…"

De două zile totul îl obosește, ca astăzi. Îl stoarce de vlagă să trăiască întruna în alertă. Din fericire, la ora aceea, nu se va întâlni cu nimeni pe scara blocului. Inșallah. Un mauritian închiriază toate apartamentele de jos unor gunoieri malieni. El încasează chiriile și alocațiile de cazare ale locatarilor. Un mare business. Mauritianul ar fi și proprietarul unui hotel slinos de lângă Porte de la Chapelle, la intrarea în Paris. Ultimul etaj al clădirii îi aparține lui Șefu' M'. El a scos ușile dintre toate locuințele de la nivelul al cincilea și și-a meșterit un spațiu

deschis de peste șase sute de metri pătrați, cu vedere circulară către pădure și către Taurbeil-Centre.

Câinii s-au nărăvit să se pișe și să se cace în apartament. Când deschide ușa, pe Harry îl izbește în nări duhoarea de căcat. Javrele latră auzind că se-apropie, apoi o șterg hămăind spre bucătărie, unde femeile le aruncă ciozvârte de miel pe care le sfârtecă pe gresie. Camera lui Șefu' M' este în fundul apartamentului. Harry străbate cu băgare de seamă (nu se știe niciodată cine unde doarme exact) șirul de încăperi, destul de luminoase, toate într-o hărmălaie asemănătoare. Pe jos: covoare, saltele, ținute peste ținute înșirate la-ntâmplare, costumele din trei piese ale lui Șefu' M', rochii pe umerașe, cutii de pantofi.

Șefu' M'Bilal îl primește în pat, pachidermic, cu spatele sprijinit de un munte de pernuțe, într-o pijama ca o tunică africană, de un albastru electric, deschisă peste un tors ce pare că degajă un abur cald. Un dinte de caiman îi atârnă de un lanț de aur în jurul gâtului. „Apropie-te, tântălăule, ia să vedem dacă te înveți să nu mai întârzii? Ce spui?“, spune el răsucindu-i coaiele prin blugi. În fața lui, trei ecrane mănâncă din perete. Un dulap este rezervat pentru DVD-uri.

Cu ochii pe jumătate închiși, îl ascultă pe Harry Potter (el i-a găsit porecla când l-a recuperat, la moartea părinților lui, după ce văzuse la televizor filmul făcut după romanul scris de J.K. Rowling. E destul de mândru de asta, chiar dacă acum se întreabă cum să-i islamizeze numele), care-i dă raportul zilnic despre viața orașului.

Harry este mai mult decât băiatul care-i face comisioanele. Ochii și urechile lui în oraș. „Marea știre, în dimineața asta, este școala din Taurbeil-Paradis… Numai despre asta se vorbește. –

A ars bine? – N-a rămas decât scrumul. Primul etaj s-a prăbușit… Peste ce-a mai rămas din mașina berbec…“

Lui Șefu’ M’ nu-i displace să-l asculte vorbind, dacă se poate, mângâindu-i coaiele, ca în această dimineață. Este un *black* care nu spune niciodată prostii. Harry dă raportul cu o voce reținută.

La paisprezece ani, e deja afectat fizic, ca unul care-a primit de la viață mai mult decât putea duce. Cu fața trasă, cu ochii picați în spatele ochelarilor rotunzi, cu gura încadrată de riduri, înalt (o prăjină) și foarte slab, pare apăsat de o tristețe leșioasă de la atâta zbucium între secretele lui și-ale altora, fără să zburde niciodată pe-altundeva, dar în subțirimea zâmbetului său (când zâmbește) există „o prospețime de Bambi“, cum spune Șefu’ M’Bilal.

Șefu’ M’ i-a spus într-o zi: „Comoara ta e felul în care arăți și te miști. Le vei plăcea bărbaților și femeilor. Lasă-mă să am grijă de tine…“ Are idei precise legate de planul lui de formare: o saltea de cinism sub pielea lui de fată mare și, mai ales, cruzime. „Îți trebuie colți, dacă vrei să-i murseci… păstrează-ți lookul de mire african și concentrează-te pe potențialul tău de cruzime… Colții… ca un câine… nu ți-i arăta… zâmbește… Dar învață să te folosești de ei… ca un câine…“

Pitbullii se năpustesc de nicăieri și sar pe pat. Șefu’ M’ Bilal întinde brațele către „plozii“ lui. Ei îl ling pe mâini, între degete, pe încheieturi, pe coate, se freacă de mătasea tunicii africane, bălesc. Șefu’ M’Bilal e convins că balele câinilor de luptă îi pătrund prin porii pielii și ajung până în măduva oaselor prin sistemul limfatic, permițându-i să recupereze astfel ceva din ferocitatea lor. De asemenea, e convins că ținând lipit de piele tot timpul dintele de caiman preia ceva din puterile animalului.

La împlinirea vârstei de paisprezece ani, Șefu' M'Bilal i-a dăruit lui Harry o jachetă cu numele lui imprimat pe ea și o femeie din casa lui, cu un ditamai curul, plus instrucțiuni de folosire (video și trei linii de *coke* pentru relaxare). Harry nu prea avea chef, era intimidat, chiar îngrozit. „Îți amintești, Harry, pentru aniv... – Da, Șefu'... – Ți-a plăcut? – Fantastic, Șefu'. – Ți-am mai spus deja să nu-mi mai spui Șefu'. Spune-mi Tata M'Bilal. De acord, Harry? – De acord."

Harry Potter își dă silința să se uite în ochii lui, să-i susțină privirea, deși de la asta îl cam ia cu greață.

Pe cele trei pașapoarte (algerian, malian, francez) ale lui Șefu' M' e scris: Ali Condé (mamă – algeriană, tata – malian). Dar, când se privește în oglindă, ce vede? Un domn. Unul adevărat. Atunci, în virtutea costumelor lui *pied-de-poule*, a cămășilor lui mulate, a cravatelor lui *flashy*, a cerut să nu i se mai spună altfel decât Domnul. Când și-a dat seama că pe la spatele lui i se spunea Șefu', a avut acea „idee de geniu": Șefu' M'.

Și acum Bilal. S-a gândit la acel nume când a început să lucreze serios cu Tripoli. Bilal: tovarășul Profetului. Dă bine. În momentul în care orașul se interesează din ce în ce mai mult de Profet, noul pseudonim a prins cât ai bate din palme.

„Harry, mi-au făcut un DVD, spune el căscând... Reportaje... aș vrea să-ți arăt..." Apasă pe telecomandă. „E despre sclavele creștine din Irak. Imagini filmate ieri sau alaltăieri, luate de un canal de știri, pare-se englezesc." Vedere panoramică a unei piețe în aer liber, apoi o serie zoomuri pe femei înlănțuite. Planuri fixe pe crucea dintre sânii lor. Câteva interviuri cu cumpărătorii. „Asta mi-a dat idei. Nu mi le mai scot din cap. Te duci la Crab's, te lasă să treci, și-i spui că am nevoie de o

creștină, pentru mine, acasă. O blondă, pe la treizeci de ani, cel puțin treizeci, ești atent? Găina bătrână face ciorba bună. Poftim…“

Șefu’ M’ își ridică salteaua: „Îmi cunoști banca…“ Vreo treizeci de plicuri din hârtie kraft sunt aliniate. Ia unul, care-și lasă urma pe pat. „Îți dau deja 4.000, un avans pentru Crab’s. Și pentru tine 400. Nu mă întrebi niciodată nimic, rău faci. Ți-am spus-o deja… – De acord, Tată. – După aia faci turul specialiștilor. Înțelegi ce-ți zic? – Da, Tată. – Le spui specialiștilor să vină la mine acasă astăzi. Meeting la cinci. Toți șapte. Important. Vom trece în curând la lucruri serioase. Nazarinenilor o să le cadă greu…“

Numai ce-a ieșit puștiul din încăpere, că M’Bilal îl cheamă înapoi: „Am uitat să-ți spun. Aș vrea să-i fac un cadou senatorului, îți amintești de senator? – Da, Șefu’, prietenul dumneavoastră, *big* boss… – Exact. Știi ce-i place mai mult decât orice? – Ceasurile. – Chiar ești un tip pe care mă pot baza. – Vreți să-i găsesc unul? – Ai priceput tot. Cum găsești ceva bunuț, mi-l aduci, facem ca de obicei, plătesc la livrare…“

Un vârtej cu picioare lungi străbate orașul în lung și-n lat, ascuns sub o aparență de relaxare. Stăpânește la mare artă rolul de ochelarist deșirat, pe cât de neînsemnat, pe-atât de cool. Privirea i se cațără până la acoperișurile blocurilor, mătură geamurile de la parter, sondează străzile pe care o apucă, intră pe holuri, se fofilează, bate palma cu alte palme, *sunt doar în trecere*, spune el cu voce neutră, bate pe careva pe umăr, apoi pe altul, salută, se pierde în mulțime, întâlnește oameni care-i seamănă, îi recunoaște doar după privirile lor opace, sunt

umbre care respiră aerul aceluiași coșmar ca el și-și târăsc neliniștile vraiște după ei.

Face ce-i cere Șefu' M', nimic mai mult, merge, dă cu geana la ceasuri, își blochează gândurile pe detectorul de pericol, iar când termină cu livrarea mesajelor, ca să-și răcorească mintea, doar atunci își permite un ocol pe Avenue Léon-Blum, de unul singur, ca să privească arborii al căror frunziș se încăpățânează să rămână verde, în pofida primelor zile reci și a averselor din ce în ce mai frecvente, de parcă iarna n-avea să mai vină niciodată.

Specialitatea lor e furtul de documente (cărți de identitate, permise de conducere, pașapoarte, cărți de sejur) sau furtul de vehicule, mașini sau camioane, și deturnarea de mărfuri. Sunt șapte, stăpâni peste o lume în care, în mai puțin de două minute, un șofer este lovit cu bâta, iar pasagerei lui, dacă a decis să nu călătorească singur, i se sucește mâna la spate. Zonă de intervenție: semafoarele din apropierea orașului (pentru documente) și regiunea pariziană (pentru celelalte). Cu ei, lui Harry nu-i va fi deloc greu să găsească ceasul pe care-l caută M'Bilal. Cu camioanele nu lucrează decât la pont (deși, ca să nu-și piardă îndemânarea, își mai trag din când în când și câte unul pe blat). Domeniul de activitate privilegiat: basculante încărcate până la buză cu metale neferoase (aluminiu, cupru, plumb, zinc, titan etc.) și limuzinele care vin de la Roissy cu VIP-uri la bord (valize cu bancnote mari în portbagaj și bijuterii în poșeta doamnei). Director comercial: Șefu' M'Bilal. Are la activ o rețea de informatori bine plasați (în întreprinderi sau în ambasade; oameni de serviciu sau de pază…) și două ascunzători cu fiabilitate dovedită (două depozite de fier vechi

cunoscute; unul la periferie, un altul la Béziers, pentru camioane). Limuzinele sunt vândute mai departe în Bosnia. Prudența lui Bilal asigură viabilitatea întreprinderii, dar limitează câștigurile. De aceea, când au venit să-i vorbească despre Tripoli, el a spus *da* din prima.

Ei știu să fie punctuali și se prezintă în ture, dar la intervale foarte scurte, unii după alții, pentru că orice meeting acasă la Șefu' M' se supune mereu unui anumit protocol. Maică-sa, o algeriancă bătrână acoperită cu brățări din aur, stă planton la ușă. Ea îi conduce pe vizitatori lângă fiul ei, pe urmă se face nevăzută ca să-i lase loc unei adolescente maliene destul de voinice, cocoțate pe tocuri Jimmy Choo (pradă de război, originea: o remorcă plină-ochi de sute de perechi de tocuri de 14 cm). Bilal și-a schimbat tunica africană cu un costum din trei piese, gri-perlă, din mohair și mătase. El își poftește musafirii să se așeze pe covor, la mică distanță de patul lui, în cerc, ca pe vremuri. În timp ce servește ceaiul, maliana face ce face și-și rotește fesele la înălțimea celor șapte perechi de ochi cât cepele, apoi se face nevăzută după o ultimă salvă de unduiri în rochia ei galbenă cu imprimeu, strânsă pe talie cu o centură de piele împletită de culoare roșie. Șefu' M' savurează efectul noii lui recrute, apoi rămâne proțăpit în mijlocul încăperii, cu picioarele crăcănate. „Am treburi importante… Legate de vi-i-tor." Ei îl consideră pe Șefu' M' o creatură malefică și se supun de bunăvoie farmecului lui masiv. „S-ar spune că stăm foarte bine cu banii de vreo câteva luni. Nu-i așa?" Înclină capul mijindu-și din nou ochii, înghițindu-și un căscat: „Nu-i așa? – Așa e, Șefu' M'. – Știți de ce? – Noul business? – Exact. Noul business… Am investit în *coke*… Pentru arme, avem un catalog

infernal. Mortiere… puști de asalt… Camere GoPro. Noii noștri parteneri vor să dezvolte cooperarea… cu noi… Contez pe voi… dar înainte o să vă arăt un filmuleț… Nu foarte lung…“

Un montaj de vreo cincisprezece minute care îi face să uite de pițipoancă. Camerele au urmărit înaintarea unei coloane de jihadiști în Irak. Jeepuri noi, camionete cu mitraliere montate deasupra, tancuri ultra-manevrabile. O armată de bărboși își croiește drum prin nisipuri, printre palmieri. În spatele lor, ruine și sate pârjolite. Rămân cu ochii lipiți de ecran, scapă din când în când câte un comentariu, foarte scurt, fără să-și termine frazele: „O, Șefule, ce Komet H… la țiplă… ca…“ Șefu’ M’ Bilal dă sonorul mai tare. Sunt zile ca asta în care e cu adevărat mândru că și-a lipit eticheta de Bilal pe frunte. *Afurisită de anticipare*… Un verset din Coran cântat în stil rap, mai mult decât psalmodiat, face să duduie pereții despărțitori. Ei aud Cartea Sfântă răsunând înlăuntrul lor, în temelia celulelor lor. Au sentimentul că ies dintr-un somn lung.

„Șefule, s-ar spune că zboară… – Da, zboară și duc în zbor drapelul Islamului, privește, Șahada[14], în litere cufice albe, „Nu există alt Dumnezeu adevărat decât Allah“, și acolo… pecetea lui Mahomed, chestia rotundă, cercul foarte alb, cu scris negru, „Mahomed, profetul lui Allah“… Zboară către victorie, Inșallah.

— Inșallah…“

Este ușor pentru Bilal, după acel intermezzo, să le deseneze un viitor. „O vom lăsa puțin mai moale cu activitățile noastre obișnuite, de acord? Vă voi despăgubi săptămânal pentru câștigurile pierdute. Pregătim o lovitură importantă. Nazarinenii și-o vor lua pe cocoașă …“

Harry dă un nou tur de pistă. Ca în fiecare zi la sfârșitul după-amiezii. Pentru feedback. Pentru ceasuri... Pe bulevardul de centură al orașului, mașinile trec întruna, la ralanti. Șoferii lor, care și-au anunțat sosirea și au dat comanda prin telefon, așteaptă la volan să fie invitați să se oprească pe aleea laterală, în fața uneia sau alteia dintre intrările clădirii care se întinde de-a lungul bulevardului. Ei staționează atunci în fața ușii, lăsând motorul pornit, se reped în spatele grilajelor false din lemn, tranzacția abia dacă durează câteva secunde, și pleacă din nou. Șefu' M'Bilal a pus la punct acest sistem de comercializare pentru *coke* de trei luni. Reușita *Bilal drive,* cum spune el, e peste tot ce sperase.

Cei șapte l-au înconjurat când ieșeau de la Șefu' M'. Se pare că erau doar un pic surescitați și tot repetau: „Nazarinenii și-o vor lua pe cocoașă..." Nimeni n-a înțeles despre ce vorbeau. Expresia a făcut cling în capul lui Harry. Bilal o folosise deja în fața lui.

S-a lăsat noaptea. Traversează cu prudență maidanele care se întind în spatele parcării, o zonă destul de anarhică și care se pretează la tot soiul de întrebuințări. Depozite de gunoaie părăginite, *dealuri* și comerț sexual de toate felurile, droguri. Îi mai vine inima la loc când ajunge la maidanul „lui", o pârloagă lăsată la voia întâmplării, unde nimeni nu se aventurează, purgatoriul de dinaintea micului său paradis, aerul miroase a ierburi și a tufișuri, o ceață îngroașă zarea orașului Grande Tarte, iar el începe să se destindă.

Aproape ajuns acasă, ocolește clădirea de două ori, ca să se asigure că nimeni nu-l pândește, apoi escaladează o movilă din care ies două guri de aerisire, o ultimă privire de jur împrejur, nimeni, ridică o trapă de beton din gazon și se strecoară în

gaura lui, o cămăruță fără ferestre de lângă sala cazanelor din clădirea Verlaine, un fost depozit pe care Șefu' M' i l-a amenajat după ce i-au murit părinții într-un accident de mașină. Ceea ce el numește: *adăpostul meu antiatomic. Când Grande Tarte va fi bombardată, eu voi fi singurul supraviețuitor.* Un televizor, un DVD-player, un frigider, o colecție completă din *Jurnalul lui Mickey*, o saltea și un sas de comunicare cu sursă de apă, în apropiere de cazane.

Fără Șefu' M', ar fi pe străzi sau într-un cămin cu niște smintiți. Vede smintiți cât e ziulica de lungă. Șefu' M' nu e cel mai mic apucat din preajma lui, dar măcar nu e obligat să-și ducă viața între patru pereți cu el. Gaura aia, pentru el, este un regat. Locul în care poate citi, mânca, dormi. Singur. Năvălirea Răului se oprește la trapa pe care o trage după el seară de seară. Iar părinții lui pot veni să-l viziteze în somn fără ca nimeni să se ia de ei. Le vorbește de parcă ar fi acolo. Ritmul incursiunilor lor în visele lui nu slăbește, dimpotrivă. El le notează frecvența într-un carnețel pus în apropiere de saltea. Aparițiile lor îi mai ușurează din greutatea care-i apasă pe inimă de când au plecat fără să-și ia rămas-bun de la el.

20

Taurbeil-Paradis, regiunea pariziană, Franța

Intervențiile noastre pe situl zis al Paradisului scoseseră la iveală un atelier de alămari din Evul Mediu. Într-un fost șanț am găsit fragmente de vase din bronz și din alamă. După perioada de sondaje și de inventar, încă de la primele mele

contacte cu primarul, care se poziționa „de centru-stânga“, un bărbat fermecător și pragmatic, ajunseserăm la un acord care facilita la maximum intervenția INRAP. Odată definite coordonatele de lucru și, mai ales, fixată data limită, mă dăduse în grija unui tânăr imigrat după ce-mi explicase că acesta era o verigă importantă în dispozitivul lui administrativ: „Ali Condé m-a ajutat mult cu alegerile, mobilizându-și prietenii. Este un fost «frate mai mare», unul dintre fondatorii SOS Rasismul din cartier și prieten cu fostul nostru deputat, un apropiat al președintelui. Când Ali Condé și-a pierdut locul de muncă, l-am și angajat la primărie. Se ocupă de activități pentru tineret. Sporturi, distracții, activități educative. Mulțumită lui, n-o să vă deranjeze nimeni“. Am descoperit foarte repede că Ali Condé, îngerul meu păzitor, care încă nu se numea Șefu’ M’Bilal, era unul dintre dealerii din oraș. Mai multe tentative de explicații cu primarul nu au avut nici un rezultat. Ali era o piesă importantă în mecanismele puterii municipale. Dar, la urma urmei, nu era treaba mea, primarul era un tip moderat, cu comportament plăcut, care se făcea luntre și punte să ne ușureze munca, și nimic nu s-a furat vreodată de pe șantier. În schimb, remarcasem că, de cum sosea Ali, domnul Bouhadiba se îndepărta. Chiar de la-nceput.

1. Și astăzi mai pot fi văzute câteva coloane din Leptis Magna în Capela Fecioarei, situată în spatele altarului principal al bisericii Saint-Sulpice din Paris. Chirurgul Desplein, eroul din *Liturghia unui ateu,* de Honoré de Balzac, asistă la slujbă în această capelă. (Honoré de Balzac, *La Messe de l’athée*, prezentare și note de Marie-Bénédicte Diethelm, Manucius, 2013; ediția românească: *Liturghia unui ateu. Fata bătrână și alte nuvele*, traducere de Barbu Brezianu, ESPLA, București, 1958 [n.t.]). [n.a.]

2. Eșarfă tradițională, de regulă cu pătrățele, purtată de bărbați în nordul Africii și în Orientul Mijlociu; *ghatra*.

3. Prescurtare de la *Libération*, cotidian francez fondat în 1973 de Jean-Paul Sartre și Serge July.

4. Agence France-Presse, agenție internațională de presă, fondată în 1869, cu sediul în Paris.

5. Îmbrăcăminte tradițională africană, originară din Africa de Vest, largă și uneori colorată, unisex.

6. Hașiș.

7. Tabără sau sat de corturi.

8. Ministerul Afacerilor Externe.

9. Directorul de cabinet.

10. Organizația Armatei Secrete, organizație politico-militară franceză înființată la Madrid, în 11 februarie 1961, pentru menținerea prin orice mijloace, inclusiv teroriste, a prezenței franceze în Algeria.

11. Regiuni rurale izolate din Africa de Nord; cătune.

12. Hotel particular din Place Beauvau, folosit ca sediu al Ministerului de Interne din 1861.

13. *Coranul*, traducere de George Grigore, Editura Herald, 2005, București, p. 128.

14. Crezul islamic.

PARTEA A DOUA

La dolce vita s-a terminat

1

Tripoli, Libia

Levent nu ținea să joace totul pe o singură carte. Îi suflase comandantului Moussa ideea să vândă pe piața neagră statui sau mozaicuri de la Leptis Magna. Statul Islamic debita și vindea în fiecare zi piese din patrimoniul sirian și irakian, în același timp în care dinamita situri prestigioase sub privirea camerelor sale de propagandă. Oferta trezise o piață enormă. Cumpărătorii se buluceau la ghișeul intermediarilor. Mulți americani și arabi, dar și câțiva europeni. Levent o anticipase. Cu Moussa, adunase o echipă de „arheologi“, de fapt simpli cioplitori în piatră. Credea că găsise în mine expertul care le lipsea. Moussa dorea să le spun care sunt piesele valoroase, să scriu scurte notițe despre fiecare dintre ele și, eventual, să mă întâlnesc cu clienții cei mai importanți. Voiau să facă din mine un arheolog clandestin. La vârsta mea…

Mă uitam la el în timp ce vorbea. Fața i se asprise, în pofida bărbii, se îngrășase, se împăuna într-o salopetă ridicolă, dar îl regăseam pe cel pe care-l cunoscusem cu treizeci de ani în urmă. Privirea piezișă, gustul combinațiilor, un soi de bicisnicie răspândită în toată persoana lui. Nu mă puteam împiedica, ascultându-l, să mă gândesc la personajele din romanul lui Anatole France, *Zeilor le e sete*. În anumite aspecte, oamenii,

chiar când sunt cufundați în tulburările Istoriei, nu se schimbă. Am trăit rușinea vieții mele constatând că acei oameni chiar credeau că am să le fac jocul, pentru singurul pretext că mă puteau îngropa în cash. Mai ales Levent mă dezamăgea. Nu mă puteam împiedica să răsfrâng asupra lui simpatia pe care o aveam pentru tatăl său. Mi-a luat ceva să admit că e un ticălos.

Ascultând propunerile lui Moussa, îmi amintisem de ce-mi spusese Bruce în Cairo în legătură cu arheologii depresivi. Eu nu eram depresiv, lucram în curtea celor mari, și mi se rupea de bănetul lor. Eram hotărât să nu mă las dus de nas, iar pentru asta trebuia să mă prefac că intru în combinațiile lor. Am acceptat să vin în fiecare lună, să verific în ce stadiu sunt lucrările, cu gândul să le-o trag cu prima ocazie.

Pentru siguranța și mai ales pentru reputația mea, m-am grăbit să le trimit un mesaj sibilinic celor doi colegi francezi specialiști în Libia, O. L. și J.-B. M., ca să-i anunț că am să lipsesc pentru o perioadă din Franța, dar că doresc să-i întâlnesc de îndată ce aveam să revin la Paris.

2

Istanbul, Turcia

Levent și Emma aterizează la Roma cu puțin înainte de amiază. Ar fi destul de dificil, pentru cine i-ar observa, să le ghicească natura relației. Levent poartă un costum deschis la culoare, care nu-i maschează burta, dar îi vine bine. În mulțimea de pe Fiumicino, ar putea trece drept unul dintre nenumărații reprezentanți comerciali ai globalizării, chiar dacă e ceva în

neregulă cu el. Mustața lui de Clark Gable? Valijoara lui din piele împletită? Pungile de sub ochi? Ceva care-i dă un aer vulnerabil. Emma, nemachiată și cu părul ușor ciufulit, foarte proaspătă, călătorește în blugi, cocoțată pe tocuri. Stau unul lângă celălalt, dar nu se ating niciodată. Chiar înainte de îmbarcare, Levent i-a spus:

„— O să-i anunț.

— Crezi că e necesar?“

Sala de plecări răsună de anunțuri – plecări și ultimele apeluri pentru pasagerii întârziați.

„Mă tem să nu ne aștepte, ar trebui să ne întâlnim la ambasadă…“, răspunde Levent scoțându-și mobilul.

În La Valletta, Jeannette stă la biroul lui Rifat care-i arată fotografii cu soția și cu cei doi copii ai lui. Pe perete, o vedere panoramică a orașului Cairo și Rifat, fotografiat cu niște militari din Marina SUA (printre care John Peter Sullivan), pe un crucișător din Grand Harbour. Și orarul lui săptămânal, cu scurte notițe scrise în arabă ca să nu fie înțelese decât de el.

Rifat recunoaște numărul lui Levent când mobilul începe să-i sune. „E Levent, presupun că iar s-a pierdut în La Valletta“, spune el vesel, răspunzându-i. Jeannette e atentă la conversație, destul de scurtă. Ceva din vocea lui Rifat s-a schimbat. O dezamăgire nerostită… Închide: „Nu pot veni, pleacă la Is-tanbul. – Împreună? – Da. – Și Emma? – Da, împreună. Sună de la Roma. – Când se întorc? – Poimâine. – Era ceva planificat? – Nu cred…“

Se privesc cu neîncredere. „Pe bune, asta n-o mai dezgustă“, spune Jeannette, care și regretă ce-i scăpase din gură. Ea adaugă:

„Cu ce anume se ocupă el?

— E diplomat. În misiune la Malta, să cumpere un imobil. Turcia deschide ambasade cam peste tot. Sunt în ofensivă. Se descurcă bine, de altfel. Au un trecut, ambiție, viziune.

— Și mai ales mijloace…“

Cu o zi mai devreme sau mai degrabă de dimineață, devreme, Levent o agățase pe Emma, însoțind-o la Sliema. Ea se mulțumise să-l măsoare cu o privire dură în lumina slabă din 4 × 4. Ajungând în fața ușii ei, îi propusese să dea o fugă chiar în ziua aceea la Istanbul.

„Plănuisem un dus-întors duminică. Plecăm amândoi, cu o zi mai devreme…

— Aș vrea, spusese Emma pe un ton absent, dar cred că sunt prea scumpă pentru tine.“

El făcuse ochii mari, de parcă răspunsul ei îl proiecta într-o realitate improbabilă. Ea îl observa cum cugeta cu o lentoare metodică și-i citea pe chip felul în care vântura ipotezele care i se ofereau.

Asta vorbește serios?… Nu, tâmpițica asta își bate joc de mine… Pe bune, Istanbul nu e ceva foarte prudent. Nici practic, cu agenda pe care mi-au pus-o în cârcă… Dar tipa asta e o bucățică a-ntâia… Ar fi o prostie să nu profit de ocazie… Și dacă ar fi cu adevărat curvă… Treaba asta e din ce în ce mai frecventă printre studente… Pot să intru în plicul meu de cheltuieli…

„Atunci, la revedere… ne vedem mai târziu.

— Ai mai fost la Istanbul?

— Te rog.

— Ce mă rogi?“ întrebase el, scormonind în buzunarul de la haină. Scosese 2.500 de euro în bancnote de 200 și de 100.

„2.500, îți ajung?

— Pentru weekend?

— Da, pentru weekend." Ea-și băgase teancul în geantă, trăgând fermoarul cu zgomot.

Ferestrele camerei de hotel dădeau spre Bosfor. Ea rămâne cu coatele sprijinite de balustrada balconului. Vapoare încolonate îi defilează prin fața ochilor. Tankere, caice, cargouri, bărci cu motor, feriboturi, ea nu vede decât curentul apei albastre ce retează în două cetatea de piatră, o despică, îi irigă temeliile, palatele și moscheile, cele două maluri și răspândește o lumină ireală pe maluri.

Pe oglinda apei urcă un corn de lună, cu toate că soarele încă scaldă colinele malului asiatic. Felinarele se aprind pe cheiuri, cormoranii zboară, stoluri-stoluri, Levent se apropie de Emma. Se întreabă ce face cu fata asta de douăzeci de ani, franțuzoaică, foarte suplă și complicată. *Periculos, e periculos. Și-apoi mă costă și ochii din cap. O să fie mai bine după ce o fut.* Levent a apelat de multe ori la *escorte*, dar ele au forme voluptoase și în cea mai mare parte a timpului sunt venite cu o zi mai devreme din Moscova, precum Katiușa. Cu rusoaicele, totul e simplu. *Nu mi-am dorit niciodată să mă plimb cu ele. Și nici ele cu mine. Tipa asta însă…* El îi spune: „De cealaltă parte, este Asia… – Levent, tu din ce parte vii? Din Europa sau din Asia?" El arată spre celălalt mal. „Din Anatolia. – E departe? – O altă lume. Dar eu locuiesc în Ankara. – Ești căsătorit? – Da, am trei băieți."

Ea vrea să se plimbe înainte de lăsarea nopții.

Ea hotărăște.

Merg până la moscheea albastră, apoi se pierd pe străduțele orașului când se lasă seara peste strâmtoare și peste turnul din Galata. Terasele și restaurantele sunt pline-ochi. Peste tot

domnește aceeași nepăsare festivă. În anumite braserii, fetele dansează pe mese, agitând eșarfe. Mai multe familii au ieșit la picnic pe malurile apei sau prin parcuri. Levent citește în privirile celor cu care se întâlnesc că se întreabă cum de poate un turc burtos, cu ochi așa de obosiți, să iasă cu o fată atât de sublimă, cu zece centimetri mai înaltă ca el. Pe termen lung, ar putea deveni ceva stânjenitor, dar acum nu-l deranjează, dimpotrivă, *îi bagă undeva*.

Într-una dintre arcadele cu vedere la Istiqlal, el se oprește în fața prăvăliei unui vânzător de ouă și de brânzeturi. După o scurtă conversație cu Levent, comerciantul poftește cuplul într-o sală din spate, care dă înspre o pivniță. Coboară câteva trepte și înaintează pe sub bolți medievale. Luminile străzii intră printr-o răsuflătoare și luminează slab trei butoaie puse unul lângă altul. Negustorul saltă capacul celui dintâi și își plimbă raza lanternei. Emma face un pas, intrigată. Nuanțe de aur cenușii, irizări de perle și de diamante: „Ce este? – N-aveți decât să gustați. – Caviar? – Morun rusesc, sturion sălbatic“. Levent se apropie de Emma care-l întreabă pe comerciant: „Se poate? – Simțiți-vă ca acasă“. Ea-și scufundă lingura în grămada umedă și se întoarce către Levent, cu un zâmbet: „Vrei?“.

Se grăbește să se întoarcă la hotel cu o cutie metalică umplută cu icre de belugă. Oprește un taxi, se prăbușește pe bancheta desfundată și o sărută. E prima dată. În cameră, ea aleargă pe balcon. Strigă: „Vino să vezi!“. Ca în fiecare sâmbătă, e petrecere și fiecare cot al Bosforului trimite rafale de muzică tehno-orientală. Pe punțile vapoarelor transformate în cluburi de noapte, evoluțiile compacte ale dansatorilor conturează grupuri mișcătoare în acvarii de lumină. El o reazemă de balustradă, o sărută pe ceafă, îi caută sânii, îi ridică fusta, își

coboară pantalonii. Emma se întinde fără să înceteze să privească noaptea. Privirea îi rătăcește într-un cer de cerneală pavoazat cu focuri de artificii, vederea i se încețoșează de atâtea fosforescențe ale Bosforului.

În dimineața zilei următoare, ea se trezește prima: „Ia te uită, a mai rămas puțin caviar pentru micul dejun!“. El îi leagă încheieturile de căpătâiul patului, pune o lingură de icre pe sânii ei, ea strigă: „E rece!“, el se înfruptă din trupul slab și palid, din sfârcurile ei întărite, i le morfolește, îi scormonește prin gură și prin pizdă, caută în ochii ei ceva ce ea nu spune, ea are orgasm, el ar vrea să rămână închis toată ziua cu ea, și zilele următoare, carne peste carne, dar trebuie să plece. „Mă voi întoarce pe la șase după-amiaza. Mâine-dimineață, avem avion la unsprezece, zbor direct spre La Valletta. Dacă ai chef de plimbare, profită…“

La plecare, el își uită unul dintre cele două mobile, își dă seama, se întoarce după el, decide să i-l lase ei, pentru cazul în care ar vrea să-l sune. „Numărul meu e primul din agendă. Bine? – Bine, dar n-o să te sun. Pa, o zi bună.“ Ea adoarme la loc. După câteva vise dezordonate, se trezește la jumătatea după-amiezii, face un duș fierbinte, comandă omletă și un suc de pomelo, se instalează pe balcon. Nu-și termină ouăle. Păsările fac o razie pe farfuria ei. Ea deschide mobilul lui Levent. Mai mult ca să-i treacă timpul decât din interes pentru personaj, îi explorează rapid e-mailurile, SMS-urile, listele de contacte, surprinsă să regăsească numele unuia dintre foștii ei „clienți“, *mă rog, el era mai mult decât un client*, îi scormonește prin geantă, nu găsește decât un dildo și câteva haine.

În baie, trusa lui de toaletă este doldora de medicamente. Printre ele, pastile de Viagra și, mai ales, un mic flacon de praf

alb. Etichetă medicală. Ea își înmoaie degetul, îl scufundă în flacon, și-l pune pe limbă. Cocaină.

E agitată, ușor agresivă când se întoarce el. Lui îi pasă dacă ea a mâncat de prânz. „Puțină omletă, da. – Nu mănânci nimic… – Nu vreau să mă fac cât o vacă, deja am început să pun pe mine.“ În ziua următoare, lăsând-o la ușa garsonierei ei din La Valletta, nu se poate împiedica s-o întrebe – *nu trebuia s-o întreb niciodată asta, o să-mi tragă una peste ochi, se joacă deja cu mine ca pisica cu șoarecele.*

„Ți-a plăcut la Istanbul? – La nebunie. Bosforul a fost super. Pa! – Când ne mai vedem?“ Ea râde: „Săptămâna asta sunt ocupată. Caută-mă de săptămâna viitoare, vedem.“ Ea e pe trotuar, și-l privește de foarte departe. Levent e în stare de orice pentru fata asta.

3

Leptis Magna, Libia

Prima intervenție pe sit. Levent sosea din Malta, trebuia să vină la mine pe la ora trei după-amiază. „Gărzile mele de corp“ conduseseră ca nebunii, pentru că-și organizaseră un prânz cu frigărui într-una din cârciumile din apropierea sitului (una dintre cele pe care mi se întâmplase să le frecventez pe vremuri), și ajunseserăm cu două ore mai devreme. Le-am propus, fără să cred prea mult că aveau să fie de acord, să mă lase în Leptis Magna (polițaii lui Gaddafi n-ar fi acceptat niciodată). Mă simțeam mai bine fără să-i mai am și pe țicniții ăștia pe cap. Eram, așadar, singur când am înaintat pe

decumanus, șoseaua dreaptă cu pavele mari, aproape intacte, și am străbătut orașul de la est la vest, sub un soare care părea să fi volatilizat tot ce era viu în acel colț de lume.

La intersecția dintre *decumanus* și *cardo*, m-am oprit sub arcul de triumf înălțat în 203 cu ocazia unei vizite a împăratului Septimiu Sever în orașul lui natal. Leptis Magna trăia atunci după ora Romei, și în același tempo. Leptis este una dintre acele „insulițe de orgoliu civic cu care romanii presăraseră Africa de Nord“, după cum scrie Peter Brown. *Big* business, arta de a trăi, terme, *salute per aqua* (spa), oratori, juriști, gladiatori. Celălalt arc al lui Septimiu, una dintre minunile Orașului Etern, la poalele Capitoliului, fusese de altfel construit exact în același an, în 203. Roma își alesese un prinț african. Cartagina era răzbunată.

Recunoșteam fiecare monument, fiecare clădire, fiecare stradă, dar în ziua aceea pietrele căpătaseră o culoare de oase dezgropate; îmi vorbeau mai puțin ca-n amintiri, poate pentru că, știindu-le amenințate, le priveam altfel, deși nu uitam că Istoria este lungă. Nimic nu durează, totul se schimbă, în permanență, roata se învârte. Totul trece, chiar și ce-i mai rău.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, mai existase un Stat Islamic în Sudan, condus de un anumit Mohamed Ahmed ibn Abd Allah, care se proclama Mahdi (Mântuitorul). Mahdi a poruncit să fie ucis guvernatorul britanic, Gordon Pașa, toți egiptenii și o mare parte a locuitorilor sudanezi din Khartoum, oraș lăsat să fie jefuit și distrus. Cincisprezece ani mai târziu, Mahdi este lichidat și nu se mai vorbește despre el. „Umanitatea se face“, cum spunea Michelet, parafrazându-l pe Vico. Popoarele se fac și se desfac din energia lor, „plăsmuindu-se din sufletul și din actele lor necontenite“ în curgerea imperturbabilă a timpului.

Soarele de aur cântat de Virgiliu înfierbântă pietrele de la Leptis. Mergeam printr-un cuptor. Un roi de albine înota prin arșiță, l-am urmărit cu privirea până s-a făcut nevăzut în umbra unui templu năpădit de o vegetație în care prosperau arbuștii de capere și roinițele. Zărisem baraca în care ne adăposteam odinioară, părea intactă, mi-am spus că se impune un pelerinaj și i-am trimis un SMS lui Enzo care se bucura de pensie în casa lui toscană: *Hello*, Enzo, aici Leptis Magna. Nimic nu s-a schimbat, dar sabia domină masiv spiritul. Deocamdată. *Baci*. Grimaud.

M-am tras înapoi când am împins ușa. În întuneric și căldură, vreo zece africani erau lungiți chiar pe jos. S-au ridicat, strângându-se în fundul încăperii, ca niște jivine speriate. Ochii le străluceau de groază. Erau slabi, cu febră, vai de soarta lor, unii nu aveau nici cincisprezece ani. Unul dintre ei, Ahmed, vorbea engleză. „Venim din Somalia, mi-a spus el, și vrem să ajungem în Germania sau în Franța, dar suntem blocați în Libia de doi ani.“ Era rândul meu să le explic cine sunt și ce caut acolo. „Deci sunteți bossul?“, a întrebat Ahmed. Sclavii ăia erau „arheologii“ despre care vorbise Moussa. Singurele creaturi vii din cetatea care, în ziua aceea, îmi părea mai mult decât moartă, de parcă sufletul ei se prăbușise într-un sfârșit, uscat și veșted, pe câmpia de ruine. Le-am explicat că în nici un caz n-aveam să fiu bossul lor, doar un expert în trecere. Tocmai îmi spuneau că supraviețuiau de doi ani, că erau la mila oricărei bande de libieni care-i forțau să muncească și aveau asupra lor drept de viață și de moarte, când am auzit huruit de motoare. Am ieșit în mare grabă și m-am îndepărtat de baracă.

Venirea lui Levent nu putea trece neobservată. Trei Chevrolet negre, plus Fiatul „gărzilor mele de corp“, rulau cu viteză pe *decumanus*. Levent a sărit din cea de-a doua mașină și

s-a grăbit către mine, cu zâmbetul pe buze. Regăseam din nou, la el, energia tatălui său. Ca pe toți oamenii cărora le place banul, atracția unui câștig apropiat îl aducea într-o stare de surescitare care-i facilita relațiile cu ceilalți și mai ales cu cei de care avea nevoie. După o conversație foarte amicală, chiar m-a întrebat despre Rim, eram surprins că-și mai amintea prenumele ei. L-am urmat până la o clădire din prefabricate pe care o construise, nu foarte departe de port, ca să depoziteze piesele destinate exportului.

Aparatele de aer condiționat răcoreau încăperea principală, unde erau stivuite lăzi metalice în care se aflau statui, frize de marmură și lăzi plate din lemn, gata să primească mozaicuri. Mi-am scos iPhone-ul și am început să fotografiez fiecare piesă, explicându-i lui Levent că întocmesc „o fișă de identitate“ pentru fiecare în parte. „Îmi va lua cel puțin trei ore…“ El s-a hotărât să se întoarcă la Tripoli și mi-a propus să ne revedem la cină în Corinthia. „În camera ta, voi suna la room-service, vom fi mai liniștiți…“

Ar fi fost o seară aproape plăcută – am făcut de petrecanie unei sticle de Chivas molfăind niște pizza cu blat ca de cauciuc –, dacă n-ar fi fost nevoie să fiu prudent și să-l mint aproape pe toată linia. Eram foarte conștient că fiecare cuvințel de-al meu avea acum o importanță deosebită. Experiența, nouă pentru mine, de a juca un rol, mi s-a părut mai degrabă incitantă, chiar dacă a trebuit să fac un efort constant de concentrare, până la două dimineața, cu atât mai mult cu cât rămâneam tulburat de asemănarea lui cu tatăl său. El, ca un profesionist al vieții duble sau triple, era foarte relaxat, mă trata cu deferență și simpatie, vorbea întruna, foarte vesel, dar numai după aceea, rederulându-mi în cap toată conversația, mi-am dat seama că

nu-mi spusese nimic, doar că-i sucise mințile o mică franțuzoaică pe nume Emma. Am înțeles imediat că, dacă mă întrebase despre Rim, era numai ca să-mi vorbească despre fata aceea, Emma. În dimineața zilei următoare, trezindu-mă cu o ușoară durere de cap, mi-am amintit totuși că trimisese deja câteva piese pe mare, până la Malta, „cu mult sub nivelul pieței, tocmai de aceea am nevoie de tine“.

4

La Valletta, Malta

Rifat tocmai a avut o lungă conversație la telefon cu ambasadorul, aflat tot la Paris. Profită de lipsa lui ca să pună la punct un fel de regulament interior al ambasadei referitor la stagiari. Cei mai mulți se raportează foarte vag la ierarhie. Ieri a fost obligat să se certe cu o studentă de la Științe Politice. În proiectul pe care-l redactează de o săptămână și pe care a rugat-o pe secretară să i-l dactilografieze, pretinde ca stagiarele, *micile mucoase*, să fie puse sub autoritatea sa, iar el să le poată ține în șah. E suficient ca ambasadorul să-i valideze *draftul* la întoarcere. Nu are vreme să cugete mai mult, că secretara zbiară la el prin peretele despărțitor:

„Domnule Rifat! Ambasadorul… Urgent.

— Tocmai am vorbit cu el.

— Urgent, vi-l dau la telefon.“

Ambasadorul începe prin a se scuza, nu fără puțină ipocrizie, că abuzează de telefon și profită de ocazie să-l întrebe ce mai face:

„Domnule ambasador, vă mai vorbisem despre asta, lucrez la regulamentul interior al stagiarilor, atitudinea lor este adesea foarte la limită.

— Ne fac servicii mari. Sunteți la curent cu starea somalezului spitalizat?

— Desigur, domnule ambasador, urmăresc dosarul, o duce cu mult mai bine.

— Domnule Rifat, atât de bine o duce, că a murit. Ieri după-amiază. Ministrul de Interne tocmai m-a sunat pe mobil. Nu știați? Atunci, în loc să stați cu gura pe stagiare, mai bine dați o fugă la spital și sunați-mă.“

La spitalul Mater Dei, se întâlnește cu cei doi medici care l-au îngrijit pe fratele Habibei. La începutul conversației, i se pare că bărbații se uită la el cu oarecare suspiciune. *Vă surprinde, cred, că un diplomat francez poate avea tenul așa de închis? Nu, nu sunt somalez, ci francez de origine egipteană...* Când îi ia la întrebări pe doctori, vorbește pe un ton potrivit funcției sale, de însărcinat cu afaceri; aceștia îi confirmă că somalezul a fost asasinat în camera lui. Cu aparatul de respirație deconectat, a fost sufocat cu cearșaful găsit la picioarele patului.

„Presa e la curent?

— Deocamdată nu, răspunde medicul-șef, un bărbat pe la vreo treizeci de ani. Am informat poliția de îndată ce am constatat decesul, inspectorii au sosit la fața locului pe la ora cinci după-amiaza. Familia a fost anunțată. Sora lui le-a dat de știre, se pare, unor verișori care locuiesc într-una dintre taberele de pe insulă.“

Întors în birou, după o informare cu cei doi polițiști de serviciu, se ocupă în sfârșit de dineul pe care se presupune că-l

va oferi pentru câțiva maltezi amatori de vinuri de Bordeaux, cu bune relații printre podgorenii din Saint-Émilion. I-ar plăcea să fie acceptat, grație acestor maltezi, într-o confrerie bordeleză. Începe să citească fișele din ghidul Parker, când este sunat pe linia lui directă:

„Alo, domnule Rifat? Sunteți bine? Nu ați dat de pământ cu nici o stagiară?

— Nu, domnule ambasador.

— Și ce vi s-a spus la spital?“

Rifat îi raportează.

„Încă o dată, domnule Rifat, sunteți pe dinafară. Nu doar c-a murit, dar i-a dispărut și corpul.“

5

La Marsa, Tunisia (îmi amintesc de căsătoria mea)

Când Levent îmi pusese întrebări despre Rim, îi spusesem că seamănă cu soția mea. Mă privise, arătându-se uluit: „Nu știam că ești căsătorit. – O mică neglijență în funcționarea serviciilor tale, dragul meu“. De fapt, nimeni nu știa acest amănunt, iar cei care l-ar fi putut afla îl uitaseră. Ne cunoșteam din primii ani de liceu și trăiserăm o stranie iubire de copii-adolescenți.

La liceu, iubirea noastră crescuse odată cu noi, de la o clasă la alta, de-a lungul anilor. Ne pupam din ce în ce mai puțin pe gât, nu ne mai ascundeam prin unghere, ajunseserăm să formăm în cele din urmă un cuplu. Cuplul nostru îi dezorienta pe părinții lui Valentine și-i copleșea pe ai mei, care-și smulgeau

părul din cap că mă lăsaseră să locuiesc la un văr parizian ca să-mi fac școala la Paris. Farmecul nostru afectat, purtările noastre de copil teribil, probabil pe cât de naive, pe atât de emoționante, de ostentative, ne mărturiseau intensitatea relației. Ne descumpăneam prietenii, profesorii, cu atât mai mult cu cât pretindeam că ne permitem o mare libertate în viața noastră intimă. Eu n-am profitat, de altfel, niciodată de ea. În premieră, Valentine se învățase să dispară uneori, timp de două sau trei zile, mulțumindu-se să-mi dea explicații vagi, mereu destul de enigmatice. Nu știam niciodată unde e, și sincer nici nu-mi păsa, mai ales că una dintre prietenele sale îmi mărturisise în cele din urmă că nu făcea decât să meargă să doarmă la părinții ei.

Când se întorcea, încă îmbrăcată ca o fetiță, într-o rochie cu guler marinăresc, cu colierul ei de scoici în jurul gâtului, părea adesea deznădăjduită. Mi se arunca în brațe.

Rămâneam lipiți unul de celălalt ore întregi. Așteptam (și ea la fel, îmi închipui) clipele care ne scoteu din banalitate și ne proiectau într-un *no man's land* în care nimeni și nimic nu ne putea atinge.

Un fel de simbioză se instalase, piele pe piele, gură pe gură, care ne răscolea sentimentele, gândurile și dorințele cele mai ascunse. Mă îmbătau trăsăturile ei, puritatea lor desăvârșită, ovalul ușor al chipului, umbra gropițelor din obraji, porțelanul ochilor de păpușă, părul scurt care i se bucla ușor deasupra frunții, sângele de sub piele, catifeaua buzelor.

Când am luat hotărârea să ne căsătorim (visam la asta de mult timp…), Valentine, muziciană supradotată, tocmai își începuse studiile de canto cu un profesor de la conservator, iar eu mă credeam deja arheolog.

Niciodată o căsătorie n-a semănat atât de puțin cu o căsătorie. Toată lumea, în frunte cu primarul care ne celebra uniunea, părea nerăbdătoare să se termine mai repede. Valentine părea de doisprezece ani și nu făcea nimic să alunge acea impresie, dimpotrivă. Niște prieteni mi-au spus, cu mult după moartea ei, că ziua aceea, trecerea rapidă pe la primărie, apoi binecuvântarea de la biserică din partea unui iezuit, prieten cu părinții mei, li se păruse cu desăvârșire ireală. Încă le aud cuvintele: o pantomimă ca un spectacol de sfârșit de an școlar la gimnaziu.

Ne-am sărbătorit căsătoria la New Morning, care, în seara aceea, îl găzduia pe trompetistul Chet Baker, muzicianul preferat al *soției mele*. A fost apoteoza tuturor anilor pe care îi petrecuserăm deja împreună. Trompetistul ne încânta sufletul. Muzica ne învăluia ca o ploaie cu picături purificatoare care s-ar fi pogorât în mângâieri divine peste cuplul nostru. Mai ales când bisase „You Don't Know What Love Is" apoi „Let's Get Lost". Magia unei seri avea să ne servească drept pașaport, pentru totdeauna.

Nu concepeam viitorul decât nedespărțiți, siamezi *for ever*. Niciodată pierduți. *Never lost.*

Când Valentine a împlinit nouăsprezece ani, am organizat o petrecere în micul nostru apartament de pe Avenue des Gobelins. Băusem mai multe pahare mari de vodcă, Valentine la fel, un student de la conservator adusese puțină cocaină, vreo treizeci de invitați dansau în salon, noaptea pariziană intra în casa noastră prin ferestrele larg deschise, m-am trezit în bucătărie sărutându-mă cu una dintre prietenele noastre din liceu. Valentine a intrat, ne-a privit, părând uluită, a izbucnit în râs, apoi s-a întors în salon, am alergat după ea, dar am ajuns

când sărea pe fereastră. Mi-am spus că trebuia să fac un gest, iar singurul gest posibil era s-o urmez și să mă arunc și eu.

6

Turnul Cimenlta, Cartierul La Défense, Hauts-de-Seine, Franța

Sami Bouhadiba vorbește la telefon cu consilierul economic al unui ministru saudit care ar dori să devină partener al societății Cimenlta în Maroc. Interlocutorul său pledează pentru respectarea legii islamice, care interzice plata dobânzilor în operațiunile de leasing sau de investiție imobiliară. „Profetul a prevăzut produse bancare care îi respectă vrerea, de ce să nu ne folosim de ele?“ Cuvântul *sharia* revine de mai multe ori în gura lui, ca un simplu argument tehnic. Sauditul lămurește că este vorba despre mijlocul cel mai sigur de a atrage economiile populației. „Din ce în ce mai multă lume se întoarce la Islam, nu trebuie să le lăsăm agoniselile să doarmă. Dumnezeu, care este mare, s-ar supăra pe noi!“

Secretara președintelui, Martine, se năpustește în biroul lui. Se răsucește pe tocuri ca să-i dea de înțeles că e ceva urgent. Sami propune să încheie discuția pe e-mail și închide telefonul. „Scuză-mă, spune Martine, dar președintele ar trebui să ia parte la un cocktail la Școala militară. Tocmai a avut un necaz. Un accident minor de mașină, la întoarcerea din Bourget. Nimic grav, dar rămâne sub observație la Necker până la opt seara. Mi-a cerut să-l reprezinți tu. Diseară, da. E foarte important. Ministrul va fi acolo…“

Prezența armatei franceze în Mali le-a permis mai multor întreprinderi să-și continue activitatea la fața locului. Toată lumea din Paris a căzut de acord că trebuie evitat un remake al scenariului libian. Franța condusese acțiunea militară, dar în momentul împărțirii prăjiturii (o prăjitură cu lumânări mari din petrol), italienii și englezii și-au tras ce era mai bun pe piață, înainte ca situația să se înrăutățească. În Mali, un anumit număr de companii, și nu din cele mai mici, Vinci, Areva, Cimenlta, Total, își păstrează o prezență activă. Cimenlta este reprezentată de una dintre filialele sale specializate în captarea și tratarea apei. PDG-ul lui, Monmousseau, repetă oricui vrea să-l asculte că subsolul malian nu a fost niciodată explorat și că ar putea rezerva surprize fericite.

Martine dă să iasă din biroul lui Sami când Monmousseau o sună din nou:

„Sunteți în biroul lui Sami?

— Domnule Președinte, este chiar în fața mea.

— Dați-mi-l la telefon… Alo, Sami, e totul în regulă, nu vă faceți griji. V-a spus Martine despre Școala militară? Cereți-i să vă dea discursul, îl veți citi în numele meu. Câteva cuvinte, foarte simple, pentru a-i mulțumi domnului ministru.“

Sami își încheie ziua, memorează textul pe care-l are de rostit, își ia un costum din mini-dressingul din birou și se pregătește să plece, când Martine revine valvârtej, foarte agitată:

„Monmousseau tocmai m-a sunat din nou, l-am întrebat dacă nu cumva te puteam însoți, știi ce mi-a zis? A zis: Dimpotrivă, îl veți face să aducă puțin a vedetă…“

Se lasă noaptea când ajung în fața impunătoarei clădiri cu colonade, construită în perioada lui Ludovic al XV-lea. O firmă

privată de securitate verifică accesul în curtea interioară. „Vom fi supercontrolați, conform planului Vigipirate, mi-e teamă că va dura…“ Mai multe mașini sunt deja blocate la intrare. „Sunt multe VIP-uri, sper că voi fi destul de șic, ce părere ai?…“, spune Martine retușându-și machiajul în oglinda pasagerului. Sami nu răspunde. „Pentru un mic arab din Taurbeil-La Grande Tarte, mi se pare că nu te descurci deloc rău…“, continuă Martine, mângâindu-l.

Încă două Mercedesuri, cu plăcuțe de înmatriculare diplomatice, de șef de misiune, apoi e rândul lui Sami să împingă botul Volkswagenului în fața barierei. Coboară geamul, scoate documentele la care agentul de securitate, cu pantaloni și geacă neagră, nici măcar nu se uită.

„Numele dumneavoastră?

— Sami Bouhadiba, compania Cimenlta.

— Veniți pentru eveniment?

— Pentru conferință…

— Suntem invitați de domnul ministru!“, strigă Martine.

Agentul de securitate, încruntat, rămâne aplecat peste o listă pe care nu găsește nici numele lui Sami și nici pe cel al lui Martine. Cel al lui Monmousseau a fost tăiat. Nu înlocuit. În spatele lor, coada de mașini se lungește. Agentul de securitate își cheamă un coleg.

„Ahmed! Am o problemă, nu-l găsesc…

— Nici numele, nici mașina?

— Nimic…“

Cel de-al doilea agent de securitate ia lista și o parcurge, descifrând cu greutate câteva nume. În același timp copleșit și hotărât, îl întreabă pe Sami: „Pentru ce veniți? Pentru eveniment?

— Da, răspunde cu sobrietate Sami.

— Știți unde este?

— Am primit un plan cu invitația…“

Bărbatul se întoarce către colegul lui și-i spune cu voce plictisită: „Sunt în regulă, lasă-i să treacă!“.

Sami este ultimul vorbitor. Le mulțumește autorităților franceze, domnului ministru, șefului de Stat-Major și generalului care dirijează operațiunea din Mali, devenit un „prieten personal“ al lui Monmousseau de când l-a dus să survoleze cu elicopterul masivele cristaline din Adrar des Iforas. Citește textul lui Monmousseau fără ezitare (de altfel, participase la redactarea lui), dar cu acea reținere potrivită unui colaborator, și primește aplauze politicoase. Șeful de Stat-Major, în cuvântarea sa de încheiere, nu omite să-i mulțumească, evocând Franța multiculturală (întorcându-se către Sami), apoi declară bufetul deschis. Lumea se îmbulzește.

Martine și Sami se plimbă prin biblioteca ale cărei săli de lectură au fost transformate, pentru seara aceea, în saloane de recepție. Martine cam exagerează cu șampania Moët și se lasă condusă de un căpitan, care o ia de braț ca să-i arate lambriurile și tavanele pictate.

O oră mai târziu, ies din Școala militară la fel de ușor precum intraseră. Lui Martine i s-au părut „foarte, foarte simpatici“ toți militarii pe care i-a întâlnit în timpul seratei. Ajunși la ea acasă, vine cu propunerea să ia cina în salon. „Este doar zece. Deschide o sticlă. Am tarama și felii de cheddar în frigider, o să fac niște sandviciuri…“

Sami nu e prea obișnuit să aibă treabă cu femeile, i se întâmplă chiar să traverseze lungi perioade de insensibilitate în

ce le privește. Indiferență? Angoasă? Puțină angoasă, multă indiferență. Nu-l tulbură decât cele care pentru nimic în lume n-ar accepta să-și exhibe frumusețea. Fecioarele. Așteaptă clipa în care va întâlni o fecioară care-l va atrage și va fi în stare să-l iubească. Cu toate acestea începe să aprecieze, în pofida barierelor sale mentale, *after party*-urile cu Martine (în seara aceea, după cum au pornit lucrurile, va fi a treia oară). Nu le caută, însă le acceptă. Disimularea e și ea bună la ceva.

După un sandvici și două guri de șampanie, Martine se ridică și se face nevăzută în camera ei. BFM difuzează un reportaj despre descinderea unor trupe franceze în Mali. Sami își mai toarnă un pahar. A ghicit că ea își schimbă ținuta și se teme de ce-i mai rău. A crezut că înțelege, la ultima lor întâlnire, că ea consideră orice formă de deghizare drept un condiment necesar reușitei întâlnirilor ei sexuale.

O fustă superscurtă, din piele întoarsă, o cămașă transparentă, generos descheiată. Scoțând un iu-huuu! neașteptat, face paradă cu atuurile ei înainte să se așeze lângă Sami pe canapeaua din fața televizorului. Scoate un țipăt când îl recunoaște, pe ecran, pe generalul care comentează acțiunea dronelor: „E cel care a venit să stea de vorbă cu tine mai devreme…“

Sami nu se poate împiedica să constate, nu fără regret, că femeia aceea de patruzeci de ani, *patruzeci de ani, așa spune ea, probabil e și mai în vârstă, cincizeci? Cincizeci și cinci…* îl excită. Își desface picioarele, îi ia mâna și o îndreaptă spre sexul ei. După ce a ajuns foarte repede la orgasm, ea îngenunchează în fața lui ca să-i lingă coaiele. Izbucnește brusc într-un râs ciudat. „Râd pentru c-ai putea spune că, în seara asta, chiar l-ai înlocuit pe Monmousseau, la tribună și în patul meu. De altfel, dacă vrei

să-ți spun, îmi place mai mult pula ta frumoasă de arab decât a lui…“

N-a auzit nicicând ceva mai înspăimântător.

Doarme la ea. E prima dată. Reflexiile unui panou publicitar luminează cu intermitențe camera. Martine îi pune întrebări despre viața lui sexuală. *Habar nu am de ce-i răspund.* „Viața mea sexuală? Foarte săracă. O fată de liceu, foarte tânără. Cea de-a doua, o mamă de familie italiană cunoscută pe un site de întâlniri. Și tu?

— Cum ai întâlnit-o pe fata de liceu? Nu prea te văd așteptând la ieșirea din licee… Povestește-mi, te rog, și dă-mi detalii…“

Pudoarea lui Sami ridică ziduri în jurul lui.

Nu spune nimic. Se gândește la viața lui și la singurătate, în camera în care pâlpâie crucea verde a unei farmacii. Ea insistă, e proastă, pentru ea lumea este grădina plăcerilor, întinde mâna, culege, are bucurii.

El o scoate din câmpul lui vizual, se dă înapoi să n-o mai atingă, face apel la rațiune, caută seninătatea, are nevoie de timp să se pună la punct. Ea se lipește din nou de el: „Spune-mi tot…“ O idee îi vine în minte. *Dacă tot vrea să afle, va afla.*

„Într-o seară ploioasă, îmi sunase la ușă eleva de liceu. Un țârâit foarte scurt. Aruncasem o privire la ceas înainte să deschid. «Eu sunt.» Nu numai că era punctuală, dar semăna și cu fotografia, cea din anunț. Era o fată foarte subțire, înaltă, înfășurată într-un impermeabil negru, cu chipul proaspăt, care părea cinstit și discret. Un zâmbet trist. Am rugat-o să vină să-mi deretice prin casă de trei ori pe săptămână.

De cele mai multe ori, era plecată la ora la care mă întorceam de la birou. În afara instrucțiunilor laconice, n-avusesem deloc ocazia să stau de vorbă cu ea, până în ziua în care m-am întors acasă mai devreme de ora obișnuită. În seara aceea, o surprinsesem declamând, iar vocea ei acoperea bâzâitul aspiratorului. Tresărise, crezusem c-o văd că roșește, eram stânjenit, ea-și smulsese căștile din urechi ca să se scuze. Conversația noastră a rămas în stadiul de bâiguială, iar ea plecase foarte repede.

Două săptămâni mai târziu, nu fusesem surprins, la întoarcere, să văd lumină în salon, căci mi se întâmpla să plec și să las luminile aprinse. Lăsasem *Le Monde* pe hol și mă dezbrăcasem de palton. Am zărit-o abia după ce am mai făcut un pas. Era aplecată peste ecranul de la home cinema, cu o cârpă din piele de căprioară în mână. Ar fi trebuit să plece de mai bine de-o oră. Cea mai surprinzătoare era ținuta ei: un body negru. Dumnezeule Mare, ce șoc! A lăsat din mână pielea de căprioară și spray-ul de mobilă, de parcă totul era normal.

„Știu ce-mi veți spune.

— Ce v-a apucat? Ați luat-o razna?

— Voiam să vă fac o surpriză.

— Vi se întâmplă des?

— Cu toți clienții mei.

— Dar eu nu v-am cerut nimic.

— Sunteți o excepție. Și-apoi, e mereu atât de curat la dumneavoastră. Nu dădeam cu aspiratorul decât ca să vă fac plăcere.“

Rămăsesem cu mâna pe clanța ușii de la salon. Aș fi vrut să n-o mai văd, dar pleoapele nu mă ascultau. S-a îndreptat spre

baie și s-a întors de acolo îmbrăcată cu halatul meu, care o făcea să pară încă și mai fragilă.

„E somon în frigider, a spus ea. Și salată! a continuat, izbucnind în râs. Vodcă aveți?“

Viața îmi scăpa de sub control. A scos o salată din compartimentul de legume al frigiderului. Când mă privea mijind ochii, două lame albastre îi creșteau în orbite. Spinarea i se oglindea în arama tipsiei pe care o agățasem de zid. Umerii ei aproape albi, șiragul de oscioare al coloanei vertebrale, fesele ei rotunde. În clipa aceea, încă mă mai gândeam dacă s-o dau afară sau nu.

M-a tras după ea în cameră. S-a culcat pe spate ca să-și deschidă body-ul închis cu capse, apoi s-a ridicat să mă dezbrace. Sexul îmi rămânea inert, era singura parte a trupului meu care încă-i mai rezista. Când a fost sigură că a câștigat partida, mi-a condus mâna între picioarele ei. A început să toarcă foarte repede sub degetele mele, apoi și-a arcuit trupul, doar capul și picioarele îi mai atingeau cearșafurile, și a strigat cu o voce înăbușită: „Sami, trage-mi-o, trage-mi-o odată“.

De când mă mutasem, așteptasem pe cineva.

Meseria mea, contul meu în bancă, reușitele mele aveau să devină fructe amare, dacă n-aș fi găsit pe cineva cu care să le împărtășesc. „Lucrurile nu se petrec niciodată cum ni le închipuim.“ O spusesem pentru mine aproape în șoaptă. Nu credeam c-o să mă audă. „Din fericire, altminteri ce ne-am mai plictisi“, a răspuns ea pe același ton, aproape fără să-și deschidă buzele.

Pielea ei sidefie degaja o lumină deosebită, vocea ei era modulată de vibrații ce păreau să vină din străfundurile ei. Nu izbuteam să mi-o închipui cu părinți sau familie și preferam să-

mi spun că tocmai ce se născuse în brațele mele, așa cum era, cu sâni mici, tocuri, păr scurt și negru și ochi tiviți de gene lungi. S-a ridicat, m-a încălecat și mi-a spus, râzând: „Știi, nu m-ai privit niciodată. Nici măcar o dată! Chiar m-am întrebat dacă nu cumva ești gay!“.

I-am pus o întrebare despre părinții ei, ca să zic ceva. Era o prostie, trecutul ei nu mă interesa. Mi-a explicat că era fata unui cuplu de farmaciști din Morlaix. „Burghezi care se plictisesc de moarte și care nu se gândesc decât la bani. Lipsiți de idei, doar cu preconcepții și cu un respect abject pentru conturile în bancă pline-ochi. Am fugit de acasă când eram încă în primul an de liceu. Am locuit mai multe luni într-un *squat* la Rennes, un oraș simpatic, bretonii sunt oameni foarte deschiși. Acolo, am întâlnit un bărbat care m-a învățat totul. Mai în vârstă ca tata, trecut bine de cincizeci de ani, un anarhist cu bani, Pierre. M-a scos din *squat* și m-a dus la el, într-o casă mare, cu parc. Nu muncea, dar nici nu stătea degeaba. Citea mult, iar de două sau trei ori pe săptămână își lua bătrânul Mercedes ca să meargă pe coastă. Îmi spunea că e fotograf și că și-ar fi putut câștiga ușor traiul vânzându-și fotografiile cu păsări. El m-a făcut să citesc Nietzsche, anarhiștii ruși și s-o descopăr pe Nico și primul album, *Velvet*, sau pe Louise Michel. Ce-i plăcea la Louise Michel era franchețea ei. Susținea că-i semăn. M-a obligat să mă înscriu la liceul din Rennes și m-a ajutat să-mi reiau studiile.

— Era un profesor bun?

— Vrei să știi dacă mă futea? Mi-a pus incredibil de multe filme pornografice – avea o colecție impresionantă – , și când mă invita să dorm în patul lui, ceea ce se întâmpla o dată sau de două ori pe săptămână, nu mă penetra. Nu voia să iau

dragostea în serios. Cu bărbații trebuie să te joci, nimic mai mult, spunea el, nimic mai mult. Sexul e jocul care le rămâne bărbaților când devin adulți. Îmi dădea bani în fiecare săptămână, aveam geanta plină de bancnote, tare îmi plăcea să le ating, să le mototolesc în fundul buzunarelor. Într-o zi, mi-am dat seama că strânsesem cât să trăiesc un an la Paris sau altundeva. Tocmai luasem bacul cu medie mare, am ieșit să sărbătoresc cu niște prieteni, iar când m-am întors acasă, lumina era aprinsă. Pierre nu era acolo. Am găsit un bilețel în bucătărie. Plecase „cu Leica pe coastă. Lumina va fi excepțională". „Păsările au mai multă nevoie de lumină decât de aer ca să zboare", mai spunea el. Pretindea că lumina captată pe suprafața aripilor se transformă în energie. Mi-am luat lucrurile, banii și am urcat în trenul de Paris.

— Nu l-ai mai revăzut niciodată?

— Niciodată. Mereu îmi spunea că trebuie să învăț să nu depind de nimeni. I-am urmat sfaturile. La Paris, am fost acceptată în primul an pregătitor pe filieră umanistă. Am trăit din agoniseală timp de un an. La reînceperea cursurilor, când venise vremea să intru în al doilea an pregătitor la același profil, am fost nevoită să mă organizez. Am dat un anunț pe internet că voiam să fac curățenie. Am primit câteva zeci de răspunsuri. Tipi care voiau să mă agațe. În ziua următoare, le-am selecționat pe cele care păreau mai serioase. Când am ajuns la primul meu client, la el acasă era la fel de curat ca la tine. M-a lăsat să-i mătur bucătăria o vreme, apoi a revenit doar să mă vadă muncind, fără să spună nimic. Era groaznic de stânjenitor. Când mi-a propus cincizeci de euro să fac același lucru în continuare, dar în lenjerie intimă, m-am gândit la ce îmi repetase adesea Pierre în legătură cu bărbații, că trebuie, cu ei,

să joc și să câștig, și i-am răspuns: „Bine, dar pentru o sută de euro și nu mai mult de un sfert de oră“. A fost primul dintr-o listă lungă. Clienții sunt de treabă, mai mult sau mai puțin – îi elimin pe cei violenți sau pe tipii bolnavi la cap și am mereu impresia că-i domin. Îmi cresc tarifele, le dau țeapă. Dar marea mea bucurie este la liceu, când stau în mijlocul tuturor acelor mic-burghezi închipuiți care-și dau aere. Ce tăntălăi…

— N-ai prieteni în clasă?

— Îmi plăcea mult o marocancă pe nume Fatima. Au dat-o afară pentru că nu voia să renunțe la văl. O poveste total absurdă, probabil că ai auzit discuții despre ea prin presă.

— Nu mă reped la acest gen de informații.

— Ar trebui să te privească. Și tu ești arab, nu? Și musulman?

— Dacă vrei.

— După ce a plecat Fatima, n-am mai avut prieteni. Poate din cauza ei m-ai interesat. La urma urmei, cred că prefer arabii, negrii, galbenii, toți tipii de pe planetă, numai să nu fie membri ai societății micilor albi înstăriți.“

În ziua următoare, un miros de pâine prăjită plutea prin apartament. Stătea dinaintea unei cești de ceai, îmbrăcată, cu căștile la gât. Mi-a spus că trebuie să plece. „Am de tocit pentru un examen greu, mi-a spus ridicându-și căștile. La biblioteca Sainte-Geneviève. Trebuie să mă grăbesc…“

Fața ei era în fața ochilor mei.

Nu era nici urmă de machiaj pe trăsăturile ei tinerești, niște blugi negri îi strângeau coapsele, fermitatea sânilor ei mici dispăruse în formele vagi ale unui tricou, iar în picioare își pusese niște Nike vechi. Am întrebat-o la ce materie era examenul, iar ea mi-a vorbit despre revoltele sclavilor din

istoria romană, pe care le punea în paralel cu revoluțiile franceză și rusă.

L-a evocat pe scurt pe dirigintele ei, un fost protestatar din Mai ’68, pe care ea părea să-l îndrăgească în mod deosebit. După ce-și sacrificase tinerețea pe altarul revoluției, după ce-și închinase viața științei și elevilor săi, fără să-și piardă nimic din libertatea spiritului, bărbatul în vârstă ceda din ce în ce mai des percepției lipsite de iluzii, dar nu și de amărăciune, a propriei persoane. Fără să-l informeze, ea îi înregistrase cursurile, le copiase pe CD-uri și dădea cu aspiratorul cu vocea lui în căști. Declama pasajele în care el i se părea în vârf de formă, după cum unii își cântă șlagărele preferate în serile de karaoke. Ascultând-o, nu m-am putut împiedica să mă întreb dacă nu cumva dădea cu aspiratorul și pe la el pe-acasă. De parcă mi-ar fi ghicit gândurile, ea a adăugat că i-ar fi plăcut să șteargă praful din biblioteca lui, dar nu îndrăznise niciodată să-i propună.

„E totuși ceva ce n-ai fi îndrăznit?“

Imediat îmi păruse rău de întrebare. Aproape că-și vărsase ceaiul. Dar, regăsindu-și calmul, își pusese capul pe umărul meu, apoi se uitase la ceas: „Mai am cinci minute. Îmi face plăcere să-mi încep zilele cu puțină muzică, ție nu?“. Și în acel domeniu, preferințele sale erau diferite de cele ale vremii și vârstei ei. „Mi-e silă de R’n’B și de rap. Îl ador pe Léo Ferré, îl știi? Nu? Bănuiam eu. Era un anarhist din anii ’60 care, între maimuță și soție, o prefera pe cea dintâi.“ De la fereastra mea, am urmărit-o, deja departe, mergând cu pas de balerină spre stația de metrou Volontaires. Nu s-a întors.“

Sami se uită la fosforescențele verzi dinspre farmacie, care mătură încăperea la fiecare treizeci de secunde. Martine nu spune nimic. Lungită pe burtă alături de Sami, sprijinită în coate, tremură. Totuși termostatul camerei rămâne blocat la 24º C, fiică-sa îi spune mereu că nu e sănătos să dormi într-o cameră prea încălzită. Frigul vine de la acea fată de liceu. Din cauza acelei puștoaice fără sâni se simte bătrână. *Mi-a luat fața cu douăzeci de ani, nu pot s-o sufăr. Și-apoi, cum vorbește el despre ea... De parcă ar fi... Sigur e urâtă. Urâtă, dar tânără... Îngrozitor de tânără...* Îl roagă pe Sami să-i mângâie fesele, „da, bagă-ți degetul...“. Înainte să adoarmă, el îi spune „o chema Emma“. După o noapte tulburată de coșmar, se trezește devreme și coboară scările în viteză, cu bucuria prizonierului care evadează.

7

Tripoli, Libia – La Marsa, Tunisia

M-am întors la Tripoli cu Levent. Mă lăsase la fosta ambasadă SUA înainte să plece la aeroport. Pleca din nou în Malta cu elicopterul și mi-a lăsat datele lui de contact, ca să-l pot găsi în orice moment și să-l informez despre buna desfășurare a „misiunii“ mele. Prevăzuserăm vreo zece vizite pe sit, în condițiile mele. Am propus să revin la fiecare cincisprezece zile. Levent voia să-l țin la curent fără să trec pe la comandantul Moussa. În ziua aceea, era convins că aveam să-l ajut să-și pună pe picioare micul lui business. La fel și Moussa, având în vedere primirea călduroasă pe care mi-a rezervat-o. Pregătise un plic

de dolari cash, în chip de avans. I-am refuzat banii, sub pretext că nu-mi trebuiau de îndată și că, mai ales, la întoarcerea în Tunisia, mă temeam să nu mi se fure o sumă atât de importantă, ceea ce l-a făcut să hăhăiască, pentru că îi detesta pe tunisieni.

Traseul până la frontieră mi s-a părut lung, era întuneric, drumul era măturat de rafale de vânt cu nisip, șoferul conducea prea repede, iar cei doi paramilitari care mă însoțeau au fumat întruna. M-am închis în gândurile mele și nu mi-am descleștat gura tot drumul. Aflasem, înainte de plecare, din e-mailurile trimise de colegi, despre nelegiuirile Statului Islamic pe situri din Irak și din Siria. La rândul ei, Palmira era amenințată. Și în Orient, în Latakia, se găsea un arc al lui Septimiu Sever, la fel ca la Dougga, în Tunisia. Vor fi oare acele monumente dinamitate cândva? În Siria își consolidase puterea Sever, noul Cezar, descotorosindu-se de rivalul său Gaius Pescennius Niger, care sfârșise decapitat în apropiere de Palmira. El însuși murise foarte departe de acele locuri, la York (alt oraș întemeiat de romani) în 211, pe un câmp de bătălie, după ce consolidase zidul lui Hadrian. Acești cârmuitori ai unor imperii atât de vaste, că nu le puteau străbate decât în legănarea monotonă a litierei lor sau în *carpentum* – Air Force One al Antichității –, domneau mereu asupra unei singurătăți. Deplasarea din palatul lor din Orient către cețurile dormitorului lor din Yorkshire, fosta Britannia Inferior, lungiți în lectică, le provoca un fel de legănare a gândirii care trăda pierderea controlului avut asupra oamenilor și a evenimentelor și le dădea ghes către nehotărâre. Oare tocmai din acest motiv „împăratul Sever i-a iubit la început pe creștini, după cum scrie Chateaubriand, dar a întors după aceea foaia, aflându-se la originea unei persecuții

generale“? De altfel, toată povestea persecuției nu era clară, istoricii nu erau siguri de nimic. Mă mai întrebam și cum puteam da de Rim. Nu-mi dăduse nici un semn.

Era patru dimineața când am parcat în fața casei. În salon luminile erau aprinse. Ce făcea? Era singură? Nu m-a auzit venind și am găsit-o urmărind redifuzarea unui documentar despre Amy Winehouse. Fără să se mire că mă vede, în pofida orei matinale, mi-a zâmbit și m-a întrebat dacă-mi e foame. „Mai am puțină salată, sunt *burek-uri*[1] în frigider. Îți fac și niște ochiuri.“

Nici pomeneală să dorm, ea a ținut să-mi povestească viața cântăreței britanice în timp ce eu terminam o sticlă de vin începută. Rim m-a întrebat dacă poate să ia un pahar, apoi a fredonat *„Love Is A Losing Game“*, o piesă pe care n-o cunoșteam. N-am îndrăznit să-i vorbesc despre rezultatele ei la liceu, nefiind de altfel sigur că măcar dăduse pe-acolo. Când ziua s-a revărsat prin ferestrele salonului, mi-a propus să coborâm până la mare. S-a lipit de mine, cu mâna pe șoldul meu, și am pornit. Mai la vale de casă, ne-am întâlnit cu pescari care mergeau pe scuter cu năvoadele pe umăr. Când am ajuns pe plajă, aproape de terme, un suflu de aer mâna o ceață aurie peste marea încă întunecată. Un soare mângâia, de jos, spinarea coastei. Pe zare, un pachebot se apropia de portul La Goulette. „Mai există așadar turiști care vin în Tunisia?“ Mă luase gura pe dinainte.

8

Courcy-la-Chapelle, Aisne, Franța

După ce a văzut SMS-ul de la Marie-Hélène (tatăl tău a murit azi-dimineață, sunt alături de tine cu tot sufletul), Bruno își anulează plecarea în Malta și trece pe la Vilă. Bătrânul găsește cuvintele potrivite și își face griji în legătură cu data înmormântării: „Nu știu, trebuie să vorbesc cu frații mei. – Ar trebui să pleci destul de repede, dacă se poate".

Ora este nepotrivită, încep ambuteiajele de la Bercy, accesul pe A4 este superaglomerat. Infotrafic prevede că e nevoie de 90 minute pentru a ajunge la stația de taxare din Coutevroult și anunță mistreți pe varianta ocolitoare din Metz. Șirul de mașini, bară la bară, înaintează douăzeci de metri, se oprește iar, pleacă din nou cu viteza melcului. Bruno încearcă să-și adune amintirile pe care le are cu tatăl lui. Pune cap la cap câteva rămășițe din trecut, dar memoria îl înșală, imaginile și numele îi scapă, are impresia că se prăbușește într-un puț și că, în cădere, izbutește să surprindă numai câteva elemente risipite, incomplete, vagi, de parcă moartea săpase deja o prăpastie între el și tatăl lui.

Crede că-l aude (cu vocea lui caldă, domoală, cu accentul de *pied-noir* de care nu s-a dezbărat niciodată) în ziua în care povestise sosirea lor în '62: încăierările de pe vapor, valizele (tot ce putuseră lua cu ei) aruncate în apele portului Marsilia de docherii din sindicat, drumul cu trenul până la Paris. Ușurarea când au văzut că-i așteaptă cineva din familie pe peronul din Gare de Lyon, apoi șocul, frigul, singurătatea, lipsa de bani și, mai ales, primirea neprimitoare a acestei țări care refuza să-i vadă.

Frigul evocat de tatăl lui, mai mult decât ceața și cerurile cenușii, era cel al francezilor de pe continent, ospitalitatea lor glacială. Nu o dată le simțise ura. Începuturile fuseseră dificile.

O mătușă le împrumutase o casă minusculă și lipsită de confort (fără încălzire, fără apă caldă) într-un sătuc din apropiere de Château-Thierry. Tatăl lui Bruno găsise un post de profesor de istorie (preda în Alger) la care fusese nevoit să renunțe după ce un comisar de poliție îl denunțase drept fost membru al OAS, ceea ce nu era tocmai adevărat.

Tatăl lui nu-i vorbise decât o singură dată despre acea reîntoarcere. Mai târziu, când îl întrebase, se izbise de o tăcere care-i dădea lui Bruno măsura ireparabilului. Părinții lui puseseră cruce peste Algeria, își puseseră lacăt la gură. Ce rost avea să mai vorbească? Căci nimeni nu voia să-i audă, necum să-i înțeleagă, deși biata de maică-sa își tot repeta, uneori, în barbă: „Ce pierdere…“

Își amintește de o fotografie, o panoramă de sus a orașului Alger, în alb-negru, într-o ramă din lemn de cedru pusă pe o masă, în camera părinților lui. Două portrete în medalion, cam neclare, înfățișând un tânăr cu părul dat cu gel peste cap și o femeie cu ochelari de soare, erau încrustate în susul fotografiei, în partea dreaptă.

Cu vremea, lucrurile se aranjaseră. Tatăl lui își găsise un nou loc de muncă într-o bancă, tot la Château-Thierry, maică-sa (decedată de zece ani) dăduse înainte meditații la matematică și putuseră să-și cumpere, apoi să renoveze și chiar să mărească puțin casa care le fusese împrumutată, în care Bruno și frații lui crescuseră și din care nu păstra decât amintiri frumoase.

Se orientează cu greu. O zonă comercială interminabilă, un Nevada Grill, un McDonalds, un Leclerc drive, sensuri giratorii la fiecare intersecție; zona rurală e mâncată de table și betoane. Când iese din periferia industrială, intră pe șoseaua națională

care merge de-a lungul Marnei, apoi pe o departamentală mărginită de păduri și de câmpuri cultivate.

Casa e în capătul satului. Bruno își parchează Audi-ul pe trotuar, în fața fostei brutării. Coboară geamul și respiră, căutând în aerul umed un miros care să-i amintească de copilărie. O privire spre casă. Mică, acoperită de țigle roșii care se îmbină, cu o anexă acoperită cu ardezie, cu o verandă, un colț de peluză, un cireș, un măr, un rug de zmeură de-a lungul zidului de bolțari care ascunde casa oribilă din vecini. Frații îl așteaptă în sufragerie. Strângeri de mână, câteva comentarii despre cum se circulă. „De două ore te așteptăm…“ Nimic surprinzător, de mult timp relațiile cu ei s-au redus la o ostilitate abia ascunsă. Ceva s-a stricat.

„Pot să-l văd pe tata?

— E-n camera lui. Și el te așteaptă…“

Încăperea e cufundată în semiîntuneric. Bruno se așază lângă trupul tatălui său și se uită țintă la fața lui, de parcă ar dori să și-o întipărească în străfundurile sale. Trăsături odihnite, închise, un ten sidefiu, gura ridicată, semn al unei suferințe sau, dimpotrivă, o tentativă de zâmbet de adio, cu gropițele din obraji prăbușite, cu părul cărunt pieptănat înspre dreapta.

Nu simte nimic. Nu e vorba că nu și-ar iubi tatăl, dar durerea îi rămâne mută. Nu se exprimă. În fața morții, nu se gândește la nimic. „La asta se rezumă viața, așadar, spune el cu voce tare, de parcă i s-ar fi adresat tatălui său, multă pierdere, cum spunea Mama, și uitarea…“ Când rostește cuvântul *pierdere*, se gândește la Marie-Hélène și la fete.

Viața mea cu Marie-Hélène a monopolizat totul și a exclus de fapt relațiile cordiale sau afectuoase pe care le-aș fi putut avea cu

unii sau alții, dar și cu frații mei. Pierderea este generală. Dacă mi-aș căuta un prieten, unul adevărat, în întreaga lume, nu l-aș găsi.

Zărește fotografia pe masă, lângă pat. Două chipuri îi zâmbesc vieții deasupra unui oraș alb. Părinții lui își părăsiseră casa, prietenii, mormintele și acceptaseră soarta care le fusese dată. Tăcerea fusese prețul supunerii lor. Bruno se întreabă ce devenise tatăl lui pe dinăuntrul acelei tăceri. Fotografia formează un punct hipnotic în care lui Bruno i se tulbură privirea. I-ar plăcea să intre în cadru, să se strecoare între părinții lui, să-i zâmbească alături de ei fotografului.

Scurtă discuție cu frații lui despre înmormântare pentru că amândoi se grăbesc să se întoarcă. „Înțelegi, avem slujbe…“ E de înțeles: nu ca tine, în poliție… El îi reține cu câteva întrebări despre cum a murit tatăl lor.

„A plecat din azilul de bătrâni cu o săptămână în urmă, făcând cum l-a tăiat capul. Îl cunoști, căpos ca un catâr, pretindea că se descurcă singur. L-au găsit în patul lui. Criză cardiacă.

— Dar, pentru înmormântare, ați prevăzut deja ceva?

— Vei vedea, există un dosar pe care scrie Pompe funebre pe masa din sufragerie. În principiu, așteptăm acordul primăriei, va fi înhumat în două zile. Joi după-amiază. Își concesionase locul…

— Va avea loc o slujbă?

— O slujbă! Se vede bine că habar nu ai cum mai stau lucrurile pe-aici. Dar dacă ții tu neapărat, noi n-avem nimic împotrivă…“

Pleacă, înțelegându-se să se audă din nou mai pe seară.

Nu surprins, ci tulburat de atitudinea lor, Bruno se gândește la afecțiunea care-i lega odinioară, în drumul spre casa parohială, unde preotul le predase catehismul tuturor celor trei frați. Maică-sa, practicantă, avusese dreptul la funeralii religioase; tatăl, nepracticant, era catolic. Nu lăsase vreo ultimă dorință, dar, în mod evident, nu exista motiv să fie privat de o ultimă slujbă.

Când ajunge la casa parohială, mai întâi îi dă prin minte că n-a nimerit unde trebuie. Trandafirii pe care preotul îi îngrijea, îi trata și-i tundea constant au fost smulși, iar spațiul care le era consacrat a fost asfaltat. Fațada a fost renovată. Zugrăveli țipătoare, placări agresive cu pietre aparente. Casa e de nerecunoscut. Bruno sună la ușă. Un vecin îl întreabă:

„Pentru închiriere?

— Îl caut pe preot.

— Bietul de tine, a murit de doi ani. Eu am cumpărat casa parohială, era într-o stare… O închiriez oamenilor aflați în trecere, dacă vă interesează.

— Știți cumva unde aș putea găsi un preot? Pentru o înmormântare…“

Străbate metodic împrejurimile înainte să-și dea seama că nu va găsi un preot ca să-și îngroape tatăl. Cele mai multe biserici sunt închise, iar parohiile reorganizate nu lasă decât mesaje evazive pe robotul telefonic. Din curiozitate, merge la biserica din satul lui. Ușa principală este deschisă, batanții se trântesc. La intrare îl lovesc pustietatea și mirosurile. Scaunele și băncile au dispărut. Sfinții au fost scoși din firidele lor. Statuia Ioanei d’Arc, din ipsos, ale cărei brațe întinse îi întâmpinau pe credincioși, a fost răsturnată, și-a pierdut capul

și stindardul. Diverse gunoaie menajere, resturile unei vetre, o saltea veche și mai multe sticle goale dau de-nțeles că niște ocupanți fără drept și-au găsit adăpost într-una dintre capelele laterale. Sfeșnicele cu picior au fost fărâmate, crucile murale demontate și probabil vândute. Zărind în naos embleme religioase distruse cu ciocanul în timpul Revoluției, își spune că epoca lor este poate mai groaznică decât cea a oamenilor din 1789. În spatele altarului, tabernacolul a fost crăpat. E gol. Vântul șuieră prin vitraliile sparte, biserica pare să geamă. E consternat de abandonarea sanctuarului pe care îl cunoscuse în fiecare duminică, însuflețit de cântările benedictinilor în haine de cor, veniți dintr-o mănăstire din apropiere și unde plutea în permanență o mireasmă de tămâie. Moartea îl ajunge din urmă. Se simte ostenit, tensionat. Are impresia că și-a pierdut nu doar tatăl, ființa îndrăgită, dintr-odată prea departe, ci tot tărâmul copilăriei. Frații i-au lăsat o cheie. Intră fără să facă zgomot, își vizitează tatăl, se uită încă o dată lung la el, apoi găsește în sufragerie dosarul pe care scrie Pompe funebre. După asta telefonează la firma al cărei număr a fost scris de mână pe coperta dosarului.

Frații i-au cerut să se ocupe de detaliile ceremoniei. Îi răspunde o femeie.

„Pentru cine este?

— Pentru tata.

— Condoleanțe, domnule, e mereu un moment foarte trist. Vă asigur că vom fi alături de dumneavoastră. Sunteți musulman sau catolic?

— Catolic.

— Vă întreb acest lucru întrucât avem un serviciu special pentru musulmani, în respectul tradiției. Catolic, așadar. Unde va avea loc slujba?

— Nu va fi o slujbă. N-am găsit preot.

— Înțeleg. Cel mai bine ar fi dacă ați putea veni la biroul nostru, în Château-Thierry, să vă arăt catalogul."

Angajata, o brunețică de-o seamă cu el, cu părul scurt, destul de zdravănă, îl întâmpină cu o jumătate de zâmbet profesionist, adaptat împrejurărilor:

„V-ați gândit la sicriu? Ce vârstă avea tatăl dumneavoastră?

— Șaptezeci și patru de ani.

— Avem coșciuge pentru cei din generația „*baby boomer*". În general, le plăceau muzica rock și fotbalul. Avem un model *Azur foot*, care îi atinge la coarda sensibilă pe îndrăgostiții de stadioane. Un model *Gibson eternitate*, de-a dreptul impresionant, pentru fanii chitarelor electrice... În același gen, avem un model *Vagabond*, în formă de *rulotă*, oamenilor din acea generație le plăceau călătoriile și libertatea. Aveau și dreptate, de altfel...

— Aș prefera ceva mai clasic.

— Avem un model foarte simplu, se cheamă *Tata*.

— *Tata* va fi numai bun.

— Pentru cimitir, avem un *master of ceremony*. El vă va îndruma la fiecare pas, va da semnalul ultimei reculegeri, va împărți florile, trandafiri de hârtie, de aruncat în mormânt împreună cu mesajele personale care să-l însoțească pe defunct în lunga lui călătorie către eternitate, apoi, în sfârșit, va citi un text în numele dumneavoastră, aveți frați și surori?

— Doi frați...

— În numele vostru, al tuturor, va citi așadar un text care vă va aduce consolarea cuvintelor: „Tata n-a murit, ne așteaptă pe malul celălalt“. În general, oamenilor le place mult.

Bruno nu mai are putere să vorbească. Toată tensiunea de peste zi tocmai l-a abandonat. Semnează devizul. Angajata iese din magazin odată cu el. El își verifică mesageria. INRAP îi transmite coordonatele unuia dintre foștii lui profesori care încearcă să dea de el. Pare urgent. *Grimaud… Un prof care-mi plăcea mult… Curios… Ce-o vrea de la mine…* Când să-și ia la revedere de la femeia care tocmai închisese cu cheia ușa magazinului, pe trotuar, el riscă o amabilitate:

„Locuiți în zonă?

— Nu, mă întorc la Paris, mă grăbesc pentru că am un tren în douăzeci de minute.

— Și eu mă întorc la Paris, sunt cu mașina, vă pot duce eu…“

Ea locuiește într-o garsonieră de lângă Gare de l’Est, deasupra unui restaurant turcesc.

9

Les Tamaris, La Marsa, Tunisia

Bruno m-a sunat, dar nu avea timp de vorbit, tocmai îi murise tatăl. Vocea nu i se schimbase prea mult. Am stabilit să ne vedem la începutul săptămânii viitoare. Sunt destul de nerăbdător să aflu dacă mă va putea sfătui sau ajuta, știind bine că mă avântasem în povestea asta fără să-mi iau măsuri de precauție. Ce m-a apucat să mă port ca un aventurier, când sunt atât de departe de-a fi unul? Deznădejdea față de ticăloșiile

islamiștilor? Un reflex corporatist? Poate pur și simplu dezgustul la vederea ignoranților care debranșau toate siguranțele micului meu software personal: știința, curiozitatea mea maladivă pentru trecut, pasiunea pentru istorie care încă mă sfredelește.

În zilele de după întoarcerea mea, am dus-o pe Rim la ruine. De îndată ce mă apropii de ea, vocația mea pedagogică are câștig de cauză. Oare nu trebuie să-și ia bacul la sfârșitul anului școlar? O iau cu mașina la ieșirea de la liceu (mai exact dintr-o stație de autobuz destul de depărtată de liceu), după care vom merge pe jos, până la apusul soarelui, în situl abandonat de turiști. Vreau ca ea să respire miresmele pământului din locul în care, cu treizeci de secole mai devreme, o femeie a întemeiat un nou oraș, Qart Hadasht, din care noi am făcut Cartagina. Cartagina, ramură a istoriei omenirii care a fost retezată și n-a mai crescut niciodată la loc, este un bun subiect de meditație pentru o tânără care crește într-o țară amenințată de jihadiști.

Așezați unul lângă celălalt pe o piatră, în vibrațiile luminii, mergem fără efort înapoi pe firul timpului. Îi spun povestea unui scriitor pe nume Thibaudet care nu-și luase decât trei cărți în ranița lui de soldat, în 1914. Ea m-a pus să-i repet de mai multe ori fraza extrasă din *Campania cu Tucidide:* „Un soldat din 1914 putea fi un bărbat care trăiește poetic un moment important al Istoriei și așa cum, periodic, bem din căușul palmei apa izvoarelor, contopite aici cu esențe eterne, din Montaigne îmi trăgeam apa vieții, din Virgiliu apa poeziei, din Tucidide apa Istoriei“.

Ea mă ascultă, încruntându-se, și repetă cu voce tare: „Apa vieții, apa poeziei, apa Istoriei“. Razele soarelui la apus încep să radă colinele dinspre Byrsa. Lumina netezește valurile, golful se

cufundă în umbră. Urcăm din nou în mașină ca să facem o baie pe o plajă mai îndepărtată de drum. Un fascicul de raze de lună taie marea în două suprafețe obscure.

Am cinat pe malul apei. Un chelner ne-a propus arici de mare pe care doar ce-i scosese din apa portului. Am cerut bere, să meargă cu aricii de mare. Rim bea discret din paharul meu. Eram ultimii clienți. Șeful își stinsese lampioanele și se zorea cu servirea, dar eu am mai apucat să-i cer o altă Stella, când i-am plătit nota. Rim m-a sărutat pe gură în timp ce el își aranja tigăile. „Pentru apa vieții.“ Avea părul ciufulit din cauza băii și se uita la mine într-un fel ciudat. Am tras de timp cât am putut, controlându-mi accesele puerile sau dulcegăriile care mă amenințau. Trebuia să profit de acele momente sublime fără să mă gândesc la nimic. În dimineața zilei următoare, ne-am trezit târziu, cu fața la cearșaf. Rim părea furioasă. „Din cauza ta, am pierdut liceul“, spune ea grăbindu-se să iasă.

10

Taurbeil-La Grande Tarte, regiunea pariziană, Franța

Mai mult de jumătate dintre camerele de supraveghere din oraș au fost scoase din uz peste noapte. Pagubele sunt considerabile. Harry Potter a înțeles-o de cum a ieșit din adăpostul lui antiatomic (nu fără regrete, căci tocmai începuse un roman rusesc pe care îl găsise printre dărâmăturile mediatecii, care doar ce fusese incendiată încă o dată). În pofida ploii și a orei încă letargice (e abia zece dimineața), câțiva surescitați se

distrează la maximum, jucându-se de-a Zorro pe motocicletă sub ochii scoși ai camerelor de pe bulevardul Jean-Jaurès. Nu e nevoie să aștepte instrucțiuni, știe ce-are de făcut.

Cum visul lui Bilal este să afle tot, Harry se repede în oraș. Vrea să facă un inventar al echipamentelor deteriorate. Șefu' M'Bilal se dă în vânt după informații de genul ăsta. *Șefu' n-are nevoie de camere, are ochi peste tot. Și cei mai buni dintre toți ochii lui sunt ai mei. Mi-a repetat-o și ieri: ești ditamai păluga, dar nu știu cum te descurci, ai trecere peste tot, ești de încredere.* Pe drum, dă peste un grup de salafiști. *Șefu' M' mi-a spus să n-am încredere în ei și, mai ales, să nu-i contrariez, este nevoit să lucreze cu ei.*

Șefu' M'Bilal își primește vizitatorii în încăperea centrală a fortăreței lui, cu pompa lui obișnuită: țoalele, pantofii, DVD-urile, potăile băloase și revistele porno. Harry a trecut de pichetul gărzilor de corp, care i s-au părut nervoase. De vreo zece zile, ei securizează casa scărilor din holul de la parter. Și le confiscă mobilele vizitatorilor, iarăși ceva nou. *Șefu' muncește mult acum. Din ce în ce mai multe afaceri de rezolvat, conflicte de calmat, noi piețe de satisfăcut. „Sunt din ce în ce mai puternic“ este refrenul lui.*

Harry își așteaptă rândul recapitulând tot ce trebuie să-i spună lui M'Bilal. Prin geamurile murdare, se uită la imensitatea orașului, la blocurile multicolore și la coroana întunecată a pădurilor din depărtare, pe un platou de pământuri îmbibate de ploaie. Mașini de poliție trec pe bulevardul exterior, fără să se oprească niciodată. Obișnuita putoare de căcat și de paciuli plutește în apartament. O fată palidă, într-o rochie scurtă, albastră, cu cruce enormă din aur în jurul gâtului, îi aduce o ceașcă de ceai de mentă. Tipa cea

nouă, probabil. El își bea ceaiul în picioare, privind în gol, lângă fata aceea, fără să vorbească. Cineva strigă. „Cred că M'Bilal te așteaptă, e rândul tău", îi spune ea, deschizându-i ușa. Accent slav. O ucraineancă. Toxicomană.

Pe jumătate lungit în pat, cu picioarele pe o pernuță decorativă brodată, Șefu' M'Bilal vorbește la telefon. Râgâie, râde, se schimonosește, mârâie, vociferează. Se întâmplă să mai și tacă, iar atunci își decupează frazele, cum fac adesea africanii, în acele tăceri neașteptate. El articulează cuvintele ca un apucat, într-un mod foarte teatral, limba (altminteri minunată, prin vioiciunea formulărilor și varietatea vocabularului ei) este tocătorul lui, maceta care ține sub amenințare orașul, mașinăria de vrăjit senatorul și mahării din zonă.

Cuvintele lui, mingi de lavă, se învârt în încăperea fără mobile, apoi își iau zborul spre ținte îndepărtate. Restul trupului, de parcă *coke*-ul nu avea efect decât asupra vervei și a ochilor lui exoftalmici, îi rămâne neclintit. Corpolența îi umple, fără cute, mohairurile și mătăsurile croite de un maestru de la casa de modă Berluti, care vine la fiecare două luni în Paris, pentru probe și retușuri. Cămașă albă cu guler napolitan, cu manșete ca de muschetar brodate cu negru, larg deschisă peste dintele lui de caiman, mâneci suflecate peste ceasuri (două, la aceeași încheietură) și brățări, vestă neagră, pantaloni negri, șosete albe, mocasini lăcuiți cu ciucuri pe care-i molfăie cățeii. Două borcane golite de iaurt sunt răsturnate lângă pat.

M'Bilal îi face semn lui Harry să se apropie și-l mângâie între picioare. Micul Harry își cufundă ochii în ochii lui, se pierde în privirea injectată de sânge și se silește să zâmbească. Cât timp va mai avea tăria să continue mascarada?

Ca de fiecare dată când stă în fața lui, adică zilnic, are impresia că întâlnește un individ dintr-o specie superioară, așa de mult îi zvâcnește chipul de energie și de șiretenie. De răutate și de inteligență. El trage aer în piept și-i spune:

„Bună ziua, Șefu'.

— Bună ziua, fiule… Îți amintești învățătura numărul unu a lui Tata Bilal?

— Să știi să fii crud.

— Super!! Atunci treci la povestit…“

Ținerea de minte a lui Harry este comoara lui. Vorbește domol, articulând și el cuvintele, dar fără exagerare, nelăsând nimic la o parte, cu un anumit talent de povestitor. Talent care, de altfel, i se dezvoltă, hrănit de lecturi și mai ales de enormul roman rusesc pe care nu-l mai lasă din mână, încât mirosul de carton ars al copertei îi intră în piele. De câteva zile îi face de altfel plăcere să împrumute anumite formulări ale autorului pe care le refolosește, cam de-aiurea, în rapoartele sale către M'Bilal, un pic năuc, și care continuă să mizeze pe el. *Peste zece ani, voi face din el locotenentul meu, fiul meu adoptiv, adevăratul fiu al Diavolului, trebuie doar să-l ajut să devină un carnasier al rasei lui împuțite.*

Detalii ambientale, fapte și gesturi ale micilor dealeri, hora zvonurilor. Tot ce merită raportat este spus.

În această dimineață, el a făcut o trecere „geolocalizată“ în revistă a celor douăzeci și patru de camere de supraveghere scoase din uz. Concluzia lui evocă umbra și lumina care fac farmecul vieții.

„Știi cât timp le va lua să le repare?

— Tovarășul tău din serviciul tehnic al orașului mi-a spus că va dura foarte mult, mai multe luni. Nu au piese de schimb și

trebuie să le comande la fabricant. Ne va da de știre.

— Dar camerele pe care trebuia să le instaleze pe bulevardul Bilal drive?

— Nu se mai vorbește despre asta. Cred că au lăsat-o baltă.

— Excelent. Asta înseamnă că suntem acoperiți pentru următoarele două luni. Dar în stația de autobuz?

— Noii bărboși au rupt iar în bătaie un elev de liceu… I-au interzis să mai citească altceva decât Sfântul Coran. Părinții lui îl vor transfera la alt liceu… fiecare nenorocire are fizionomia ei deosebită… Poliția a venit după un sfert de oră.

— Trebuie să-i asculți pe bărboși. Știi că lucrez cu ei, au ajuns de neocolit și am nevoie de ei. Mai ales acum. Ei controlează ideile, lecturile, fetele, vălurile, nimic mai mult. Normal. Restul ne aparține. Fiecare cu jobul lui. Să n-ai încredere în nimeni, fiule.

— Știu, Șefu'."

M'Bilal pune din nou mâna pe mobil și sună la un număr din agendă. Un nume se afișează pe ecran. Pentru Harry, care apucă să înțeleagă că Bilal încearcă să ia legătura cu unul dintre noii lui asociați, un marocan din Taurbeil-Tarte, e semnalul că trebuie să plece. „Hai să-l pupi pe Tata de plecare, dragule, spune Bilal, acoperindu-și mobilul cu mâna… Când ai nevoie de vreo gagică, îmi spui, ai văzut-o pe cea nouă, aia palidă, cu crucea ei?… Poftim, ia asta… – Mulțumesc, Șefule." Mobilul lui Bilal sună în gol. Harry și-a pus capul pe umărul lui, soneria răsună, el închide ochii, nu se mai gândește la nimic, se odihnește în mirosul de animal al mohairului, miroase a fermă, a Africa, a colibă mică din chirpici și frunze de palmieri a defunctului său tată, casa pe care n-a cunoscut-o decât din auzite, în țara copacilor înalți și a femeilor care merg la râu,

miroase frumos, acolo ar mai fi o capră și-o vacă, un berbec cu totul negru, câini de culoarea țărânei, i-ar plăcea să se poată întoarce să trăiască alături de animale. Soneria se oprește, cineva a răspuns. Lui Bilal i se încordează mușchii pe sub pielea costumului, Harry se îndreaptă, schițează un salut, o șterge cu cele două bancnote și se repede pe scări. *Într-o zi, într-o zi, voi pleca cât mai departe cu putință și voi merge acolo unde mă pot simți acasă.*

11

Les Tamaris, La Marsa, Tunisia

Săptămâna trecută, panică imensă. Rim nu s-a întors acasă și m-a lăsat mai multe zile fără vești de la ea. Totuși i-am dăruit un mobil cu suficient credit. Într-o seară, după ce m-am învârtit mult timp prin cameră, i-am trimis un SMS. Nici un răspuns. Am luat-o razna, mi se mai întâmpla. Nu cumva făcusem o tâmpenie cât mine de mare când o primisem acasă? Mă temeam să nu ajung la mila primului procuror salafist căruia i s-ar fi sculat să mă acuze de pedofilie și, mai ales, constatam că echilibrul meu lăuntric se degrada. Rim se pricepea să se joace cu nervii mei.

De la sinuciderea lui Valentine, am căutat mereu tovărășia adolescentelor. Se succedaseră din an în Paște, „*Love Is A Losing Game*“. Fără probleme adevărate nici pentru ele, nici pentru mine: Valentine trăia dintr-una într-alta, transferul se făcuse mereu lin, izbutisem să nu sufăr niciodată, Valentine nu mă părăsea.

Alături de Rim, era altceva.

Ea semăna tulburător de mult cu soția mea. Atât de mult îi semăna, că a crezut că înrămasem o fotografiei de-a ei când zărise un portret al lui Valentine, prima dată când intrase în camera mea. Îmi plăceau din ce în ce mai mult digresiunile ei, felul ei de a-mi vorbi, naivitățile ei, adevărate sau false, siguranța ei tinerească, pe scurt, controlam situația din ce în ce mai puțin. Îmi dădusem seama de asta în ziua aceea, când simțisem înțepături în inimă.

Nu Valentine trăia în Rim, ci ea trăia în locul lui Valentine. Asta schimba totul. Dezinvoltura, absențele și tăcerile ei îmi provocau oscilații ale tensiunii din ce în ce mai puternice. Sclav al mobilului, așteptam un SMS care nu venea, nu puteam să mă concentrez, mă torturam cu întrebările, era infernal. Aveam impresia că fusesem urcat fără să vreau într-o mașină ce se îndrepta cu viteză maximă spre un zid din beton armat. Rim era cea care ținea volanul, tot ea apăsa pe accelerație, până la podea, și, firește, avea să sară din vehicul chiar înainte de *crash*.

În cea de-a treia zi, pe la două dimineața, luna plină era ascunsă de nori, citeam niște reviste inepte în salon, când am auzit huruit de motor în fața casei, apoi pași în holul de la intrare. Și-a făcut apariția, drăgălașă, fără nici o jenă, binedispusă, din cale-afară de vioaie, bucuroasă, totul era normal. Răspândea în jurul ei un cerc luminos. Uitând de înțepăturile angoasei din inimă, i-am iertat tot. Ce anume îi iertasem mai exact? Ducea o viață haotică, eu aveam vârsta pe care o aveam, cel mai bine pentru mine era s-o accept.

Rim murea de foame, i-am pregătit o omletă și am deschis o sticlă de vin tunisian. În seara aceea mi-a spus că i-ar fi plăcut să trăiască în epoca hipioților, „să plec la drum, fumând iarbă,

ca Kerouac și tovarășele lui“. I-am atras atenția că, de fapt, Kerouac nu prea avea multe prietene și am crezut că trebuie să-i vorbesc neapărat despre Ibn Arabi, un Kerouac al sufismului andaluz, dar era târziu și am decis să păstrez cartușul pentru un moment mai propice.

În ziua următoare, când m-am trezit, Rim plecase la liceu. Dimineața, mătușa ei, păzitoarea mausoleului, mi-a ciocănit la ușă. Mi-a explicat că pelerinii erau din ce în ce mai puțin numeroși și mi-a cerut s-o ajut cu banii. „De cât ați avea nevoie? – De trei sute de euro…“ Echivalentul a două salarii minime pe economie din Tunis, dar m-am temut de scandal. Era o greșeală, una în plus, însă m-am gândit că nimeni n-ar ști că venise la mine acasă. Vecinii mei cei mai apropiați erau niște pescari care trăiau într-o anumită anarhie familială. Nu dădeau pe la moschee de felul lor și aruncau cu sticle goale de bere în noroi când se întorceau de la pescuit. Lăsau impresia că-i doare la bască de tot ce se petrece în cartier. I-am dat cât îmi ceruse. Rim îi explicase că locuia la mine ca să deretice și să-mi gătească. Când i-am povestit lui Rim despre vizită, s-a înfuriat pe mătușa ei, făcând-o panaramă umflată și puturoasă, dar și pe mine, că-i cedasem atât de ușor „unei vrăjitoare profesioniste, care, în plus, e mult mai bogată ca tine!“. Ea a rămas o vreme prost dispusă, aproape agresivă, apoi totul a revenit la normal.

12

Taurbeil, regiunea pariziană, Franța

O dubiță este parcată în apropiere de Vilă, la vreo douăzeci de metri, pe aceeași parte a străzii. Când să împingă grilajul de la intrare, Bruno se întoarce spre Kangoo și-i dă muie ridicând brațul. *Deci, băieți, vă cam îngheață ouțele...*

Ultimele atentate au scos la iveală fisuri în funcționarea poliției. Vremuri grele. Bătrânul a luat măsuri să-și protejeze serviciul și oamenii. Coduri de acces schimbate, folosirea mobilelor (chipurile criptate) redusă la minimum etc. Dubița face parte din dispozitivul lui de autoapărare. Înăuntru, doi bărbați și o cameră de filmat.

Bruno a venit cu cinci minute mai devreme. Bătrânul îl ia deoparte pe un culoar și-i vorbește din nou despre tatăl lui.

„Era într-un azil de bătrâni?

— Acasă, a murit singur.

— În ziua în care l-am pierdut pe-al meu, spune Lambertin, am înțeles pentru prima dată ce însemna pentru mine.

— Lucrurile importante, nu știu de ce, le înțelegem mereu prea târziu...“

Bruno a găsit printre hârtiile tatălui său o scrisoare niciodată trimisă, în care îi cerea să nu divorțeze. *S-a supărat pe mine. Oare de ce nu i-am explicat ce se petrecea?*

În timp ce el își îngropa tatăl, echipele din Vilă se concentraseră pe informațiile de pe Internet și de pe teren, filaje, ascultări, câteva rapoarte ale informatorilor. Concluziile lor confirmau o tensiune în Taurbeil-Tarte, intensificarea circulației de cash și de cocaină, simultan cu o domolire neașteptată a actelor grave de delincvență. „Colegii maltezi, spune Bruno, m-au informat că doi tipi au fost uciși. Un imigrant și un pescar.

— Trafic cu Libia? întreabă Lambertin.

— Tot ce se poate.

— Nu avem competență pentru acest gen de cazuri. În mai multe rapoarte, continuă Lambertin, se vorbește totuși despre o filieră malteză. Se mai vorbește și de Landy, tunelul…

— Aproape de Stade de France, tunelul către A1, în direcția Roissy.

— În tunelul ăla sunt amenințați cu arma ambasadorii care merg după miniștrii lor la aeroport, o fază clasică.

— Erau amenințați, zic bine: erau, de două luni n-a mai avut loc nici măcar o buzunăreală banală în tunel.

— Ia spuneți, înainte să plecați în Malta, ați avea timp să dați o tură prin Taurbeil-La Grande Tarte? Ar fi totuși bine ca un polițist să calce pe-acolo, chiar ca turist!“

Colegii l-au avertizat. „Nu întârzia. Te vei afla într-un teritoriu de 90 de hectare, fără nici o urmă de suveranitate statală. În bula aia trăiesc douăzeci de mii de suflete, centrele comerciale sunt departe, orașul nu e legat de exterior decât printr-o singură linie de autobuz, oamenii se aprovizionează de la piață, există un Franprix, dar activitatea lui principală este spălarea de bani, e deschis o zi pe săptămână, și nici măcar în aia mereu.

— E mare rata șomajului?

— Enormă. Cei cu slujbe muncesc ca agenți de securitate la Orly, ce liniștitor… Trei familii marocane (dintre care una legată de senatorul de Taurbeil) și doi caizi malieni controlează orașul, cu sprijinul tacit al consilierilor municipali, foști comuniști.

— Islamiștii?

— Rol marginal, dar în creștere. La putere sunt familiile de mafioți. Două dintre ele și-au construit vile enorme în Seine-et-

Marne și-și administrează afacerile de la distanță. Le lasă pe mâna executanților. Nici un serviciu al statului nu mai funcționează, nu mai există comisariat, desigur, dar nici oficiu poștal sau magazine, doar o măcelărie halal. Un tip hotărât.

— Pot să mă întâlnesc cu el?

— Îți dăm numărul lui de mobil. Rezistă alături de angajații lui, nu lasă niciodată cuțitele de măcelar din mână. Doar școlile primare și gimnaziul au fost autorizate să funcționeze normal, conform orarelor stabilite. După ora șase după-amiaza, dealerii fac legea, Grande Tarte devine Orașul interzis."

Bruno își lasă mașina într-o parcare exterioară, își trage gluga peste cap. Îl izbește imaginea asta ireală a orașului de provincie, interzis mașinilor. Nici un drum. Cărări asfaltate șerpuiesc printre clădirile ce par azvârlite între pajiști ca zarurile unui jucător de 421.

Blocurile din Taurbeil-Tarte, mici, scunde, bășicate printre maidane, aruncate alandala, desenează un labirint de culoare. *S-ar spune, farsa unui arhitect fumător de* shit. Înaintează printre formele sinuoase, în culori psihedelice, visează la constructorul care și-a permis mijloace pe măsura delirului său. *Am citit undeva că arhitectul avusese de gând să construiască un orășel pentru copii. Problema, după patruzeci de ani, este că micuții se joacă cu gloanțe adevărate, trase din kalașnikovuri.* Se pregătise pentru o expediție pe cont propriu, dar nu prevăzuse tristețea care-l copleșește de îndată ce intră în peisajul complet destructurat.

Evită un cerșetor, încă tânăr, care șade turcește și a cărui tunică albă lasă la vedere patru cioturi violacee acoperite de coji. Toate femeile poartă văl, în afară de câteva negrese. Cară saci din plastic umpluți cu fructe și legume, înconjurate de o

droaie de copii, pe jos sau cu bicicleta. Piața, măturată de un vânt rece, e cuprinsă de iureșul comerțului la tarabă. Strigăte ale îmbârligătorilor, râsete, mirosuri, fumuri, certuri, negocieri. În picioare, în spatele unor munți de clementine, de geci, de fuste lungi, de pantofi, de coranuri, vânzătorii înfofoliți se iau de trecători în arabă și-n franceză. Un predicator vinde planșe de educație coranică și leacuri împotriva blestemelor. Lumea de pe lume în fața prăvăliei faimosului măcelar. Bruno îl observă de la distanță. Clienții așteaptă în jurul cazanelor lui din care ies aburi. Șase ajutoare cu șorț alb, aliniați ca la defilare, trebăluind întruna, vând din ochi melci și măruntaie de oaie, dar și aripioare de pui la grătar, totul se gătește la fața locului.

Clădirile care adăposteau fosta galerie comercială sunt abandonate. Degradate, jegoase, sparte, coșcovite. Barul are ușile și ferestrele zidite. Bruno înțelege că a fost reperat când vaiere de cucuvea încep să se țină după el, de la o clădire la alta. *Bu-hu-huuuu!* Fiecare bloc are un *chouf*, un paznic știut, *Bu-hu-huuuu!* Doi bărbați în geacă ies dintr-un bloc. Pe la cincizeci de ani, liniștiți, cu bărbi albe, tăiate îngrijit, foarte calmi, fără nici un semn de enervare. Se pun de-a curmezișul drumului și-l descos cine e și unde se duce. Întrebări puse pe ton egal, nu fără o anumită curtoazie, în pofida tutuirii din oficiu și a imperceptibilei ironii. Bruno scoate legitimația. „Sunt de la poliție.“ Cei doi bărbați zâmbesc. Inversarea rolurilor îi amuză. „Ai nevoie de ceva? – Nu, mă plimb. – Atenție, se întunecă repede și toată lumea o să te ia la ochi cu gluga aia a ta…“ După zece minute, pleacă din zonă cu mașina.

În ziua următoare, face rost de numărul măcelarului și îi dă întâlnire într-o parcare, la zece kilometri de Taurbeil-La Grande

Tarte, în apropierea unui centru comercial. E un bărbat deznădăjduit care face apel la rațiune vorbind. Bruno nu are nevoie să-i pună întrebări, robinetele sunt deschise. „Sunt ultimul mohican. Fără sprijinul soției mele, Dumnezeu Cel Milostiv s-o binecuvânteze, și al fiicei mele, fără ajutorul celor șase ucenici ai mei, de mult aș fi pus lacătul pe ușă. Abia așteaptă să pună gabja pe pereții mei, pe bunurile mele: la ce le-ar folosi, habar n-am. Rezistăm pe bază de adrenalină. De micii salafiști sunt destul de mare să mă ocup. Mă văd ascuțindu-mi lamele în fiecare dimineață. Știu că sunt gata să le tai coaiele cu cuțitul. Au venit să mă caute de două sau trei ori, am prins unul și l-am făcut să se simtă bine în camera frigorifică. N-au insistat. În schimb, Familiile sunt altceva. De neatins. Îi folosesc pe salafiști când au nevoie. Ce mă face să turbez este că sunt marocani, ca mine. Au conexiuni peste tot. Cu francezi, politicieni, interlopi. Controlează traficul de cocaină și de *shit*. Tocmai au bătut palma cu un malian care le-ar fi dublat sursele de aprovizionare, făcând ceea ce ei numesc un *Bilal drive*. N-aveți decât să vedeți coada de mașini a cumpărătorilor pe bulevardul exterior. De două luni, nu se mai oprește.“

Se întoarce fără răspunsuri. *Cum se pot recupera zonele abandonate de atât timp? Câte moschei sunt finanțate din străinătate? Va trebui să trimitem trupe într-o zi? Și ce fel de trupe?* Trecerea lui prin Grande Tarte i-a pus moralul pe butuci. Iar Marie-Hélène începe să facă urât pentru că el nu mai izbutește să stea cu fetele un weekend din două, cum cere tutela. *E peste puterile mele. Îmi este foarte greu să fiu în același loc cu ele. Mi-e cu neputință să le vorbesc normal, să mănânc cu ele, să le duc la McDonalds, să vorbesc despre rezultatele lor la liceu, de parcă n-ar mai exista o legătură între noi. În pofida*

duioșiei pe care mi-aș dori să le-o arăt, nu mai izbutesc. Am devenit un tip destul de monstruos. Marie-Hélène profită de asta ca să-mi rărească weekendurile în care aș putea sta cu fetele și să se îndepărteze și mai mult, nu mă pot supăra pe ea, are dreptate, sunt prins în capcană.

Soneria mobilului îl anunță că a primit un SMS.

Sandra.

Rătăcește între femei.

Să fută ca să omoare timpul, ca să nu mai stea cu gândul de la Marie-Hélène.

Îl hăituiește o amintire. Aude deșteptătorul care suna în casa lor din Bourg-la-Reine. *Marie-Hélène îl punea să sune devreme ca să putem profita toți de micul dejun. Se ghemuia lângă mine, vorbeam în șoaptă, apoi se ridica să pregătească cafeaua, sucurile de portocale și pâinea prăjită, mirosul ei se răspândea în tot parterul. Mergeam să le trezesc pe fete, lăsam dușul să curgă până venea apă caldă pentru ele, le pregăteam castronul de müsli cu miere și mere rase. Fetele râdeau, se ciondăneau, Marie-Hélène vorbea despre ziua ei…*

Când oprește mașina la capătul parcării zonei comerciale aflate din cealaltă parte a orașului Taurbeil, o chelneriță de la Buffalo Grill fumează în fața ușii, șezând pe jos. Holul hotelului este năpădit de malieni care doar ce-au sosit. Așteptând să fie repartizați prin cămine, unii sunt culcați pe pământ, cu prelate trase peste cap. Ceilalți își povestesc călătoria. Autobuzul a rulat aproape fără oprire din Gibraltar (veniseră cu feribotul de Tanger) până la Taurbeil. Bruno se îndreaptă spre bar. Nguyen îl așteaptă la o masă, luminată de o lampă roșie. Le face felul unor alune de pământ.

„Incredibil… vin în fiecare zi. Iar acum sirienii. Pentru prima dată, cred că n-o s-o mai scoatem vreodată la capăt.

— Firește, nimeni n-are documente?

— Cei mai mulți și-au distrus pașaportul ca să nu mai poată fi retrimiși acasă. În afară de asta, ai aflat ce mi s-a întâmplat acum două zile?

— Am văzut știrea din *Le Parisien*.

— Eram sigur de sosirea unui transport de cocaină. Aveam informații precise, numele dealerului, adresa apartamentului în care erau depozitate drogurile, pe una din aleile laterale, înainte să fie aruncate pe piață. Am inițiat operațiunea în zori, cu mai mulți inspectori și vreo zece polițiști care să ne acopere. O operațiune de rutină… Nici măcar nu ne-am putut apropia de holul de la intrare. Paznicii ne-au anunțat sosirea. În mai puțin de trei minute, aveam șase sau șapte răniți. E un miracol că nimeni din echipa mea nu a tras. Niciodată nu am văzut un asemenea nivel de violență.

— Chiar Lambertin începe să-și pună întrebări. Ne-am împotmolit.

— Mă rugaseși să te pun în legătură cu oameni din oraș. E complicat, dar cred că am pe cineva care te-ar putea interesa. Firește, ne vom lua un maximum de precauții.

— Când îl pot vedea?

— De mâine, dacă vrei. E un copil, sau aproape, un adolescent. E ca și când ți l-aș încredința pe fiul meu.

— Cum l-ai cunoscut?

— Tocmai ajunsesem în Taurbeil…“

Nguyen obișnuia să fie dus cu mașina în afara orașului ca să facă jogging. Păduri dese acoperă colinele ce mărginesc Sena.

Ciuntite de uzine, știrbite de centre comerciale, tocate de șosele cu două benzi pe sens, însă cel care cunoștea zona se putea bucura de maraton fără să iasă dintre tufele pădurii. Pentru Nguyen pădurea reprezenta „cartea câștigătoare a singurătății". Și-a făcut un circuit de zece kilometri. Într-un cadru natural încă puternic, în mijlocul bâzâielilor de insecte și al mirosurilor pământului fertil, își eliberează fluxurile de endorfine care-i dau impresia că regăsește forța strămoșilor.

Timp de mii de ani, pădurile din Asia de Sud-Est fuseseră locuite de agricultori nomazi care despădureau parcelele ca să practice culturi prin rotație. Popoarele lor supraviețuiseră catastrofelor Istoriei. În acel pântec vegetal, Nguyen se vedea supraviețuind vieții de câine din oraș. Nu întâlnea niciodată decât doi tipi care făceau jogging, mereu aceiași, mereu la aceleași ore, veniți din orașele vecine, fițoși care-și monitorizau bătăile inimii pe smartwatch. Ceilalți, care veneau în timpul nopții din orașe să-și arunce gunoiul menajer, să și-o pună cu târfele sau să-și dea foc la mașini înainte să le declare furate asiguratorilor, rămâneau prudenți la margine, cât mai aproape de șosea, căci pădurea, cu stâncile și cu hârtoapele ei, cu mirosul ei de noroi și de rădăcini, îi speria.

Tresărise la vederea unei siluete prăbușite într-o groapă de la baza unui copac, în urmă cu mai puțin de-un an, după vacanța de Paști. Temându-se de o capcană, se apropiase cu prudență. Pentru prima oară, îi păruse rău că nu avea la el arma din dotare.

Înalt ca o prăjină, cu picioare interminabile, ogârjit ca un animal, dar cu chip de copil, pe jumătate inconștient, cu ochii dați peste cap pe sub niște ochelari rotunzi, necunoscutul tremura din tot corpul. Nguyen îi găsise în buzunarul de la

blugi o cutie de barbiturice aproape goală și o carte de vizită de la club de judo din Taurbeil. *Mă întreb dacă nu cumva e unul dintre oamenii lui Bilal. Mi s-a vorbit de un puștan care este curierul lui.* Îl târâse până la mașină și-l dusese în clinica unui tovarăș medic, pe rue Georges-Bizet, în Paris.

În ziua aceea, îi salvase viața.

Harry fusese ținut sub observație timp de treizeci și șase de ore. Îl recunoscuse pe Nguyen de îndată ce-și venise în fire, ceea ce nu-i dăduse ghes să regăsească gustul vieții. *La naiba, un polițai, asta-mi mai lipsea.*

Cu gândul la cei doi fii ai lui, comisarul venise în fiecare zi la căpătâiul lui Harry. N-a fost prea ușor să-l convingă să-și spună povestea. Șezând pe un scaun de lângă patul său, începând de fiecare dată cu subiecte ușoare sau inofensive (dar de fapt, nimic nu mai era ușor sau inofensiv pentru Harry), Nguyen încercase să înțeleagă.

Harry Povestașul, disperat că mai e în viață, îi răspundea uitându-se drept în ochii lui, cu fraze scurte, abia îngăimate, cu o voce moale, fără să-și controleze zvâcnirile de ură sau de dezgust. Când ce avea de spus era prea greu de spus, plângea, cu fața în palme.

Comisarul trecea dimineața și seara pe la clinică. În cea de-a patra zi, vocea adolescentului se limpezise, iar el începea să-l privească altfel pe Nguyen. *La urma urmei, omul acesta m-a scos din necaz, nu-mi cere nimic, s-ar spune că pur și simplu vrea să mă ajute*. Mirosul acru pe care-l degajase mult timp, în pofida îngrijirilor medicale, a dispărut din cameră. Nguyen i-a propus să-i aducă o carte. „Ce anume ți-ar plăcea? Un roman, o revistă de benzi desenate?

— Aș dori tare mult un dicționar…“

Era prea tulburat să citească, chiar și un dicționar. Prima zi de „convalescență“ și-a petrecut-o învârtindu-se prin cameră, în așteptarea lui Nguyen.

În ziua următoare, Harry îl lovise la ficați cu întrebarea: „Și acum ce facem?

— Te voi scoate de acolo, îți voi găsi un cămin, o familie adoptivă, nu te vei întoarce niciodată acolo, ai încredere în mine.

— Nu ați înțeles, vreau să mă întorc, iar dacă nu eu trebuie să mor, atunci să fie ei. Vă voi ajuta.“

O altă conversație începuse. Deloc limpede. Văzând determinarea lui Harry, comisarul îl scosese la cină într-un bistrou din apropierea clinicii. Era încă devreme, erau singurii clienți.

„Nu mă așteptam la așa ceva, eu însumi n-aș fi îndrăznit niciodată… este imposibil, spune Nguyen.

— Mă subestimați? Vă este frică?

— Ești foarte tânăr.

— Tocmai, nimeni nu se va gândi…

— Prea periculos. Nu vreau să te expun la riscuri.

— Mai că mă faceți să râd, chiar nu vă puneți la treabă micii turnători? Vreți să vă spun numele lor?“ Harry mai luase o gură de Coca Cola. O nouă veselie îi licărea în ochii negri, după cercul ochelarilor.

La plecarea de la clinică, pe Nguyen îl apucaseră ezitările. Erau pe hol, gata să-și spună noapte bună. Harry venise cu propunerea:

„Să facem o încercare… O lună sau două… Vă rog eu. Dacă nu merge, mă scoateți de acolo și mă angajați la dumneavoastră acasă pe post de grădinar“.

Reinserția lui Harry, după mai bine de o săptămână de absență fără explicații, punea câteva probleme, repede rezolvate de Nguyen. Harry se întorsese în oraș în duba poliției, dat jos cu cătușe la mâini în fața comisariatului, cu un șut în cur, la ora ieșirii din birouri, și eliberat în cursul serii. Polițaii puseseră în circulație informația conform căreia el tocmai fusese arestat la Paris cu alți hoți de buzunare în apropiere de Turnul Eiffel. Tentativă de fugă, urmărire, transfer la Taurbeil-Tarte. Tot atâtea certificate de *bună purtare* depuse în urechea lui Șefu' M'Bilal.

La ieșirea din comisariat, Harry îl sunase pe M'Bilal, care zbierase în telefon: „Așteptam să mă suni. Știu ce s-a întâmplat. Vino să-mi povestești… Ți-amintești ce ți-a spus mereu Tata? – Da, Șefule. – Mai spune-mi-o, mi se scoală când o aud. – Să nu uit niciodată să fiu crud“.

*

Hotelul Mandarina, Paris

Avea nevoie de un loc în care să-l exploateze informativ pe Harry. Bruno și-a început căutările la periferie. Într-o ascunzătoare sau într-un depozit. Prea periculos. Ochi peste tot. La el acasă, imposibil. În cele din urmă s-a gândit la Mandarina. Un hotel parizian de lux, în perioadă de probă, finanțat și construit de chinezi, unde avea niște intrări. A obținut de la hotel o scrisoare de angajare. Un stagiu de ucenic bucătar. Cu contract de muncă pe durată nedeterminată. Harry era acoperit. Nimeni nu l-ar fi căutat acolo. Prea inedit, prea nou: caizii de periferie încă nu se prinseseră că Mandarina ieșise din

pământ. În general, nu au încredere în Paris – nici în chinezi, iar când își scoteau Ferrari-ul era ca să-și ia tălpășița. În direcția Cannes. Portofino. Sau Elveția, pentru perverși. M’Bilal obișnuiește să coboare pe autostradă până la Geneva; se întâlnește la Richmoon Estate cu o bețivă sado-maso, mereu aceeași, doar cu puțin mai tânără ca el. Nimic nu i se pare mai exotic decât suita de 6.000 dolari pe noapte în care poate mânui biciul risipind nori de cash peste o Wanda cu coc cărunt.

Hotelul Mandarina e locul cel mai labirintic din capitală. O nebunie cu *lounge*, spa, jacuzzi cu bulbuci, ecrane, decoruri high-tech, spații superluminoase, dar și culoare foarte întunecoase, luminate doar de dungi fosforescente integrate în mochetă, și săli cu penumbră medievală delicat organizate, ascensoare disponibile numai pentru clienții care au un anumit cod etc. Totul a fost conceput pentru obișnuiții dornici de discreție. Vor putea petrece șase luni la Manda fără să întâlnească pe nimeni altcineva în afară de cameristele, somelierii și maseurii care le erau alocați.

Directorul, un francez care lucrează pentru Casă, i-a facilitat lui Bruno proiectul și i-a dat un cod pentru intrarea personalului, din spatele clădirii, pe o stradă în pantă, mereu pustie. Barmanul, un chinez în sacou crem și cravată neagră, este un „prieten“. Domnește peste un minibar, două mese, VIP only, de după un paravan auriu cu negru, la al doilea subsol, accesibil numai cu ascensorul. Directorul și chinezul vor ține sub supraveghere deplasările lui Harry.

Prima dată, Harry a venit cu Nguyen. Comisarul a rămas cât să-i pună în legătură, apoi s-a făcut nevăzut, să mai dea niște telefoane. Harry se uită la Bruno, atent și neîncrezător. Bate cu picioarele în podeaua lăcuită.

Bruno nu și-l închipuise atât de tânăr. Îl dă peste cap. Un adolescent care, în pofida trăsăturilor sale tensionate, a chipului tras, pare să aibă doisprezece ani, de parcă i-ar fi supraviețuit copilăria în străfundurile ochilor.

A pus la punct sistemul de stabilire a întâlnirilor. Cel puțin una pe săptămână. Acum, că ne cunoaștem, nu ne mai despărțim. Bine? Mereu va suna Harry. Niciodată de pe mobil. De la un telefon public sau dintr-un bar. Niciodată nu va spune vreun nume. Bună ziua, ne vedem duminică? OK, duminică, e perfect. În codul lor, duminică este luni, luni este marți și așa mai departe. Întâlnirile sunt mereu la cinci după-amiaza. Îți las codul, poți veni aici oricând vrei. În caz de probleme grave, care necesită o întâlnire imediată, o singură frază în mesageria mea: *regele leu este foarte obosit*, ceea ce înseamnă că ne vedem în cel mult o oră. Dacă eu nu ajung, trimit pe altcineva.

„Ți-ai păstrat prieteni în oraș?

— Cunosc pe toată lumea, dar nu pot conta pe nimeni. Singurul meu prieten este un bătrân algerian. Singurul cu care pot vorbi fără să mă gândesc la nimic. Dar dumneavoastră aveți mulți prieteni?

— Colegi, ca Nguyen, dar nu așa de mulți prieteni.

— Aveți copii?

— Două fete, ceva mai tinere ca tine.

— Deci aveți o soție?

— Da. Dar am divorțat…“

Bruno clipește.

„Pentru copii, un divorț este greu…“, îi scapă lui, aproape fără să vrea. Să știi să fii crud, îi trece lui Harry prin minte. Dacă Șefu' M' avea dreptate? Oare tipul acesta știe să fie crud? O să aibă coaie în fața lui M'Bilal? E chinuit de neliniști. Are

nevoie să se bazeze doar pe sine ca să câștige. O știe. Își va pune viața în mâinile acelui bărbat, e normal să-și pună întrebări. Se liniștește gândindu-se la ce-i spusese Nguyen: „Va fi ca un tată“. De când și-a dat cuvântul comisarului, s-a hotărât să meargă până la capăt. Se uită fix la Bruno și-i spune: „Mă puteți ajuta. Am răfuielile mele. Am nevoie de voi“.

Tuburile de lumină caldă în formă de dragon nu izbutesc să risipească întunecimea din bar. Din chipul tras al interlocutorului său, Bruno nu vede decât ochii și reflexele neoanelor în lentilele ochelarilor. Marie-Hélène e dată uitării, ștearsă de adolescentul negru și nemaipomenit de subțire. Încă nu știe cum anume să-i vorbească. E la el ceva care-l deranjează. Care-l intimidează. De parcă Harry i-ar fi fost cu mult superior. Și puștiul ezită, coboară capul și-și freacă ochii pe sub ochelari. Tace. Oboseala. Cu gândul la părinții lui, se hotărăște să aibă încredere în polițai, care pare om bun, poate pentru că este deprimat.

Abia după mai multe minute, Bruno îndrăznește să-l întrebe despre oraș, despre viața lui. Harry clatină din cap, dă răspunsuri destul de lapidare, apoi, din senin, începe să povestească.

13

Les Tamaris, La Marsa, Tunisia

Într-un *souk* din Tunis, am găsit o cutie de cărți franțuzești de prin anii ’70, pe care le-am cumpărat cu gândul la Rim. Când să plec, vânzătorul mi-a mai dat trei exemplare dintr-o revistă

englezească, *The Tatler*. Le răsfoiam pe terasă în timp ce Rim se presupunea că-și face temele. Dintr-odată, o fotografie m-a intrigat. În alb-negru, un chip luminos, foarte structurat, cu părul scurt, cu un zâmbet luminos... „E Bruce! Nu se poate, ba da, el e...“ Rim s-a întors și mi-a smuls revista. „Îl cunoști? – L-am întâlnit în Cairo, tu nu erai născută... dar nu știam cine e și nici măcar cum îl cheamă.“ Mi-am petrecut o parte din noapte alături de Rim pe Internet ca să aflăm ceva mai mult despre viața și despre moartea lui, pentru că, în timp ce îi descopeream identitatea, Bruce Chatwin, și că era un scriitor celebru, aflam și că murise în 1989, la Nisa. Am devorat tot ce ne apărea pe ecran. Articole, biografii, extrase din cărți, comentarii. În ziua următoare, Rim mai că nu mi-a aruncat în cap cărțile pe care le cumpărasem din *souk*. Voia să comand integrala Chatwin pe Internet. Ne-am năpustit pe cărțile lui de cum ne-au fost livrate.

Rim a uitat cu desăvârșire de mobilul ei, iar eu am aflat multe despre el în câteva zile. E straniu să intri cu atâta curiozitate și pasiune în viața cuiva pe care l-ai întâlnit cu mult timp în urmă. Rim îl considera pe Bruce un fel de hipiot, asemănător celor care continuau să bântuie legenda orașului Sidi Bou Saïd. Nu i-am spus că Bruce considera că hipioții desfigurau țările prin care treceau – tocmai îmi dădusem seama că vorbea despre ei cu o anumită animozitate într-o relatare a șederii sale la Balch, un oraș din Asia Centrală. Acolo, Bruce întrebase pe un fachir cum să ajungă la un mausoleu pe care voia să-l viziteze, iar fachirul îi răspunsese: „Nu știu, o fi fost distrus de Ghenghis-Han“. Pentru mine era ocazia să-i explic lui Rim atracția mea pentru orașele abandonate narcozei unui islam al granițelor, în care Statul Islamic încă nu izbutise să pătrundă, Inșallah, dar unde popoarele trăiesc într-o ușoară și

constantă fierbere a memoriei, amintindu-și de Ghenghis-Han sau de Alexandru cel Mare. Apoi am discutat foarte mult timp ca să încercăm să găsim răspuns la una dintre întrebările pe care Bruce și le punea prin cărțile sale: „Ce-l împinge oare pe om să pornească la drum?“.

A fost o zi delicioasă care mi-a permis să vorbesc din nou despre întemeierea Cartaginei și despre călătoria zeilor vechiului Orient de jur împrejurul Mediteranei. Exista „un miracol Bruce“. Rim se arăta avidă să afle și să înțeleagă. În câteva zile, adolescenta redevenise o copilă care-mi punea întrebări cu timiditate, de parcă tocmai înțelesese ce anume o împinsese să mă urmeze și să se mute la mine. În ce mă privea, aveam impresia că sunt un șaman ieșit dintr-un roman de Bruce, încă îndepărtat de „misticul religios original“, dar capabil să-i transmit ce o puteam învăța, găsind fără greutate cuvintele care aveau să-i frapeze imaginația.

14

La Valletta, Malta

Lambertin l-a sunat pe Bruno: „Pleci în Malta. Decolezi de pe Orly, la unsprezece și un sfert. E urgent“. De îndată ce avionul atinge pământul maltez, Marie-Hélène i se întoarce în forță printre gânduri. Obișnuia s-o contacteze de îndată ce ajungea undeva. Reflex condiționat. Acum ea îl prinde din urmă la fiecare aterizare. Reflexul se transformă în tsunami mental, se simte copleșit.

În timp ce avionul rulează pe pistă, nu se poate împiedica să-i trimită un SMS: În Malta pentru câteva zile, pupă fetele din partea mea. Trenul de aterizare scârțâie, avionul ia curba spre clădirea aeroportului, hublourile se umplu cu o lumină albă. Pasagerii se ridică, își iau bagajele, dau telefoane, stewardesa face anunțul de sosire: el rămâne chircit pe scaun. Fără să respire. *Ce te-a apucat? Nu poți fără ea? N-ai înțeles că nu dă doi bani pe ce faci tu? Crezi că-ți va răspunde?*

Merge în mijlocul unui puhoi de turiști, urcă pe o scară rulantă, se îndreaptă spre poarta cu *Nimic de declarat*. Se uită la ceas: avionul a aterizat abia de vreo zece minute. Lambertin s-a gândit la tot. Un coleg din Roma îl așteaptă în fața ieșirii. Nu s-au văzut niciodată, dar se recunosc imediat. Îl va prezenta prietenilor lui din serviciile malteze. „Terminăm repede, nu sunt prea mulți, dar sunt oameni de nădejde. Ne întâlnim cu ei într-o oră. Plec mâine-dimineață, însă îți voi lăsa mașina. Ți-am luat o cameră pentru o săptămână într-un hotel din La Valletta. Dacă ai nevoie de orice, mă suni."

Merg într-un Ford Escort de închiriat. Căldură năucitoare. Un bulevard cu palmieri, o capelă veche, cactuși, un monument în formă de pulă multicoloră, case scunde, orașe albe.

„Ai idee ce se-ntâmplă? Ți-a explicat cineva de ce suntem aici?

— Maltezii au informații convergente. Un raport de interceptare telefonică ar indica eventualitatea unui atentat în Franța.

— Ceva reîncălzit, o interceptare mai veche?

— Ținerea sub urmărire n-a adus elemente de noutate. Au auzit ceva din conversația unui somalez într-o tabără de refugiați, care s-ar fi spovedit unui preot.

— Dar imigrantul asasinat ieri?

— De la el a pornit povestea.“

Un mobil vibrează. Bruno răspunde. O voce de bărbat, cam stresată: „Sunt la aeroport, unde sunteți, nu vă găsesc. Mă numesc Rifat Déméter, sunt însărcinatul cu afaceri. Ambasadorul este în misiune la Paris…“ Bruno pune mâna pe mobil și se întoarce spre șofer: „Este însărcinatul cu afaceri, îl cunoști…

— Spune-i că vom trece să-l vedem pe la sfârșitul după-amiezii, la biroul lui, după întâlnirile noastre. Am uitat să-i spun că te iau eu de la aeroport.“

Bruno a căpătat deja anumite obișnuințe în hotelul aflat în partea de sus a orașului La Valletta, foarte aproape de Castille, palatul prim-ministrului. În această dimineață, și-a luat micul dejun pe terasă. Cu vedere spre fortificații și dincolo de ele, spre mare, de ambele părți ale insulei. Coboară în direcția ambasadei, în voia străzilor. Lumina adaugă nuanțe trandafirii peste mierea fațadelor.

Locuitorii orașului vechi, în care nimic nu pare să se fi clintit de la întemeierea lui, în 1565, își văd de treabă. Livrări, cumpărături, cafea-țigară-discuție pe marginea trotuarului, în afara barurilor. Comercianții își deschid magazinele, scot scaune din plastic în fața ușilor, hamalii aleargă spre docuri, femeile mătură și spală trotuarele cu mopul, niște copii trag cu funia la ultimul etaj al unei case coșuri cu provizii, un bărbat își bagă calul în subsol.

Bruno își amintește din nou de momentele în care Marie-Hélène refuzase de mai multe ori să facă dragoste, sub diverse pretexte. Aude tonul pe care ea îl respingea, sub căldura

cearșafurilor: „Bruno, nu astăzi, nu știu ce am…“ *Dacă există un mare dobitoc pe pământ, eu sunt, nu se poate să nu fi anticipat chiar nimic.* Picături de sudoare îi curg pe frunte.

I-a întâlnit pe agenții maltezi. Profesioniști, ducând lipsă de mijloace și de oameni. I-au mai vorbit despre înregistrarea cu pricina. Între un turc de la ambasadă și un om de afaceri libian, un anumit Ali. Nu mare lucru. Menționarea unui posibil atentat, evocat în grabă. „Lucrăm ca italienii, ascultăm mult telefoanele“, a spus unul dintre ei, distrându-se.

„Pot interoga niște refugiați somalezi?

— Vă vom aranja asta, în afara taberei, dar mă îndoiesc că va folosi la ceva.

— Aveți vreo idee despre dispariția corpului?

— Știrea decesului a fost reluată pe Internet, pe un site somalez care a organizat o strângere de fonduri pentru a-i repatria urgent corpul. Au făcut cumva să-l recupereze și să-l evacueze. Cei pe care i-am întrebat pretind că a fost expediat imediat la Cairo prin Atena, cu un avion al companiei Turkish Airlines. Imposibil de verificat exact.“

Însărcinatul cu afaceri, Rifat, l-a invitat la cină într-un restaurant italienesc situat sub teatrul Manoel. Bruno îl pune să-i povestească tot ce s-a mai întâmplat de la faimoasa expediție la templele de la Mnajdra.

„Îi cunoșteați pe toți participanții?

— Nici vorbă. Ziarista ceruse să se vadă cu ambasadorul, dar o primisem eu. Studenta avea o problemă cu pierderea unor documente. Am întâlnit-o cu o zi înainte în biroul meu. Cu Levent, turcul, este altceva. Mă contactase la sosire, cu două

luni mai devreme. Căuta o casă, un mic palat, de închiriat sau de cumpărat pentru reședința ambasadorului.

— Oamenii ăștia se cunoșteau între ei?

— Absolut deloc.

— L-ați putut ajuta pe diplomatul turc?

— Există zile în care-mi spun că ar trebui să lucrez mai degrabă în business decât în diplomație, se împăunase Rifat. Auzisem despre o casă mare la Ta' Xbiex, în apropiere de fosta noastră misiune economică. Era exact ce-i trebuia.

— Pe prietenul dumneavoastră turc chiar mi-ar plăcea să-l întâlnesc, dacă se poate.

— Ambasadorul SUA dă diseară o recepție în grădinile din Upper Barrakka, Levent va fi acolo, este aproape de hotelul dumneavoastră, veniți, vă voi face cunoștință."

Trei sute de oameni s-au adunat sub un cer înstelat, într-o căldură greoaie și umedă. Hostese în costum roșu împart șepcile roșii ale portavionului american ancorat în larg. Ambasadorul, un *quaker* neo-conservator trecut de partea lui Obama, elogiază America și marii ei oameni. Scund, cu părul scurt și cărunt, cu alură de *clergyman*, se exprimă pe un ton de predicator exaltat, s-ar spune că-i un actor. Alături de el, consilierul său principal, o tipă într-o rochie cu decolteu impresionant, un amiral al Marinei și atașatul militar, John Peter Sullivan. Speech-ul este retransmis pe un ecran enorm.

„Mereu este așa? îl întreabă Bruno pe Rifat.

— E prima dată că dă o recepție așa de importantă. Toată Malta este prezentă. Politica și businessul.

— Trebuie să recunoașteți că este special.

— Vreți un pahar de whisky? Cu gheață? întreabă Rifat aruncând priviri ușor stânjenite în jur.

— Combinația asta de puritanism și isterie… Din când în când, îmi spun că americanii seamănă cu islamiștii. Credeți că i-o pune consilierei sale principale? întreabă Bruno învârtindu-și cuburile de gheață în paharul plin-ochi.

— Da, cred că da, mă rog, nu, sincer, habar n-am, nu e problema mea, îi scapă lui Rifat, dintr-odată foarte tulburat că-i dăduse un răspuns pe care se presupunea că nu-l cunoaște.

— Domnule Rifat, nu-mi doream nicidecum să vă simțiți stânjenit. Fiecare cu viața lui, nu-i așa?

— Îl zăresc pe Levent, urmați-mă.“

Americanul a terminat de vorbit. O fanfară de infanteriști marini începe să cânte piese clasice rock’n’roll. Un negru în uniformă de paradă scoate cele mai calde sonorități din saxofonul lui. *„Whole Lotta Shakin’ Goin’ On*“ Rifat își face loc, clătinându-se, prin mulțimea care bea și pălăvrăgește. Levent este înconjurat de câteva malteze elegante, trei surori, și de soții lor. O tânără franțuzoaică stă în spatele lui, tăcută. Rifat îl prezintă pe Bruno ca pe un funcționar francez aflat în trecere.

„S-ar zice că viața este destul de dulce la voi?“, le spune el celor trei tinere. Părul li se revarsă pe umeri într-o cascadă de bucle negre, ochii le strălucesc. Bronzul lor satinat are strălucirea unei sănătăți inalterabile.

„Ne-am născut pentru mare și pentru petrecere, răspunde Violetta, cu autoironie.

— Viața e frumoasă, femeile noastre sunt superbe, adaugă un bărbat pe la cincizeci de ani, cu părul alb, în blazer de iahtman și pantaloni albi. Dar pentru voi, francezii, ar fi greu de trăit pe această insulă.

— De ce? întreabă Rifat.

— Țara noastră este atât de mică, toată lumea cunoaște pe toată lumea, asta face adulterul aproape imposibil.

— Este adevărat că-i foarte complicat să ne înșelăm soții, răspunde cea care pare soția lui, aproape imposibil. Suntem obligate să mergem în străinătate, ne costă mai mult…“

Rifat încearcă să atragă interesul prietenilor săi către cotele pescuitului de ton, în timp ce Levent vorbește despre business. Pe estradă, fotoliile albe ale oficialilor sunt goale. Orchestra se plimbă în repertoriul unui *rock revival*… Cei mai mulți invitați încep să se amețească. În priviri și sub cuvinte anodine se înfiripă idile care nu vor dura decât până la terminarea serii. O briză caldă umflă paravanele de pânză albă întinse în spatele estradei. Bruno o întreabă pe Violetta cu ce se ocupă:

„Sunt avocată în La Valletta, specializată în drept maritim. Nu foarte original, toți maltezii sunt avocați.

— Foarte intimidant. Trebuie să mărturisesc că sunt la fel de impresionat de acest loc, s-ar spune… că suntem pasagerii unui vas gata să-și ia zborul.

— Poate spre Insula Kythira?

— Exact“, răspunde el rapid, cu un zâmbet scurt, fără să fi înțeles exact despre ce anume îi vorbea avocata care se crezuse obligată să pomenească despre adulter.

Bruno bea o gură mare de whisky. Cuvântul adulter i-a provocat un efect devastator. Încearcă să-și revină. Să nu uite de Levent.

„Aveți origini italienești? Ochii, părul…“

Oare există vreo speranță de împăcare cu Marie-Hélène? Ar trebui ca ea să se întoarcă. Și dacă se întoarce… Se zbenguie cu un reprezentant comercial, nu va dura, cu neputință, doar o cunosc… Cum să procedez ca să conduc o anchetă discretă în

această țară în care toți se cunosc între ei? Trebuie să mă mișc repede. De cum mă întorc, trebuie să dau o fugă la Taurbeil-Tarte. Malteza asta este o femeie elegantă. Păcat că soțul n-o scapă din ochi. Poate că asta o excită…

„Italiancă un pic, sigur, poate și feniciană și probabil arabă, cu ceva sânge evreiesc."

Bruno a tresărit. Uitase că o întrebase ceva pe Violetta. Soțul ei îi răspunsese. O femeie de o anumită vârstă, ce purta pantaloni negri și sacou alb, ochelari mari, negri, se apropie de grupul lor cu un zâmbet larg.

„Iată femeia cea mai periculoasă din Malta, exclamă soțul Violettei îmbrățișând-o călduros. Mary Delaunois face în fiecare săptămână cronica vieții mondene în *The Independent*.

— E la fel de feroce, pe cât e de talentată. Mulțumită ei, suntem toți niște *people*", spune Rifat care-i sare de gât, în timp ce „cumătra" malteză scoate un aparat de fotografiat din poșetă și le cere „masculilor prezenți" și tinerei franțuzoaice să le înconjoare pe cele trei surori. Apoi Bruno îi propune lui Mary Delaunois să-i ia locul ca să facă o fotografie cu ea și cu noii ei prieteni. Se asigură că Levent este în cadru.

*

Saint-Aloysius College, Birkirkara, Malta

Toată lumea îi spune Father Peter.

Father Peter a acceptat imediat să-l primească pe Bruno în biroul său de la Jesuit Refugee Service, o organizație internațională creată în anii '80, în momentele dramatice trăite de *boat people* în Marea Chinei, la Saint-Aloysius College din

Birkirkara. Reputatul colegiu este, de vreo sută de ani, mica fabrică a elitelor malteze. Bunii părinți le dăruiesc elevilor o educație ferm creștină precum și o inițiere în viața socială, cu tentă de spirit *british*, în vaste clădiri din piatră calcaroasă înconjurate de terenuri de sport pe care au ocazia să-și manifeste excesul de energie vitală. Din 2002, Father Peter se ocupă în linia întâi de imigranții africani aruncați de vânturi și de curenții marini pe coastele insulei. El aduce prezența lui Cristos în toate taberele în care naufragiații așteaptă uneori luni întregi să li se hotărască soarta. Și le pledează cauza în fața compatrioților săi tentați să le reducă tragedia la o nouă năvălire.

O voluntară a ONG-ului, o franțuzoaică pe la vreo treizeci de ani, îl așteaptă pe Bruno pe holul colegiului și-l conduce în tăcere printr-un labirint de culoare până la cartierul general al preotului.

Cu un cap mai înalt ca el, foarte slab, aproape ascetic, strâns într-o cămașă de *clergyman* cu guler roman, iezuitul îl primește în biroul lui, sub o fotografie alb-negru, făcută în Japonia, cu Părintele Arrupe, maestrul lui spiritual, cel care reactualizase acțiunea iezuiților, pe care o găsea orientată aproape exclusiv către privilegiații societății.

Fostul stareț al Ordinului și Father Peter nu seamănă, dar există unele similitudini în fețele lor. Father Peter, după chipul maestrului său, se consideră un soldat în oastea lui Dumnezeu. Zâmbește la primirea vizitatorului: preț de o clipă, o expresie de blândețe trece peste chipul său de pasăre de pradă, încadrat de o barbă scurtă, deja albă. O flacără i se aprinde în străfundul ochilor negri, în spatele sticlei ochelarilor fini. Va vorbi, dar

dintr-odată își înghite cuvintele, de parcă ar vrea mai întâi să-l privească pe Bruno, care se simte ca la o radiografie.

„Părinte, am venit să vă vorbesc despre bietul somalez. Știu că timpul dumneavoastră este drămuit, iar eu…

— Cu ce vă pot ajuta?

— Bărbatul a fost asasinat la spital. În patul lui.

— Ați venit special din Paris?

— Am primit informații despre existența unei rețele jihadiste care ar tranzita Malta.

— Nu văd legătura.

— Nici eu. Atâta că… imigranții veneau din Libia. Este posibil ca ei…

— Sunteți pe o pistă greșită. Dar vă voi ajuta, în măsura slabelor mele mijloace. Aveți o carte de vizită?“

Bruno îi dă o carte de vizită cu numărul lui de mobil. Franțuzoaica, care asistase la discuție fără să renunțe la moaca ei dezgustată, se pregătește să-l însoțească din nou pe vizitator, dar Father Peter îl ia pe Bruno de braț și se îndreaptă cu el spre ieșire. Se oprește sub o frescă naivă, desenată de copii, care le înfățișează teribila călătorie. Viii și morții zugrăviți în culori tunătoare.

„Copiii care au făcut desenul sunt supraviețuitori. Și-au văzut părinții murind, bunicii, frații sau surorile. Este uluitor, fiindcă au regăsit o formă de desen înrudită cu cele pictate pe zidurile bisericilor și ale cimitirelor când Europa era nimicită de războaie, foamete și ciumă. Uitați-vă câtă precizie: bărbatul în blugi, cu ochelari de soare, este o călăuză, iar scheletul, care dansează cu o pălărie de paie pe cap, este tatăl unuia dintre copii.

— Îmi închipui cu ce situații v-ați confruntat.

— Am văzut sosind creștinii din Irak, refugiații bosniaci, iar acum, de aproape douăzeci de ani, Africa și Orientul Mijlociu ni se deșartă pe coaste. Cred că vă înșelați căutând printre acești imigranți o filieră jihadistă, n-am auzit niciodată vorbindu-se de nimic, niciodată, dar mă pot înșela. În Turcia, poate, dar nu aici.

— Părinte, vizitați taberele în fiecare zi, dacă auziți fie și numai un zvon, vă rog, dați-mi un telefon.

— Negreșit.

— Cât despre flăcăul asasinat…

— Eu l-am descoperit în rezerva lui. Cine l-a ucis probabil pleca din spital când eu veneam.

— N-ați remarcat nimic suspect? Nici un indiciu?

— Nimic.“

În dimineața zilei următoare, Lambertin îl sună. Fără nici un preambul, îl întreabă: „Ți-ai verificat e-mailurile?“.

Bruno a răspuns la telefon în timp ce se uita la ceas. O rază de soare pătrunde prin obloanele de lemn. *Ce mai vrea și Lambertin de la mine la ora asta matinală?*

„Cât e ceasul?

— E șapte! Pot vorbi cu tine, ești treaz? Ești singur? Nu ai nici o mică malteză în pat? Atunci, ascultă-mă cu atenție. În legătură cu fotografia pe care ai făcut-o cu iPhone-ul la petrecerea aceea. Am dat la identificat pe toată lumea. Tocmai am primit rezultatele analizei. Pe ansamblu, nimic neobișnuit, cu o singură excepție.

— Turcul?

— Levent Demir. Diplomat. Fiu al unui responsabil din serviciile turcești. Numit la Rabat, Beirut, Paris. Niciodată foarte vizibil. Posturi tehnice. S-a retras de la minister fără probleme.

A intrat într-un cabinet de avocați din Istanbul, însărcinat cu câteva misiuni trasate de instituția lui de origine. Îndeosebi a negociat cumpărarea de clădiri pentru Turcia, care își extinde rețeaua diplomatică. Oficial, acesta este motivul prezenței sale la Malta.

— Dar oficios?

— Tu ne vei spune. Mereu a lucrat pentru MIT, confrații noștri turci. Și ni se pare că a devenit mai puternic după înlăturarea din funcții a unui anumit număr de militari. Îți amintești că, în urmă cu câțiva ani, turcii däduseră în secret pe mâna lui Bașar câțiva rebeli sirieni (pe care totuși îi susțineau deja) în schimbul unor kurzi din PKK. Joc dublu, ca de obicei. Joc sinistru, căci toți prizonierii dați la schimb au fost executați, de ambele părți. Levent Demir este cel care s-a ocupat de această poveste. Ne putem închipui că nu se află la Malta doar ca să aleagă tapetul din dormitorul ambasadorului lor. Vezi cum faci să afli mai multe.

— De cum am noutăți, vă caut.

— Încă un lucru.

— Da…

— În fotografia ta era o tânără.

— Emma Saint-Côme. O studentă…

— Levent Demir a dus-o la Istanbul weekendul trecut. Trebuie să afli de ce.“

15

Luqa, salonul VIP din aeroport, Malta

Bruno m-a sunat din Malta. Din fericire. Aveam momente în care ideea de a mă întoarce la Tripoli începea să mă streseze, deși eram la fel de hotărât. Chiar dacă-i spusesem cât mai puține cu putință, Rim m-a îmbărbătat, fără s-o știe, în decizia mea de a nu renunța la mine în fața acelor barbari. Nu vreau ca mai târziu să-mi reproșeze lașitatea. Bruno mai avea de stat trei zile în La Valletta înainte să se întoarcă la Paris. I-am propus să fac un popas în Malta. Ne-am întâlnit după două zile, într-un salon privat al aeroportului, pus la dispoziția lui, nici măcar n-am fost nevoit să ies din zona internațională. Pe partea de discreție, era perfect. O hostesă m-a condus până la salonul în care el mă aștepta, citind ziare. Am avut nevoie de câteva fracțiuni de secundă să-l recunosc. Chipul nu i se schimbase foarte mult, dar privirea îi era diferită. Viața se grăbește deseori să stingă flacăra din ochii celor care nu mai au douăzeci de ani.

Am început cu o discuție generală, fiecare vorbind despre viața lui – el, divorțat, cu două fete, eu, tot văduv, tatăl lui doar ce murise, meseriile noastre, care ar fi trebuit să ne îndepărteze, iată că ne aduceau din nou împreună. I-am povestit despre întâlnirea mea neașteptată cu fiul unuia dintre foștii mei prieteni turci. De mai multe ori, fără să fiu sigur de asta, mi s-a părut că nu-l prea interesa conversația. Ochii lui pândeau pistele pe care rulau avioanele înainte să-și ia zborul. N-aș fi fost în stare să spun, căzuse pe gânduri sau avea mintea cu adevărat în altă parte? Ajunsesem la întâlnirea mea cu comandantul Moussa când el a întins un braț spre mine: „De fapt, cum îl chema pe turcul ăla?“. I-am răspuns: „Levent Demir“. A tresărit, un licăr i-a traversat privirea, și s-a apropiat de mine.

La rândul lui mi-a explicat că se află în Malta pe urmele jihadiștilor susceptibili să pregătească unul sau mai multe atentate la Paris. Tocmai aflase că trebuie să se intereseze de un anumit Levent Demir! Bruno s-a dus la duty-free, a cumpărat un mobil și mi l-a dat. Nu trebuia să folosesc mobilul decât ca să iau legătura cu el. Ce anume aștepta de la mine: lista pieselor arheologice cu fișele lor de identificare, pe care avea să le comunice la Interpol, și toate informațiile pe care le-aș putea culege din întâlnirile mele cu comandantul Moussa și cu Levent.

Când să plec la aeroport (țineam neapărat să fiu acasă înainte de întoarcerea lui Rim de la liceu), mi-am amintit că auzisem o discuție confidențială în arabă între Moussa și unul dintre adjuncții lui. Eu nu vorbesc araba, dar pot s-o înțeleg. Moussa nu bănuiește nimic. Pomeniseră despre venirea unui mic grup de francezi, se pare că de *blacks*, veniți din regiunea pariziană prin Tunisia, cu care nu știau ce să facă. Păduricea din sud, unde avuseseră de gând să-i trimită, era plină-ochi. Continuaseră să vorbească, în șoaptă, dar îl auzisem clar pe Moussa spunând, în chip de concluzie: „N-ai decât să-i trimiți pe colorați în «tabăra tunisienilor», la Sabratha!“. Tocmai pomenirea numelui Sabratha, fosta cetate întemeiată de fenicieni și ajunsă un centru comercial important al Imperiului Roman, simbolizat de mozaicul unui superb elefant din sala corporațiilor din Ostia, îmi reținuse atenția. La despărțirea de Bruno, regăsisem un pic din efemera complicitate care ne legase la sfârșitul anului în care predasem la Sorbona. Mi-a explicat că trebuie să asiste la interogarea somalezei scăpate din naufragiu (fratele ei a fost asasinat) de către serviciile de

imigrare malteze și a șters-o, spunându-mă că așteaptă noutăți de la mine.

16

Poliția imigrări documente, Malta

Un polițist francez asistă la interogatoriu, dar nu este autorizat să pună întrebări.

Grilă de lectură

Nume: Habiba FADJI

Poliția imigrări: 087_FKG

Telefon mobil: 214 73 260

(Minoră neînsoțită)

Data nașterii: 16-4-99

Vârsta (ani împliniți): 15

Locul nașterii: El Dar, Lower Shabelle, Somalia

Stare civilă: Necăsătorită

Grup etnic: Geledi (Dir-Mirfile)

Ultimul loc de muncă: menajeră (Tripoli)

Vârsta și situația tatălui dumneavoastră? „Tata are patruzeci și doi de ani. Era muncitor agricol și lucra într-o fermă care a fost atacată de o formațiune paramilitară. Luptele au durat mult timp, ferma a fost ocupată. Proprietarul și familia lui au fost omorâți. Tata și ceilalți muncitori (vreo zece) au fost făcuți prizonieri și ridicați. Nu mai știu nimic de el.“

Vârsta și situația mamei dumneavoastră? „Mama are patruzeci de ani, patru copii și nu lucrează. În ziua atacului, ne-am ascuns în afara satului cu mama și frații și surorile mele.“

Aveți vreo veste de la mama dumneavoastră? „Ultima dată când am văzut-o pe mama era rănită și pierdea mult sânge pe marginea unui drum. Când paramilitarii au plecat din sat cu prizonierii lor, mama a ieșit din ascunzătoarea noastră, iar cele două surori ale mele mai mici s-au ținut după ea, a înaintat spre paramilitari rugându-i cu cerul și pământul să-i cruțe soțul. Ea le arăta fetițele din brațe (de trei și de doi anișori) și-i implora în numele lui Dumnezeu cel Milostiv să le cruțe viețile tuturor. Ei i-au răspuns cu kalașnikovurile. Surorile mele au fost sfârtecate de gloanțe, iar mama a căzut. Tata urla în camionetă. Paramilitarii l-au ucis cu bâtele. Am rămas ascunsă cu fratele meu până la lăsarea nopții. Niște paramilitari se încartiruiseră în casa noastră. Petreceau. Îi auzeam strigând și cântând, era ceva îngrozitor. Băuseră. Pe la trei dimineața au plecat. Am hotărât să ne întoarcem în casa noastră, prăduită, ca toate casele din cartier. Trăgeam nădejde să-mi regăsesc bunicii. Erau la piață când începuse atacul. N-am găsit decât cadavrul bunicii, despuiat și plin de sânge. Bunicul fusese mutilat și pe jumătate decapitat. Capul abia i se mai ținea de gât. Ochii lui goi mă priveau și-mi strigau să plec, să plec cât mai departe cu putință.“

Cum ați ajuns în Libia? „Fratele meu a spus că trebuie să fugim spre nord. Am mers pe jos, evitând drumul către Mogadishu. De cum auzeam un zgomot de mașină, ne ascundeam. De mai multe ori în ziua aceea am văzut camionete încărcate de militanți Al-Shabaab. În ambele sensuri. Prevăzători, am hotărât să nu ne mai deplasăm decât noaptea, când oricum e mai răcoare. Timp de două zile, n-am mâncat practic nimic. Am întâlnit un camion al ONU, dar nimeni nu ne-a văzut. În ziua a treia, dormeam sub un salcâm, după niște

mărăcini. Când m-am trezit, am început să urlu, pentru că un bărbat se uita la noi. Habar n-am de cât timp era acolo. Avea pe la vreo patruzeci de ani, camioneta lui era parcată ceva mai departe. A întrebat încotro mergem. Fratele meu i-a explicat că ne îndreptăm către nord, să dăm de unul dintre unchii noștri care crește vite în Haud, o regiune a Somaliei bogată în pășuni. Tot el i-a zis că unchii noștri locuiesc în apropiere de orașul Imi. S-a prefăcut că ne crede și ne-a spus că și el merge tot într-acolo. Era comerciant, îl chema Sadiiq. Am mers toată ziua și toată noaptea. Fratele meu stătea lângă el, Sadiiq nu i-a vorbit. Eu ședeam pe platforma exterioară, cu două capre. Din când în când o lua prin ueduri secate ca să câștige timp. Vegetația a început să se schimbe, drumul a intrat în munți. El a apucat-o pe un drum pietruit până la o căsuță. Am coborât, îmi doream atât de mult să-mi dezmorțesc picioarele și muream de sete. Sadiiq ne-a spus că suntem la el acasă. A intrat și s-a întors imediat cu un pistol, ne-a amenințat și ne-a zăvorât în beciul de sub casă. În fiecare zi, ne aducea ceai și două turte de pâine. Doar o dată ne-a dat o gamelă cu orez și niște legume. În ziua aceea, ne-a spus că are să ne vândă ca sclavi. Credeam că ne dă pe mâna militanților Al-Shabaab sau a formațiunilor paramilitare Al-Qaida care-și aveau bazele în munți, mai spre nord. Fratele meu, din prima zi, începuse să râcâie zidul în jurul încuietorii ușii. Nu făcea decât asta cât era ziua de lungă, cu o piatră, iar eu îi luam locul când nu mai putea. Când am aflat că vrea să ne vândă, ne-am reapucat să râcâim zidul ca niște nebuni. Într-o noapte, am izbutit să scăpăm, fără să-l trezim pe Sadiiq. Am mers pe un drum ce străbătea o pădurice, până la un fel de perete stâncos, foarte înalt și care ni se părea de netrecut.

Nu știu exact câte zile am mărșăluit. Mă trezeam dimineața și mă rugam cu fața către un decor magnific, o creație a lui Dumnezeu. Rugăciunea de dimineață și frumusețea peisajelor îmi dădeau tărie. Înaintam prin văiugi uscate, ferindu-ne de case și de turmele nomazilor. Am trecut frontiera cu Etiopia fără ca măcar să ne dăm seama. Am fost arestați de o patrulă de militari etiopieni, care ne-au urcat în jeepul lor și ne-au interogat. Eram foarte slăbiți, abia dacă eram în stare să vorbesc, le-am spus povestea noastră. Când ne-au întrebat unde mergem, am răspuns amândoi că în Europa. Era prima dată că vorbeam despre Europa, dar era singurul loc din lume în care voiam să ajungem. Cei doi jandarmi ne-au propus să muncim pentru ei. Ne-au promis să ne dea bani de autobuz până la frontiera sudaneză dacă suntem de acord. Am fost despărțiți. Fratele meu lucra pe terenurile unuia dintre militari și-i păștea turma, iar eu lucram în casa celuilalt, în apropiere de un oraș care se numea Bolo Bay. Asta a durat mai multe luni. Când mă vedeam cu fratele meu, o dată pe săptămână, încercam să cugetăm la ce era de făcut mai departe. El le-a cerut șefilor noștri să ne dea în fiecare lună câte puțin din banii pentru biletul nostru de autobuz. După o lungă discuție, au acceptat, pentru ei era o nimic toată, unul sau doi *birr*. Munceam cât era ziua de lungă. Fără o clipă de odihnă. Gătit, spălat, dereticat. Nu eram tratată nici bine, nici rău. Trebuia să muncesc. Nu erau musulmani, ci creștini ortodocși. Preferam să fiu la ei decât la Al-Shabaab. Într-o zi, fratele meu n-a venit la întâlnire. Se petrecuse ceva. Șeful meu mi-a spus că pur și simplu fugise.

Seara, am scos cele cinci bancnote pe care le ascunsesem, mi le-am răsucit în păr și am fugit. M-am dus la Addis-Abeba, cu destulă greutate. Pe stradă, am întâlnit o femeie. Era o

călugăriță catolică. Ea m-a adus și m-a îngrijit la Fraternité de Saint-Jean. De mai bine de-o săptămână dormeam pe străzi mâncând ce găseam prin gunoaie, nu mare lucru. Am rămas mai multe zile la Fraternité, să mă odihnesc și să mă hrănesc, apoi ea mi-a dat un bilet de autobuz pentru Khartoum, niște bani și adresa uneia dintre prietenele ei sudaneze. Când am urcat în autobuz, călugărița m-a îmbrățișat și mi-a spus: „Încetul cu încetul, oul va merge pe picioarele sale[2], Dumnezeu să te aibă în pază, Habiba“.

La Khartoum n-am izbutit nicidecum s-o găsesc pe prietena despre care-mi vorbise. Eram înspăimântată de oraș, care însă era atât de mare, că nimeni nu era atent la mine. Un băcan m-a prins la furat de curmale. M-a amenințat că o să cheme poliția. Tremuram de frică și nu mă puteam opri din plâns. Mi-a propus să muncesc și să rămân peste noapte în prăvălia lui. Dormeam pe jos și aveam dreptul la o turtă de pâine, un mango și o lămâie din când în când. Aveam dreptul și la ce-mi cerea să fac cu el, dar am rămas fecioară. Într-o zi, eram în fața prăvăliei lui și l-am zărit pe fratele meu. Mare este Dumnezeu! Mai aveam câțiva bănuți la mine, mai nimic, câteva lire sudaneze, am plecat din prăvălie. Fratele meu m-a dus în baraca pe care și-o încropise din scânduri, în cartierul Al-Azahri. Mi-a povestit ce i se întâmplase și că întâlnise refugiați somalezi, ca noi, care cunoșteau o călăuză cu care încercau să treacă granița în Libia. Fratele meu mai avea niște bani căci lucrase într-o piață și luase parte și la un jaf în timpul unei răscoale pentru apă, dar tot nu erau destui. M-a prezentat călăuzei, un coafor somalez căruia i se spunea Johnny, cică avea un salon în centrul orașului Addis-Abeba. Johnny mi-a spus imediat că avea să ne ajute și ne-a propus să mergem cu autobuzul până la Tripoli, cu condiția ca

eu să accept să muncesc pentru prietenii lui când vom ajunge acolo.

Călătoria a fost groaznică. Nu cu autobuzul, ci într-un camion împuțit. Eram vreo cincizeci de oameni, femei și copii, înghesuiți pe platformă. Era o căldură inumană, crăpam de sete. Traseul era lung, cred că am trecut de două sau de trei ori în Egipt. Mergeam în zigzag pe drumurile de pământ dintre cele două țări. La sfârșitul după-amiezii, camionul s-a oprit, iar pasagerii, cei mai mulți somalezi, ca mine, dar și eritreeni și doi sudanezi, au fost nevoiți să coboare și să-și continue drumul pe jos. Se pare că riscam să dăm peste controale neprevăzute. Seara, am dormit într-o tabără improvizată. Un bărbat care lucra pentru Johnny l-a căutat pe fratele meu ca să-i ceară bani în plus, spunându-i că erau probleme la graniță. Fratele meu plătise 650 de dolari la Khartoum, îi mai rămâneau 150 de dolari. A fost nevoit să-i dea jumătate din ei.

Până la urmă am trecut granița pe jos. Ne-a luat aproape trei ore, în toiul nopții. Dimineața, un camion libian a venit după noi. Am avut o problemă când mi-a venit rândul să urc. Libianul a spus că nu-mi plătisem locul. A avut loc o discuție foarte lungă în spatele camionului cu fratele meu, care, din fericire, a putut da de Johnny pe mobil. Johnny era în prăvălia lui, a dat un ordin, iar eu am putut urca. Libianul mi-a spus că, la Tripoli, ar trebui să mă supun lui. I-am promis că aveam să fiu servitoarea lui. Camionul nostru a făcut pană, în plin deșert, aproape de un microbuz vechi, abandonat, în care puteau fi văzute cadavrele mumificate ale fraților noștri care fuseseră abandonați. Nu voiam să-mi arăt frica, dar pe dinăuntru plângeam. Eram sigură că aveam să murim lângă camion, ca toți ceilalți. Fratele meu nu m-a părăsit. Fără el, aș fi murit în

ziua aceea. Îmi plesnea capul, mă durea burta, tremuram de febră și mi-era sete. Fratele meu lucrase ca mecanic într-un atelier auto din Somalia și l-a ajutat pe șofer să repare pana. Am țipat cu toții de bucurie când am auzit, după un mârâit foarte lung, motorul care pornise din nou. Și eu, asemenea celorlalți, mi-am țipat bucuria și am început să plâng.

În cele din urmă am ajuns la Kufra, însă n-am putut intra în oraș din cauza luptelor între două triburi (Toubou și Zouwaya), care se înfruntau în cartierul din centru. Ardeau case, erau mulți răniți și uciși. O parte din populație stătea în tabere ridicate în afara orașului, iar noi am rămas blocați cu un convoi care venea din Egipt. Mai multe camioane enorme. Șefii convoiului s-au organizat. Au pus santinele înarmate, zi și noapte, în jurul camioanelor lor. Ne-am culcat sub palmieri. Într-o zi, l-am văzut pe fratele meu discutând cu unul dintre contrabandiști, mi-a spus că e din Egipt, dar eu cred că era din Qatar. Seara mi-a spus că trebuia să-mi tai părul și să mă îmbrac ca un bărbat. Egiptenii aveau nevoie de doi bărbați care să le facă de mâncare. Mi-am tăiat buclele, și el mi-a cumpărat haine bărbătești. Am lucrat amândoi ca bucătari timp de cincisprezece zile, până când s-a redeschis drumul. Fratele meu a negociat cu traficanții să ne ducă la Tripoli. Ei au acceptat. În timpul călătoriei, am aflat că îi livrau echipament militar unui emir islamist din Tripoli. De cum am coborât din camion, fratele meu a sunat la numărul pe care i-l dăduse Johnny coaforul. Cineva a venit după noi, apoi ne-a dus într-o fermă aflată nu foarte departe de aeroport, unde se găseau aproape o sută de somalezi. Șeful a început să zbiere când m-a văzut. I se promisese o femeie și se trezise în fața unui băiat epuizat. Fratele meu i-a povestit ce se petrecuse. S-a apropiat de mine și

a cerut să-mi vadă sânii, apoi a glumit. Trei zile mai târziu, începeam să lucrez în bucătăria comandantului Moussa, așteptând să-mi crească părul la loc, iar el să se plictisească de cele două favorite ale momentului. Am petrecut trei luni în casa comandantului Moussa și am fugit când călăuza l-a sunat pe fratele meu spunându-i că urma să plecăm în noaptea următoare. Am plătit 2.000 de dolari pentru traversare. Două mii de persoană. Fratele meu a plătit totul, habar n-am cum anume făcuse rost de bani.“

1. Preparat culinar din aluat moale, umplut cu ou (în Tunisia) sau cu carne de oaie (în Algeria).
2. Proverb african.

PARTEA A TREIA
Iubirea, moartea, cuvintele

1

Ambasada americană, Tripoli, Libia

Vacarmul rafalelor de împușcături și al exploziilor care răsună în anticamera comandantului Moussa e ca ecoul bubuiturilor care se aud la intervale regulate către aeroport. Gărzile au descoperit o nouă versiune a jocului *Falling Skies* și-și petrec zilele respingând invadatori veniți de pe altă planetă și bând ceai. Cu ochii în tabletele lor, zbiară întruna. Se întunecă fără ca ei să bage de seamă, sistemul automat de iluminare a grădinilor se declanșează, luna urcă pe axa biroului ambasadorului.

Moussa rămâne singur în întuneric. Se gândește la revoluție, la ce-i aduce. Mai multe satisfacții decât nădăjduise vreodată, de neconceput după câte a îndurat, chiar dacă se întâmplă să-și mai spună că nu va scăpa cu viață din împuțita asta de reședință.

Una dintre obsesiile lui: dronele.

Moartea dă buzna peste tot, fără să se anunțe, se poate repezi în orice clipă. Deocamdată, *Muerte* este la mâna lui, i se supune ca un câine, dar simte că-și permite prea multe în jurul lui.

În coșmarurile sale, se vede deseori lichidat de un *exterminator* pogorât dintr-un nor.

Imaginea îl trimite în anii ’90. Ghemul din pântece, grețurile violente, dorința de moarte, toate celulele care i se chircesc, se anchilozează, se sudează, repulsia viscerelor pentru tot ce nu-i el: reactivare accelerată a unui anumit număr de simptome care-i nenorocesc viața. Medicii pe care i-a consultat, inclusiv un specialist newyorkez de la Human Rights Watch, i-au spus același lucru: *Sindrom de stres posttraumatic*.

Corpul său își retrăiește arestarea și tot ce-a urmat. Mai ales ce-a urmat.

Săltat într-o seară de pe o stradă din Cairo, la începutul anilor ’90, la ieșirea din hamam, când polițaii lui Mubarak îi vânau pe Frații musulmani. Trântit într-o mașină. Rupt în bătaie, ciomăgit la sânge. Aruncat într-un avion. Debarcat pe un aeroport necunoscut (doar mai târziu va afla că era aeroportul din Tirana) împreună cu trei dintre Frații săi.

Fugisem din Libia ca să mă alătur Fraților din Egipt.

Aș fi putut rămâne un mic polițai al lui Gaddafi însărcinat cu supravegherea străinilor.

Grimaud și ceilalți.

Cât timp mi-aș fi putut petrece plictisindu-mă cu hahalerele de colonialiști, gâdilându-i în bărbiță, făcându-le rost de whisky, de lame de ras… În ziua aceea, în Cairo, aș fi dat orice să mai fiu încă servitorul lor și să le pot linge cizmele și tot restul toată viața mea. Ca înainte…

Tirana. Un aeroport înconjurat de forțe speciale SUA în uniforme negre. Moussa zărise culoarea trandafirie a zorilor fără să-și închipuie că avea să uite șirul zilelor și al nopților. Vremea era nemaipomenit de caldă. Îl împinseseră spre partea de jos a pasarelei, fusese apoi obligat să alerge, fără să înțeleagă că picioarele îl duceau către botul unui avion de transport C-17

ce tocmai aterizase și-l aștepta la capătul pistei. Reactoarele își scuipau răsuflarea dogoritoare (anticipare a tobelor de eșapament a Humvee-urilor sub care infanteriștii marini avea să-l învețe mai târziu să respire ca să-l „odihnească“ de ședерile în căzi cu apă înghețată). Avionul C-17 își luase din nou zborul, imediat. Oficial, nu aterizase niciodată.

Avionul era echipat pentru „ședințele de interogatoriu“. Bătăile începuseră când avionul C-17 încă mai rula pe pistă. Moussa se pomenise în pielea goală, plin de sânge, cu clavicula ruptă, nedormit deja de două zile, cu un sac umed pe cap, lovit unde-l durea mai tare cu un *stick* din fier și, în cele din urmă, spânzurat de o bară, de încheieturi, într-un *body bag* umplut cu gheață. Pentru început.

Nu te mai prăbuși așa, liniștește-te, doar ai ieșit din body bag *și din donjonul din Bagram, ești comandantul Moussa, capabil să-i șmecherești pe americani, doar îi cunoști, iar ei te cunosc pe tine, te-au eliberat, ai luptat împotriva lui Gaddafi împreună cu ei, sunteți dușmani-prieteni acum, e un joc, mai pierzi, mai câștigi, continuă să le explici ziariștilor că nici o degradare nu a fost comisă în reședința ambasadorului. De altfel, ce zice ambasadorul SUA, în buncărul lui din Malta? Declară că nu trebuie dramatizat și că tu i-ai protejat clădirile. Ți-a tot spus-o.*

Moussa trage perdelele ca să nu mai vadă luna ce seamănă cu un cur de femeie albă. Urlă la zbiri să-și închidă consolele, apoi trece în revistă deciziile pe care urmează să le ia.

În curând va trebui să aleagă. Statul Islamic sau Al-Qaida. Deocamdată, joc pe ambele fronturi. Și muiștii ăia din Zintan care nu se dau bătuți. Nu doar că îl au pe Saïf, dar își vor și partea din țiței și din rest.

Neliniștile i se risipesc când se gândește la seara organizată pentru prietenii lui. A prevăzut totul.

O dansatoare din buric *new style*.

Își va face demonstrația dinapoia unei perdele de pânză (o idee luată dintr-un vechi film alb-negru de spionaj) în timp ce ei se ghiftuiesc vorbind despre business.

Curcanul.

Nu mai au pui în congelatoare. Americanul adusese curcani pentru mai multe Crăciunuri decât ar fi avut vreodată de petrecut la Tripoli. I-a cerut negresei care îi gătește să transforme un curcan în crochete, prăjite în crustă de pesmet. *Negresele sunt puturoase, dar se pricep la prăjeli.*

S-a gândit dinainte și ce să le răspundă la întrebările pe care aveau să i se pună.

„Este ospitalitate *five stars*“, spune Amayaz cel Felin apărut de nicăieri într-un costum de in deschis la culoare. *Se crede Omar Sharif sau ce?* Dungile fine ale cămășii îi scot în evidență obrajii tăbăciți. Văzându-l pe bărbatul cu o eleganță aproape aristocratică, care poartă o barbă fină ca un colier, nu poți să-ți închipui că este sălbăticiunea cu eșarfă albastră care răspândește teroarea în deșert.

„Mai doriți puțină curcă?

— E mai bună ca puiul, supralicitează Super Ali. Iar sosurile tale, te lingi pe degete…

— Avem rezerve pentru mii de ani. Ketchup, Red Chile Hot, Red Pepper, Insanity Sauce, Guacamaya, Tabasco.“

Vorbesc, mănâncă, tac, mistuie lungiți pe divanurile din birou. O seară *„relaxe*“, anunțase Moussa. Nu mințise. În fața lor, pe o măsuță joasă, crochete, un amestec de salată, boluri de ardei și un pahar de ceai aburind.

Moussa, care-și îngăduie incursiuni în trecutul preislamic de când a pus pe roate o filieră de vândut pe piața neagră statui romane, pe care le extrage zilnic din Leptis Magna, se consideră întru câtva moștenitorul generalilor Romei care comandau Tripolitania. Divagații *nesănătoase* (nu vorbește despre ele cu nimeni), ba chiar *delirante* (asta l-ar putea costa scump), dar care-i potolesc angoasele. Un cont bancar deschis pe numele lui într-o bancă turcească și, de asemenea, vizitele lui Grimaud îl liniștesc. Levent s-a ocupat de tot. *Levent chiar mi-a zis că un fost de la Sotheby's avea să înființeze un fond de investiții ca să ne susțină businessul.*

După o perdea de tul întinsă în fundul biroului se află dansatoarea și trei muzicieni. Lumânări se mistuie în felinare de cupru. Unduirile dansatoarei care se descotorosește de vălurile ei sunt ritmate de staccatourile și de glissandourile viorii. Carnea i se revarsă peste sutienul din catifea neagră, pe care tremură paiete de argint și pietricele de mărgean. Webcamul face zoom pe sânii ei, apoi pe mișcările sacadate ale bazinului, pântecului și șoldurilor, care par străine de restul trupului. Moussa profită de un glissando ca să aducă vorba despre problemele de aprovizionare cu arme pe rutele din Sud.

„Ne sâcâie francezii, spune Amayaz. Le-am interzis fraților noștri combatanți să mai meargă în convoi. Suntem nevoiți să ținem cont de drone.

— Dronele, oftează Moussa, sunt ca muștele, nu le auzi venind, intră pe ferestre și bum!

— Dronele sunt pe cât de puternice, pe atât de slabe. Nu pot ține sub supraveghere toată Sahara. Câtă vreme se vor plimba pe deasupra capetelor noastre, vom fi prevăzători. Când dușmanul e puternic, mă ascund. Nu vom mai ieși din bazele

noastre subterane decât cu vehicule anonimizate. Nu mai folosim decât servicii de mesagerie confidențiale, ca Telegram, și numai în caz de urgență. Am pus la punct un sistem de curieri foarte siguri, pe motociclete. Când dușmanul e slab, îl atac. Cum apare prilejul, îl vom face bucăți.

— Nu vor mai rezista mult, spune Ali. Militarii lor sunt epuizați și abia dacă au cu ce să-și întrețină echipamentul. Să nu uităm că aprovizionarea cu benzină și cu kerosen devine o problemă pentru ei. Eram la Istanbul săptămâna trecută. Am hotărât să schimbăm terenul. Deocamdată, o lăsăm mai moale în Mali, ne mulțumim să păstrăm presiunea și vom declanșa la ei acasă câteva mici operațiuni pe care le-am pregătit aici de mult timp. E rândul lor să sufere."

Muzicienii cântă cu mai puțină intensitate. Tânăra și-a scăzut nivelul demonstrației. „Fata asta e un atentat…", spune Ali pe un ton visător.

2

Sabratha, Libia

Elicopterul s-a desprins de la sol iscând vârtejuri de nisip. Zgomotul rotorului făcea imposibilă orice conversație în carlingă. Priveam pământul de dedesubt. Ajunsesem ceva mai devreme la întâlnire, când Moussa pleca din ambasada americană pentru o ieșire neprevăzută. Când m-a zărit, am ghicit că ezită, dar apoi mi-a făcut semn să urc în mașină cu el. Câteva clipe mai târziu, eram îmbarcat într-un zbor de vreo patruzeci de minute, de-a lungul coastei. Elicopterul, un Mil Mi-

14 de proveniență rusească, nu fusese folosit, practic, niciodată. Gaddafi cumpărase vreo cincisprezece aparate de acest tip, dar nu avusese timp pentru specializarea piloților.

Conservat de aerul uscat al deșertului, elicopterul n-a mai servit de la începutul războiului, când se instituise o *no-fly zone*. Fusese recuperat de comandantul Moussa dintr-o bază aeriană abandonată de armată. Moussa începea să se pregătească pentru eventuale raiduri occidentale. Foști mecanici din armata rusă, ceceni care se alăturaseră jihadului, repuseseră aparatul în stare de funcționare, îl reînarmaseră și făcuseră verificările necesare. Un pilot egiptean era la comandă. Eram pasagerul unui zbor de test care nu avea să fie reluat prea curând, din prudență. Pilotul a făcut câteva demonstrații ale măiestriei sale. Elicopterul zbura foarte aproape de pământ, în poziție de atac, de-a lungul coastei, către Sabratha.

Oare în cinstea mea survolase orașul de două ori, zăbovind în zbor staționar în dreptul fațadei teatrului antic?

Marea… imensitatea ei hipnotică. Ruinele pustii… tăcute… încremenite sub soare… orașele dispărute…

Istoria se bâlbâia.

Avioanele de la 11 septembrie, acel Pearl Harbor al jihadului, Twin Towers fulgerate, în flăcări și-n praf, consemnaseră moartea simbolică a New Yorkului. Războiul din Irak evidențiase delirul democratic al unei națiuni care trecuse prin sabie carnea irakiană, între Tigru și Eufrat. De atunci, haosul se extindea. Peste tot ardeau orașe.

În completarea salopetei lui obișnuite, Moussa purta o pereche de ochelari monobloc fixați pe cap cu un elastic, care-i bulbucau ochii. I-a dat ordin pilotului să tragă într-una dintre coloanele templului lui Liber Pater, un Dionysos fenician și

unul dintre zeii tutelari ai familiei tovarășului meu Septimiu Sever. Coloana a explodat și s-a prăbușit. Nu mă puteam împiedica să mă gândesc la ce s-ar întâmpla în ziua în care jihadiștii ar dispune nu de un vechi elicopter recondiționat, ci de avioane capabile să vină să ne tachineze orașele cu bombe ghidate cu laser.

Mi-am clădit viața pe studiul civilizațiilor care au prosperat, iar apoi au dispărut. Mă simțeam cu atât mai îndreptățit să-mi pun întrebări despre viitorul nostru, cu cât doar ce citisem în *Le Monde* articolul unui scriitor francez care mi se părea mai degrabă simpatic și care se întreba dacă nu cumva, la urma urmei, islamul avea să ne regenereze Europa depresivă, cam cum o putuse fecunda creștinismul în alte vremuri.

„Grimaud! Ia uită-te… Acolo, pe plajă, francezi, da, acolo, gașca aia de negri, francezi, ca tine…“

Pentru prima dată, comandantul Moussa mă tutuia. Era nevoit să zbiere, din cauza zgomotului. Niște oameni se antrenau la tir pe malul apei. Mi-a explicat că plaja e unul dintre „training spot“-urile taberei tunisienilor.

„Îi pun să-și schimbe locul de două ori pe zi! *Security first*…“ I-a cerut pilotului să coboare spre ei. Ucenicii jihadiști și-au luat tălpășița către dune. Pilotul l-a luat pe unul dintre ei în vizor și l-a urmărit. Zburam la cinci metri de sol, vântul mașinăriei greoaie îi încovoia ceafa.

Moussa a cerut să fie lăsat la birou, lângă piscină, cum făcea ambasadorul american. Întrunirea noastră a fost scurtă. El mă zorea să grăbesc lucrurile fiindcă Levent, mi-a spus, îi găsise „două filiere“ ca să-și exporte antichitățile. „Una la Istanbul, cealaltă la Londra. Cumpărătorii stau deja la coadă așteptând să fie serviți.“

Nerăbdător să mă întorc ca să-l sun pe Bruno și să-i fac un raport amănunțit (elicopterul, francezii din tabăra tunisienilor), am pierdut mult timp să-mi recuperez mașina de la locul ei obișnuit, din postul de frontieră de la Ras Jedir. Armata tunisiană, foarte nervoasă, le asigura întăriri vameșilor și-și dublase toate controalele. Un jandarm mi-a zis că un terorist omorâse cu o zi mai devreme vreo douăzeci de turiști pe o plajă. *Dolce vita* se terminase.

Se crăpa de ziuă când am ajuns acasă. M-am întâlnit cu pescarii care plecau pe mare. M-am grăbit, crezând că Rim încă dormea. Aveam să-i pregătesc micul dejun. Un ceai fierbinte și două ochiuri. Dar abia am pus piciorul pe gresia de la intrare, că m-am și tras înapoi. Un ditamai șobolanul decapitat era țintuit pe peretele alb, între două gravuri cu străvechea Cartagina. Capul șobolanului era pe gresie, într-o mâzgă plină de sânge. Cineva i-l zdrobise cu călcâiul. Pe perete, cu litere roșii, era scris: „AFARĂ CU ȘOBOLANII FRANCEZI!“.

3

La Valletta, Malta

De când a sosit în Malta, Bruno are tendința să se învinovățească din pricina lui Harry, pe care l-a lăsat la Taurbeil. Nguyen l-a sunat de mai multe ori să-i spună că-l zărise pe puști de departe. Și-a liniștit colegul. „E mai puțin vulnerabil decât am crede noi… – Glumești, și cu tentativa lui de sinucidere cum rămâne? – Tocmai, a depășit momentul.“

În afară de asta, nici cel mai mărunt indiciu. S-a revăzut cu colegii maltezi, a interogat somalezi într-un Internet Café din apropierea celor două tabere de refugiați, a invitat-o pe Emma Saint-Côme la prânz după ce o întâlnise din întâmplare pe Republic Street. Maltezii i-au repetat ce-i spuseseră deja de la prima lor întâlnire, iar somalezii sunt neîncrezători. Cât despre Emma…

Cum ea rămânea zidită în rolul ei de studentă „fericită“ că-și găsise un stagiu care o „pasionează“, Bruno a fost obligat să-i pună întrebarea care-i ardea pe buze chiar când ea mușca din *cannoli:* „Îmi puteți spune ce-ați căutat la Istanbul cu Levent?“. Ea își făcuse timp să înghită prăjitura înainte să-i răspundă: „Nu știam că sunteți de la poliția moravurilor“.

Îl măsura cu o privire malițioasă. O oră mai târziu, la aceeași masă, după ce băuseră mai multe espresso, erau ultimii clienți ai restaurantului, iar ea își termina povestea vieții.

Se prostitua de la șaisprezece ani (era elevă de liceu la Rennes când începuse), părinții ei nu ghiciseră niciodată nimic, și pe ea nu o încercase niciodată, „spun bine niciodată“, vreo remușcare. „Nu suport să n-am bani.

— Dar ai avut vreodată sentimente pentru tipii care te futeau?

— Ne tutuim, deci? Foarte bine. Nu, niciodată; îmi frec pielea de pielea lor, le masez apendicele cu mâinile, cu gura, cu sânii, cu sexul sau curul, nimic mai mult, iar la plecare mă plătesc pentru serviciile prestate… Toată lumea se culcă cu toată lumea. Eu, nu. Eu îmi aleg partenerii. La început făceam curățenie ca să-mi asigur autonomia financiară. Într-o zi am scăpat aspiratorul din mână. Nu este ceva neplăcut, am o viață secretă,

este ca și când aș trăi în clandestinitate. Dar de ce-ți povestesc eu toate astea?

— Pentru că sunt polițist și te interoghez.

— Nu știu ce v-a apucat pe toți acum. Însărcinatul cu afaceri mi-a pus aceleași întrebări, nu mai târziu de ieri.

— Ce i-ai spus?

— Nimic."

În pofida căldurii, brațele ei goale și obrajii îi par reci ca marmura. Cuvintele care-i ies pe gură par străine de propria viață și lipsite de însemnătate pentru ea. Nu scapă nimic despre Levent, spune numai că i s-au aprins călcâiele după ea. Își va urca prețurile.

Din La Valletta, continuă să pirateze iPhone-ul fostei soții. Nu folosește echipamentul lui profesionist, ci un kit de supraveghere pentru mobil. Echipament superfiabil, de pe piața liberă. E mai mult decât conștient că se poartă ca un prost, dar are nevoie să-i ia pulsul de la distanță. Să știe unde e. Interceptarea corespondenței lui Marie-Hélène fără știrea ei rămâne singura lui legătură cu ea.

De câteva săptămâni, a remarcat o schimbare în tonalitatea generală a schimburilor ei de mesaje. Mai puțin sexuală, mai prozaică. Banalitatea cotidianului.

În acea dimineață, ea i-a cerut părerea în legătură cu fata cea mai mare, Alice, care, pare-se, ar vrea să se boteze.

Pe gagiu îl întreabă, dar mie nu-mi spune nimic.

Fetele îmi scapă, devin străine. Ajunse la o vârstă la care li se afirmă personalitatea, li se transformă, sunt pe cale să mă dea uitării. Nu voi mai ști nimic despre ele. Mă simt mai apropiat de Harry decât de fetele mele. Aș vrea să le ascult la lecții, să le ajut

la teme, să le duc la cursurile de gimnastică sau de pian, ca înainte. Dar mi-e cu neputință să le spun fie și un singur cuvințel. Și care-i treaba cu povestea asta despre botez? Alice va împlini în curând treisprezece ani. Nici Marie-Hélène, nici eu nu mai avem de mult vreo legătură cu religia. Ce vârstă avea Emma când a început să se prostitueze? Șaisprezece ani. Ce va face Alice peste trei ani? Un apel îi întrerupe meditațiile. „Aici Father Peter, ne putem vedea? E urgent…“

„Când pregăteam slujba, de dimineață, mi-am amintit un amănunt care îmi scăpase.

— Spuneți-mi.

— Poate n-are nici o importanță, dar… Știți, în ziua în care am descoperit corpul băiatului la spitalul Mater Dei, când am ajuns, am văzut un om care alerga, intra în mașină și demara în trombă…

— Nu v-ați notat numărul…

— Era un Range Rover model mai vechi, de culoare maro, destul de hărtănit. Cu numărul de înmatriculare: MAT 2 11.

— Pentru un om care nu-și amintea de nimic…

— De dimineață, am căutat o referință din Evanghelia după Matei, povestea regilor magi, care vin în casa unde Maria doar ce născuse și-i dăruiesc tămâie, smirnă și aur. Pentru noi, textul are referința Mat, 2-11. M-am gândit din nou la mașina aceea…“

O jumătate de oră mai târziu, iezuitul și polițistul intră în sediul Ministerului de Interne și dau nas în nas cu șeful poliției de pe insulă, un uriaș de aproape doi metri, personaj extrem de popular din cauza înălțimii sale (n-are loc să se așeze în nici una dintre mașinile poliției pe care o conduce) și a timidității

sale. După puțin timp, cât să dea un telefon, polițistul îi transmite colegului său francez identitatea și adresa proprietarului acelui Range Rover, Louis Camillieri, un pescar din Marsaxlokk, care locuiește într-o casă izolată de pe coastă.

Father Peter conduce cu mișcări smucite, în contrast cu calmul lui de față bisericească. O apucă pe un drum pustiu care merge de-a lungul hangarelor unei foste baze englezești, transformate în clădiri agricole. Dintr-odată, drumul se repede spre coastă și coboară în zigzag prin stepă. Bruno primește în plină figură lumina reflectată de imensitatea mării.

„În fața noastră, spune părintele, încetinind la întâlnirea cu o altă mașină care venea din sens opus, sunt Libia, Tunisia, iar dincolo, Sahara.

— L-ați văzut pe șoferul mașinii cu care ne-am întâlnit? întreabă Bruno.

— Îmi bătea lumina-n ochi și mă uitam la drum.

— Cred că l-am recunoscut pe însărcinatul cu afaceri francez.“

Casa pescarului se ascunde într-o carieră dezafectată de la intrarea într-o peninsulă. Un drum numai șleauri pietroase (de cel puțin doi kilometri) duce până la poartă, care e deschisă.

„Înțeleg de ce conduce un Range Rover, spune Bruno. Locuiește la capătul lumii.“

Father Peter parchează fără să fi găsit vreun colțișor de umbră. Merg mai departe pe jos printre șiruri de cactuși. Părintele, îmbrăcat în *clergyman*, merge cu pas hotărât sub soarele năucitor. Lumina albește cerul și soarele. E miezul zilei, și nici o adiere. Niște câini vin în întâmpinarea lor, prea vlăguiți de arșiță să mai latre.

Casa are o terasă pe acoperiș, ca mai toate casele malteze. De dimensiuni modeste, este situată în buza falezei și înconjurată de fâșii de țărână uscată. Ziduri mici din piatră delimitează parcelele. Doar frunzișul argintiu al măslinilor întrerupe frumusețea minerală a peisajului. „Ce pustietate! spune Bruno.

— Pustietate pe timp de vară, nimic de zis, dar primăvara toate terasele sunt cultivate."

În spatele clădirii, o femeie doarme lungită pe burtă pe marginea unei piscine. Cu totul goală, nu poartă decât ochelari de soare. Pe curba fesei sale drepte are tatuată o mică svastică. Părintele pune mâna pe brațul lui Bruno, se oprește la o distanță măricică și tușește, ca să-și facă simțită prezența. Femeia se ridică, se înfășoară într-un prosop pe baie:

„Mă iertați, nu v-am auzit venind. Căutați pe cineva, părinte?

— Ne pare rău că v-am deranjat, dar ne-ar plăcea să stăm de vorbă cu Louis Camillieri.

— A plecat cu vaporul alaltăieri-seară și ar trebui să se întoarcă în curând. Îl aștept, dar, vă rog, intrați, ne vom simți mai bine la umbră."

Îi conduce într-o încăpere mare, cu aer condiționat, apoi se face nevăzută să-și tragă o rochie pe ea. „Îl cunoașteți pe acest Camillieri?", întreabă Bruno, aruncând o privire panoramică prin încăpere. Mobilier minimalist, modern, de inspirație italienească. Pe perete, petele de culoare splendide ale chilimurilor. Pe fereastra deschisă, marea.

„Știți, la Malta, toată lumea cunoaște pe toată lumea, mai mult sau mai puțin, spune părintele. Se prea poate să-mi fi fost elev când predam la Saint Aloysius College.

— Dar femeia?"

Părintele își ridică ochii spre cer.

„N-am văzut-o în viața mea, nici n-am auzit de ea.

— I-ați văzut…

— Presupun că muriți de sete…“

Întoarsă cu o carafă de limonadă și cu trei pahare, vorbește cu un ușor accent german. Poartă o rochie galbenă, destul de scurtă, cu umerii dezgoliți, care-i pune în valoare pielea bronzată satinată și picioarele interminabile. Bruno transpiră în fotoliul lui, obosit de căldură și descumpănit de sirena blondă. *Pe această insulă, cu femeile, dau din surpriză în surpriză. Niciodată nu mi-aș fi închipuit că așa poate să arate o soție de pescar, am rămas la femeile în negru de pe insula Sein.* Îi scapă un oftat de care nici măcar nu-și dea seama, înainte să se prezinte și să spună pe un ton ușor dezabuzat: „Căutăm informații despre un imigrant clandestin care a murit la spital săptămâna trecută.

— Sărmanii oameni, e cu adevărat ceva îngrozitor. Louis îmi mai povestește uneori ce i se întâmplă să mai vadă pe mare. Firește, nu-i putem primi pe toți, nu-i așa, părinte? Dar care e legătura cu soțul meu?

— Se pare că a fost la Mater Dei, ne-ar fi putut da informații.

— Știu că are o mătușă bătrână internată. În mod normal, merge s-o vadă săptămânal…

— Soțul dumneavoastră iese la pescuit în fiecare zi?

— Cât de des poate, este și o pasiune, dar și o meserie, avem și o firmă de reciclare a metalelor, în Blagnac, la periferia orașului Toulouse. E mult de muncă și are multe drumuri de făcut. Nu-l văd pe cât de des mi-aș dori.“

Bruno și Father Pater își iau rămas-bun, lăsându-i gazdei lor numărul de telefon.

„Îmi pare rău, nu m-am prezentat, mă cheamă Mercedes, știu, cu accentul meu, pare idiot.

— V-ați născut în Malta?

— Tata lucra la reprezentanța Lufthansa din aeroport. S-a întors în Pădurea Neagră după ce-a ieșit la pensie, dar bunica locuise pe insulă, după război.

— Încă o întrebare. A mai venit cineva să vă viziteze, înaintea noastră?

— Nu. Nimeni. Din fericire, pentru că sunt deja atât de rușinată că m-ați găsit în ținuta Evei, așa se spune, părinte? Dumnezeule, nu v-am oferit chipsuri. Sau poate preferați măslinuțe, sunt din grădină, francezilor le plac măslinuțele…“

Seara, Mercedes îl sună pe Father Peter. În lacrimi. Nici pomeneală de ținuta Evei sau de măslinuțe negre. Vaporul soțului ei a fost găsit în derivă, în largul stâncilor din Filfla. Nimeni la bord. În dimineața următoarei zile, poliția îi furnizează lui Bruno informațiile pe care le ceruse. Louis Camillieri, 52 ani, pescar profesionist. O vreme bănuit de trafic de ton (poliția a renunțat la anchetă după alegeri). Businessman de ocazie, importator al mai multor branduri, ca mulți maltezi, a reprezentat timp de doi ani o marcă milaneză de design, apoi și-a investit banii câștigați într-o afacere cu fier vechi și cu mașini din Franța. Trăiește în concubinaj cu Mercedes Baumann, treizeci și unu de ani, de naționalitate germană, fost manechin, în prezent fără loc de muncă.

4

Taurbeil-Tarte, regiunea pariziană, Franța

În Grande Tarte, îi explică Harry lui Bruno la una dintre cele două întâlniri săptămânale ale lor, atmosfera s-a tensionat. Persecuțiile împotriva elevilor buni, ochelariști, s-au înmulțit. Sunt vizați cei care n-au note proaste, care nu-și jignesc profesorii, care nu le arată muie supraveghetorilor și care nu trag lipici pe nas prin bude. Pedepsirile egalitare nu mai au loc în afara liceului, în stația de autobuz, ca înainte, ci într-una dintre pivnițele grupului școlar.

Salafiștii continuă să se ocupe de surori, de vălul lor și de oamenii pe care îi frecventează, de lungimea fustelor lor, dar propun și un program educativ pentru băieții cu vârsta sub șaisprezece ani. Ședințe de educație fizică, în stil Boot Camp, au loc în pârloagele din jurul blocurilor. Întărirea musculaturii, flotări, abdomene. Puștii se târăsc pe iarbă ca niște viermi, insultați de cine știe ce bărbos în trening leopard care le dă comenzi zbierând.

Tot tunelul care duce spre parcarea exterioară a fost transformat în târg de carte. Librarii vând Coranuri, legate meșteșugit, verzi cu incrustații aurite, tipărite în Libia sau în Egipt, în arabă și în franceză, într-o traducere avizată de „erudiți musulmani“ și însoțite de avertismente împotriva acelora „ale orientaliștilor lipsiți de probitate științifică“.

Standurile stau să cadă sub greutatea lucrărilor antisemite, în arabă, în franceză sau în engleză. Există ediții cu desene pentru copii. *Mein Kampf*, *Bătăliile lui Mahomed*, *Protocoalele Înțelepților Sionului* sau adaptarea lor *The Zionist Deception Dictionary* (*Dicționarul escrocheriei sioniste*), *Jewish Terms: Beware of them!* (*Termenii evreiești: Nu vă încredeți în!*), o lucrare ce recomandă utilizarea termenilor „Estul islamic“ în loc de „Orientul Mijlociu“, de „capitulare“ în loc de

„normalizare“, „evreu“ în loc de „israelian“ și „mit al crematoriilor naziste“ mai curând decât „Holocaust“.

La intrarea în tunel, „librarii“ își ademenesc clienții cu comentarii despre lucrări. O masă îi este consacrată lui Céline. Adolescenții sunt pasionați. Sunt disponibile vreo sută de ediții pirat ale lucrării *Bagatele pentru un masacru*. Aproape de casă, un teanc de cărți poștale cu portrete ale scriitorului (fotografii făcute la Meudon, cu Céline tras la față, tigru cu simțurile ascuțite întors din pribegie, cu un zâmbet batjocoritor abia schițat de buze, cu părul dat peste cap, în pragul ușii sale din Meudon, de pe Route des Gardes, numărul 25 ter), oferit la cumpărarea a două volume.

În mediateca renovată după declanșarea a două incendii, în fiecare luni o sală este pusă la dispoziție unui colocviu despre „marile probleme ale lumii contemporane“. De fapt, o singură problemă mobilizează în fiecare luni un public din ce în ce mai numeros: „Marea Minciună din 11 Septembrie“. Proiecții video cu laureatul Premiului Nobel, Dario Fo, interviuri filmate cu un general rus și cu intelectuali arabi și unguri, mărturii spontane ale participanților, difuzarea în buclă a imaginilor atentatului: totul în jurul cărții lui Thierry Meyssan, *Cumplita minciună*.

Harry obișnuiește să-i spună lui Bruno că orașul e o cușcă cu pereți de sticlă. Toți locuitorii se întâlnesc în permanență, pe cărările ce duc de la un bloc la celălalt, recunoscându-se de departe, fără să se privească. Distanța este una dintre normele de securitate care trebuie respectate pentru a supraviețui. Domnul Bouhadiba și Harry fuseseră de mai multe ori unul lângă altul în fața aceleiași tarabe, în tunelul coranurilor. Se cunoșteau fără să-și fi vorbit vreodată.

Bătrânul își omora timpul, în vreme ce adolescentul, rotindu-și privirile și ciulind urechile, încerca să adune cât mai multe cărți gratuite pe care le schimba apoi cu altele. Îi propusese unui gură-cască trei *Protocoale* în superediție de lux (carton plastifiat) la schimb pentru *Omul care râde*, a lui Victor Hugo, într-o veche ediție de buzunar.

În ziua aceea, fuseseră livrate mai multe lăzi de cărți noi. Vestea doar ce se răspândise în plictiseala orașului, era îmbulzeală. Harry a simțit pe cineva că se fofilează pe la spatele lui, împingându-se în bătrânul Bouha. Un băiat de vreo zece ani tocmai îi scotea bătrânului portofelul din buzunarul de la spatele pantalonilor. Harry l-a apucat de umăr, i-a făcut un semn domnului Bouhadiba și au ieșit toți trei. Portofelul încă atârna în mâna micului hoț ce gemea, forțat de Harry (care-i răsucea brațul) să-și ceară scuze de la bătrân. Bouhadiba s-a uitat drept în ochii lui Harry și a bâiguit o mulțumire.

De la acel episod, tânărul și bătrânul au căpătat obiceiul să se întâlnească pe o bancă, mai departe de drum, la intrarea într-un parc care domină blocurile îngrămădite pe coasta colinei. Bătrânul e fermecat de Harry și de bunătatea lui. Nu-și închipuise vreodată că un adolescent *black* din oraș ar putea să nu fie un vlăstar al putreziciunii. Mai ales acela, despre care știa că lucrează pentru Bilal. Puștiul, mereu săritor, îi aduce aproape la fiecare întâlnire un mic dar. O tabletă de ciocolată, mereu Suchard, preferata lui, curmale ambalate, o revistă și, într-o zi, chiar o mică hamsa lucrată în argint, păstrată acum în portofelul pe care aproape îl pierduse și care, în ochii lui, își dublase valoarea, cel puțin, cu toate că era gol mai mereu.

Degeaba își tot repeta bătrânul, când era singur, că e o taină la mijloc în atitudinea Celui Mic, cum îi spunea, până la urmă

acceptase lucrul acesta de neînțeles care nu împiedica o afecțiune reciprocă. *Cum izbutește Cel Mic să se descurce în iadul ăsta habar n-am, dar e tare.* Atât de tare, că-i alina spaimele nenumite. Bouhadiba s-a văzut nevoit să-și spună că nu purtase niciodată cu copiii lui conversații de calitatea celor avute cu Harry.

Când sunt împreună, bătrânul și puștiul sunt nesocotit de fericiți. Harry îl iubește pentru el însuși și pentru sine. Îi ține discursuri mărețe despre cum ar trebui să arate o echipă de fotbal ideală (pe dos față de PSG, pe care o detestă), despre viața din Rusia pe vremea Annei Karenina, despre năravurile vulpilor care se aventurează noaptea până la pubelele clădirilor, înainte să revină de cele mai multe ori la Africa din poveștile tatălui său. Bătrânul, care pomenește deseori despre copilăria lui în Sétif, îi amintește atât de mult de tatăl lui, că deseori îi vine să-i spună tată.

Tata Bouha.

În seara aceea, sfârșit frumos de zi luminoasă, fără un nor pe cer.

Bătrânului, care ședea pe banca lui, îi scapă, fără să se uite la puști, o cugetare despre dispariția executanților lui Bilal, cărora le spune „Mercenarii“. A vorbit de parcă ar fi fost singur. În secunda doi îi pare rău. *Ce m-a apucat să vorbesc despre monștrii ăia în fața puștiului?* Harry îi răspunde cu privirea pierdută în direcția blocurilor din față, care seamănă toate între ele: „Din păcate, dobitocii se vor întoarce în curând.

— Unde sunt?

— În Clubul Med din Libia.

— Știi că mă sperie?“

5

Hôtel Beauvau, Paris, arondismentul VIII, Franța

Lambertin ascultă știrile de la BBC luptându-se cu prăjitorul de pâine în apartamentul lui cu trei camere de pe rue des Belles-Feuilles. E opt dimineața. Cineva îi sună la ușă. Înțelege că îi va pica o catastrofă în cârcă în clipa în care vede pe preșul lui de la intrare un motociclist din poliție în poziție de drepți. „Îmi cer scuze, domnule comandant, am fost trimis de la Ministerul de Interne să vă anunț că sunteți așteptat la o întrunire în biroul domnului ministru la opt și jumătate. O mașină vă așteaptă în față…“

Ministrul stă la biroul lui, trei colaboratori sunt de cealaltă parte. Lambertin recunoaște figura familiară a unui coleg, Boulais, ce pare ostenit și neputincios. Un scaun gol pare să-l aștepte, un consilier îi face semn să ia loc. Ministrul abia îl salută și-i dă cuvântul lui Boulais.

„Te-am cam luat pe sus în dimineața asta, domnule Lambertin, dar e destul de grav. Un ziarist tocmai ne-a anunțat că site-ul lui de știri va publica o anchetă despre serviciul tău. Cu acuzații…

— Ce anume mi se reproșează?

— O să fiu sincer. Cam totul, metodele tale, oamenii tăi, autonomia ta.

— Domnule Lambertin, cred că nu sunt primul care vă spune că sunteți de necontrolat. Vremurile s-au schimbat, spune ministrul. La fel activitatea informativă. Trebuie să ne modernizăm, să ne concentrăm pe Internet, pe rețelele de

socializare, s-a terminat cu culegerea tehnică de informații, ca pe vremuri. Trebuie să fim exemple, transparența nu e un cuvânt zadarnic. Iar Informațiile Generale[1] nu degeaba au fost dizolvate. L-am sunat personal pe șeful site-ului pe care îl cunoașteți. Nu greșește în totalitate când spune că aveți tendința să vă purtați ca o căpetenie de iscoade de pe vremuri. I-am promis că Vila va fi închisă cât mai rapid posibil, iar oamenii dumneavoastră vor fi reafectați în servicii mai convenționale; în schimb, el nu va mai publica articolul care vă era consacrat și se va mulțumi cu un document despre reorganizarea forțelor de poliție și de informații în contextul amenințărilor teroriste."

Lambertin îl cunoaște bine pe ziaristul cu pricina, un intim al ministrului, cu care pune la cale lansarea unor campanii de discreditare. *A izbutit să treacă, ani la rând, drept regele jurnalismului, înainte ca lumea să înțeleagă că era mână-n mână cu Ministerul de Interne, care-i dădea informații confidențiale...* Lambertin privește stejarii din parc, arbuștii de liliac care se înalță de pe un gazon ce pare artificial, atât de bine este tuns, tufișurile de hortensii colorate, de *fouette-larron*, tufele de rododendroni și-și promite să meargă în Pădurea Fontainebleau chiar mâine-dimineață.

I se perindă prin minte chipurile miniștrilor în serviciul cărora a fost. Vede schimonoselile unuia, sprâncenele stufoase ale altuia, pălăria din fetru negru și accentul meridional al unui al treilea, le aude comentariile, ieșirile în decor, mâniile. Dar și slăbiciunile. *Totuși m-am distrat pe cinste.* Acel birou n-a fost niciodată un loc în care oamenii se dau pe față, dar uneori li se dezvăluie tainele sufletelor. *Suflete e mult spus...* Lambertin își amintește de întâlnirile între patru ochi avute în fiecare

dimineață cu unul dintre locatarii Ministerului de Interne pentru a comenta notele informative proaspăt apărute peste noapte. Conversații secrete, dineuri private, comploturi, manipulări, amantlâcuri, combinații, malversații financiare. Înainte să-și înceapă ziua de lucru, ministrul cu pricina, care nu arăta nicicând vreo căldură în privire, pretindea o actualizare a josniciilor și a minciunilor tuturor celor cu care avea să se întâlnească la Adunare, la restaurant sau chiar la următorul Consiliu de miniștri. Începea mereu cu sexul și se îndopa cu tot ce putea mânji reputația dușmanilor săi, dar mai ales a prietenilor. Predecesorii săi făcuseră mai mult sau mai puțin același lucru, dar acela, la urma urmei stimabil și mai degrabă bun ca ministru, chiar își băga în venă damfuri de canalizare.

Cei mai mulți dintre oamenii aceia se credeau puternici și, într-un sens, chiar erau. Apoi au ieșit din scenă și nimeni nu-și mai amintește de ei. Lambertin știe pe de rost lista miniștrilor din 1958. Caută singurul nume care-i scapă, un parlamentar din Charente-Maritime care fusese doar în trecere, cum îl chema, era prin 19…, când vocea ministrului îl scoate din visare.

„Prin urmare vă cer să vă adunați colaboratorii chiar în această dimineață și să aveți în vedere să ne predați cheile și calculatoarele, rapid. Dați-mi toate datele dumneavoastră de contact. De cum va fi posibil, voi trimite o echipă la fața locului ca să ia inventarul în primire. Cât despre cazul dumneavoastră personal, mă voi ocupa eu însumi. Ne vom purta frumos…“ Ministrul a încheiat ședința cu raportul ucigaș al lui Boulais. Lambertin se ridică. Spune că va face cum dorește Domnul Ministru, desigur, și cere permisiunea să se retragă.

În curte, cheamă un șofer și se îndreaptă către Vilă. La prânz, aproape toți membrii echipei sale s-au întors la sediu. O

știre referitoare la Lambertin circulă deja pe Net. „Întrebări despre trecutul unui mare polițist?“ Unii au reperat-o deja. Titlu-momeală, fără consecințe, dar nu miroase-a bine. Lambertin îi informează laconic, fără patos:

„Vila se închide, nu mai avem acoperiș deasupra capului, serviciul este dizolvat *de facto*, ceea ce nu este complicat, fiindcă nu exista pe hârtie, toate punțile sunt tăiate între noi. Avem câteva zile, cel mult câteva săptămâni, să ne organizăm. Vă recomand cea mai mare prudență. Vor căuta să ne agațe, nu se vor da înapoi de la nimic.“ Bruno ridică spinoasa problemă a micului său informator din Grande Tarte pe care nu-l poate lăsa baltă fără să-l pună în pericol. „Trebuie să ne protejăm toate rețelele. Continuați să vă vedeți protejatul fără să spuneți nimic nimănui. Descurcați-vă cu comisarul din Taurbeil, e un tip de treabă. Vă las un plic pentru cheltuieli. Încercați să-l evacuați pe șest, indiferent cât va dura.“

6

Hotel Dorchester, Mayfair, Londra

Levent mi-a trimis un bilet dus-întors Tunis-Londra și o rezervare pentru două zile într-un mic hotel din South Kensington. Una dintre filierele lui îi cerea asigurări și ținea să verifice cât de sincer era angajamentul meu. Ploua cu găleata când am ajuns pe Heathrow, dar cerul s-a limpezit și s-a făcut aproape la fel de cald ca în Tunis. Nu mai dădusem prin Londra de când moderasem un seminar la Christ Church College din Oxford, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă. În cafenelele și

magazinele din Old Brompton Road, mulți chelneri și clienți erau francezi. Mi s-a părut curios să-mi aud limba vorbită cam peste tot, cu atât mai mult cu cât auzisem pe RFI, cu o zi în urmă, niște refugiați sirieni și irakieni care refuzau să vină în Franța.

Corespondentul lui Levent m-a sunat când ieșeam din Victoria and Albert Museum. L-am întâlnit în galeria din Dorchester, la ora ceaiului. Galeria era înțesată de familii de indieni, ruși și saudiți. Un cuplu de francezi bea șampanie cu nepotul lor. Mi-a luat puțin timp până să-mi reperez contactul, căci mi-l închipuiam mai degrabă în vârstă, cu o moacă de tip nefrecventabil, însă am dat peste un bărbat sub patruzeci de ani, cu o eleganță englezească, un francez, pe nume François-Gilles de Ferrouges.

Vioiciunea lui Ferrouges mi l-a făcut de îndată simpatic, cu atât mai mult cu cât m-a complimentat surprinzător de precis pentru publicațiile mele. Nu doar pentru *Alexandru* al meu, ci și pentru micul meu eseu, *Alesia – mit și realitate*, publicat în anii ’80 și vândut în numai câteva zeci de exemplare. Ba chiar a pretins că mi-a citit articolele din *Revue archéologique*.

Când mi-a dat cartea lui de vizită, mi-a explicat că înființase o firmă de vânzări de antichități on-line și că lucra în parteneriat cu o casă de licitații internațională, după un al doilea an pregătitor pe filieră umanistă la Liceul Fénelon și un parcurs universitar mai mult decât convenabil. „Am fost admis la Normală, să devin agregat în istorie. De fapt, mereu m-a pasionat istoria, dar, după câteva tentative în învățământ, toate nefericite din varii motive, nici nu vă-nchipuiți în ce măsură, am decis să-mi fac loc în business. Universitatea noastră n-o

duce prea bine, nu se mai studiază istoria, trebuia să-mi descopăr altă cale…“

Numele Ferrouges îmi spunea ceva și mă întrebam unde și când aș fi putut să aud vorbindu-se despre el, când mi-am amintit că-l văzusem pe lista binefăcătorilor gravată pe o placă de marmură dinăuntrul catedralei Saint-Louis din Cartagina. Erau peste două sute, toți urmași ai unor foști cruciați, care răspunseseră la strângerea de fonduri lansată de cardinalul Lavigerie în 1890, pentru ridicarea catedralei construite să adăpostească o parte din relicvele Sfântului Ludovic (măruntaiele încredințate lui Monreale, osemintele fiind depuse la Saint-Denis). În săptămâna precedentă, mă plimbasem cu Rim prin clădirea pustie cu podeaua acoperită de covoare și de mochete, care folosea acum drept sală de expoziții sau de concerte.

Ea nu intrase niciodată într-o biserică și-mi pusese întrebări despre liturghia catolică, explicându-mi încă o dată că Sfântul Ludovic se convertise la Islam înainte de a muri. Îmi notasem câteva nume. Périgord, Chanaleille, Cossé-Brissac, Sabran, La Rochefoucauld… Unii ca Ferrouges, chiar dacă mai puțin renumiți, aveau și ei drept la plăcuțe din marmură. Un Ferrouges escaladase probabil zidurile Ierusalimului cu sabia în mână.

Numele și blazoanele gravate în jurul corului și pe coloanele naosului păreau că se pierd în înălțimile bazilicii. Familiile acestea renumite nu mai existau decât în paginile revistelor de economie. Urmașii tovarășilor Sfântului Ludovic lucrau în finanțele franceze, pentru fondurile de pensii americane sau pentru emirii petrolului. În urmă cu un secol, când se clădise bazilica, fiii încă mai veneau să viseze acolo unde viețuiseră

părinții lor. Astăzi umblau după cash. Cruciada sărmanilor era departe.

Ferrouges comandase două pahare de șampanie și, de parcă mi-ar fi citit gândurile, mi-a spus:

„Nu ne alegem epoca, fiecare are părțile ei bune și rele, dar dacă vrem să supraviețuim, trebuie să mergem pe urma banilor, oriunde s-ar afla. Levent nu-mi spusese din prima că erați în combinație. M-am simțit mai liniștit când v-a pomenit numele. Nu mi-aș fi închipuit că poate să aibă conexiuni în lumea academică…

— Eram apropiat de tatăl lui, îmi facilitase săpăturile într-un moment în care era complicat pentru mine.

— Levent mi-a povestit. Ce personaj… Din poziția pe care o aveți știți bine că islamiștii distrug tot ce pot, noroc că există oameni ca dumneavoastră și ca mine. Tot ce cumpărăm de la ei este salvat, ar trebui să fim decorați pentru asta…“

Când m-a văzut zâmbind, o expresie de ușurare i-a străbătut chipul. I-am răspuns foarte tehnic la întrebările despre ceea ce el numea „profunzimea zăcământului“. Voia detalii despre situri, despre Moussa, despre aderarea lui la Statul Islamic, despre frecvența livrărilor, i-am oferit informațiile de care avea nevoie, surprins că nu-l detest. Era erudit, destins, în mod vizibil cunoștea surprinzător de bine siturile libiene și părea să se amuze.

„Asta o să țină cât o să țină, măcar cât să adunăm o mică pradă de război. Între timp, mă excită să fac business cu bărboșii ăștia. E latura mea transgresivă. Vă spun: cu cât pot să-i fut mai zdravăn, cu atât mă simt mai bine. Și apoi… știți… cei mai mulți dintre clienții noștri sunt miliardari arabi. În secolul XIX, europenii s-au purtat de parcă erau proprietarii siturilor

pe care le jefuiau; într-un anume fel, dumneavoastră și cu mine nu facem decât să le înapoiem ce le aparține…

— Noi am descoperit toate acele situri. Erau îngropate sub metri de pământ sau de nisip, complet date uitării.

— Dar am furat tot ce-am scos din uitare.

— Noi le-am dezvăluit acestor țări adevăratul lor chip. Fără munca noastră…

— Nu faceți fața asta, vă rog. Nu cumva sunteți depresiv?“

Tresărisem. Bruce îmi pusese aceeași întrebare în Cairo, în urmă cu patruzeci de ani.

„Haideți, n-aveți ce să vă reproșați, a continuat Ferrouges. Adevărul e că occidentalii au crezut că-și pot permite orice, inclusiv să acapareze planeta.“

După o oră de discuții, el mi-a spus că e nevoit să plece să ia cina undeva la țară, la vreo cincizeci de kilometri de Londra. Când să ne luăm rămas-bun, mi-a dat un plic din hârtie kraft, spunându-mi:

„Pentru cheltuielile dumneavoastră.

— Nu v-am cerut nimic.

— Acceptați ce vă ofer și nu-mi faceți nazuri. Să spunem că e o primă de risc.“

S-a făcut nevăzut în mulțimea din galerie. M-am uitat în plic: erau mulți bani. Bancnote de 500.

Când m-am întors acasă, Rim mi-a dat de știre pe un ton neutru că se petrecuseră multe lucruri în Tunisia în timpul celor patruzeci și opt de ore cât lipsisem: „Islamiștii au decapitat un cioban de șaisprezece ani și i-au dat frățiorului lui capul să-l ducă părinților într-un sac. Iar o bombă a ucis

cincisprezece militari din garda prezidențială. Frontiera cu Libia s-a închis pentru cincisprezece zile“.

În seara aceea, mi-a spus că i-ar face plăcere s-o duc la Paris. „Cât încă se mai poate... Mi se pare că totul se schimbă atât de repede.“ Era prima oară când îmi cerea ceva...

7

Cartagina, Tunisia

Primăvara se face simțită între averse și reveniri ale frigului. Îmi petrec toată săptămâna la Tamaris. Moussa a plecat la Sirt. Statul Islamic încearcă să anticipeze o intervenție occidentală. Șefii lui se sfătuiesc cu aliații lor libieni, printre care Moussa, să organizeze riposte. Moussa, mai agitat decât de obicei, m-a lăsat să înțeleg clar acest lucru în ultima noastră discuție. M-a anunțat râzând că mă pune „pe liber“ timp de o lună. L-am sunat pe Bruno de pe mobilul pe care el îl destinase exclusiv comunicării noastre, făcându-i un raport succint despre vizita mea la Londra. M-a informat că avea să anunțe Interpolul de îndată, pentru ca Gilles de Ferrouges să fie pus sub supraveghere, dar am simțit că nu se simte în largul lui. Mi-l închipuisem mai înflăcărat.

E ridicol: vorbesc despre Rim ca un dascăl despre elevul lui. Îmi place s-o văd cum îmi scormonește prin bibliotecă, îl descoperă pe Arthur Schnitzler și începe să citească, cocoțată pe un scăunel. De cum se întoarce de la liceu, se îmbracă în acei *leggings* pe care i-am cumpărat dintr-un butic la modă din

Tunis, își pune o tunică albă de in și-și azvârle baschețiii cât colo ca să încalțe niște papuci cu tocuri pe care și i-a comandat pe Internet. Atât de mult mi se pare c-o regăsesc pe Valentine în expresiile ei, în gesturile și chiar în obiceiurile ei, că adesea asta mă zăpăcește. Îmi dau seama cât de norocos sunt. Valentine s-a întors. La fel și forța mea vitală. Spectrul memoriei mele somatice se lărgește, le suprapune pe Rim și pe Valentine.

Uit de serile în care ea se întoarce târziu, fără chef de vorbă și agresivă.

De trei zile, liceul s-a închis. Mișcarea de contestare care-l izgonise pe Ben Ali tocmai a reînceput cu o vigoare neliniștitoare, din cauza islamiștilor. În Cartagina e liniște, însă mulți tineri, liceeni și șomeri, au plecat la manifestații în Tunis. Rim preferă să nu iasă din casă. În fiecare seară, îi dau un playlist, un mix de jazz și rock. Rămâne lungită ascultând muzica, ghemuită lângă mine, cu ochii larg deschiși, și trebuie neapărat să-mi împărtășească toate impresiile sau întrebările care-i trec prin minte. Se întâmplă să-mi vorbească despre tatăl ei, care a dispărut în timpul revoluției, despre mătușa ei, pe care o detestă, păzitoarea mormântului lui Sidi Bou Saïd. „Dacă oamenii vor să se roage la Sfânt, trebuie mai întâi s-o plătească pe ea, să le descuie ușa. – Rim, peste tot e la fel, negustorii din Templu… – Te rog, pe vrăjitoarea aia n-o interesează decât să facă farmece. Dacă ai ști cât câștigă din făcăturile ei…“ Ne terminăm seara uitându-ne la un film.

De dimineață, când am deschis fereastra, o boare plăcută primăvăratică a năvălit în încăpere. Ne-am hotărât să ne petrecem ziua pe situl antic. Am urcat pe colina Byrsa. Oamenii pun stăpânire pe terenul lăsat liber de turiști și-și construiesc case, alții își aruncă gunoaiele peste mozaicuri. De pe plajă se

ridica fum din jăratecul unor focuri stinse, eu căutam prin ruine sedimentele visurilor din trecut, ochii îmi sfredeleau pietrele înnegrite de foc, curbele fundațiilor, întindeam brațul să-i arăt lui Rim depozitele de enigme, fără să spun nimic, se uita în aceeași direcție cu mine, nici ea nu vorbea, eram doi zombi care agitau aerul în compartimentul rezervat memoriei din creierul lor.

Aveam atâtea s-o învăț despre țara ei, de la întemeierea Cartaginei de către o femeie coborâtă din leagănul sumerian, până la incendierea orașului de către un general roman care nu-și putuse reține lacrimile în fața rugului pe care-l aprinsese. Într-o scurtă anticipare a viitorului, văzuse cum ardea Roma în flăcările Cartaginei și începuse să vorbească singur. „Sunt blestemat“, a repetat el, înainte să citeze din *Iliada*.

Când am vrut să-i vorbesc lui Rim despre Scipio Africanul, mi-a întors spatele și m-a lăsat în urmă, de parcă mergea la o întâlnire și întârziase îngrozitor, perorând, inspirată de lecturile ei din Arthur Schnitzler, despre imposibilitatea de a ne cunoaște adevărul intim. Nu-mi mai suporta discursurile de prof. Am coborât spre mașină în tăcere. Când să-i deschid portiera, m-a privit drept în ochi, cât să-mi spună, în șoaptă: „Orașul ăsta pute a cenușă. Sunt sătulă de război, de tot, nu ți se pare că totul pute de jur împrejur?“.

8

Les Tamaris, La Marsa, Tunisia

Mă sculasem cu noaptea-n cap, pusesem masa de mic dejun pe terasă, citisem e-mailurile de peste noapte și-mi făcusem o cafea. O *early morning coffee* cum îmi place mie, lungă și tare. Ora aceea matinală, care-mi aparține mai mult decât toate celelalte. Panglici ușoare de ceață pluteau peste mare. Câțiva pescari se îndepărtau stând în picioare în bărcile lor. Nici o adiere de vânt. Blândețea aerului. Neclintirea mării și a pământului, precizia sunetelor decorticate de tăcere. Țipătul unui pescăruș, huruitul unui motor, clipocitul apei. Mă gândeam la cel pe care-l numesc Cartaginezul necunoscut.

Descoperit, în 1994, într-o necropolă punică aflată foarte aproape de casa în care locuim astăzi, scheletul aproape intact fusese transportat cu amuletele sale în sarcofagul scos din pământul de care aparținea. Azi poate fi văzut în muzeul din Cartagina. Murise foarte de tânăr și, aparent, perfect sănătos. De ce? Ce fel de viață dusese? Era oare un strămoș îndepărtat al lui Rim? Ea pretindea că se simte acum tot atât de feniciană pe cât de arabă.

Tocmai primisem un e-mail de la un coleg din INRAP care îmi dădea de știre că pe un șantier arheologic pe care îl conducea la Bergheim (în Renania de Nord-Westfalia), echipa lui descoperise opt schelete complete și patru brațe stângi. În urmă cu câțiva ani, tot în Alsacia, fuseseră găsite șapte brațe stângi într-o necropolă. Confrații mei își frecaseră bărbile cu perplexitate. Șapte brațe stângi? „Sunt cam multe brațe stângi pentru neolitic și prea multe violențe în Alsacia“, declarase unul dintre ei într-un cotidian.

M-am felicitat încă o dată că venisem să locuiesc în La Marsa, ferit de lume, cumva pitit, așa cum sunt deseori arheologii, în acel târgușor provincial care de la începutul

evenimentelor nu mai atrăgea pe nimeni. Puteam profita după bunul meu plac de fiecare clipă petrecută în vechea casă arăbească pe care o alesesem și o renovasem. „Apropo, îmi place la nebunie camera mea, îmi spusese Rim, pereții ei înalți și albi, perdelele, terasa și dușul imens cu mozaic verde și albastru. Mă simt atât de acasă, că uit unde sunt.“

Tocmai îmi mai turnasem o ceașcă mare de cafea fierbinte și-mi bronzam torsul la soare; mă simțeam ca o particulă bucuroasă și indestructibilă, în armonie cu lumea, copleșit de o fericire neașteptată, era absurd, mai ales la vârsta mea, sunt pe deplin conștient de asta, când am auzit strigăte pe stradă. M-am aplecat peste balustrada terasei și am văzut niște adolescenți făcând taguri de graffiti pe zidul casei. M-am năpusit pe scări în jos. Ei s-au împrăștiat care încotro, ca un stol de vrăbii.

Întorcându-mă spre fațadă, am avut o impresie de déjà-vu. Derbedeii pictaseră șapte penisuri roșii deasupra cărora se afla un pumnal cu lamă încovoiată. Șapte, o cifră aparent deja simbolică pe vremea neoliticului. Mesajul era limpede. Mi-am spus că pe viitor se anunțau multe penisuri tăiate și alte violențe.

Nu i-am povestit nimic lui Rim, dar mi-a spus ea imediat că fusese trezită de strigătele lor. „Spuneau că vor să ți-o taie în șapte bucăți…“ Nu eram foarte liniștit când plecase la liceu, însă totul părea calm în cartier. Am lăsat-o să iasă și m-am întors pe site-ul ziarului *Le Monde* ca să aflu mai multe despre povestea brațelor retezate în Alsacia. „Dovezile directe de canibalism sunt cu neputință de stabilit. Dar aici avem acțiuni repetate, sistematice, convergente, care ne fac să credem că trupurile moarte au fost consumate […]. Urmele de sfâșiere, de tăiere, de râcâire, de mestecare indică faptul că trupurile au fost

dezmembrate, tendoanele și ligamentele secționate, carnea smulsă, oasele frânte. Vertebrele au fost secționate ca să se taie coastele, cum se practică la măcelărie ca să se scoată «șira spinării». Calotele craniene au fost decupate ca să extragă din ele creierul. […] Multe dintre osemintele cele mai bogate în țesuturi spongioase și în măduvă, vertebrele și oasele scurte lipsesc, semn că au fost prelevate.“

Am tresărit când am auzit că se trântește ușa de la intrare. Rim? Deja… Hainele îi erau rupte, avea urme lungi de zgârieturi pe gât, o rană deschisă la încheietura stângă. S-a prăbușit pe covorașul de la intrare. Mult m-am mai căznit s-o fac să-mi povestească ce i se întâmplase. Gemea, ghemuită, ca un animal rănit.

Fusese atacată pe drumul ce mărginește râul, la mai puțin de cinci sute de metri de casă. Își recunoscuse agresorii, erau trei la număr, pescari care locuiesc lângă Les Tamaris. Adolescenți cu care avusesem mereu relații cordiale. Îi sfâșiaseră hainele și o pipăiseră, reproșându-i că e târfa francezului. „O să-l tăiem pe franțuz, Allahu Akbar, iar pe tine o să te aruncăm în mare…“

La sfârșitul dimineții, niște tineri, probabil aceiași, s-au întors să arunce hoituri de pisici spintecate în patio. Au intrat în casă și păreau că nu se mai tem de nimic. Trei avertismente într-o dimineață – era cam mult.

Am încuiat-o pe Rim învârtind cheia de trei ori și am mers să mă plimb prin cartier ca să înțeleg dacă fuseserăm victimele unor acte izolate. Primul om care mi-a ieșit în cale era menajera mea. S-a apropiat de mine și mi-a spus că n-o să mai vină la muncă. Fără explicații, fără o umbră de zâmbet, ea care era mereu veselă și fermecătoare. „Piaza rea…“ Atât a binevoit să-mi spună înainte să se întoarcă pe călcâie. Toți cei pe care-i

consideram prieteni – bătrânul negustor care vindea caracatițe pe marginea drumului, muncitorul de la drumuri care se ocupa de ridicarea gunoiului, fostul funcționar de la cadastru, care-și îngrijea inima mergând în fiecare dimineață aproape două ore –, toți acei oameni care de obicei se grăbeau să mă salute ei cei dintâi se fereau acum de mine. Ciuma se întorsese, dar ciumatul eram eu, devenisem cel de care lumea nu trebuia să se mai apropie. M-am așezat pe o bancă să mă gândesc ce e de făcut. Șoferul unei mașini m-a înjurat, în trecere. Mă simțeam slab și vulnerabil, incapabil s-o protejez pe Rim.

Ea își regăsise calmul. Ne-am baricadat în casă și am început să discutăm în bucătărie, întorcând problema pe toate părțile, cât mai detașați cu putință. Două ore de discuție și tot degeaba, nu găseam nici o ieșire. Intraserăm într-un coșmar, care anunța altele. Ea a spus cea dintâi că trebuie să plecăm. M-am hotărât să sun la biroul Air France din Tunis. Directorul, pe care-l cunoșteam vag, lipsea. Secretara lui mi-a zis că are nevoie de numerele noastre de pașaport ca să rezerve două bilete pentru Paris. Fuga spre Franța era singurul nostru colac de salvare. Rim nu avea nici pașaport, nici carte de identitate și, mai ales, era minoră. Mi-am ascuns fața în căușul umărului ei și am rămas tăcuți, unul lângă celălalt, ca doi derviși țintuiți de angoasă, în timp ce idei funeste nu conteneau să ni se învârtejească prin cap.

Ea mi-a sugerat: „Și dacă l-ai suna pe tovarășul tău din Tripoli, poate ar avea o soluție să ne scoată de aici?“. Am tresărit, urlând: „Ești nebună! Complet țicnită… Nu e prietenul meu, dimpotrivă, e curată nebunie să-mi spui așa ceva…“ S-a lipit cu spatele de spătarul scaunului și m-a privit. Nu mai ridicasem niciodată vocea față de ea. M-am întrebat dacă nu

cumva vedeam ură în ochii ei. Surprins de propria violență, eram incapabil să fac vreun gest și chiar să gândesc. Apoi, dintr-odată, mi-am amintit că Moussa îmi dăduse datele unui pescar din La Goulette, la a doua sau a treia întâlnire a noastră. „Poate veți avea nevoie de el, nu se știe niciodată, dacă într-o zi veți aduce piese în țară. Îl puteți suna din partea mea, îl cheamă Hassan…“ Chiar în seara aceea, plecam de acasă de parcă am fi mers la restaurant.

În La Goulette, am fost surprins să văd că Hassan mă sfătuiește să-mi las mașina în parcarea pescarilor. „Cheile rămân la mine. Am eu grijă de ea. Plecăm din Sidi Bou SaÏd, e mai bine așa, am altă barcă în portul de agrement. Mai confortabilă și, mai ales, mai rapidă ca troaca mea de pescar.“ Se întunecase când am urcat la bordul lui Sarnico Maxim 55 HT, un mic iaht, model destul de vechi, nu foarte bine întreținut, dar de dimensiuni impunătoare. Îl cumpărase de la fiul unui fost ministru al lui Ben Ali și nu se folosea de el, cică, decât alături de „prieteni“. Hassan ceruse o sumă astronomică să ne ducă la Malta, nu aveam de ales, acceptasem fără să mă tocmesc și-i dădusem imediat jumătate, cash. Mai aveam banii pe care mi-i dăduse clientul „meu“ londonez și m-am felicitat că acceptasem.

„N-ați omorât pe nimeni?“, a fost singura întrebare pe care mi-o pusese Hassan. În rest, era limpede că nu era problema lui. Văzând-o pe Rim, pe care a și numit-o „domnița“, schițase un zâmbet care voia să spună: „OK, înțeleg…“ Era foarte binedispus și a pornit imediat motorul în timp ce matelotul desfăcea amarele. „Prognoza meteo e bună, a spus el, avem lună, n-avem vânt, n-avem mare agitată. Joacă de copii…“ A fost una dintre nopțile cele mai groaznice din viața mea.

Rim și cu mine stăteam pe o banchetă din salon, strânși unul în celălalt. Hassan se uita la un DVD cu un film turcesc pe laptop, la prora, iar la cârmă era marinarul lui. Știam că Rim se gândește la același lucru ca mine. În dimineața aceea mă trezisem și făcusem o cafea spunându-mi că sunt regele lumii, iar în seara aceleiași zile plecam de acasă fără să luăm nimic cu noi, în afara unei genți de călătorie, cu teama scormonindu-ne măruntaiele. În câteva clipe, ajunseserăm ca miile de amărâți care traversau marea ca să rămână în viață. După două ore de navigație, Rim se simțise rău, ne ghemuiserăm pe platforma de la pupa, la adăpost de vânt, înfășurați în pături. Nu era mai frig ca în cabina în care Hassan dădea aerul condiționat la maximum, dar era mai multă umezeală. Întunericul ne învăluia, miriade de stele dădeau cerului o profunzime de necuprins, eram singuri. De mai multe ori, am crezut că zăresc ambarcațiuni pline cu migranți, fără să fiu sigur, ruta noastră continua să se depărteze de ceea ce era poate un miraj, dar nu-mi doream să vorbesc despre asta, n-am spus nimic, Rim ținea ochii închiși.

Abia se lumina de ziuă, când Hassan ne-a debarcat într-un port de agrement, aproape de Hotel Palm Rock, la Sliema, pe coasta malteză. I-am plătit cât îi mai datoram pentru călătorie, iar el a plecat de îndată, fără s-o mai salute pe „domniță“. Recepționerul din tura de noapte nu mi-a pus întrebări. I-am cerut două camere alăturate precizându-i că vaporul nostru ne lăsase în portul de agrement, și marinarii plecaseră să rezolve niște probleme tehnice în La Valletta. Am plătit în avans pentru trei zile lăsându-i un bacșiș consistent. Rim s-a culcat fără să se dezbrace și fără să vorbească. Înainte să adoarmă, i-am spus totuși: „Numai mulțumită ție suntem aici: dacă nu mi-ai fi

vorbit despre Moussa, eu nu m-aș fi gândit niciodată la pescar“. A schițat un zâmbet și mi-a spus: „Noapte bună“. Cele două cuvinte și jumătatea de zâmbet îmi erau de-ajuns, se lumina de ziuă, scăpasem cu sexul intact, am sunat la room-service și mi-am comandat o cafea.

9

Turnul Cimenlta, Cartierul La Défense, Hauts-de-Seine, Franța

După ce a vorbit la telefon cu tatăl lui din Taurbeil-Tarte, Sami Bouhadiba citește *Financial Times* în timp ce bea un espresso în biroul lui de la Cimenlta. Ca în fiecare dimineață. Citește metodic, atent, nu se oprește la informațiile financiare. Președintele Monmousseau îi recomandase acel exercițiu matinal, în ziua în care fusese ales pentru post: „În mașină, venind la birou, răspund la toate e-mailurile, dar înainte să plec de-acasă, la ora șapte și un sfert, am citit *F. T.* de la prima până la ultima pagină. Nu doar că e cel mai bun ziar din câte există, cel mai apropiat de lumea reală, singurul care ne interesează, dar așa vă veți perfecționa o engleză foarte exemplară, extrem de precisă, pe care trebuie neapărat s-o stăpânim când negociem cu prietenii noștri din Londra, întrucât este limbajul competențelor lor. Citiți și suplimentul de sâmbătă, cel despre arta de a trăi. Bine ați venit în club…“ Când a isprăvit cu *F. T.*, Sami aruncă o privire și peste presa financiară din Golf și un ochi pe calculator la știrile de la Mehr News Agency, o agenție iraniană.

Monmousseau s-a închis în biroul lui. E ora la care dă telefoane în China, ultima lui obsesie, chiar a investit din conturi personale într-o *Art and Wine company* din Shanghai. Directorii sunt la telefon cu corespondenții lor de dimineață în așteptarea primei întruniri. Sami îi cunoaște pe toți, întreține relații politicoase cu ei, sunt oameni rafinați, cu o ușoară tendință spre aroganță, strânși în costume făcute de croitorul care vine special de la Londra de două ori pe an pentru măsurători și probe, oameni din *Establishment*. Bine ați venit în club, îi spusese Monmousseau. De parcă și-ar fi dorit vreodată să facă parte din el… I-au acordat încredere deplină, cu atât mai rău pentru ei, fără să știe, l-au ajutat să devină ceea ce este.

În *open space*, birourile sunt încă goale. Nici țipenie, angajații de la întreținere au plecat deja, stafful de secretare și de asistenți încă n-a sosit. Turnurile din cartierul La Défense se înalță ca într-un miraj provocat de căldură. Privește peisajul orașului etalat, valurile de mașini, minuscule pe panglicile de asfalt. *Atâtea vieți sărmane, o recunosc ei înșiși, mașină-metrou-slujbă-somn din nou*[2]*…* Se simte învestit cu o forță superioară, întărit de singurătatea lui, protejat de secretele lui, care-i permit să anticipeze strategiile planificatorilor profesioniști din management și din business. Își stabilise exigențele cele mai înalte și ambiția de a construi o altă lume. *Sunt infiltratul din fortăreață.* Sami se bucură de statutul lui, nerăbdător să treacă la etapa următoare.

Ca în fiecare zi de joi, așteaptă telefonul de la Aziz, care îl sună din Riad. Conversații strict profesionale. Investițiile Cimenlta în mai multe instituții bancare islamice s-au dovedit superproductive. Monmousseau și-a exprimat satisfacția în cadrul comitetului executiv și se arată foarte interesat de noi

cooperări. Aziz tocmai pregătește împreună cu Sami un dosar care deschide noi posibilități de cooperare în Kosovo și în Bosnia. „O nouă Europă ni se deschide, i-a explicat Aziz. După Kosovo, calul nostru troian, urmează Germania. Franța și Anglia vor urma până la urmă și ele. Este o piață de viitor, aproape nelimitată, speranțele financiare sunt imense…“

Sami are nevoie să-i audă vocea lui Aziz. Își trage încrederea din timbrul ei generos și grav, din modulațiile ei, din nuanțele ei, din lipsa ei de stridență, din cele nespuse. Apreciază că voința lui de a construi un imperiu financiar traduce puternicul sentiment religios pe care îl împărtășesc în taină. *Acțiunea noastră este exercitată asupra unei realități în partidă dublă. Cu Aziz nu lucrez la consolidarea unui mic club de bogați, care nu se gândesc decât la bunurile și la copiii lor, la satisfacții iluzorii, la podoabele deșarte și copilărești ale vieții de aici. Viețile lor sunt mizerabile, o cursă permanentă către ostentația care-i acaparează atât de mult, că și-au uitat propriul Dumnezeu. Nu vor culege decât pedeapsă.* Un țăcănit de tocuri se apropie pe culoar, recunoaște, nu fără agasare, pasul asistentei lui Monmousseau. Se gândește la pedeapsa care-o așteaptă, și-o merită. Martine ciocănește, deschide fără să aștepte răspunsul și-i întinde o invitație cu un aer scrobit: „Domnul Bouhadiba este invitat de către șeful de Stat Major la Școala militară. Tocmai am vorbit cu președintele, vrea să te duci. Sper că voi fi invitată…“ Sami nu se poate abține să zâmbească, dar nu pentru motivul la care se gândește Martine. Școala militară… Timp de câteva secunde, inima îi bate mai repede.

Taurbeil-Tarte, regiunea pariziană, Franța

Pe jumătate tolănit pe banchetă, cu o cutie de Coca Cola la îndemână, înfofolit într-un pulover vechi, alb, cu ochelarii pe vârful nasului, bâțâindu-și un picior pe genunchiul celuilalt, Harry este absorbit de lectură. A uitat de existența lui Șefu' M'Bilal, care a plecat din Taurbeil ieri, la jumătatea după-amiezii. Harry e unul dintre puținii care știu că-și va petrece două nopți la Geneva (de unde se va întoarce înainte de sfârșitul de săptămână) și a decis că va profita de asta ca să nu mai iasă din vizuină timp de douăzeci și patru de ore. Ieri-seară, a făcut cumpărături la supermarket. Niște *croque-monsieur*[3] congelate, o porție de creveți în sos care trebuie reîncălzită, doi croisanți, o baghetă și o tabletă de ciocolată cu lapte. Mâncare pentru o zi de singurătate. Nici o întâlnire, pe nimeni de supravegheat și cu Șefu' foarte departe.

De dimineață a deschis ochii fără să-i treacă prin minte c-o să fie obligat să regăsească, la coborârea din pat, coșmarul orașului. Părinții l-au însoțit cu intermitențe în timpul trezirii, venind și plecând de lângă el, arătând la fel ca atunci când îl părăsiseră. Tatăl lui, glumeț, foarte puternic. Mama lui, duioasă și protectoare. Foarte drăguță (lui Harry i se pare că seamănă *ca două picături de apă* cu Julia Roberts, dar cu pielea neagră). Și-a pregătit un castron cu Nescafé ascultând știrile, și-a mâncat croasanții în tihnă, s-a șters la gură cu dosul palmei, a scos Coca Cola din minifrigider și s-a culcat la loc cu cărțile lui, în mijlocul aparentei dezordini care domnește pe jos. Ustensilele lui de bucătărie, ibric, crăticioară, casoletă sunt așezate ceva mai sus pe o ladă de lemn. Toate curate și lustruite. A devenit maniac în gaura aceea. Peria și cutiile cu cremă de ghete, ca să-i

strălucească încălțămintea. Dar și ceasuri, haine, console de jocuri. Numai furăciuni, care i-au fost dăruite și pe care le depozitează fără să se atingă vreodată de ele.

S-au făcut două ore de când nu și-a mai dezlipit ochii de la carte. Se simte bine. Valurile de neliniște au dispărut. E mulțumit că a terminat *Anna Karenina*, care i-a lăsat o impresie amestecată. Povestea căsătoriei ratate îl dă peste cap, căci nu se poate împiedica să se întrebe ce femeie va lua de soție și, mai ales, dacă va avea o căsnicie fericită, ca a părinților lui. Altă întrebare îi vine în minte după lectură: se va căsători c-o africană sau c-o femeie albă? Își dorește să aibă mai puțină vraiște în cap decât biata de Anna, care nu-i place.

E ușurat că a trecut la altceva, chiar dacă *Anna Karenina* a avut meritul de a-l ajuta să uite realitatea din Taurbeil timp de mai multe săptămâni. De altfel, a deschis cartea din nou ca să recitească din ea câteva pasaje ce-i plăcuseră, mai ales sfârșitul unui capitol în care Tolstoi descrie doi tineri care muncesc la țară. În gura lui, textul lui Tolstoi se metamorfozează fără să-și piardă caracterul. Îl reia de mai multe ori, încercând diverse modulații, mergând până la a-l scanda în stil african, pentru simpla plăcere a sonorităților cuvintelor. E ca și când ar auzi viața vorbindu-i. Adulmecă miresmele de fân, e vară, se vede în fața unei țărănci drăguțe cu piept planturos, își dorește s-o ia de soață. Ia te uită, o albă… De mai multe săptămâni a început să învețe citate din cărți și să și le recite. Când a terminat cu *Anna Karenina*, reia începutul de la *Omul care râde*, de Victor Hugo. Citește încet, nu fără greutate, reluând de mai multe ori aceeași pagină, îndepărtându-se uneori de poveste ca să reflecteze la viața personajelor, dar și la a lui. Victor Hugo scrisese: „Nu

există alt cititor în afara celui meditativ“. Harry e un cititor meditativ.

Niște crampe îi amintesc că ieri-seară a sărit peste cină. Reîncălzește sandviciurile *croque-monsieur* având grijă să nu le ardă, apoi se așază pe un taburet. Își închipuise că prânzul avea să-i fie un mic festin, dar brânza topită formează o pastă scârboasă, pe care abia de-i vine s-o înghită. Atâta pagubă. Cât își mestecă sandviciul, își spune că, dacă Victor Hugo ar mai trăi în zilele noastre, ar avea multe grozăvii de povestit.

Săptămâna trecută, Șefu’ M’Bilal i-a cerut să cheme la el trei brancardieri de pe ambulanță de la Taurbeil-Hôpital, unul dintre stabilimentele cele mai importante de pe Marea Centură. Două mii de bolnavi. Și o droaie de morți în fiecare seară, care trebuie evacuați pentru eliberarea camerelor. Brancardierii îi jefuiesc de bijuterii pe toți morții pe care li se cere să-i transporte la casa mortuară, în orele de după deces, imediat după ce li s-a făcut toaleta și după ce familiile și-au luat adio de la ei. Își petrec toate serile cărând cadavrele de peste zi, îmbrăcați frumos în mare grabă și cât mai de Doamne-ajută.

În ambulanță, hoitarii adună de pe cadavru tot ce pot. Lănțișoare, verighete, brățări, ghiuluri, inele de logodnă, *piercing*-uri și bijuterii intime. În gura lor, acest furt infam se numește *drept de trecere*. Șoferul e complice. Nimeni nu merge de la spital la morgă fără ca ei să-și ia taxa. Obolul cadavrului către ticăloși, în noaptea convoiului. Fiul unuia dintre jefuitori, care purta inele la toate degetele, povestise despre isprăvile tatălui său, în urmă cu câteva luni, la Centrul comunitar. Povestea a ajuns la urechile lui Harry. I-a luat ceva să înțeleagă, nu voia să-i dea crezare.

Jefuitorii operează în timpul transferului, cu perdelele trase, ajutându-se de mini-lanterne și scotocindu-l pe mort. Cu mințile rupte de *shit*, își fac curaj zbânțuindu-se pe melodii de Snoop Dogg în timp ce dubița albă rulează, dintr-o derivație rutieră în alta, către casa mortuară de la Wilray-les-Lys. Chiar se pare că hăhăiesc în timp ce bruschează cadavrele îmbrăcate frumos, care uneori opun rezistență, mai ales când degetele umflate nu lasă inelele să iasă. „Să nu leși nimic pe leș[4], inexorabilă finalitate“, scrie Hugo. „Un cadavru este un buzunar pe care moartea îl întoarce pe dos și-l golește.“[5] Brancardierii de pe ambulanță sunt cele dintâi ajutoare ale morții care ia tot. Ajutoare care tremură când cred că văd mișcând un cadavru, când e pur și simplu bruscat de smuciturile brutale ale șoferului, iar denivelările dau impresia că e scuturat de spasme. Un genunchi depășește targa, un braț se îndepărtează, o mână îi atinge ușor. Panica îi străbate până la măduvă, își revin râzând și zbierând refrenele recviemurilor lor *funky*. Influența morții este încetinită; să țipe, să cânte, să-și rupă mințile, să adune aur și să-i gâdile pe morți ca să vadă dacă încă li se mai scoală, femeilor să le vâre un deget, ce mai viață. Șefu' M'Bilal, satisfăcut de bilanțul întâlnirii, *mersi, Harry, mă interesează,* le-a propus o învoială. Treizeci la sută din ce strâng i se cuvin lui. Profitul nu era mic.

Omul care râde l-a dus cu gândul la jefuitorii de cadavre.

Tot *Omul care râde* i-i șterge din minte.

Harry întoarce paginile, întâlnește noi prieteni, un sugar, o fată salvată de la sânul înghețat al mamei ei, un bărbat cu nume de animal, Ursus, îndrăgostit de propria lui libertate, un lup cu nume de bărbat, Homo, care îl reconciliază cu universul.

Citește până târziu, începe să învețe o scenă, și-o recită, își încălzește crevetții, citește mai departe.

Cu puțin înainte de miezul nopții, ridică placa de beton care-i servește drept acoperiș și se strecoară afară din gaura lui. Merge printre blocuri, în noaptea blândă, valuri de muzică răsună din clădiri, se depărtează, traversează bulevardul, zărește întunecimea pădurii, mintea îi macină, are impresia că îi vin tot atâtea idei câte stele sunt pe cer, ziua n-a fost rea, foarte bună, se întoarce, se strecoară înapoi prin trapă, se spală pe dinți, se culcă și adoarme cu gândul la Bruno. În seara aceea, le dorește o noapte bună și plină de pace părinților lui.

11

Courcy-la-Chapelle, Aisne, Franța

După ce Vila fusese închisă, Lambertin i-a cerut să se întâlnească în continuare cu Harry și să vegheze asupra lui. „Suntem trași pe linie moartă, deocamdată. Dar puștiul e responsabilitatea ta, precum și a mea. Dacă e nevoie să te întorci la Malta, îți spun. Nu uita că am restul de bani negri din Vilă, pentru cheltuielile tale, dacă ai nevoie, ne socotim după.“ Bruno se abținuse să întrebe la ce se referă cuvântul *după* de care Lambertin părea atât de sigur și plecase spre casa părintească să termine cu mutatul. La volanul unui Jumpy alb închiriat de la firma Super U de lângă el, își amintește de ziua în care făcuse același drum împreună cu Marie-Héléne, când le-o prezentase părinților săi.

A avut un șoc la vederea obloanelor închise și a panoului pe care scria DE VÂNZARE agățat de fațadă. Marie-Hélène îl părăsise, fetele se depărtau de el cu o viteză uluitoare, nu mai avea casă, părinții îi muriseră și nu mai rămânea practic nimic de pe urma lor. Nu-și închipuise niciodată că atâtea pagini aveau să fie întoarse atât de repede.

Frații lui, care locuiau în satele apropiate, făcuseră curățenie și luaseră mobilele care-i interesau după ce vorbiseră cu el. Umpluseră vreo douăzeci de cutii, hârțoage, ziare vechi, veselă deteriorată și haine care nu mai foloseau la nimic, îndeosebi garderoba mamei lor, din care tatăl lor nu aruncase nimic. Gunoierii vor aduce o benă și vor arunca totul când Bruno le va da permisiunea.

Când și-a revăzut frații, discuțiile s-au petrecut bine. Probabil înțeleseseră cu toții că trăiau ultimele clipe ale frăției lor.

De acum înainte, fiecare pentru el. Frate, nefrate, fiecare să se descurce cum poate.

Mirosul casei nu se schimbase, dar erau urme de salpetru pe podea și pe pereții holului de la intrare, care mereu fuseseră umezi, mirosea a igrasie.

Bruno începuse să-și care mobilele care i se cuveneau în dubiță. Trei fotolii desperecheate, două pufuri din piele, o masă joasă din lemn de cireș, câteva scaune, o mică bibliotecă din lemn de pin meșterită de tatăl lui în garaj. Bruno își amintea că îl ajutase să o dea cu baiț din nucă. Apoi verificase în toate dulapurile încastrate din bucătărie și de pe holul de la intrare dacă nu cumva exista vreun fund dublu. O auzise de mai multe ori (cu mult timp în urmă) pe maică-sa vorbind de monedele de aur pe care le moștenise după venirea lor în Franța. Examinase

chiar podelele, în principal parchetul din sufragerie, în speranța că ar descoperi vreo trapă. Negăsind nimic, nu se putuse împiedica să se gândească că frații lui probabil săltaseră deja agoniseala.

Inventarierea cutiilor l-a ținut ocupat până la căderea nopții. Ziare, dosare de credit pentru mașini, polițe de asigurare, zeci de carnete vechi de cecuri, carnețelele în care maică-sa își nota seară de seară cheltuielile și câteva rețete de bucătărie decupate din ziare. Bruno începea să-și piardă nădejdea că ar mai găsi ceva personal când se hotărî să se apuce de cutiile cu haine. În ele erau cămăși ponosite, hainele și pantalonii tatălui său, slipi și șosete, chiloți și sutiene, portjartiere, furouri, ciorapi, patru rochii și un sacou care fuseseră ale mamei sale. Tatăl lui păstrase totul.

Bruno nu se simțea în largul său deschizând acele cutii: avea impresia că intră prin efracție în intimitatea părinților săi. *Mă simt un pic de parcă aș fi intrat în camera lor fără să bat la ușă și i-aș fi surprins în timp ce făceau dragoste.*

În fundul ultimei cutii nu mai rămânea decât o rochie moarată, verde cu galben, cu nasturi mari din fildeș la spate, care-l trimise cu mai bine de treizeci de ani înapoi. Era rochia din material sintetic, plisată și evazată în partea de jos, cu două buzunare în față, pe care maică-sa o purta când sosiseră în campingul din Xonrupt (ea avea să o poarte și câteva zile mai târziu, la retragerea cu torțe de 14 Iulie). La Xonrupt, „sat eminamente exotic pentru niște *pieds-noirs*“, spusese fratele lui mai mare (încă mai avea umor pe vremea aceea), petrecuseră două săptămâni destinse și fericite, în pofida ploii persistente care venise de îndată și nici că se mai dădea dusă de pe valea din munții Vosges. De cum ajunseseră, tatăl lor se zorise să

monteze cortul, nu fără chin, și, pentru prima dată de când plecaseră din Sétif, aproape că-și regăsise zâmbetul, el care petrecuse atâția ani fără să zâmbească. Fără să zâmbească și fără să plângă.

Bruno merse să caute lanterna pe care o lăsase în torpedoul dubiței. Tocmai avusese intuiția nebună că ar putea-o regăsi pentru o clipă pe scumpa lui mamă, surprinsă de fasciculul lanternei, așa cum și-o amintea el din vara aceea (*amintire probabil cam visată sau reconstruită pornind de la o fotografie, eram încă atât de tânăr pe vremea aceea*), încă foarte frumoasă, cu eleganța, cu aerul ei de dansatoare de tango pe care îl avea mereu în acea rochie, chiar când spăla vasele. Dar țesătura, aspră, inertă, aproape grea, nu voia să danseze. Flacăra amintirii nu își făcuse simțită prezența.

Întoarse rochia. Ceva greu căzu pe dușumea. Un săculeț din pânză, legat la gură cu o sforicică, plin cu monede din aur. Nu văzuse niciodată aur. Pentru o vreme, o amintire din liceu îi ocupă mintea. Studiase într-a doișpea un roman unde un personaj „vedea din nou aur pentru prima dată după nouă ani“. Uitase titlul cărții, autorul, dar își amintea fraza cu pricina. Ia te uită, mama se gândise la mine, își spuse el, numărând napoleonii la lumina lanternei. *Ce să fac cu ei? Îi împart, îi păstrez doar pentru mine? Ei ce-ar fi făcut? Ar fi păstrat totul…*

Înainte să plece, o nevoie imperioasă îl obligă la un ocol pe la toaletă. Șezând pe colac, își dă seama că a uitat să se uite în micul cufăr în care tatăl lui depozita ceea ce el numea „literatura de asediu“. Mobila este plină de cărți despre Sétif. Conține și fotografii decupate din numere vechi din *Paris Match* despre războiul din Algeria. Ia cufărul cu totul, iese fără un cuvânt din casă, după ce face un ultim tur cu lanterna,

mângâindu-i pereții cu fasciculul de lumină, ca pentru a-și lua rămas-bun de la fiecare dintre încăperile în care își duseseră viața părinții lor, frații lui și cu el, aflându-le o frumusețe pe care n-o aveau. Deci așa arăta fericirea? Dacă astăzi l-ar fi întrebat cineva, ar fi răspuns *da* fără ezitare.

Pe drumul care șerpuiește printr-un peisaj rural adormit, înainte să ajungă la autostrada A4, îl apucă regretele că Marie-Hélène nu e cu el, în dubița albă aproape goală, mult prea mare pentru puținul pe care îl are de transportat. Pentru prima dată, se gândește la ea mai mult cu tristețe decât cu mânie. Vizita în casa părintească l-a răscolit mai mult decât și-ar fi închipuit, conduce fără să gândească, cu impresia că plutește în Jumpy, ca mobilele care valsează în carlingă pentru că nu a găsit sfori cu care să le lege. Am ratat ce-au reușit părinții noștri, în pofida celor îndurate, își spune el ajungând la Porte de Bercy. Își dă seama atunci că a uitat cu totul să treacă pe la cimitir. *Sunt sub orice critică, nu doar că păstrez agoniseala, dar nici nu trec să le mulțumesc.*

Întors acasă, tipărește articolul de pe Wikipedia despre Sétif, „Masacrele din Sétif, Guelma și Kherrata sunt represiuni sângeroase, consecințe ale manifestațiilor naționaliste, proindependență și anticolonialiste, survenite în mai 1945 în regiunea Constantine, în Algeria, în timpul colonizării franceze…“, apoi își petrece o parte a nopții și toată ziua următoare citind cărțile găsite la toaletă. Tatăl lui n-a lăsat nici o adnotare, dar a subliniat toate pasajele care menționau masacrarea francezilor. Aude încă vorbele pline de neîncredere și de panică retrospective ale tatălui său când i se întâmpla, rareori, și mereu în cuvinte drămuite, să evoce evenimentele cu pricina. Niciodată cu ură, însă cu atâtea întrebări, reluate iar și

iar. Își păstrase convingerea că fusese izgonit dintr-un teritoriu care era și al său, pentru care și străbunii lui își dăduseră sudoarea și, uneori, sângele. „Eram la fel de algerieni ca ei!“, îi spusese într-o zi fiului, fără mai multe explicații, amintindu-i totuși de prietenia care îl legase de tovarășii lui arabi. „Sunt aceiași care s-au întors împotriva noastră. Oameni ca noi, tații lor jucau cărți cu tata la cafenea, nu le făcuserăm vreun rău.“

Dacă tot a fost pus pe liber din oficiu, Bruno decide să meargă la arhivele armatei din Vincennes, ceea ce n-a avut niciodată timp să facă de când muncește. Chiar îi datorează acest lucru tatălui său: măcar să încerce să înțeleagă ce anume s-a petrecut în Sétif în mai 1945, întrucât tatăl lui a pretins mereu că Sétif însemnase începutul sfârșitului. Cumva, ziua îl readuce în punctul lui de plecare, la propriul lui interes față de Istorie și la întrebările pe care și le pusese singur, crescând. Cu mult timp în urmă, după o discuție pe cât de lungă, pe atât de confuză, aproape ermetică, cu tatăl lui, îl întrebase pe Grimaud, asistentul de la Sorbona la al cărui curs era înscris. *Nici măcar n-am mai reluat discuția când ne-am reîntâlnit, păcat.*

*

Arhivele armatei, Château de Vincennes, Franța

Găsește un loc de parcare de-a lungul șanțurilor, surprins să descopere măreția clădirii pe care nu o cunoștea. Îi prezintă legitimația lui de polițist unuia dintre colegii lui de la intrare, un tip cu care avusese deja ocazia să se întâlnească, în cadrul

serviciului. Polițistul îi vorbește despre loc, „cel mai mare castel regal fortificat din Franța“. Bruno mărturisește că povestea castelului îi trecuse pe lângă urechi, a auzit despre el, despre Sfântul Ludovic în parc, sub stejarul lui, *da, chiar l-am citit pe Le Goff, care scrie că Sfântul Ludovic considera că întâia lui îndatorire de suveran era împărțirea dreptății*, dar pentru el aceasta rămăsese mereu un lucru abstract. *Pentru un fost prof de istorie, nu-i lucru de laudă.* Nu rătăcește prea mult pe culoarele supersecurizate și se instalează în sala de lectură.

Mai multe dosare se referă la evenimentele din Sétif. Plantonul i le aduce pe cele pe care le-a cerut pe o masă cu rotile. Își petrece prima zi citind cât mai multe documente, cât mai repede cu putință, în diagonală, cum altfel, dar fără să sară vreo pagină. Rezumate ale unor comunicări telefonice, oră cu oră, despre înlănțuirea faptelor, rapoarte de generali despre insurecția din departamentul Constantine, dări de seamă cu ștampila SECRET ale unor ofițeri sau subofițeri de jandarmerie despre diverse insurecții sau rebeliuni, multe note amănunțite despre starea de spirit a populațiilor civile, buletine informative emise de al doilea birou al corpului XIX, note de „informații de la contacte“.

Lectura acelor documente dactilografiate (unele cu cerneală albastră, pe hârtie subțire) îl absoarbe atât de mult, că pierde noțiunea timpului. În teancurile acelea, uneori legate neglijent, descoperă trecutul tatălui său, al mamei sale, ale tuturor alor săi. Totuși are impresia că intră într-un teritoriu necunoscut. Peisajele animate de mii de nomazi călare, cu puști și cu săbii, mitraliați de avioane, europenii înspăimântați în haine albe au dispărut. Cu greu își poate închipui viața părinților săi, pe atunci foarte tineri, printre toți acei „indigeni“, arabi sau

berberi. Degeaba scormonește prin amintiri, descoperă numai câteva frânturi din viețile lor, în jurul rarelor fotografii salvate de la dezastru, care tronau în dormitorul lor și care-i arată în ce măsură tatăl lui voise să îngroape acea poveste, să uite rănile și rușinile.

Bruno nu le-a pus niciodată întrebări cu adevărat. Oare nu îndrăznise? Da, desigur. Nu îndrăznise să tulbure muțenia tatălui său. Și poate că-și considera propria viață ca pe o prelungire a vieții lor și nu mai era nimic de adăugat. Stranietatea situației lor – erau acolo de mai bine de-un secol, iar unii, precum rudele sale, rămăseseră la fel de săraci ca-n prima zi a sosirii lor – îi frânase, poate, eventualele investigații. O frază a tatălui său îi revine în memorie: „Am fost zdrobiți, la fel și ceilalți, chiar dacă au crezut că au câștigat partida, căci nu câștigaseră decât războiul, care nu e niciodată de-ajuns“.

Dă destul de repede peste o dare de seamă despre un apel telefonic de la jandarmeria din Sétif: „8 mai 1945, orele două: Nr 550/2. La Périgotville au fost uciși administratorul, adjunctul lui, doi coloniști, Perrin și Rodriguez, precum și doi infanteriști francezi din grupele de întăriri. Doamna Parmentier, secretara primăriei din Sétif, a fost ucisă când călătorea cu automobilul…“ Despre asasinarea acelui Perrin, menționat în document, Bruno a mai auzit vorbindu-se de mai multe ori, mereu pe ocolite. Era unchiul tatălui său.

Într-un alt document, o listă cu „instigatorii incidentelor survenite la Mazouna, în comuna mixtă Renault“ (raportul căpitanului Boucq), dă peste numele Bouhadiba Belmehel, zis Bilim ould Gouna. Bouhadiba… Parcă mai auzise pe cineva pomenind acel nume, dar pe cine anume? Își amintește când îi înapoiază dosarele plantonului. Când îl întrebase pe Harry dacă

are prieteni, unii adevărați, în oraș, puștiul îi răspunsese: „Doar unul, un bătrân, un *chibani*[6], domnul Bouhadiba…“

În ziua următoare, punctual la deschiderea sălilor de consultare, ba chiar puțin în avans (are timp să bea o cafea cu sublocotenentul, un tânăr doctorand, custodele sălii), reia aceleași teancuri, le parcurge cu mai mult calm. A adus un caiet în care își ia notițe. Toate rapoartele povestesc mai mult sau mai puțin același lucru. Case arse, coloniști uciși cu sălbăticie, linii telefonice tăiate, ferme încercuite de grupuri numeroase și înarmate cu bâte și puști, intervenția aviației pentru acțiuni de intimidare, „bombardamente și mitralieri care au produs cele mai bune efecte“, trupe de „nomazi“ călare, înarmați cu puști, săbii și ciomege, coloniști care își apărau fermele asediate, femei și fete violate, cadavre mutilate.

Redactorii semnalează că anumiți europeni, confruntați cu această „forță“ și cu această „ură“, se declară gata să renunțe la tot, „mulți coloniști nu îndrăznesc să se întoarcă pe exploatările lor, cer o represiune nemiloasă“. Nu l-a auzit niciodată pe tatăl lui exprimându-se în acel registru. Niciodată. Caută cuvintele ce ar putea traduce cât mai bine puținul pe care tatăl lui i l-a putut povesti și-și notează pe caiet: *spaimă*, *neînțelegere*, *stupoare*.

Cauzele insurecției nu sunt deloc evocate, însă, relatând „mizeria cumplită din bled, subalimentarea care a slăbit grav populațiile din Podișurile Înalte și din Sud“, unii insistă asupra „nevoii de reforme drastice“ și a „îmbunătățirii sorții muncitorului indigen“, două „necesități“ recunoscute de toți. „Mulți foști combatanți din cele două războaie au fost dați uitării, practic nu există nici o slujbă rezervată celor mutilați și răniți.“ Urmează exemplul unui amputat de ambele picioare

care își așteaptă zadarnic medalia militară, când ar trebui să i se acorde Crucea.

Este rândul lui să fie stupefiat când, în mai multe rânduri, vede conturându-se un alt chip al evenimentelor. „Insurecția, afirmă un anumit general Duval, a dobândit de îndată caracterul unui război sfânt, jihad.“ Ură față de necredincioși, propagandă naționalistă sub pretextul împiedicării musulmanilor să bea alcool, înființare de comitete secrete, de tribunale de epurare care întocmesc lista neagră a musulmanilor favorabili cauzei franceze, scrisori de amenințare semnate de „răzbunătorii Islamului“, asasinarea unor musulmani pro-francezi. „Ura față de necredincioși, conchide alt analist, n-a cruțat nici bătrânii, nici femeile, nici copiii. Cine a văzut scenele de măcel, trupurile crâncen mutilate rămâne cu o impresie de groază.“

Să nu se fi schimbat nimic, așadar? Sétif 1945, Paris 2016: continuă același război? Se gândește din nou la ce-i răspunsese Grimaud după curs: „Istoria, scria Lucien Febvre, este la fel de mult fiică a timpului ca știință a lui“. *Să mă calmez, fără comparații grăbite, Lucien Febvre are dreptate, să nu avem încredere în obsesiile vremii noastre. Bine, dar tu ești polițist și investighezi o mișcare jihadistă, un pic de* background *nu-ți prinde rău…*

Îi înapoiază dosarele doctorandului, un fumător cu țeasta rasă, și vorbește cu el pe culoar în timp ce el suge din țigareta lui electronică. Îl întreabă dacă sunt mulți oameni interesați de dosarele „Sétif“. „Este incredibil, răspunde el. O grămadă de tineri, nu numai cercetători și studenți. Vă voi arăta lista, veți fi surprins, și asta numai în ultimele trei luni…“ Numărul celor veniți să consulte acele dosare e impresionant. Printre toate

numele, Bruno reperează un anumit Bouhadiba. „Ciudat, spune el, am găsit același nume într-un dosar, ar fi unul dintre instigatorii revoltei. – Cu acest Bouhadiba am discutat puțin, e un tânăr finanțist. A fotografiat cu mobilul o groază de documente. Știa că unul dintre înaintașii lui jucase un rol în revoltă.“

Urcând în mașină, își spune că i-ar fi plăcut atât de mult să poată da o fugă la părinții lui și să le povestească tot ce citise astăzi în arhivele armatei, apoi să le comenteze împreună. Și să le vorbească și despre urmări. *Fiindcă nici Franța nu s-a zgârcit cu atrocitățile. Și, în plus, i-a lăsat baltă pe algerienii care luptau de partea noastră. Ce pierdere…* Telefonul țârâie scurt: un SMS de la fiica lui cea mare. „Aș vrea să vorbim, e urgent, Laure.“ *Laure, ia te uită, acum se trezește; n-am mai văzut-o de săptămâni; e-adevărat, dar era ceva peste puterile mele.* El îi răspunde înainte să demareze: „Te sun imediat, pupici, Tata.“ Ajunge la Paris prinzând ambuteiaje și își dă seama că nu s-a gândit măcar o dată la Marie-Hélène de când a ajuns în dimineața aceasta. La urma urmei, e și Sétif bun la ceva.

12

Ambasada americană, Tripoli, Libia

În pantaloni kaki, cu espadrile cu talpă ortopedică, tricou Valentino și vestă antiglonț albastră, pe care scrie, cu litere enorme, pe burtă și pe spinare, *Press*, cu ochelarii de soare pe cap, Jeannette sosește în cazanul din Tripoli la bordul unui

Beechcraft pe care l-a împărțit cu niște oameni de afaceri italieni.

Ar fi trebuit să se aștepte la asta. O strângere de inimă îi amintește că a venit deseori aici, poate de prea multe ori, când era cu Ghidul. Nu nostalgie sentimentală, nici regrete, ci un moment de solitudine, o scurtă reflecția la dezordinea vieții ei și la absurdul lumii.

Aeroportul este încă aproape închis, fără mult trafic, dar ea remarcă prezența unor avioane turcești (bărbații din Ankara sunt omniprezenți de la căderea Ghidului Revoluției, precum și cei din Qatar), dar și mai multe Tupolev voluminoase, cu aripi joase. Să se fi întors rușii? La punctul de control de la vamă, trei bărboși o rețin, întorcându-i pașaportul pe toate fețele.

Jeannette a venit la Tripoli cu speranța unei exclusivități, a unui interviu cu unul dintre noii lideri locali, aparent un dement, ca toți ceilalți, ca toți criminalii din Istorie, care ocupă ilegal ambasada americană. *Cine a spus că sunt o* has been? *Apucatul ăla mic de la AFP din Roma. Dacă îmi iese șmecheria de data asta, tipul o să moară de oftică:* Jeannette is back in Tripoli, *am cu ce să ies la înaintare cel puțin câteva luni… după interviul cu Habiba…*

O echipă de paramilitari trimiși de comandantul Moussa intervine fără menajamente în perimetrul alocat vămii și o preia pe pasageră într-un Mercedes negru.

Comandantul Moussa o așteaptă pe ziaristă în subsolul biroului său, zapând pe canale americane și englezești. BBC difuzează în buclă interviuri despre responsabilitatea lui Tony Blair când s-a dat de partea lui Bush pentru a trimite trupe să lupte în Irak, în 2003. Despre Jeannette, adjunctul lui i-a spus că era o VIP a presei franceze. Creierul lui detracat a măcinat

scenariul unei partide de biliard cu caramboluri cu trei mante. Vorbind cu o franțuzoaică, el vrea să li se adreseze americanilor, îndeosebi celor de la CIA. Un obiectiv: să-și scape pielea. Ca să-și atingă scopurile, trebuie să le dea de înțeles că, de fapt, lucrează în aceeași direcție ca ei. Nu din întâmplare le ocupă ambasada. Cam dubios, nu foarte credibil, dar n-a găsit altceva mai bun.

De mai multe săptămâni, angoasa își țese pânza peste haosul din țeasta lui. Americanii se arată din ce în ce mai amenințători, comandourile forțelor speciale au intrat în acțiune, în timp ce situația lui personală, față de triburile din Misrata și de foștii prieteni din Al-Qaida, e vulnerabilă. De altfel, doar ce-a aflat că Ali, asociatul lui, și-a întins antenele către glumeții din Tobruk.

Ca să înrăutățească lucrurile, unul dintre verii lui i-a arătat pe mobil o fotografie cu Saïf al-Islam, fiul Ghidului Revoluției cunoscut ca moștenitor al său, plimbându-se șmecherește, cu mâinile în buzunare, pe o stradă din Zintan. *Oare de ce nu l-au spintecat imediat, ca pe tatăl lui? Neamul ăsta împuțit e în stare să se întoarcă să ne dea bătăi de cap.* Frica îl pune într-o stare de tensiune și de iritare permanentă, îi readuce la viață dureri intime, sechele ale ședințelor de tortură suportate după arestarea din Cairo.

Urechea lui ciulită are deseori impresia că aude zumzăitul dronelor care se îndreaptă spre el cu toată viteza. Revoluția l-a introdus într-un univers în care toată lumea se detestă. Ura e motorul universului pe care el îl construiește. Cotidianul lui e făcut din țipete, insulte, sirene, bombe cu fragmentare și rafale de kalașnikov. Își amintește de creșterea puterii sale, când cashul venea în valuri, iar el își putea înarma brațul de Mare

Justițiar fără să se teamă vreodată că ar putea fi amenințat la rându-i.

S-a pregătit de întâlnirea cu acea *French journalist*, ajustându-și lookul în fața enormei oglinzi din dressingul ambasadorului. S-a îmbrăcat cu o salopetă neagră, a tras fermoarul până în dreptul blăniței zburlite de pe pectorali, a ales o pereche de ochelari Ray-Ban rotunzi și și-a înșurubat bine bereta pe cap. Apoi a încercat să-și pună ideile în ordine, nu fără dificultate, căci e conștient că suferă de confuzie mentală. Încearcă să se lupte cu acest rău îndopându-se cu antidepresive și băgând J&B la greu, fără să știe dacă bea ca să nu sufere sau ca să sufere mai mult.

O gardă îl cheamă: convoiul doar ce a intrat în curte. Comandantul a precizat că o va primi pe ziaristă la subsol, și nu în biroul lui, din rațiuni de securitate. A luat decizia noaptea trecută, când căzuse pradă unei crize de delir paranoic. Decizie confirmată la trezire, asortată cu diverse recomandări: hainele ziaristei vor fi percheziționate, iar ea își va lăsa mobilul la intrarea în clădire, la fel și aparatul foto etc.

De cum aude pași pe scări, se așază dinapoia unui birou și se preface că dă telefoane. Râsul lui prefăcut răsună în încăpere. Nu pentru mult timp, fiindcă o angoasă abia suportabilă pune stăpânire pe el când ziarista apare în cadrul ușii: își amintește mai întâi că o văzuse într-o seară pe CNN. Îi lua un interviu viperei de Habiba. O pipiță blondă care-i amintea de cineva. Apoi, imediat, evidența: este fosta prietenă a Ghidului Revoluției, franțuzoaica. Cu trăsăturile îngroșate, cu șoldurile îngreunate, îi ghicește coapsele rotunjite prin stofa pantalonilor, dar cu aceeași privire și cu același zâmbet. Își ridică ochelarii Ray-Ban.

Primul lui gând este că ea s-a întors ca să-l răzbune.

El n-a fost niciodată membru al gărzii apropiate de Ghidul Revoluției, dar a lucrat deseori în echipe de polițai din jurul unor francezi. Printre francezi a putut s-o vadă pe ziaristă de numeroase ori. Le cere gărzilor să-i lase singuri.

Ziarista începe să-i pună întrebări. Își ia notițe într-un carnet în timp ce o adolescentă somaleză le servește un ceai de mentă. Fiecare întrebare îl umple de o spaimă nouă, de parcă îi era frică de răspunsurile lui. Jeannette ghicește că e ceva în neregulă cu el. Se oprește cu întrebările ca să-l felicite pentru ținută. Comandantul respiră mai ușor, trăsăturile i se destind, tenul îi pare mai puțin galben. *Bărbații sunt toți la fel, obsedați de imaginea lor. Marșez, nu marșez?* Ea își atinge discret sânul drept, pe sub vesta antiglonț, ca să verifice că al doilea iPhone al ei este încă pitit în cupa sutienului. *Marșez!*

„Nu vă deranjează dacă fac o fotografie?

— Dimpotrivă, vă voi împrumuta un aparat.

— Îl prefer pe al meu, voi putea trimite fotografiile mai rapid către agenții…"

Și-a scos iPhone-ul din buzunarul tricoului.

El nu îndrăznește să spună nimic.

Îl pune să stea pe o masă, să-și dea capul „mai la dreapta, mai la stânga, nu zâmbiți, sunteți solar, nu zâmbiți!".

El nu zâmbește.

Solar, nimeni nu i-a mai spus asta.

Se supune, îi dă prin gând că ar putea s-o fută pe una dintre femeile Ghidului Revoluției. Să-și tragă din ea forța pe care Ghidul Revoluției o avea odinioară, când o năclăia cu sperma lui.

Jeannette a mers până la capăt.

Acum îi pui întrebările, una câte una, nu-l slăbești. A preluat controlul asupra situației. El ezită, bâiguie, începe să vorbească, retractează, își evocă anii copilăriei, apoi torturile la care a fost supus de americani, pe când nu era decât un Frate musulman ca atâția alte mii, dornic doar să-și trăiască credința: „M-au bătut până m-au umplut de sânge, mi-au strivit coaiele și m-au cufundat în apă înghețată ore întregi. Morții nu i se poate răspunde decât prin moarte. L-au trezit pe diavol intervenind în Irak, Bush și Tony Blair trebuie duși în fața Curții penale internaționale. Fac apel la lumea întreagă, la poporul american și, mai ales, la poporul negru care încă poartă lanțurile opresiunii și ale rasismului, lumea are nevoie de dreptate, Allahu Akbar!“.

Moussa își coboară capul, își potrivește ochelarii Ray-Ban, mâinile îi tremură. S-a prăbușit sub povara celor spuse. Invers față de ce-și propusese. Jeannette se apropie, știe că are cu ce să-i dea peste nas tăntălăului din Roma, îl felicită pe comandant, îl informează că „eminenți profesori de drept francez nu spun altceva“ decât el, gândindu-se la Muammar al-Gaddafi. Până la urmă, micul Moussa îi seamănă. Și Muammar era un om periculos, nebun, un nomad ca toți acei oameni, și el era paranoic. Uscățiv, cu pieptul plat, păros, cu piele măslinie întinsă pe curburile coastelor, cu burtă ca de plevușcă, cu o sculă frumoasă.

Întoarcerea cu un avion Beechcraft este prevăzută pe la jumătatea după-amiezii. Jeannette se pregătește de plecare, când comandantul primește un mesaj. Urgent. Se trage puțin deoparte ca să afle amănuntele. Este însărcinat cu trimiterea la Paris, săptămâna aceea, a doi specialiști cu experiență în explozibil. Își cheamă gărzile s-o însoțească pe ziaristă.

Somaleza care le servise ceaiul profită de un moment de neatenție ca să-i sufle lui Jeannette că o văzuse la televizor cu tovarășa ei Habiba și mai ales că domnul comandant a dat ordinul să fie ucisă Habiba. „Ea a auzit prea multe lucruri, iar el a ordonat deja să-i fie asasinat fratele.“

Jeannette se lasă să cadă pe bancheta Mercedesului.

Pentru ea, timpul s-a oprit.

Se gândește cum să monteze interviul. Sudoarea lui Moussa miroase a frică, individul e bolnav la cap, labil psihic, însuflețit de o ură abjectă, nu mereu nejustificată, în toate direcțiile, iar americanii îl vor împușca mai devreme sau mai târziu, dar apucatul a fost în stare să spună chestii tari. Zâmbește.

Comandantul Moussa sare în camioneta lui și ajunge cu escorta în tabăra tunisienilor. Are misiunea de a-i selecționa pe cei doi specialiști în explozibil. O mașină va trece să-i ia, și ei vor pleca într-o barcă Zodiac, chiar în acea seară, pitiți printre o sută de migranți. Un Zodiac echipat în mod excepțional cu motoare fiabile, rezerve de benzină și un GPS care le va permite să ajungă fără probleme în Lampedusa. Apoi, pe drumul lor, Lampedusa, Milano, Paris. Taurbeil-La Grande Tarte nu va mai fi departe.

13

Melita Street, La Valletta, Malta

O relaxare estivală domnește în La Valletta, care profită de afluxul de turiști deturnați de pe plajele din Magreb de amenințările Statului Islamic. La ambasada Franței, de pe

Melita Street, personalul are program de vară. Birourile de deschid la ora șapte și jumătate și se închid la ora două după-amiaza. Rifat dă dovadă de o îndârjire ce nu trece neobservată și-și petrece toate după-amiezile închis în cancelarie. Profită de asta ca să-și trimită e-mailurile personale și scrie telegrame fără alt interes decât cel de a i se remarca seriozitatea la Externe în perioada în care ambasadorul lui este în concediu medical. *Oare depresia este molipsitoare? Ar fi căpătat-o, pare-se, de la soție.* Soția lui Rifat și cei trei fii ai lor au fugit de căldură și-și petrec luna iulie în Franța. Ancheta despre asasinate își urmează cursul. Cazul se fâsâie. *Times* și *The Independent* nu-l mai pomenesc. John Peter Sullivan, atașatul american, cu care își petrece multe seri de când e „single“, l-a sfătuit – sfătuit sau rugat? – să nu piardă din ochi derularea anchetei.

Jeannette a trecut valvârtej și i-a explicat secretarei lui Rifat că avea să dea o fugă până în Libia. *Pe riscul ei, dacă o răpesc cumva, noi nu mergem după ea. E totuși ceva nemaiauzit să aflu despre asta de la secretara mea. Ar trebui neapărat să-mi povestească la întoarcere cum a fost, să pot face o dare de seamă pentru Ministerul de Externe. Și să-l pun la curent pe JP.*

Când Rifat ajunge la ambasadă, pe la zece, agentul de securitate îl anunță că un cuplu așteaptă în anticamera consulului. „Eu i-am primit, precizează polițistul, sunt aici de la ora deschiderii, cu probleme mari, ușor panicați, n-au vrut să-mi spună nimic. Bărbatul e francez, i-am văzut pașaportul. Consulul este în biroul lui, dar nu știu ce face, îl așteaptă de mai bine de-o oră.“

Rifat tastează parola de la ușa blindată pe care și-a instalat-o în birou, deschide calculatorul, le trimite câteva e-mailuri unor colegi, apoi se decide să-l sune pe consul, al cărui birou este

situat exact sub al lui, dar linia acestuia e ocupată. Ca în fiecare dimineață, consulul îi telefonează foarte tinerei lui soții, din Sri Lanka, cu care s-a căsătorit în postul lui anterior din Colombo. Rifat s-a apropiat de consul fiindcă a detectat la el anumite slăbiciuni pe care își propune să le exploateze în avantajul lui în gestionarea internă a personalului. Consulul, incompetent, asocial și avar, puțin prezentabil, cu ochișorii afundați în cap sub o frunte joasă, cu umbra unei mustăți foarte fine pe pielea umedă, dar fiu de consul și protejat pe linie ierarhică, își sechestrează soția în apartamentul lor din Sliema. Încuie ușa cu cheia dimineața la plecare și o hrănește cu praștia. Nefericita îl sună întruna la birou, plângând, amenințând că se aruncă pe fereastră dacă nu o lasă să se întoarcă la familia ei. „Invitați-i pe oameni în biroul meu, imediat!“, spune Rifat în interfonul care îi face legătura cu biroul de la recepție.

Secretara îi conduce pe Sébastien Grimaud și pe Rim în încăperea largă în care bâzâie un ventilator de plafon. Rifat îi întâmpină fără să se ridice, fără să ridice ochii din dosarele deschise în fața lui. Grimaud își enunță calitatea în câteva cuvinte („cetățean francez, rezident în Cartagina, arheolog“) și o prezintă pe Rim drept o „prietenă“, înainte să explice că au fost nevoiți să plece din Cartagina în mare grabă întrucât erau amenințați de islamiști. Rifat nu a auzit niciodată vorbindu-se despre acest Grimaud, fata pare să aibă cincisprezece ani. Situația i se pare limpede: în cel mai bun caz corupere de minori, în cel mai rău, pedofilie. Grimaud, care are o anumită experiență cu diplomații, se hotărăște să treacă, imperceptibil, la ofensivă:

„Sunteți aici de mult?

— S-a făcut deja un an.

— Și înainte, unde erați?

— Lucram pentru ANMO.

— Departamentul Africa de Nord-Orientul-Mijlociu…

— Întocmai.

— L-am cunoscut îndeaproape pe Laurent Dutilleux, fostul dumneavoastră boss, lucram în Alexandria, era prim consilier la Cairo.

— Și acum dircab al ministrului…“

Rifat a vorbit fără să-și dea seama. Se grăbește să respingă teoriile pe care și le încropise pe seama celor doi și a felului în care avea de gând să se descotorosească de ei. *De dobitocul de Dutilleux depind multe numiri. Poate decide să mă lase să mucezesc pe insula asta sau, mai rău, să mă tragă pe linie moartă la Minister.*

„Vă las pe dumneavoastră să-i comunicați situația noastră și, dacă-mi permiteți, îi voi da un telefon mâine sau poimâine ca să-i cer un sfat, continuă Grimaud. Pentru mine, nu e nici o problemă, sunt francez, dar pentru Rim e altceva. Ea va face o cerere de azil după toate formele legale, a fost amenințată cu moartea și este în stare de șoc. Ambasada are cumva un medic?

— Îl chem imediat (pune mâna pe telefon și-l roagă pe agentul de securitate să cheme doctorul. „De îndată, da. E urgent!“). Dar mai întâi luați loc, vă rog, probabil sunteți extenuați. De altfel, trebuie să-mi informez superiorii de sosirea și de solicitarea dumneavoastră. Voi proceda la un mic *debriefing* despre aventura dumneavoastră nefericită, ați dori să tăiați acum de pe listă această formalitate neplăcută?“

Grimaud și Rim decid să termine cât mai repede cu formalitatea respectivă. Rifat își pune secretara să-i conducă în biroul ambasadorului. În timp ce le servește o cafea, el coboară

la consul, deschide ușa biroului său fără să ciocănească, îi ia din mână telefonul fix la care vorbea și i-o trântește: „Pe bune, mongolule, știi pe cine faci să aștepte de mai bine de-o oră? Habar nu ai, nu-i așa? Un prieten de-al domnului ministru. Urma să-l sune când am ajuns eu. La timp. Altminteri…“ Arată către el cu arătătorul stâng, iar cu mâna dreaptă simulează că-și taie propria beregată.

În timpul discuției, Rifat se arată precis, fără să insiste, și dă dovadă de o solicitudine neașteptată. Rim îi apreciază „tactul de diplomat“. El arată că i-a anunțat deja pe funcționarii francezi de la Oficiul pentru protecția refugiaților, aflați pe insulă cu misiunea de a organiza un transfer de *boat people* către Franța. „Ei se vor ocupa de situația dumneavoastră, n-ar trebui să fie probleme.“

În ziua următoare, telefonul ambasadei nu se mai oprește din sunat. Mass-media anglo-americane încearcă să dea de Jeannette. Interviul ei, publicat simultan de *Le Monde-Hebdo* și de AFP, declanșează numeroase controverse. Rifat, care e în beznă cu o ditamai durerea de cap pentru că s-a culcat târziu și s-a-ntrecut cu băutura cu John Peter Sullivan, atașatul SUA, n-are habar de nimic. Sullivan i-a trimis deja un mesaj despre asta. Vrea s-o întâlnească urgent pe Jeannette. Când, în sfârșit, descoperă revista tipărită, Rifat înțelege mai bine situația. Titlu enorm: EXCLUSIVITATE! BUSH ȘI BLAIR ÎN CURÂND ÎN FAȚA JUDECĂTORILOR? Subtitlu: *Un conducător islamist libian cere aducerea lor imediată în fața Curții penale internaționale. Ar fi primit susținerea unor eminenți juriști francezi. De la trimisa noastră specială la Tripoli.*

Abia se apucase de citit, când îl cheamă secretara: „Dircabul la telefon! Dutilleux“. Ridică receptorul, liniște totală, nici o voce, doar ecoul tăcerii în receptor. Apoi mânia lui Dutilleux. „Erați la curent cu interviul? O ambasadă nu e agenția de turism Club Med, bătrâne, nici chiar în Malta!“ Rifat se uită pe fereastră. Drapelul francez e murdar și puțin rupt. *Ce bine că nu bate vântul, nimeni nu se prinde.* „Da, domnule director, foarte bine, prevăzusem o întâlnire cu ziarista în această după-amiază. Vă trimit o notă imediat. Nu, nimic la Palatul Élysée, desigur, da, Grimaud este sub controlul meu, un tip foarte bine, la revedere, domnule director.“

Dutilleux a închis. Rifat încă ține receptorul la ureche. Ascultă bipul care se repetă la infinit fără s-o vadă pe secretara care îi face semne și până la urmă zbiară: „Rifat, Palatul Élysée la telefon, consilierul de politică externă al președintelui, pare că arde!“.

*

Sediul Ambasadei Franceze, Zebbug, Malta

Serata e pe sfârșite. Rifat, care nu prea ține la băutură, își abandonează invitații în salon, lăsându-i să golească rezervele de coniac XO ale ambasadorului, și se duce la toaletă. Își dă pe față cu apă rece și se felicită, privindu-se în oglindă. *Dineul la sediul ambasadei e o superidee. Bravo ție, Rifat!* A redevenit stăpân pe situație în trei ore. Grimaud s-a liniștit în legătură cu soarta prietenei lui. Oficiul pentru refugiați l-a contactat deja. Rim va beneficia de un permis de liberă trecere provizoriu care-i va permite să intre pe teritoriul francez în deplină

legalitate. Nu mai trebuie să-și facă griji în legătură cu Dutilleux, cu atât mai mult cu cât i-a trimis o dare de seamă a discuției lui cu Jeannette. Cu o copie pentru Palatul Élysée. A putut-o întâlni pe ziaristă la hotelul ei, ea a scăpat o droaie de informații despre faimosul comandant Moussa, starea lui de spirit, mijloacele lui de protecție, biroul lui subteran, angoasele lui etc. De fapt: tot ce nu se afla în articol. A vorbit deja despre asta cu atașatul american, și el foarte interesat. *Joc în stil mare, e minunat*. Jeannette a acceptat să stea de vorbă cu el cu condiția să o înscrie pe Habiba în primul grup de migranți care trebuia trimis în Franța. O mână spală pe alta. Nimic mai simplu. Protejata ei va pleca de la începutul săptămânii viitoare. Dar punctul culminant al serii a fost când au ajuns la cafea Levent și Emma, care se întorceau din Sicilia. Ce surpriză să vadă că Levent și Grimaud se cunoșteau. Și încă de mult. O poveste incredibilă, practic o poveste de familie. Levent părea chiar puțin stânjenit că eram martori la reîntâlnirea lor. Emma și Rim au părut să se aprecieze, au petrecut o parte a serii lipite una de cealaltă, ca două puștoaice care trăncănesc întruna! La întoarcerea în salon, îl aude pe Grimaud (hotărât lucru, ăla cunoaște pe toată lumea) povestindu-i lui Jeannette că i s-a întâmplat de mai multe ori să ia cina în compania ei la ambasadorul Franței din Tripoli. „Nu vă amintiți de mine, arheologii erau mereu într-un colț al mesei, retrași…“

14

Ambasada americană, Tripoli, Libia

Când se trezește, vede că a aruncat cineva o pătură peste el. Camera ambasadorului este scăldată în lumina zorilor. Ferestrele sunt deschise, aproape că e răcoare. Pentru prima dată de săptămâni întregi, comandantul Moussa a dormit fără să viseze urât. *O noapte fără urlete, fără atacuri de panică, fără spasme.* Ieri-seară chemase o maliană în pat. *Una nouă, nu e rea deloc.* În dimineața aceea, fata îi pregătește ceai și ochiuri. O aude trebăluind între bucătărie și salon. Ea a pus cutia cu pastile pe noptieră. Ghirlande de arome se învârtejesc prin încăpere. Pâine proaspătă, floare de portocal, iasomie. Astăzi are impresia că s-ar putea lipsi de psihotrope, dar, din prudență, își elaborează cocktailul obișnuit, amestecând un puternic antidepresiv cu gelule de canabis. Amayaz este medicul lui. *Și dacă franțuzoaica mi-a făcut bine?* Maliana îi aduce micul dejun, așteaptă să afle ce vrea, el o concediază cu o privire. *I-am vorbit cam mult în noaptea asta.* Alege o salopetă neagră din dressing, își înșurubează bereta pe cap, face câțiva pași pe terasă. Gărzile dorm pe jos, pe covoare, înfășurați în *djellaba*, cu kalașnikovul între picioare. *Sunt cei mai fericiți.* Sistemul de iluminat cu vapori de sodiu se stinge automat cu un mic șuierat. De două zile, este aproape sigur, americanii au renunțat să mai intervină. *Cât despre francezi, sunt împotmoliți în bulibășeala lor internă.* Scenarii care ieri erau de neconceput azi redevin de actualitate. Amayaz i-a spus ieri că are să deschidă o nouă rută pentru *coke*, prin Mali. *Dacă vrea Dumnezeu, mai avem ceva zile frumoase în fața noastră.* Levent i-a deschis două conturi bancare. *O s-o duc bine, dacă scap teafăr din asta.* Cel Preaînalt e milostiv cu cei ce luptă în numele Lui. Se întoarce să-și bea ceaiul în salon și își aprinde zidul de televizoare, setate pe BBC. Mâna îi tremură când își duce ceașca

la buze. Vorbește cu mâna: „De ce tremuri?“. Râde, caută sticla de J&B rămasă la picioarele patului, amestecă whisky cu ceai. După ce a băut, nu-i mai tremură mâna. Pe ecranele televizoarelor, același reportaj despre turismul din Thailanda. *Voi face un tur pe acolo, când se va putea.* Răsăritul îl îmbie să se plimbe prin grădina abandonată a reședinței. Totul e calm. Se așază cu ceașca lui de whisky într-un fotoliu de răchită, lângă un măslin. Închide ochii, își mângâie barba, nu-și mai amintește de o dimineață atât de plăcută de ani întregi. Un zumzăit se apropie, în afara câmpului său vizual, întoarce capul, aude un zgomot de motor, cam agasant, se ridică, nu foarte neliniștit. *Fără paranoia astăzi, eu sunt șeful*. Când drona țâșnește pe deasupra acoperișurilor, bomba cu laser tocmai plecase, Moussa e făcut ferfeniță cât ai clipi. Clădirile ambasadei aproape că n-au avut de suferit de pe urma exploziei.

15

Hotel Palm Rock, Sliema, Malta

Nu vorbesc despre asta cu Rim, dar sunt zguduit. E îngrozitor. Cu ocazia tribulațiilor mele de arheolog, am plecat din multe țări mai repede decât mi-aș fi dorit. Liban, Cipru, Cambodgia etc., dar niciodată nu mi-am luat tălpășița în astfel de condiții. Iar când mă gândesc din nou la călătoriile mele în Tripoli, nu mă pot împiedica să-mi spun că am scăpat ca prin urechile acului. Cele două contacte ale mele au sfârșit în condiții deosebit de violente. Am aflat despre moartea lui Moussa uitându-mă la CNN în hotel, în timp ce Rim și Emma stăteau la

soare pe malul apei. Nu-mi pare rău după Moussa, n-o să jelesc un monstru și dacă acceptasem propunerea lui Levent fusese tocmai ca să-i vin de hac și să pun capăt jafurilor sale. Americanii n-au pierdut vremea. Îi transmisesem deja lui Bruno informații care permiteau să fie pus sub acuzare și poate chiar asasinat, însă acele eventualități rămâneau foarte abstracte. Nu mă gândisem la o dronă. Îmi imaginam moartea lui ceva mai îndepărtată.

Altfel stau lucrurile cu Levent. Am fost atât de apropiat de tatăl său, că moartea lui mă afectează. Cincizeci și patru de ani, cu aproape zece ani mai puțin ca mine. Desigur, nu făcea mai multe parale decât complicele lui Moussa, în pofida manierelor sale de mare burghez otoman. Îi trimisesem deja lui Bruno suficiente elemente ca să fie pus sub acuzare de trafic, la momentul potrivit. Idem pentru clientul francez din Londra. Suntem mereu mai severi cu ai noștri. Nu doar că Ferrouges era francez, simpatic, nu doar că făcea parte dintr-o rețea infracțională, dar arăta și o lipsă șocantă de mustrări de conștiință. Cu câtă aroganță îmi spusese: „În familia noastră, suntem obișnuiți dintotdeauna să mergem pe urma banilor oriunde s-ar afla".

Știm ceva mai multe, mulțumită lui Rifat, despre sfârșitul lui Levent, lichidat în toaleta aeroportului, când se pregătea să ia ultimul avion către Roma. *Shootat*, cum spune Rifat, cu un 9 mm cu amortizor. O femeie de serviciu îl descoperise prăbușit în propriul sânge în vasul de toaletă, cu creierii împrăștiați. Un joc de copil pentru ucigaș: toaletele erau separate de pereți despărțitori care nu urcau până în tavan. Moartea s-a pogorât de sus. Levent avea două pașapoarte (diferite) și două mobile în

buzunare. Se pare că atașatul american, John Peter Sullivan, se afla la fața locului înaintea poliției malteze. El a recuperat totul.

În ziua următoare, Rim avea întâlnire cu Emma, ca în fiecare zi de când veniserăm. De cum aflase vestea, a căutat să dea de ea, dar în zadar. Am însoțit-o pe Rim până la garsoniera ei, în vechiul cartier Sliema, nu foarte departe de hotelul nostru. Un vânzător de fructe și legume care-și petrece zilele la taraba din dubița lui, chiar în fața casei ei, ne-a spus că o văzuse plecând cu taxiul, cu o geantă de voiaj în mână. La biroul Emmei, cineva ne-a informat că un deces din familia ei o obligase să se întoarcă în Franța.

Acum, chiar mai mult decât înainte, nu trebuie să stau cu mâinile în sân. I-am explicat lui Rim că Dutilleux și Rifat făceau tot ce le stătea în putință să ne grăbească plecarea. De altfel, era posibil ca și Habiba, protejata somaleză a lui Jeannette, să plece în același timp cu noi. Noua exclusivitate o readusese pe ziaristă în toată splendoarea ei pe podiumul mediatic, iar Rifat pare să-i asculte acum ordinele. Trebuie să mărturisesc că o găsesc foarte simpatică. I-am văzut un interviu pe BBC și am fost izbit de portretul pe care i l-a făcut lui Moussa. Îl prezentase ca pe un fel de desperado mutant într-o lume postapocaliptică, un credincios fără altă religie decât moartea, „cam ca anarhiștii din timpul Războiului din Spania, cei care strigau: *Viva la Muerte!*“.

Eram obligați să mai rămânem aici o săptămână. Rifat mă anunțase că se putea ca atașatul militar american să-i pună câteva întrebări despre Emma. Am venit cu propunerea să ne petrecem două sau trei zile pe insulița Gozo ca să ne mai schimbăm ideile. O barcă a venit să ne ia de pe debarcader, iar

după o oră pe mare ne-a lăsat în portul pentru feriboturi, la Gozo.

Hotelul în care făcusem rezervare era la cincisprezece minute de port, cu mașina. Rim împrumutase de la Emma o carte de Balzac, *Moș Goriot*. În taxi, mi-a recitat o frază din ea, pe care ea o cunoștea pe de rost: „Ah! țineți minte însă: drama aceasta nu este o plăsmuire sau un roman. *All is true*; este atât de adevărată, încât oricine poate s-o regăsească în propria viață, în propriul suflet“. Când o întrebasem de ce-i plăcea fraza cu pricina, ea izbucnise în râs: „Nu-mi place în mod deosebit și abia am început cartea, dar mă duce cu gândul la noi. De când am plecat din Cartagina, am impresia că am ajuns două personaje ale unei drame în care totul este adevărat, din păcate…“.

Pentru prima dată eram surprins că sunt pesimist. Prin ferestrele taxiului vedeau fugind coline aride, dominate de zidurile unei fortărețe, apoi o câmpie cultivată, întinsă, uluitor de verde, mărginită de cactuși, ce conducea către orășelul Sannat, ale cărui case din pietre spelbe, cu terase deasupra, erau împodobite cu drapele enorme în culori strălucitoare, la fel ca biserica. Mi-aș fi dorit s-o întreb pe Rim dacă regreta povestea noastră, dar tăcea.

Seara cinam pe terasă, noaptea înainta peste mare și insule, când mai multe explozii ne-au făcut să tresărim. Bubuiturile păreau să vină din cealaltă parte a terasei, de dincolo de roșcov. Chipul lui Rim s-a crispat, a murmurat ceva ininteligibil. M-am aplecat și mi-am petrecut brațul în jurul gâtului ei. Comesenii din jur continuau să se aprovizioneze de la bufet. Unul dintre chelneri s-a apropiat cu sticla noastră de vin sicilian pe care o pusese la gheață. L-am întrebat de unde veneau exploziile:

„Este sărbătoarea satului, avem focuri de artificii, în noaptea aceasta spectacolul va fi impresionant. – Presupun că vom putea asista și noi…“, a spus Rim aproape timid, în arabă. „Desigur, domnișoară, i-a răspuns chelnerul, toată lumea e invitată.“

Razele lunii poleiau cu argint mișcarea ușoară a palmierilor. „O recunoști? – Desigur, e luna mea, luna mea din Sidi Bou Saïd, luna noastră cartagineză, cea care ne-a adus împreună, uite, îmi zâmbește.“ Coboram pe străzile din Sannat ce răsunau de râsete și de cântece. O mulțime numeroasă se plimba în întuneric. Mai multe fanfare colindau străzile orașului, urmate de grupuri compacte: oameni de toate vârstele și, din câte-mi dădeam seama, de toate condițiile sociale.

Am ales să mergem pe urmele uneia dintre acele fanfare, în mijlocul unei găști de tineri. Băieții aveau sticle de bere sau de gin în mână. Nu mă puteam împiedica să observ că fetele, deseori superbe, nu păreau deloc preocupate să-și ascundă farmecele. Rim, care descoperise la restaurant că poate înțelege malteza, apropiată de arabă, era fericită să poată schimba câteva vorbe cu tovarășii noștri. Locuitorii își expuseseră la intrarea în case statui cu sfinții lor. Sfântul Pavel, Sfânta Maria, Sfânta Margareta – și chiar Isus. Unele erau înfățișate pe un postament, uneori de mărime impozantă, împodobit cu mare cheltuială. În această grandoare domestică, care cu alte prilejuri mi s-ar fi părut kitsch, le ghiceam profunzimea sentimentului religios. „*All is true* și aici“, mi-a șoptit Rim la ureche, zâmbind.

Ne lăsam duși de fervoarea plină de bucurie, aproape senzuală, care ne înconjura. Eram impresionat, destul de emoționat – și Rim la fel, avea să mi-o spună mai târziu. Îmi

puneam întrebări, în tăcere, despre cele trăite. Catharsis catolic, ceremonie de învestire, ofrandă a nimicului, serbare dionisiacă?

Diferitele procesiuni se întâlneau în cele din urmă în piața bisericii, ale cărei uși rămăseseră toate deschise. Interiorul era puternic luminat, bogat împodobit și decorat, ca, de altfel, și fațada, acoperită cu o mantie de beculețe multicolore. Copii, cupluri în tricouri și în șlapi, oameni mai în vârstă, *teenageri* intrau și ieșeau din biserică într-un flux continuu, neoprindu-se decât să se roage sau să se reculeagă. Câteva explozii au vestit începutul focului de artificii final, în timp ce muzicienii și cohortele lor continuau să rătăcească pe străzile cotropite de beznă.

Lumini, prapuri, muzici de sărbătoare, dar și marșuri potolite specifice pentru săptămână sfântă. De ce eram atunci atât de sensibil la undele de tristețe care străbăteau bucuroasa hărmălaie? Rim și cu mine ne întorceam în liniște spre hotelul nostru, însoțiți de ritmurile fanfarelor stăruitoare care răsunau în depărtare.

Rim se prăbușise pe pat de cum intrase în cameră și adormise imediat. Câteva clipe mai târziu, Bruno m-a sunat pe mobilul care ne folosea să ținem legătura. Am urcat pe acoperișul bungalow-ului ca să-i răspund. Mi-a cerut s-o contactez pe Emma cât mai repede cu putință. I-am răspuns că plecase de pe insulă. „Nu știe nimeni unde a plecat? – Nimeni. – Când vă întoarceți? – Vom fi la Paris peste trei zile. – Trebuie să te văd de îndată ce ajungi.“ Era prima dată că fostul meu student mă tutuia.

În dimineața zilei următoare, am vizitat templele din Ggantija, construcții pe cât de monumentale, pe atât de

misterioase. Rifat îmi vorbise despre situl respectiv. Am făcut o fotografie cu culoarul de acces și i-am trimis-o colegului meu care face săpături în Bergheim, în Alsacia. Și aici, la fel ca la el, ne scăldam în plin neolitic. Cu trei mii de ani înaintea piramidelor.

O civilizație a prosperat pe această insulă, știa să navigheze, cunoștea mișcarea astrelor, era în stare să ridice așezări din blocuri de piatră colosale, să sculpteze trupuri de femeie ca ale lui Fernando Botero și dispăruse. „Crezi că lumea își va aminti de Tunisia peste cinci mii de ani? Sau de Franța?“, m-a întrebat Rim când stăteam la coadă, în parcare, ca să luăm feribotul de întoarcere. „Poate că niște arheologi, *Maspero ai viitorului*, vor săpa prin ruinele din Tamaris. Vor găsi o fotografie cu noi doi și vor încerca să ne scrie povestea vieții. – Sunt curioasă ce-ar putea povesti!“

16

Rue des Belles-Feuilles, Paris, arondismentul XVI, Franța

Încă un atentat, de data aceasta într-un mare magazin din Bordeaux. După Strasbourg, după Lille, Nisa și altele. După împușcăturile dintr-o școală evreiască, după asasinarea a doi preoți și a unui rabin. Moartea dă buzna pe teritoriul nostru. Groaza crește în același timp cu desprinderea. Cât se uita la știrile de pe BFM-TV – ziariștii aproape că se bucurau de numărul mic de victime, „doar o duzină de răniți, dintre care doi grav, se zbat între viață și moarte“, se pare că declanșatorul

unei veste explozive purtate de unul dintre teroriști nu funcționase –, Bruno primise un mesaj de la boss, care-l chema la el. Ajunge în arondismentul XVI cu o mahmureală ce nu-l mai slăbea.

Cu o zi înainte, mersese la o petrecere, la niște colegi din BAC[7]. Nu se dusese decât ca să scape de psihoza atentatelor și de lipsa deprimantă de acțiune la care era condamnat, ca toți cei cu vechime în Vilă.

O polițistă subalternă, Évelyne (nu-i cunoaște decât prenumele), cu o figură deschisă și ochi spălăciți, îi explicase că are un master în Relații Internaționale, dar că, negăsindu-și un job, răspunsese la un anunț al Poliției Naționale. Terminaseră seara la ea acasă. Locuia aproape de Denfert. În garsoniera ei, masa din bucătărie nu fusese strânsă. Erau țoale peste tot, CD-uri cu Noir Désir. Mai rău, asculta în buclă *„Le vent nous portera“*. Acea Évelyne nu-l interesa cine știe ce, dar începuse s-o găsească picantă când se prăbușise pe spate izbucnind în râs și avusese orgasm fără reținere. Avea de gând să se ridice din pat, pe la două dimineața, când ea-i spusese: „Poți rămâne să dormi, dacă vrei…“

Nu și-l imaginase niciodată pe Lambertin trăind într-un apartament atât de mic. În acel univers minuscul, totul este aranjat, ordonat, fiecare lucru are locul lui, în mod maniacal, precum biblioteca, unde nu se află decât cărți de istorie. Primul Război Mondial, al Doilea Război Mondial, Războiul din Indochina, Războiul din Algeria, Războiul din Vietnam, Războiul Rece, Conflictul israelo-palestinian și documente de actualitate politică, cele mai multe în engleză. Fotografia înrămată a unei femei, în alb-negru, soția lui, fără doar și poate,

e agățată în centrul unui perete gol. Cu neputință să n-o vezi. *Eu nici măcar n-am o fotografie cu Marie-Hélène. De altfel, la ce mi-ar trebui?* Lambertin scoate dintr-un mic bar în stil Art déco, din palisandru indian, o sticlă de whisky, două pahare și pune două șervete sub fiecare.

„Mulțumesc, șefule, dar fără whisky pentru mine. Puțină apă plată, atât.

— Cu atât mai rău pentru dumneavoastră…“

Lambertin se uită la Bruno perplex, apoi continuă: „Ministrul bate pasul pe loc, își dă cu stângu-n dreptul și chiar începe să toarne povești către presă, până acum nu-i stătea în fire. Nu mai durează mult și va fi pus la punct. Palatul Matignon[8] vrea rezultate. După informațiile mele, vor avea în curând nevoie de noi. De aceea voiam să vă văd. Trebuie să fim pregătiți. Cu Grimaud al dumneavoastră mai țineți legătura?

— Am vorbit cu el alaltăieri. A fugit din Tunisia.

— Amenințări?

— Niște necunoscuți au pătruns în casa lui.

— L-ați văzut pe agentul turc care a fost ucis?

— Levent? Grimaud era în legătură cu el și ne informa, după cum vă raportasem.

— Americanii urmăresc cazul îndeaproape și mi-au comunicat acest lucru. Iar consulul nostru general din Istanbul, o femeie de mare calitate, ne-a transmis nu puține informații despre el. După puciul lui El-Sisi, Levent era însărcinat să le asigure o asistență discretă combatanților islamiști care fugiseră din Cairo și veneau să se adăpostească la Istanbul. Avem fotografii cu el la Kobani, cu un șef al informațiilor militare ale Statului Islamic. În același timp, vorbea și cu kurzii și, desigur, îi informa pe americani despre toată lumea…

— Ca tatăl lui!

— Ce naște din pisică șoareci mănâncă. Erdoğan tocmai își schimbă strategia, e obligat să deretice prin serviciile sale. I-ar fi comunicat Statului Islamic dovezi ale contactelor sale cu partea kurdă. Reacția n-a întârziat. Ucigașul ar fi venit din Libia.

— Levent avea o legătură cu o franțuzoaică…

— Voiam să vă vorbesc despre ea. Fata trebuie găsită urgent. Și tovarășul vostru din Taurbeil-Tarte…

— Harry?

— Harry, da. Pe el nu-l slăbiți deloc, întâlniți-vă zilnic dacă se poate. Dacă Internele se împotmolesc atât, înseamnă că au rămas fără informații proaspete din interior. Noi, în schimb, cu informațiile voastre despre conexiunea Libia-Taurbeil, nu e foarte mult, dar avem o pistă…“

Bătrânul vorbește de parcă n-ar fi fost retras din funcție. Continuă să macine ipoteze, să-și scaneze certitudinile și îndoielile, întreține rețele discrete, amușină cam peste tot, caută informații, cum a făcut toată viața.

Lui Bruno îi trece prin minte că nimeni nu-i va telefona să-i răspundă, prea multă ură, prea multe resentimente legate de el, apoi își amintește de una dintre cugetările lui, de când intrase în serviciul său: „Când are un os de ros, un câine nu-l lasă niciodată…“

17

Taurbeil-Tarte, regiunea pariziană, Franța

Răpăielile ploii îl trezesc pe Harry cu blândețe. Ropotele picăturilor fine îi acompaniază cuvintele care-i fac *slam* prin țeastă. *„Viața mă pierduse / Nici câinii nu-s mai singuri ca mine / Tata și Mama m-au abandonat / Săracii – nu mi-au lăsat / Decât viața de ei trăită / Iubirea mie dăruită / Totul dispăruse.“* Se ridică în capul oaselor pe saltea, având grijă să nu dea cu scăfârlia de tavan. În ultimele șase luni a mai crescut. Dacă o ține așa, va fi nevoit să se mute. *„Dar n-am căzut / Și m-am zbătut / Pe-al norilor oțel / O sabie a apărut / Răsplata lacrimilor mele / Eu lângă Durandal am zis / În ziua-aceea, că e vis.“* Se strecoară prin sas până la sursa de apă de lângă cazane, unde își bărbierește trei floace. *„Pe-al norilor oțel / O sabie a apărut / Răsplata lacrimilor mele.“* Își conectează mobilul la o mini-boxă și pune înregistrarea pe care a meșterit-o pentru a enșpea oară în seara precedentă, înainte să adoarmă. *„Viața mă pierduse / În viață m-am regăsit / Verbul mi-a vorbit / Cuvintele vor fi sabia mea / O, da, o, da…“* Ascultă noua versiune. Mereu mici chestii care scârțâie. Și nu știe pe ce ton să bage acele *„O, da, o, da“* de la final. Să renunțe la ele? De văzut. Mâine, în plus, filmul.

Nori mari traversează un cer care bate în albastru. Ciorchini de femei se îndreaptă din tot orașul spre piață. Trăncănesc în șoaptă. Zvonurile despre situație se răspândesc foarte rapid. Puțini bărbați. Mercenarii mafiei dorm până târziu, moleșiți de *kif-ul*[9] de peste noapte. Nici picior de polițist la orizont, în pofida faptului că doi dintre ei fuseseră împușcați ieri în orașul vecin, după moartea unui tânăr. Se îndreaptă spre clădirea lui Șefu' M'Bilal. Aleargă, cuvintele i se zgâlțâie în cap, e-adevărat că nu-l mai părăsesc. *„Răsplata lacrimilor mele / Eu lângă Durandal am zis / În ziua-aceea, că e vis.“* Zărește chipul părinților pe mai mulți nori în același timp, le zâmbește, sare

peste trotuare, grămezi de gunoaie menajere, *„Azi demonilor din oraș / Violatori și smardoiași / Care cu prafuri șmenuiesc / Vreau să le strig, așa doresc, / Cărați-vă, plecați de-aici*“, traversează străzile făcând slalom printre mașini, intră valvârtej în holul lui Șefu’ M’Bilal, obișnuiții *black* de gardă sunt trimiși altundeva, măsoară cu privirea trei bărboși scunzi care controlează scara de acces la *big chief*, sunt noi, nu-s vorbăreți, dar sunt politicoși, îl recunosc, putoarea îl strânge de gât, mereu câinii.

Sună la ușă. Lătrături, hămăieli, țipete. Bătrâna îi deschide, îi ajunge până la brâu, ea se micșorează pe măsură ce crește el, băiatul îi trage un zâmbet ipocrit, ea se chircește sub greutatea colierelor din aur, Bilal îl așteaptă în pat. Pe jumătate îmbrăcat, fumează în timp ce se uită pe telefonul mobil. O ucraineancă, una nouă, își face unghiile de la picioare într-un fotoliu, lui Harry i se pare că are picioare bine desenate (roșul fucsia de pe unghii îi dă mici mâncărimi), i-o și spune, Bilal pufnește: „Începi să știi să vorbești cu femeile, acum?“. Fata întoarce spre el o privire întrebătoare. Îi traduce. Fata răspunde în engleză: „E drăguț. – Bun, acuma, cară-te“, îi spune Bilal. Ea se ridică și se depărtează, târându-și papucii brodați.

M’Bilal ezită, pentru prima dată, să-i mai mângâie coaiele. Poate că i se pare prea înalt, mai ales văzut din patul lui. S-a îmbătat cu vodcă împreună cu ucraineanca, ieri-seară, ochii îi sunt injectați, dar vorba îi este fermă, tonică, fiecare frază îi urcă dintre viscere ca să ajungă, șlefuită, pe buzele lui groase ca sângeretele, ca de obicei. M’Bilal e atât de concentrat, că ochii par să i se apropie când vorbește. Harry se uită țintă la el având grijă să nu-i perturbe magnetismul, se stăpânește, rămâne la pândă, cunoaște jivina, n-o subestimează, învață de la ea, știind

ce-i datorează (energia, puterea cuvintelor), dar analizează fiecare secundă a situației. Asta pentru că tocmai s-a petrecut ceva: pentru prima dată, îi dă prin minte că-l va domina pe Șefu' M'Bilal. Nu numai din cauza suplimentului lui de creștere, e altceva. Su-pe-ri-o-ri-ta-tea-men-ta-lă este de partea lui, nu se îndoiește de asta. *Nu te ambala, Harry, rămâi prudent, încă nu s-a terminat, de acord, totuși, în dimineața asta, în fața lui, mă simt puternic. Liniștește-te, liniștește-te… Înainte nu aveam de ales, eram sclavul și talismanul lui, îl ascultam dând din cap, dar îmi era frică. Continuă să încuviințezi din cap, fără aroganță…* M'Bilal vorbește sugându-și dintele de crocodil, unul dintre câini îi bălosește pe gleznă, el se reazemă și mai bine de perne.

„N-au uita lecția mea, fiule?

— Crud! Crud! Crud!“

Vocea flăcăului s-a schimbat. Mai sigură. M'Bilal remarcă metamorfoza. Se uită atent la el înainte să continue:

„De cruzime noi avem nevoie cu toții, acum mai mult ca niciodată, căci lucrurile o să se pună în mișcare. Pentru început, o să mă depărtez eu.

— Mergi departe?

— Nu-ți face griji, fiule, la ușa de alături. Am cumpărat o vilă în apropiere de Melun, cu piscină încălzită, păstrez și apartamentul de aici, desigur. Mama, o știi, îmbătrânește, are nevoie de un pic de verdeață. Mă trag mai aproape de asociații mei marocani, s-au făcut deja doi ani de când au plecat acolo. Senatorul va fi vecinul meu, are o casă prin partea locului. Că veni vorba, îți mulțumește pentru ceas. Și nu voi fi departe de Eurodisney, poți veni să mă vizitezi.

— Dacă mă inviți, Patroane.

— Te invit dacă încetezi să-mi mai spui Patroane. Trebuie să-mi faci în continuare rapoarte zilnice. O să te sun pe mobilul pe care ți-l dau.

— Șefule M' Bilal, dar smardoii rămân?

— Unii au plecat la Toulouse. Aveau nevoie să schimbe aerul. Ceilalți continuă să lucreze în sectorul meu. I-am lăsat slobozi deocamdată. Dacă-i vezi că freacă menta, îmi spui. Gagica, Ruskov, rămâne în apartament, trimit eu o mașină când am nevoie de ea. Am impresia că ai bucurii la ea, mă înșel?

— Pare simpatică.

— Dacă ai nevoie, îmi spui, e cadoul tău din partea casei, dar nu face niciodată nimic fără să mă anunți.

— Mulțumesc, Șefu' M'Bilal."

Harry își spune că M'Bilal se aștepta la ceva mai multă recunoștință din partea lui, e descumpănit că nu-i în stare să-l îmbrobodească. *O slăbiciune, ai grijă.* Problema este că nu dă doi bani pe pipițele pe care i le propune bossul. Nu cu acel gen de fată se poate el proiecta în viitor. Preț de-o clipă, din cauza lui Rhiannon Giddens, cântăreața, *o fată ca ea mi-ar trebui*, îi zboară gândurile la piesa aia minunată, „*Lost on the River*", care i-a inspirat „*Viața mă pierduse*". Timp de o clipă, nu se mai aude decât câinele care coțăie picioarele stăpânului său. Harry decidă să se concentreze din nou. Își șterge ochelarii de pulover, clatină din cap în semn de încuviințare și se uită țintă la M'Bilal.

„Aș mai vrea și să-i supraveghezi pe doi dintre frații noștri...

— Îi cunosc?

— Nu, doar ce-au sosit, tunisieni, oameni cucernici, i-am văzut ieri, vorbesc bine. Cum spune Cartea, un cuvânt bun e ca un copac bun; rădăcina îi este statornică, iar crengile îi ajung la

cer. Au avut o călătorie complicată și-l jelesc pe unul dintre tovarășii lor, care tocmai a fost ucis, în Libia. Deocamdată se odihnesc în fostul *squat* de la al doilea etaj, în blocul turn Montaigne. Știi unde e?“

Harry și-a împins scaunul. Se ridică să-și ascundă surescitarea, căci Șeful tocmai și-a schimbat registrul. De obicei, el îi dădea informațiile. Îi povestea tot. Șmenurile și bârfele. Verzi și uscate, ce mai zice gura lumii, palavrele. Astăzi, pentru prima dată, e pe dos. De altfel, Șefu’ nu mai vorbește atât de tare, atât de repede, nici un cuvânt de-al lui nu-i făcut să fie repetat.

„Știu foarte bine unde se află.

— Vor fi cazați aici o vreme, aproape că nu vor ieși în oraș, sunt aici să se odihnească, au niște bani, le-am trimis câteva rezerve, nu vor suferi nici de sete, nici de foame și nici de oboseală câtă vreme vor fi oaspeții noștri. Tu n-ai nici o treabă cu ei, dar te informez că sunt acolo. Ei, în schimb, au numele și numărul de la noul tău telefon. În cazul în care…

— N-ai grijă, M’Bilal, voi sta cu ochii pe ei.

— Știu, crezi că pentru ochii tăi de vacă te iubesc eu? Nu. Am încredere în tine, ești fiul dăruit de Grande Tarte. Voi face ceva pentru tine, tu însuți vei fi surprins.“

Discuția s-a terminat. Șeful îl pipăie între picioare și-l pupă. „Tocmai ai început să promovezi, îți dai seama?“

Pe culoar, Harry constată că bătrâna a aliniat vreo cincisprezece valize Vuitton, gata de plecare. Semne de mutare. M’Bilal îl înșfacă de braț înainte să apuce să iasă. „Încă un lucru, gărzile te vor pune în legătură cu un flăcău care iese de la Fleury, îl cheamă Saïd. Cu el să te vezi de îndată și dă-i o mână de ajutor, dacă are nevoie.“

Când iese de la M'Bilal, se străduiește să-și reamintească toată conversația, ca să o poată regurgita cuvânt cu cuvânt. Bruno ar trebui să aprecieze.

Trece pe la tunel ca să vadă dacă bătrânul Bouhadiba nu-i cumva acolo. De două săptămâni nu l-a mai întâlnit. Își face griji pentru el. O fi bolnav? Dintre librari, nimeni nu l-a mai văzut pe bătrân de mult timp. Harry o zărește dintr-odată pe soția lui care se întoarce de la supermarket cu fiul ei, cel mai tânăr, aleargă spre ei. Par ușor stânjeniți, în fața lunganului negru care le vorbește despre „prietenul" lui. Îi răspunde fiul, în timp ce maică-sa își privește pantofii: „E bolnav. Emfizemul. Respiră cu greu, deocamdată nu mai poate ieși. Îi spun că l-ai căutat…"

Îl întâlnește pe Saïd la cafeneaua de la Centrul comunitar (al cărui director adjunct a fost Bilal, după alegerile municipale de acum douăzeci de ani) spre sfârșitul după-amiezii. Petrece o oră cu el, beau ceai. Douăzeci de ani, o barbă de mic profet, pantaloni trei sferturi. Cam înfocat. Nu antipatic, dar nervos apreciază Harry, care se străduiește să chibzuiască temeinic de când încearcă să-și pună la punct un plan pentru misiunea lui. Clipește tot timpul, de parcă ar trimite semnale în alfabetul morse cu pleoapele. E o nerăbdare în el. Saïd ăsta și-a făcut deja tovarăși. N-are nevoie de mare lucru, numai să pălăvrăgească. Povestește cum era în pușcăria din care doar ce-a ieșit, s-ar spune că îi pare rău după Fleury, crede Harry, ascultându-l: „Patru mii de deținuți, dintre care două mii de frați care au luat puterea și controlează toată zona de detenție, venirile și plecările pe culoare, curtea de recreație, pedepsele, tăbăcirile, rugăciunile. Ba chiar peticul de gazon din fața birourilor directoarei… Crezi că te aburesc, te înșeli. Este un mic califat

acolo, crezi că visezi, cea mai mare medresă din Europa. Știi, sunt în misiune aici (Harry tresare auzind acel cuvânt, Misiune. *Va fi așadar misiune contra misiune*), Domnul M'Bilal ți-a spus despre asta? Mda? OK. Mă aflu aici să văd dacă frații noștri mai mici au sânge-n instalație. Domnul M'Bilal mi-a spus că tu cunoști pe toată lumea. Mi-ai putea da o mână de ajutor, dacă am nevoie de tine? – Nici o grijă, frate".

Ieșind din Centrul comunitar, trec prin fața tarabelor cu neoane ale vânzătorilor de haleală. Boxele dubițelor răsună de hituri arăbești. În cele din urmă, după ploaia de dimineață, ziua a fost foarte fierbinte. Aerul miroase a asfalt încins, a fum de kebab, a carne îmbietoare de miel la proțap. Roiuri de fete cu văl traversează piața într-un nor de râsete și de stofe colorate. Pe varianta bulevardului exterior e ora de vârf pentru dealeri. Clienții se bâțâie la volan așteptând să cumpere *coke*. Baletul necontenit al farurilor desenează năpârci de lumină albă. Chemarea la rugăciune se avântă peste oraș. Drapelele algeriene, cele de la ultimul meci de fotbal, freamătă la ferestrele clădirilor ale căror alinieri aleatorii, în contrafocurile apusului, par să deseneze un zid întrerupt.

Saïd are zâmbetul celui care-i tânăr și sortit unor lucruri mărețe. Tocmai l-a salutat pe Harry, dar zăbovește, cu brațele atârnând, nu dă în brânci să plece. Pleoapele îi clipesc din ce în ce mai repede. Un tic îi agită gura.

„De unde vii? îl întreabă Harry care a înțeles că avea ceva de adăugat.

— Ți-am mai spus, de la Fleury.

— Înainte?

— De la Remiremont.

— Cum era acolo?

— Cumplit. Mai ales față de aici, înțelegi, aici, am impresia că sunt acasă. Uită-te în jur, suntem acasă, frate, mult mai bine ca în Marrakech, s-ar spune că este deja un oraș sfânt.

— Inșallah…“

Harry i-a zâmbit înainte să se depărteze.

Un zâmbet adevărat, care i-a scăpat.

El înțelege ce poate simți noul protejat al lui M’Bilal. Înțelege, dar vede altceva decât mucosul ăsta. Și el și-a iubit orașul, era orașul părinților lui, mai mult decât Africa lor visată, Dumnezeu să-i aibă în pază acolo unde se află acum. El n-a fost nevoit să învețe ce-i iubirea, căci și-a primit, și continuă să primească, grație lor, partea lui de iubire. Și un solid instinct de conservare. Și el ar fi putut pune botul la promisiunile lui M’Bilal. La bănetul lui. Dar are norocul să poată vorbi cu părinții lui aproape noapte de noapte. Și mai știe și cum o va sfârși Saïd. În cel mai bun caz, futut până-n plăsele de M’Bilal, care a ales deja să se tragă la adăpost. În cel mai rău caz, ca ucigaș și ca martir. Mașina de ucis a fost pornită. Harry e obsedat de ideea că rămâne conștient de toate faptele și gesturile lui, cu toate că e în căcat până la gât. Îi dă prin minte că a intrat în prima fază a maturității. *Tocmai îmi iau avânt, acum eu decid.* Încearcă să-și dea seama câte feluri de oameni sunt pe lumea asta și să aleagă un model potrivit pentru el.

Într-o zi, în pădure, își dorise să moară și să ajungă la ai săi. Dumnezeu a hotărât ca el să trăiască și i l-a scos pe Bruno în cale. Merge repede, ca de obicei, dar voioșia de dimineață i-a dispărut. De când l-a întâlnit pe Saïd, lehamitea și îndoielile i s-au înfipt în minte ca niște cârlige. *Și dacă, la urma urmei, eu sunt cel care greșește, atunci când uneltesc împotriva „fraților“ mei?*

La întoarcere, deschide o cutie de Heineken. Ascultă pe iPhone ceea ce numește, distrându-se, „demo“-ul lui, își mestecă veșnicul sandvici cu șuncă și cașcaval pe care și-l înmoaie într-un borcan de maioneză. Cuvintele *slam*-ului său nu mai sună atât de bine ca de dimineață. N-o să înceapă filmarea cu el în seara asta. Și-a înregistrat deja pe reportofon mai multe versiuni ale improvizației. *Trebuie să merg mai departe, va fi nevoie de mai mult timp.* Îi dă prin minte să se masturbeze, dar adoarme măcinând cuvinte.

18

Rue des Volontaires, Paris, arondismentul XV, Franța

Marie-Hélène l-a sunat să-i ceară insistent să se vadă cu fata lor mai mare cât mai repede cu putință, fără să-i spună mai multe. Bruno e ușor anxios. Este deja zece și jumătate, iar Laure îi spusese că va ajunge la el la zece. *Leită maică-sa, mereu în întârziere… Numai să nu i se fi întâmplat ceva…* I-a pregătit o ciocolată caldă și a cumpărat doi croasanți. *Mă întreb ce are atât de important să-mi spună.* Soneria îl face să tresară. Laure umple până la refuz atmosfera minusculei sale garsoniere încă de la intrare. Vrea s-o ia în brațe, dar ea se mulțumește cu un pupic pe obraz. *De ce s-a tuns așa de scurt?* Ar vrea s-o privească, însă puștoaica se învârte întruna prin încăpere și el nu reușește să-i surprindă privirea. *Silueta ei zveltă, ce capătă deja rotunjimi, începe să-și piardă aerul băiețos și să semene din ce în ce mai mult cu Marie-Hélène, e ceva halucinant…* Refuză

ciocolata, ar prefera un ceai. „Nu, mulțumesc, fără croasanți. Croasanții tăi, tată, sunt egal cu zero: 10 grame de lipide, 24 de grame de glucide, din care 4 grame de zahăr. Ia spune, decorațiunile tale interioare sunt praf de praf…“

Fata vorbește atât de repede, că trebuie să facă un efort s-o înțeleagă. Bruno se chinuie să-și recunoască fiica, strânsă în niște blugi care-i descoperă partea de sus a feselor. „Ceaiul ăsta n-a stat destul la infuzat…“ Crede că-i zărește un tatuaj pe fesa dreaptă. *Imposibil, Marie-Hélène n-ar fi lăsat-o să-și facă așa ceva…* Primește mai multe mesaje pe mobil. Răspunde la toate fără să se sinchisească de el. *Avusese de gând să se boteze, oare vrea să-mi vorbească despre asta? Probabil, dar ce-i pot răspunde, mă paralizează, nu trebuie să fiu prea rigid.* Se proțăpește în fața lui.

„Trebuie să-ți spun ceva.

— Nu e rău *piercing-ul* tău, trebuie să mărturisesc că nu prea mă dau în vânt după el, dar ăsta, pe ureche, discret, te prinde bine.

— Cu atât mai bine, credeam c-o să mă plesnești. Mă bucur că-ți place, pentru că mai am unul, ia uite…“ Scoate o limbă enormă, iar el descoperă o nouă versiune a limbii copilei lui.

Ochii micuței lui Laure, trăsăturile ei fine, limba ei foarte roz degajă o energie înspăimântătoare. Îl măsoară cu un aer ușor disprețuitor, știe că în lupta cu tatăl ei tocmai a marcat și continuă.

„Tată, nu prea aveai chef să mă vezi… Nu c-ar fi mare chestie. Dar să știi că e foarte important, pentru că sunt îndrăgostită până peste cap. Știu că nu trebuie să-ți dau ție socoteală despre viața mea, dar voiam să-ți vorbesc despre asta, din onestitate. De altfel, mama m-a încurajat.

— Scumpa mea, ai făcut bine, sunt foarte fericit pentru tine, ești sigură că asta vrei? Cum îl cheamă pe norocos, e un băiat din clasa ta, câți ani are?

— Chiar ești previzibil, tipul superformatat, cum vede un poncif, cum pune botul, bietul tata…

— Nu văd ce-am putut spune încât să…

— Tată, m-am îndrăgostit de Marguerite, profa mea de SVT!

— Nu înțeleg… SVT?

— Științele Vieții și ale Terrei, materia mea preferată, mulțumită lui Marguerite, mi-ar plăcea atât de mult s-o întâlnești, nu la tine acasă, prea de prost gust, ea a făcut puțină artă decorativă în afara orelor de la școală…“

19

Rue de l’Espiguette, Paris, arondismentul V, Franța

Era locul ideal în care să ne stabilim: o străduță la doi pași de Panteon, trei camere mari, foarte luminoase, la etajul întâi, cu ferestre înalte, cu cremone și vedere spre o curte pavată. O scară din marmură alburie, mărginită de o rampă din feronerie, conducea către o ușă verde de pe culoar.

Cu trei zile înainte de a pleca din Malta, fusesem destinatarul unui e-mail colectiv trimis de un tânăr coleg care pleca să predea în China. Își închiria apartamentul mobilat, situat chiar în centrul Parisului, foarte aproape de Școala normală. Am încheiat afacerea prin telefon, apoi alergasem la biroul Western Union din La Valletta ca să-i trimit urgent chiria

pe un an înainte. Ba i-am plătit și factura la electricitate și întreținerea. Acest coleg supradotat, care începuse ca sinolog înainte să aleagă arheologia, își părăsise domiciliul cu o grabă aproape la fel de mare ca a noastră, dar pentru motive mai puțin angoasante. Universitatea din Nankin îi făcuse o ofertă interesantă din punct de vedere financiar, iar contractul lui intra în vigoare de la sfârșitul lunii. Abia dacă a avut timp să-și facă bagajele și să sară într-un avion al companiei Air China, cu un bilet la business class.

Rim s-a repezit să facă turul încăperilor de cum am sosit. Preț de-o clipă, am avut sentimentul că mai trăisem acea scenă, dar eram atât de captivat de felul ei de a pune stăpânire pe locuri, că nu am fost atent la asta. I s-a părut imediat că semăna cu „casa noastră din Cartagina“. Din cauza cărților, probabil. Firește, cum a spus ea „casa noastră“ m-a topit. Dalele de pe jos erau acoperite de covoare caucaziene. Am remarcat (deformație profesională) că avea o colecție destul de frumoasă, foarte eclectică, de obiecte provenite din lumea întreagă. Varietatea și originalitatea pieselor m-au dus cu gândul la Bruce Chatwin. Am căzut în admirație la vederea unui mic mozaic – safavid? – ce reprezenta o boltă de viță-de-vie, cu ciorchini și cu frunze, într-o stare excelentă.

La toaletă, erau teancuri de reviste de tenis. „Știai că tovarășul tău juca tenis? mă întrebase Rim izbucnind în râs. – Nu, habar n-aveam.“ Ea căzuse în admirație la vederea unui portret în alb-negru al unui tip cu părul lung și ondulat, cu un zâmbet de campion al unui turneu de Mare Șlem.

„Ia spune, nu arată deloc rău individul, îl cunoști?

— Păi, e proprietarul nostru.

— Credeam că e mult mai bătrân.

— Mi-a fost student, ți-am spus doar…“

Remarca ei nu avea nimic dezagreabil, dar, evident, crezuse că am un coleg de vârsta mea. M-am apropiat să privesc fotografia. Pe lângă mine, părea un bebeluș cârlionțat și mare. Am tăcut. Amintirea lui Valentine mi-a umplut liniștea. Mi-am dat seama că-i lăsasem fotografia în Cartagina. O fotografie care mă urmase peste tot. M-am revăzut în apartamentul pe care-l închiriaserăm înainte de căsătorie, pe Avenue des Gobelins, primul și singurul în care locuiserăm împreună. Era un apartament cu două camere, nemobilat, și el foarte luminos. Deci era o scenă pe care o mai trăisem o dată. Valentine răsucise cheia în broasca ușii de la intrare scoțând un țipăt enorm de bucurie. Făcuserăm turul domeniului nostru alergând și râzând, apoi ea se dezbrăcase, spunându-mi că vrea să facem dragoste. Sunt zile pe care n-ai cum să le uiți niciodată.

Noaptea se lăsase peste apartamentul dintr-odată foarte întunecat (încă nu fuseserăm rebranșați la rețeaua de electricitate), iar noi stătuserăm mult de vorbă, lungiți unul lângă celălalt pe podea, încercând să ne închipuim viitorul. *Never lost.* Mereu am crezut că fuseserăm apoi victime ale destinului. Fata pe care o sărutasem în bucătărie, în ziua în care împlinise nouăsprezece ani, nu mă interesa, nu mă excita, și nu-mi trecuse niciodată prin minte să-mi înșel soția. Ce mă apucase? Și de ce Valentine se ivise chiar în clipa aceea?

Rim a înaintat și m-a mângâiat pe bărbie, apoi a luat o foaie albă, și-a scos din geantă stiloul Montblanc pe care i-l dăruisem și a scris, caligrafiind fiecare literă: „Viața este frumoasă, să trăiești!“. A izbucnit în râs, ca Valentine, și mi s-a aruncat în brațe, ușoară ca un fluture.

Mi se păruse că domnea un climat aparte de la sosirea noastră la aeroport. Militarii înarmați, cam peste tot, o expresie bizară în privirea oamenilor, care păreau aproape toți că se țin la distanță unii de alții. Rim nu putea percepe acea angoasă. Îi lipseau termenii de comparație, venea pentru prima oară în Franța, care rămânea, pentru ea, un port liniștitor. L-am sunat pe Dutilleux la Externe ca să-i mulțumesc pentru intervenție și să-i spun că ajunseserăm amândoi la Paris. Apoi am stabilit o întâlnire cu Bruno în ziua următoare. Mi-am închipuit că făcuse progrese, atât de grăbit părea să mă întâlnească. După aceea, Rim a ținut să se vadă cu Habiba, care venise în același avion ca noi, înainte să fie preluată de un serviciu de imigrare și transferată într-un centru de formare, în provincie. Habiba și Rim trăncăniseră mult în timpul zborului. Rim m-a pus să-i promit că aveam să mergem s-o vedem pe Habiba la căminul ei.

Era prima ei seară în Paris, voia să vadă Turnul Eiffel. S-a încălțat cu ghetuțele roșii cu toc și am mers să luăm cina pe o terasă de lângă Place de l'Alma. Ne-am întors pe jos, ea ținându-se de brațul meu. Mulți oameni se uitau lung la noi din mers, unii chiar întorceau capetele la trecerea noastră. Mai întâi am crezut că îi interesa silueta lui Rim, distincția ei, până în clipa în care am auzit un grup de tineri râzând de „gustul ei pentru bătrâni expirați“. Remarca lor mi-a readus în minte „fotografia campionului de tenis“. M-am liniștit cum am putut, spunându-mi că o doreau și că erau geloși. Unde era problema?

Cât ne-am plimbat, Rim trăncănea întruna, comentând tot ce vedea, fațadele, Sena, podurile, luminile de pe vaporașe, primele pete de rugină apărute pe frunzele castanilor, care o duceau cu gândul la iarna pe care aveam să ne-o petrecem

împreună în Paris. Aproape de casă, am văzut pe un zid un afiș care anunța o serie de concerte în New Morning.

În realitate, dar n-am înțeles acest lucru decât mai târziu, avusesem impresia c-o să-mi rescriu întregul parcurs al vieții, să-mi refac drumul, să rebobinez filmul, să pornesc de la zero. Și cu o Valentine substituită perfect, o dublură misterioasă care mă făcea să nu mai conștientizez trecerea timpului, moartea și propriile metamorfoze. Primele ritualuri de înlocuire șamanică se instauraseră firesc, de îndată ce Rim ajunsese acasă la mine, într-o seară, în Cartagina. Descopeream că în Paris, orașul lui Valentine, stratagema continua să funcționeze.

Am recurs uneori în lucrările mele la o tehnică de imagerie hiperspectrală care la origine le servea astrofizicienilor să studieze culoarea stelelor. Mașinăria analizează un obiect și poate „vedea“ în el lucruri invizibile cu ochiul liber, șterse sau deformate, prin filtrarea diferitelor părți ale spectrului luminii. Lângă Rim, n-aveam nevoie de nici o mașinărie. Ea îmi reda lumina lui Valentine. O priveam mișcându-se, râzând, vorbind. Închideam ochii și mă întrebam: unde ești? În Paris? În Cartagina? Pe Avenue des Gobelins sau în apartamentul unui arheolog sinolog? Chipurile lui Valentine și Rim se confundau. Am decis să dau o petrecere la New Morning cât mai repede cu putință.

20

Hôtel de Matignon, rue de Varenne, Paris, arondismentul VII, Franța

„Ascundeți-vă, vine!“, transmite o secretară, alergând spre serviciul de presă. Jandarmii postați în josul scărilor ce duc la etajul întâi au înțeles de cum au intrat în tură de dimineață că nu vor mai putea prinde reducerile de pe Net, cum li se mai întâmpla. Directorii de la poliție și de la informații sunt luați la refec. Cotidienele de dimineață spun toate același titlu, cu litere enorme: NEPUTINȚA.

Porțile de la Palatul Matignon se deschid către rue de Varenne, două pistoane anti-intruziune se înfig în pavaj. Un convoi pătrunde cu mare pompă în curte. Ușierul nu apucă să-i deschidă portiera, că prim-ministrul a și sărit din mașină și aleargă spre intrare, urmat cu greu de doi membri ai cabinetului său, încovoiați sub povara dosarelor.

Lambertin așteaptă pe o banchetă din holul de la primul etaj, răsfoind ziarele. Se ridică, dar Prim-ministrul trece prin fața lui fără să-l privească și se duce glonț în birou. Ministrul de Interne îl urmează după câteva minute. Lambertin se ridică iar, însă ministrul, cu figura crispată, palidă, zidit într-o nerăbdare de gheață, nu-l salută. E pe cale să se așeze din nou, când îl vede sosind pe colegul lui, Boulais, cel care i-a instrumentat procesul și a decis să curețe ministerul de „metodele arhaice și scandalos de opace“ întruchipate de Lambertin. Boulais îi zâmbește și-l îmbrățișează: „Am avut un conflict, a fost complicat, dar, vezi, îți recuperezi postul și chiar Vila, am rezolvat-o.

— Mulțumesc că mi-ați trimis o mașină…

— Ministrul ne-a informat despre întrunire la ieșirea din Château. Când te-am anunțat, încă eram cu el în curte, ziariștii erau la mai puțin de trei metri, eram în plină nebunie mediatică…“

Prim-ministrul prezidează întrunirea de criză. Sub un cer de decorațiuni aurite, patinate, sunt așezați în jurul lui câțiva membri ai cabinetului său, ministrul de Interne și principalii săi colaboratori, precum și consilierul președintelui Republicii în materie de securitate și de luptă împotriva terorismului, un fost lucrător în Vilă, care plecase din serviciu înainte de ultimele alegeri prezidențiale pentru a lucra exclusiv pentru candidat. El i-a cerut ministrului să-l cheme pe Lambertin înapoi în joc. Lambertin stă în capătul mesei, alături de un stagiar responsabil cu comunicarea. Prim-ministrul expediază o declarație foarte scurtă: „Vom lua toate măsurile care se impun. Părem incapabili să împiedicăm noile atentate, însă descoperim că autorii sunt cunoscuți de serviciile noastre. Domnule ministru de Interne, ce propuneți?".

Ministrul interpelat pare să-și caute suflul și cuvintele. De trei luni, buna reputație a acestui om discret a fost făcută țăndări. Se apleacă spre ceașca de cafea. Felul în care se folosește de tăceri, vocea lui calmă, aproape feminină, mâinile cu care gesticulează în dreptul gurii, de parcă ar vrea să nu-i citească nimeni de pe buze: a redevenit micul conspirator troțkist din tinerețe, când își petrecea zilele și nopțile destructurând sindicatul studențesc a cărui conducere avea să și-o asume. Așa înfruntă el o izolare cu care succesele sale nu-l mai obișnuiseră. Vorbele lui capătă forma găunoasă a unui document intern. Pentru cine-l ascultă, crede Lambertin, atentatele, oamenii spintecați, mașinile-capcană, polițiștii asasinați în casele lor, în somn, toată lumea aceea de moarte și de ură pare să țină de cea mai totală irealitate. *Mereu a fost rupt de realitate, mult timp i-a ieșit, dar acum nu mai ține.* Anunță măsurile convenite de parcă ar fi fost excepționale, apoi, cu o

falsă bonomie, îi dă direct cuvântul lui Lambertin, precizând că el va fi din acel moment „consilierul lui special“, însărcinat cu lupta antitero.

Lambertin vorbește cu o voce ușor gâjâită, binevoitoare, fără aroganță, mizând pe fizicul lui de bărbat în același timp energic și ostenit, care a văzut multe și care știe că o anumită deznădejde este prețul care trebuie plătit pentru a accepta realitatea. Începe cu o trecere în revistă rapidă a dezbaterii juridice care poluează toate spiritele de la instaurarea stării de urgență.

„Știți cu toții că avem două arme juridice la dispoziție. Justiția administrativă, care acționează preventiv, și justiția penală, care se alertează numai după săvârșirea actului criminal. De-a lungul deceniilor, justiția administrativă a fost golită de conținut în beneficiul judecătorului penal, care ar fi singurul garant al libertăților individuale. Admisibil pe timp de pace, acest echilibru nu mai corespunde situației la care ne constrânge urgența teroristă.“

Prim-ministrul, care îl ascultă dând aprobator din cap, îl întrerupe:

„Domnule consilier special, vreți să spuneți că-i cunoaștem, dar nu-i arestăm sau nu îi punem în incapacitate să mai facă rău decât după ce au apucat să-și comită crimele?

— Afirmativ, domnule prim-ministru.“

Lambertin știa ce face fluturând povestea cu justiția administrativă. Și-a scos pionii la înaintare înaintea unui atac de anvergură. E hotărât să-și fructifice avantajul:

„De altfel, am fost victimele unei duble negări a realității. În Siria, colegii noștri de la informații externe au crezut acum șase ani că Assad avea să cadă în opt zile. Mai multe note

confidențiale i-au fost adresate, în acest sens, domnului președinte. Diplomații au făcut din plecarea lui Assad un element determinant al oricărei soluții la criza siriană. Fac trimitere la o notă pentru ministrul său redactată de către unul dintre vorbitorii noștri de arabă cei mai distinși. Ține de ceea ce anglo-saxonii numesc *wishful thinking*, altfel spus, orbirea voluntară. Astfel a devenit tragedia siriană un focar de recrutare și un centru de antrenament de mare anvergură pentru jihadiști, întru câtva terenul lor de încercare."

Prim-ministrul bate darabana pe masă cu mâna stângă pe mobil, răspunde la câteva SMS-uri din câteva mișcări, apoi se întoarce spre consilierul lui diplomatic, el însuși crâncen absorbit de un dosar pe care-l răsfoiește agitat. Până la urmă găsește documentul pe care-l căuta (o copie a notei evocate de Lambertin?) și i-l dă fără o vorbă prim-ministrului, care ia cunoștință de el, pe când Lambertin se preface că-și consultă propriile dosare. O lumină caldă intră în sala de ședințe prin ferestrele dinspre parc și desenează băltoace pe parchetul Versailles din fostul birou al generalului de Gaulle, după Eliberare. Ministrul de Interne își ia expresia cuiva obligat să asculte lucruri nesemnificative. Prim-ministrul își cheamă consilierul, vorbesc în șoaptă, apoi îi face lui Lambertin semn cu bărbia, ca să-l invite să continue.

„Vă mulțumesc, domnule prim-ministru, aproape am terminat. În sfârșit, a doua negare a realității: de douăzeci de ani, zeci de teritorii scapă generozității și fermității Republicii. Teritoriile pierdute le servesc drept zonă de organizare și pepinieră teroriștilor francezi și străini.

— În nici un caz! În nici un caz!"

Ministrul de Interne tocmai a mizat totul pe ultima carte. Mimează indignarea și face apel la înțelepciunea prim-ministrului. „Aceste teritorii sunt dovada falimentului social al predecesorilor noștri. Trebuie să facem față unei probleme sociale. În nici un caz nu este vorba de securitate publică."

Prim-ministrul se consultă din priviri cu consilierul președintelui, apoi își oferă un răgaz de gândire înainte de a spune: „Continuați, domnule Lambertin, în această ultimă privință, domnul ministru de Interne nu greșește cu desăvârșire, dar… continuați". Lambertin știe că a câștigat și se gândește deja să convoace o întrunire la Vilă de îndată ce se va putea.

„Cred că trebuie neapărat să ne întoarcem pe teren, pe toate terenurile, chiar la cele mai dificile. Trăim, acționăm, cugetăm de la o distanță prea mare de noi înșine, de ceea ce suntem și de țara noastră."

21

Rue de l'Espiguette, Paris, arondismentul V, Franța

Emma a lăsat câteva cuvinte liniștitoare în mesageria vocală a lui Rim. „Iartă-mă că am plecat fără să te îmbrățișez. N-am avut de ales. Doliu familial. Sunt în Paris. Mi-am pierdut mobilul. Te sun mai târziu. Emma."

Dispariția Emmei îi mohorâse dispoziția lui Rim. Ea spera să poată relua legătura cu prietena ei, acum că eram în Paris. Rim îmi atribuia toate meritele pentru acea prietenie. În general,

începuse să mă considere binefăcătorul ei și, mai ales, să mi-o spună. Asistasem, fără să fac nici un comentariu, la o metamorfoză accelerată a caracterului ei. De la plecarea noastră din Cartagina, Rim îmi spusese de mai multe ori că, după o „copilărie claustrofobică“, în care nu cunoscuse decât plictis și frecușuri, viața ei nu începuse decât în ziua în care plecase din casa mătușii ca să se țină după mine. „Ca un cățeluș, adăuga ea râzând și lătrând. Ham, ham!“

Bucuria ei, la descoperirea mesajului de la Emma, mă dusese încă o dată cu gândul la tornadele de bucurie ale lui Valentine. Aparent, Emma telefonase de pe un telefon fix, cu număr ascuns. Rim sărise să mă ia în brațe. „E în Paris, ce frumos, ne vom revedea!“, înainte să mai asculte mesajul în buclă de vreo douăzeci de ori. Pe fundalul glasului Emmei, anunțuri ininteligibile, făcute prin difuzoare, saturau înregistrarea. „Zici că e într-o gară, totul e confuz, se aude rău.“

În ziua în care făcusem demersuri la consulatul din La Valletta ca să obțin un permis provizoriu de liberă trecere, îi explicasem lui Rim că am un prieten în poliție, unul dintre foștii mei elevi. Părea că nu mă aude și-mi spusese în ziua următoare că-i detestă pe polițiști. În seara sosirii noastre, o anunțasem, fără să-i dau explicații, că trebuia să mă întâlnesc cu acel prieten, Bruno, cât mai repede cu putință și probabil în apartament. Mă întrebam cum aveam să mă descurc cu întâlnirea, când Rim mi-a propus să-i dea telefonul „prietenului tău, știi, polițaiul, Bruno, cât să expertizeze mesajul. Vom ști astfel de unde m-a sunat. Va fi un indiciu prețios care ne va ajuta să-i dăm de urmă“. L-am sunat pe Bruno ca să-i dau întâlnire la sfârșitul după-amiezii.

Îi vorbisem vag despre o tânără la care țin și pe care doream s-o pun la adăpost, fără să intru în detalii. Când a sunat la ușă, Rim a dat semne că vrea să se retragă ca să nu-l vadă, dar eu am ținut-o de braț. Bruno abia a avut vreme să-și dea seama că era chiar tânăra tunisiancă despre care îi vorbisem. Ea stăpânea arta dispariției, lăsându-i pe toți cu ochii în soare. Dimensiunea furtivă, adăugată strălucirii tinereții ei care nu avea evidența unei frumuseți formate, mi s-a părut că-l descumpănește pe Bruno, dar s-a abținut să pună întrebări, chiar dacă ar fi avut, și a intrat direct în miezul problemei.

„Situația evoluează zilnic. Lucrez tot la acea filieră complexă, aleatorie, pe care o cunoașteți întru câtva, care merge de la Tripoli la orașele noastre de la periferie. De mai multe luni, „comandantul Moussa“ al vostru nu se ocupa doar de trafic de antichități. Îi și trimitea baloți de cocaină, prin Malta, unui traficant malian din Grande Tarte. Am putut asista acolo la o intensificare fără precedent a comercializării prafului. Pe de altă parte, Moussa s-a apropiat de Statul Islamic. S-ar părea că un mic grup de franco-malieni, bănuit de jafuri armate și aflat în legătură cu dealerul nostru, ar fi petrecut ceva timp în Libia. După cum știți, comanditarul dumneavoastră libian a fost executat, la fel ca prietenul dumneavoastră turc. A mai fost și tânărul african găsit mort în camera lui de spital.“

În Cartagina fusesem amenințat, am fost nevoiți să plecăm. Și dacă ucigașii s-ar lua de mine? Bruno s-a oprit din vorbit, de parcă mi-ar fi ghicit angoasa.

„Ați făcut bine că ați plecat din Cartagina, a continuat el. Prăzile pe care nu le văd le uită. Dar această succesiune de asasinate ne confirmă că avem de-a face cu indivizi gata de orice. L-ați întâlnit pe Levent cu o zi mai înainte să fie asasinat?

— Și-a făcut apariția la sfârșitul unui dineu oferit de însărcinatul cu afaceri, de care era apropiat. Nimeni nu-l aștepta, se întorcea din Sicilia cu prietena lui…

— Emma. O cunoșteați?

— Doar ce-o întâlniserăm. Rim a stat mult timp de vorbă cu ea.

— Ea a plecat mai multe zile cu el, la Istanbul, apoi în Sicilia, poate și prin alte părți. Credeți că aș putea vorbi despre Emma cu…

— Rim?

— Nu știm mai nimic despre fata asta. A rupt-o de tot cu părinții, e genul de tipă solitară. Nu are prieteni în școala ei de comerț; profil neutru, nu iese niciodată în evidență, ia note bune, în media grupei, și atât, nimeni nu știe cum se întreține.

— Rim va fi de acord, dar trebuie s-o întreb înainte. Emma i-a lăsat un mesaj audio pe mobil, l-ați putea decripta?

— Desigur, poate vom afla indicii prețioase."

Rim răsfoia un număr vechi din *Tennis magazine* lungită pe pat. A întors capul când i-am spus că Bruno putea da la analizat mesajul de la Emma. Profilul ei era cel al unei statui feniciene. S-a ridicat, numai zâmbet, și mi-a propus să-i aduc mobilul și să-i dau să asculte mesajul.

El s-a așezat pe divan ca să-l asculte. Rim, desculță, stând turcește, lângă el. Eu m-am așezat în fața lor pe un mic taburet sirian din lemn foarte închis la culoare, cu incrustații de fildeș. Bruno i-a cerut voie lui Rim să înregistreze mesajul pe propriul mobil, ca să-l dea la analizat.

„Cum să nu, cu ajutorul dumneavoastră poate îi dau de urmă.

— Vom avea un rezultat în cel mult douăzeci și patru de ore, vă voi informa imediat.“

Bruno m-a privit, eu i-am făcut semn din cap să continue. Dacă avea de gând să-i pună întrebări lui Rim, era momentul potrivit.

„O cunoșteați de mult?

— Abia de-o săptămână, dar ne-am înțeles bine de la bun început. Ne înțelegeam una pe cealaltă. E singura mea prietenă!“

Rim vorbea foarte repede, cu o nerăbdare amestecată cu agitație. Conversația lor era cam asimetrică. Ea vorbea mult, dar fără să dezvăluie mare lucru, în afară de faptul că legătura dintre Emma și Levent nu era „serioasă“, iar Bruno părea să ezite să-i pună întrebări. Mi-a trecut prin minte că e vina mea și că prezența mea îi împiedică pe amândoi să zică ce aveau de zis.

Bruno, pe care îl ghiceam perplex, se întreba, probabil, în ce relație sunt cu ea, comparând-o cu cea a lui Levent cu Emma. Urma să le propun să-i las singuri, când Rim s-a ridicat susținând, pe un ton sec, că spusese totul. Și-a îmblânzit imediat tonul, adăugând: „Domnule Bruno, nu uitați să ne țineți la curent, vă rog, este foarte important“.

În noaptea aceea, Rim s-a ridicat din pat. Am auzit-o deschizând ușa frigiderului și am crezut că i se făcuse sete. Era cald în apartament, deși lăsasem deschise ferestrele dinspre curte. O oră mai târziu, am găsit-o în lacrimi în salon, pe taburetul sirian, pe întuneric. I-a luat ceva timp până să-mi dezvăluie că-și făcea griji pentru Emma.

„Mă agăț de ultima imagine a ei. Mergea pe sub palmieri, în pași de dans, apoi s-a întors și mi-a făcut semn cu mâna.

Trebuia să ne vedem a doua zi, cum îți spusesem. N-am înțeles că-mi spunea adio…“

A fugit la toaletă să-și șteargă nasul. Mi-a trebuit o oră s-o liniștesc. Ghemuită în brațele mele, cu trupul scuturat de suspine. Adusesem o cutie de șervețele din hârtie pe care i le întindeam din când în când. Când lumina zilei s-a strecurat prin perdelele roșii ale salonului, i-am propus să pun de cafea. „Nu, stai aici, trebuie să-ți vorbesc…“ Plângea în continuare, iar eu am avut nevoie de câteva clipe bune ca să înțeleg ce-mi spune.

„Emma se prostituează, nu e ceva nou, așa își păstrează libertatea. Levent o plătea foarte scump. Dar, în plus, ea găsea ceva la el, pentru că era periculos. Îi fotografiase lista contactelor cu mobilul. Cunoștea pe cineva de pe listă.“

La opt dimineața, l-am sunat din nou pe Bruno. El a răspuns imediat și m-a anunțat că are deja analiza mesajului audio de la Emma. „Ați putea trece pe la noi acum. – Într-o oră sunt la voi.“

22

Vila, Paris, arondismentul VII, Franța

Pe străzile de lângă maluri circulația e în continuare interzisă. Bruno înaintează prin ambuteiaje blestemând proiectul Paris Plages în timp ce mobilul îi zbârnâie de la alertele de SMS.

Laure, mai îndrăgostită ca niciodată. Ține morțiș ca el s-o întâlnească pe Marguerite. Marguerite? – O faci dinadins, tată, Marguerite, profa mea de SVT.

Pe Sabine, cealaltă fiică a lui, a invitat-o la prânz miercurea viitoare. Ea îi amintește pentru a treia oară că e vegană.

Vegană? – Da, vegană, e un mod de viață. Nu mai mănânc carne și cred, tată, că și tu ar trebui să uiți de ea.

Și, în fine, mama lor, *cireașa de pe tort*. I s-au dat papucii, *era de așteptat și chiar se aștepta să se întâmple*, depresie cruntă. Sabine i-a vorbit despre asta tatălui ei. Seara, la întoarcerea de la spital, cam întrece măsura cu vinul de Bordeaux. Marie-Hélène îl sună în fiecare zi de la începutul săptămânii trecute. Iar el, care i-a așteptat telefoanele luni la rând, nu răspunde când îi vede numele pe ecranul mobilului. *Ce dezastru! N-am mirosit nimic, sunt terminat. Și ea la fel. Nu așa trebuia să fie viața noastră. Când au început lucrurile s-o ia la vale, încă mai puteau fi reparate, dar eu nu mai contam. Din vina ei am ajuns aici, acum, cu două puștoaice care au luat-o razna. Marie-Hélène să nu conteze pe mine să fiu colacul ei de salvare.* Distanțarea lui față de Marie-Hélène pare să se instaleze durabil. Cu suișuri și coborâșuri. Are zile în care-și spune că ar avea toți nevoie de terapie de grup. Continuă să se vadă cu Évelyne în apartamentul ei de pe Boulevard Saint-Jacques când simte nevoia să nu fie singur. A constatat că avea oarece influență asupra ei, își făcuse curățenie și ordine în bucătărie.

O ceață ușoară înveștimântează într-un văl transparent podurile și fațada Muzeului Luvru. Ceața îl duce cu gândul la instalațiile lui Christo. Bruno trece pe malul stâng, coboară geamul. Aerul miroase a mare. *Când am timp, va trebui să mă întorc la Dinard, m-ar ajuta să-mi pun ideile în ordine. Cum o chema pe fata de la recepție…* SMS-urile curg gârlă, toate trei vor să le răspundă, și asta imediat. *Mi-a ajuns pe azi, nu sunt disponibil pentru nimeni.* Își pune mobilul pe modul silențios. Se circulă mai ușor, Bruno se concentrează.

Lambertin l-a sunat de dimineață să-l convoace la Vilă la ora zece. „La Vilă? – Da, la Vilă. Schimbaseră încuietoarea, dar am făcut rost de noile chei, i-a spus Lambertin pe ton egal. Și ne vor trimite tehnicieni ca să verifice sistemul informatic.“ Bruno n-a fost surprins. În dimineața aceea, posturile de radio insistau pe aceeași știre: revenirea în grații a unui „superpolițist“ ca să lupte împotriva terorismului.

Bruno nu l-a mai văzut pe Lambertin de când a fost la el acasă, cu trei săptămâni în urmă. Îi trecuse prin minte că bătrânul nu e cu toate țiglele pe casă, căci continua să-și consulte contactele cu toate că ministrul se descotorosise de el ca de-o măsea stricată. *Mă înșelasem. Când are os de ros, un câine nu-l lasă niciodată...* Toată echipa e prezentă, cu excepția celor doi sau trei agenți plecați în vacanță și care se vor întoarce diseară. Plantonul, unul nou, împarte cafele. Șeful își netezește cu vârful arătătorului pătrățelul de mustață albă. Și-a desfăcut cravata, și-a pus ochelarii cu ramă de baga pe masă, în fața lui, și începe, pe un ton monocord. Bruno savurează claritatea aspră a pedagogului.

„Toată lumea vorbește despre noi în dimineața asta, dar nu e nimic de spus în afara faptului că avem permisiunea să ne reluăm munca, întocmai ca înainte. Nimic mai mult. Două precizări totuși. În primul rând (ridică degetul mare al mâinii drepte): nu vom avea mai multe mijloace, noua noastră dotare e mai mult simbolică, fosta brigadă antiteroristă pe care o alcătuiam era deja o unitate marginalizată. De ceva vreme nu făceam decât să trăim de pe o zi pe alta. Suntem pentru ei o soluție facilă cu cheltuieli minime. În al doilea rând (ridică arătătorul și își agită mâna): suntem în stare de urgență. Vom

da socoteală pentru tot ce se va întâmpla. De bine sau de rău. Pentru viețile salvate și pentru celelalte."

Biroul e tăcut, nici un telefon nu sună, plantonul a ieșit. Lambertin își lasă frazele să cadă în acea liniște stranie, de parcă ține să le arate că sunt singuri, în pofida aparențelor comunicării guvernamentale. Atitudinea lui ușor ostenită, fața lui netedă nu lăsau să se întrevadă nici o emoție.

„Această răsturnare neașteptată ne satisface amorul propriu. N-am câștigat, de fapt, ci ei au pierdut, pentru că sunt încolțiți. Pur și simplu au redescoperit realitatea; la muncă acum."

Adjunctul bătrânului, mereu același, face o sinteză a informațiilor transmise de cabinet. Amenințări precise, filierele cele mai neliniștitoare, rapoarte de interceptare și de pe Net, indivizi suspecți. „E un început." Lambertin precizează că brigada va lucra în strânsă legătură cu direcția de poliție și cu cea de informații, care s-a schimbat și ea. Se lucrează intens la toate etajele. Îi cere adjunctului său să organizeze o întâlnire cu ei în fiecare zi, cel puțin în prima lună, la sfârșitul după-amiezii, în Palatul Beauvau. Lambertin continuă, pe același ton detașat: „Îi cer fiecăruia să-și activeze toate rețelele și să-și creeze altele noi. Suntem obligați să dăm rezultate, nu pentru că ni se cere, ci pentru că este, sau mai degrabă era, tradiția brigăzii".

Îl lasă pe Bruno ultimul și îl primește la sfârșitul dimineții. Mereu a apreciat să aibă în față un fost prof de istorie și de geografie. Pentru el, date esențiale. Crede că ambele materii intră în mod necesar în ecuațiile cazurilor pe care un polițist ca el le are de rezolvat. *Dar eu sunt de școală veche. Atâția colegi sunt pe dinafară. Ca să nu mai vorbesc de ministru. În urmă cu doi ani, acesta nu auzise niciodată despre wahhabism.* Detectase

la Bruno un fel de tristețe, care nu-i displăcea – tristețea apropie omul de luciditate –, și pe care o putea compara cu propria lui tristețe, pe care însă n-o arăta niciodată.

„Turcii au intrat cu tancurile în Siria. Joacă la dublu, ca de obicei. Vor mai ales să-i ardă pe kurzi și, în același timp, să slăbească Statul Islamic, în orice caz pe frontiera lor. Ceea ce nu împiedică părăsirea teritoriului turc de mii de combatanți turci și străini care se alătură Daesh, cum spun ei. Printre ei, francezi. În Libia, în pofida raidurilor, haosul continuă. Statul Islamic este slăbit, dar dihania încă se va mai mișca o vreme. Știți de ce vă vorbesc despre Turcia și despre Libia. Ați pus degetul pe o conexiune încă destul de vagă ale cărei mecanisme trebuie neapărat demontate în totalitate. Sunteți în continuare cu ochii pe puști?

— De trei ori pe săptămână.

— Ceva nou?

— Nu mare lucru, caidul lui a plecat din zonă ca să se relaxeze la țară, și-a închiriat o ditamai hardughia, aproape de Melun.

— Americanii îmi vor transmite lista cu numele tovarășilor lui care au fost să facă turism în Libia. Vă dau de știre de îndată. Ați putut totuși profita de aceste câteva săptămâni de vacanță forțată?

— Am fost la arhivele armatei să consult dosarele despre insurecția din Sétif. Tata e de acolo. Sunt *pied-noir*.

— Ceva interesant?

— Mi se pare că aceeași poveste continuă și azi.

— Jihadul?

— Întru câtva. Componenta era prezentă în insurecția din ’45. Printre oamenii care consultaseră aceleași dosare cu mine,

am dat de altfel peste un tip din Grande Tarte, am crezut că descopăr o pistă, dar m-am informat, este unul dintre tinerii din oraș care au reușit în viață, a devenit finanțist. Tatăl lui era din Sétif, la fel ca al meu. Presupun că și el s-a aplecat asupra originilor lui.

— Ne vedem când vreți și analizăm situația la fiecare două zile. Nu uitați detaliile. Uneori avem impresia că suntem prizonierii unor lucruri minuscule. Dimpotrivă. Observați realitatea de parcă ați privi un tablou al unui maestru. Viziunea de ansamblu vă dă compoziția, mișcarea operei, dar toți istoricii artei vă vor spune că pictorul își pune geniul și în detalii. Este musca minusculă de pe pieptul lui Cristos într-o pictură din vremea Renașterii. În detaliu își ascunde artistul secretele, referințele, insolențele, fetișismul sau glumele. Când ne apropiem de o pânză și o observăm pe îndelete, descoperim altceva.

— Ba chiar, uneori, o capodoperă ascunsă sub pictura pe care o priviți.

— Da, dar atunci este altceva, aveți nevoie de raze X."

1. În original: RG, acronim de la Renseignements Généraux, instituție creată în 1911 în subordinea Ministerului de Interne, care a fuzionat în 2008 cu DST (acronim pentru Direction de la Surveillance du Territoire, Direcția de Supraveghere a Teritoriului, cu atribuții de contraspionaj), formând Direcția Centrală a Informațiilor Interne (Direction Centrale du Renseignement Intérieur).
2. Expresia franțuzească rimată: „auto-métro-boulot-dodo" [„mașină-metrou-serviciu-nani"].
3. Sandvici cald, specific franțuzesc.
4. În original, joc de cuvinte: „Dépouiller une dépouille". În traducerea lui Gellu Naum (*Omul care râde*, Editura Tineretului, București, 1961): „Să golești o goliciune, cumplită ispravă!".
5. În ediția prescurtată citată în text, fraza („Un cadavre est une poche que la mort retourne et vide.") nu există. Imaginea revine ulterior la Hugo: „On avait pour

ainsi dire retourné les poches de ce misérable champ de foire, et tout vidé“. [„Buzunarele acestui bâlci nenorocit fuseseră parcă întoarse pe dos și golite.“]

6. Bătrân (în araba magrebiană).

7. Acronim pentru Brigada Anti-Criminalitate.

8. Reședința Prim-ministrului francez.

9. Amestec de tutun și de hașiș.

PARTEA A PATRA

Blues March

1

Rue des Volontaires, Paris, arondismentul XV, Franța

Cu toate că e foarte obosit, Bruno nu izbutește să adoarmă și răspunde în dorul lelii la SMS-urile pe care i le tot trimite Évelyne. Sunt zile în care alchimia cărnii funcționează bine la distanță, dar în seara aceea chimia funcționează așa și-așa. Probabil începe să se plictisească de relație, în pofida vitalității lui Évelyne, care îl distrage. Și mai ales: mintea îi stă la altceva.

Soneria de la iPhone anunță un nou mesaj: Îmi place SCULA ta, este cea mai bună din lume.

El reia dosarul pus pe noptieră, cu lista contactelor lui Levent. Lambertin s-a angajat personal să verifice numerele care ar putea avea legătură cu organizațiile kurde, Statul Islamic, Al-Qaida și serviciile americane. Lambertin i le-a încredințat doar pe cele relevante, vreo sută, totuși. A introdus toate numele alea într-unul dintre motoarele lor de căutare. Am subliniat trei dintre ele, prioritare: Emma, evident, Louis Camillieri, pescarul maltez, și acest Bouhadiba.

Dring! Mesaj: Unde vrei să mi-o vâri? El se eschivează: Ce ți-ar face plăcere?

Cazul lui Camillieri pare destul de clar. Făcea trafic de cocaină și de antichități pe vaporul lui de pescuit. Probabil și

altceva. Fiecare dintre ieșirile lui către Libia îi asigura venituri de invidiat. Camillieri o dusese întotdeauna bine, cotația tonului poate urca foarte repede la licitația din Tokyo, dar noile sale activități, efectuate la cerere, îi aduceau probabil și mai mult, lăsându-i un maximum de timp să se ocupe de mica lui nemțoaică, cea care avea o svastică pe fesa dreaptă. Să fi devenit, pe lângă toate astea, și executantul lui Levent?

Dring! Am un dildo în cur, îmi închipui că ești tu. El răspunde: Ai grijă, noapte bună, pe mâine, închide-ți mobilul.

Emma este acum martorul cheie. Habar n-are cum ar putea să-i dea de urmă. Rămâne Bouhadiba. E totuși ceva foarte curios să dea peste numele lui în hârtiile lui Levent. Vorbise despre el în acea după-amiază cu Harry, chemat de urgență la Mandarina. Harry fusese categoric. „E un băiat bun, a reușit de minune, tatăl lui îl adoră. – Dar viața lui privată? – Zero. Este marele regret al tatălui său, și-ar dori atât de mult să aibă nepoți, nu mi-a spus-o, dar sunt sigur că se întreabă dacă nu cumva fiul lui e gay, e ceva care-l macină. I se pare că singurătatea e un sfetnic rău pentru micul lui Sami. Neavând soție cu care să vorbească, puștiul vorbește singur câteodată, din ce spune tatăl lui. Ca să vezi, și mie mi se întâmplă asta deseori. Oricine a trăit în singurătate știe bine că monologul e ceva firesc…“

Bruno ridicase capul, perplex, iar Harry îi dădea înainte. „Când vorbesc tare și singur, mă simt de parcă aș vorbi cu Dumnezeul din sinea mea.“ Schițase versurile unei piese în jurul ideii de monolog. *„Vorbesc singur“* i se părea un titlu bun. Mersi, Hugo! Tocmai recitise, încă o dată, *Omul care râde.* „Sigur e că Bouhadiba Junior e un tip super *clean*, am numărul lui de mobil, *chibani* mi-a dat cartea de vizită a fiului său.“ *Sami*

Bouhadiba, Director financiar Cimenlta. Bruno își notase numărul și-i dăduse cartea de vizită înapoi.

*

Turnul Cimenlta, cartierul La Défense, Hauts-de-Seine, Franța

Sami i-a dat întâlnire în biroul lui din cartierul La Défense la opt dimineața. Foarte amabil la telefon, fără nici o tensiune în glas: „Avem la dispoziție cam o jumătate de oră, este în regulă pentru dumneavoastră?“. Asistenta lui Sami Bouhadiba a venit să-l ia de la recepție. O brunetă apetisantă, care pare tulburată de sosirea unui polițist. Bruno, împopoțonat într-un costum gri cumpărat la reducere de la Galeriile Lafayette, nu se simte în largul lui în holul futurist de la Cimenlta, numai arce și perspective, stil navă spațială. Imense ecrane suspendate semnalează prezența Cimenlta pe planetă. Panouri luminoase îi pun în valoare pe președinții companiei pozând alături de șefi de stat (Regele Fahd, Emirul Al Thani, Bill Clinton, François Hollande…). În spatele unei recepții ca de linie aeriană, hostese în costum de culoare deschisă și cămașă roșie îi întâmpină pe vizitatori. Când ajunge la ultimul etaj, lui Bruno i se taie răsuflarea la vederea birourilor. Bouhadiba se ridică să-l întâmpine, o roagă pe secretară să le aducă ceai și cafea.

După atitudine, după autoritatea din voce, cu debit rapid, dar niciodată precipitat, Bruno înțelege imediat că e pe o pistă falsă. Harry avea dreptate: „Tipul chiar e *clean*…“. Tânăr, părând încă aproape adolescent în costumul lui întunecat, dar

franc, precis, foarte calm, un adevărat profesionist. Cât îi spune de ce a venit, Bouhadiba îl ascultă luându-și câteva notițe, apoi își sună asistenta: „Martine, te rog, îmi poți aduce dosarul Levent? Da, Levent, vă amintiți, diplomatul turc care voia să ne încredințeze gestionarea bunurilor sale financiare… cât mai repede, da…“. El explică fără să mai aștepte cum acest Levent, la recomandarea unui prieten comun, un bancher de plasamente din Riad, a intrat în legătură cu el, căutând un administrator de investiții financiare. „Nu-l puteam ajuta, practic, noi nu avem clientelă privată în departamentul nostru financiar…“ Secretara revine, îi dă dosarul lui Bouhadiba, aruncă, pe furiș, o privire către Bruno, apoi pleacă.

Bruno constată că schimbul de mesaje corespunde cu ce-i spusese mai devreme finanțistul. „Îmi pare rău că v-am deranjat degeaba, dar sunt obligat să verific toate contactele acelui om.

— Nu vreau să fiu indiscret, dar de ce vă interesează atât de mult?

— Individul ăsta încălca uneori orice regulă în derularea activităților sale. A fost asasinat.

— Lucra pentru serviciile turcești? Nu-mi veți răspunde, dar l-am bănuit imediat. Posesiunile lui nu erau destul de importante să ne intereseze, însă depășeau cu mult resursele unui diplomat. Chiar mă întrebasem dacă nu cumva era legat, într-un fel sau altul, de Statul Islamic…

— Ce vreți să spuneți cu asta?

— Simplă intuiție. Tot auzind despre Statul Islamic, ajungi să-l vezi peste tot. Dacă nu mai aveți alte întrebări, o voi ruga pe Martine să vă conducă.“

2

Damien-le-Temple, Aube, Franța

Când Rim și-a exprimat din nou dorința de a merge s-o viziteze pe Habiba în căminul în care fusese plasată, Jeannette a spus că vrea să vină și ea. Ne-am hotărât să plecăm în dimineața zilei următoare. Am propus să vină și Bruno cu noi. Vorbesc cu el o dată pe zi și-l simt plin de îngrijorări, dând pe dinafară de ipoteze și de întrebări.

În Place du Panthéon, în ziua următoare, era răcoare, dar soarele se reflecta în domul unde sunt îngropate marile personalități al Franței. Ne simțeam cu toții ca-n vacanță, chiar dacă Bruno era în continuare îngrijorat. Jeannette, tare bucuroasă că avea să fie cu Habiba, „copilul meu găsit“, cum spunea ea, s-a așezat în față, alături de Bruno care conducea. Rim și cu mine ne-am înghesuit pe bancheta din spate a micului Audi. Rim spunea că abia așteaptă să „meargă cu mașina pe drumuri franțuzești, să treacă prin peisaje franțuzești“. „Nu te deranjează prea mult mașina mea germană?“ întrebă Bruno. Autostrada nu era foarte circulată, Jeannette a propus să dăm drumul la France Musique și am făcut traseul ascultând fragmente din simfoniile lui Mozart dirijate de Claudio Abbado.

Panglica autostrăzii înainta printr-un peisaj liniștitor. Lâna întunecoasă a pădurilor, verdele pajiștilor, ocrul câmpiilor arate mărunt, satele cocoțate pe rarele arcuiri ale reliefului, șerpuirile unor pâraie minuscule în care își înmuiau pletele sălcii bătrâne. Tăceam, gândindu-ne toți, mai mult sau mai puțin, la Habiba.

„Am impresia că sunt într-un film, a spus Rim cu o voce ciudat de înaltă, apucându-mă de încheietură. De parcă aș fi o tânără ce călătorește către cineva care-mi seamănă, iar o parte din mine m-ar aștepta pe marginea drumului.“

Nimeni nu a comentat. Eu o strângeam lângă mine. Remarcasem deja că orice formă de dezrădăcinare o putea transpune într-un fel de stare secundară și chiar îi putea da pulsiuni erotice. „E foarte straniu, avea să-mi spună ea, câteva zile mai târziu. Eram nemaipomenit de emoționată de tot ce mă înconjura, de acel amestec armonios, peisajul rural și muzica. Am simțit că se deznoadă ceva înăuntrul meu…“

Am ieșit de pe autostradă și am intrat pe o șosea departamentală. Suna de amiază în clopotnița abației când am sosit în orășelul care ni s-a părut abandonat. Câteva fațade și câteva pâlcuri de case burgheze mărturiseau o prosperitate dispărută acum. Damien-le-Temple, cândva centru agricol activ, înconjurat de o constelație de forje, de sticlării și de furnale în care focul ardea zi și noapte peste pădurile din împrejurimi, drenase, veacuri la rând, activitatea comercială a unei regiuni întregi, în târguri vestite, toamnă de toamnă, de Saint-Martin. Dar țăranii plecaseră, sticlăriile și ultimele furnale înalte fuseseră închise, enorme pancarte cu DE VÂNZARE barau fațadele, ușile magazinelor erau zidite, multe obloane de fier erau coborâte. Sloganuri scrise pe ziduri cereau plecarea străinilor. Străzile erau pustii; de parcă populația fusese evacuată înainte de venirea unei catastrofe. „Miroase a criză“, a spus Jeannette.

Habiba ne aștepta la intrarea în Centrul comunitar. În blugi și tricou alb, gătită cu un văl strălucitor, de un galben intens,

care îi punea în valoare zâmbetul, strălucirea ochilor și energia ei adolescentină.

Radia.

S-a ridicat de cum ne-a zărit și a scos un „Salut!“ enorm, poate cel dintâi cuvânt pe care-l învățase în franceză. S-a năpustit pe scări și s-a repezit în brațele lui Jeannette.

Pe țărmul maltez, în urmă cu câteva luni, în zorii zilei, Jeannette îi descoperise pe Habiba și pe fratele ei: naufragiați, înfometați, în stare de șoc. O regăsea astăzi într-un orășel cangrenat de globalizare.

Cele două femei stăteau față-n față, ținându-se de mână. Jeannette, bronzată, cu părul în vânt. Și ea radia.

Foarte dreaptă, ziarista părea că o ține în brațe pe tânăra somaleză.

La început mi-am spus că destinul își pusese semnătura ironică pe acele întâlniri. Destinul îi joacă pe degete pe oameni, îi aruncă spre tenebre și violență sau către lumină, după bunul lui plac. Apoi mi-am corectat gândurile. Destinul propune, omul dispune. Habiba era hotărâtă să facă în așa fel încât noua eșuare să nu fie un naufragiu. Cât despre Jeannette, ea o purta pe Habiba deasupra ei, de parcă încă i-ar fi ținut capul deasupra apei.

În fața construcției din prefabricate de lângă clădirea principală, vreo cincisprezece tineri imigranți fumau, dădeau telefoane și ascultau muzică, observându-ne cu indiferență.

Am intrat împreună în cămin să o salutăm pe directoarea centrului, o femeie înaltă, destul de ștearsă, cu părul creț și lung, pe la patruzeci de ani. Ea ne-a primit sub niște postere cu Che Guevara și Mandela, politicoasă, dar cu o anumită răceală. Nu obișnuia să primească prieteni ai celor adăpostiți în

instituția ei. Prezența noastră îi perturba munca sau cel puțin obiceiurile. Ca să fiu amabil, am întrebat-o despre organizarea stagiilor.

„E foarte complicat, găzduiesc imigranți care așteaptă să fie cazați într-un cămin în apropiere de Paris, unde vor face cursuri timp de mai multe luni. Aici este doar o zonă de tranzit. Trebuie să-i țin ocupați, dar nu am cu ce, suntem victime ale municipalității de dreapta care ne taie din fonduri. Aveam doi îndrumători care le țineau cursuri de yoga și de expresie corporală, dar am fost nevoită să suprim unul dintre cele două module. Chiar e păcat, mai am o voluntară care vine din când în când să le dea lecții de franceză. Tot noi ne ocupăm și de formalitățile lor administrative."

Jeannette, renunțând să-i mai explice de ce ne aflam acolo, a intervenit ca s-o felicite pentru devotamentul ei, iar noi i-am obținut acordul s-o scoatem pe Habiba la prânz în oraș.

Nu era nevoie să facem rezervare la Istanbul Pizzeria, situată într-o mică piață care adăpostea o cișmea cu apă de izvor. Cele mai multe mese erau libere. Am neglijat kebaburile din meniu ca să alegem pizza. În timp ce consultam meniul, chelnerița, o femeie încă tânără, cu trupul muncit, ne-a vorbit despre ultimele inundații care înecaseră orașul timp de peste o săptămână, primăvara trecută.

„Inundația, plus șomajul și terorismul, nu știu cum vi se pare, dar, pentru noi, înseamnă mult. Deci, pizza napolitană pentru toată lumea? Și de băut?"

Oamenii ăia trăiau într-o atmosferă ca de sfârșit de lume. Mă gândisem la asta în cămin, comparând-o pe Habiba cu directoarea Centrului comunitar. De ce pribeaga, paria avea

bucuria pe chip, iar cealaltă afișa o mască de angoasă? De ce una zâmbea, și cealaltă nu?

Am comandat două sticle de apă minerală, iar Jeannette a început imediat să discute cu Habiba, Rim traducea cum se pricepea întrebările și răspunsurile, într-un amestec de arabă cu engleză.

„Da, totul merge bine, păcat că profesorul de franceză nu vine mai des, nu l-am văzut decât o dată. Am fost de două ori la Paris, la niște veri, am văzut Turnul Eiffel, Arcul de Triumf, aștept să fiu primită în noul cămin, în regiunea pariziană, o să învăț franceză și o meserie și o să vizitez Franța, vreau să merg la Marsilia și la Strasbourg, vreau să cunosc totul. Și Mont Blanc, înainte să se înnegrească…“ Nu se mai oprea. Avea doar o grijă, legată de maică-sa. După câte spunea unul din verii ei, ea locuia acum într-o tabără. Habiba voia să lucreze, să-i plătească ea călătoria până la Paris.

Ieșind de la Istanbul Pizzeria, ne-am înghesuit în Audi și am mers să ne plimbăm prin pădure. Aveam impresia că suntem la capătul lumii. Nisipul ne scârțâia sub picioare. Miresme tari de turbă și de frunze moarte urcau dintre ierburile de sub copaci. Bruno a început s-o întrebe pe Habiba despre viața ei în Tripoli, încetul cu încetul, apoi a strecurat câteva întrebări legate de Levent și de comandantul Moussa. Rim, care părea să se înțeleagă bine cu el, traducea, fără ca el să i-o fi cerut, când un zgomot de crengi ne-a făcut să tresărim.

La cinci metri, neclintit, un căprior, cu fața și cu nările umede îndreptate spre noi, ne urmărea. Am rămas împietriți, ușor speriați de forța emanată de masivitatea lui, de substanța lui statuară, de frumusețea lui.

S-a făcut nevăzut la fel cum apăruse, dintr-un salt, și s-a dizolvat în umbră. Rim s-a întors către mine. O rază de lumină îi sublinia silueta, am crezut c-o văd pe Valentine, iluzia funcționa în continuare, chiar și aici: „Vă amintiți de *Vânătorul de cerbi*, scena de la început, când tovarășii mirelui merg la vânătoare pe munte, în noaptea nunții, acolo eram! Animalele poartă în ele ceva inexplicabil".

Habiba vorbise despre un han aflat la marginea pădurii, unde venise să bea un pahar cu „verii" ei din Paris. „Să mergem", a spus Rim, care căuta un mijloc să prelungească întâlnirea cu Habiba. Am trecut pe lângă mai multe lacuri și am zărit câțiva stejari centenari înainte să ajungem în parcarea unui hotel cu arhitectură modernă, din lemn, oțel și sticlă, ce se integra foarte bine în luminișul care-l adăpostea cu tot cu dependințe, niște hambare vechi din piatră și o grădină de zarzavat. Cam o duzină de Harley erau parcate afară. Holul de la intrare, foarte spațios, adăpostea un bar în care posesorii motocicletelor, italieni de ambele sexe, toți pe la cincizeci de ani și mai degrabă eleganți, fără tatuaje sau maiouri, jucau biliard și beau șampanie.

Ne-am așezat în fotolii mari din piele la celălalt capăt al sălii. Jeannette a făcut cinste cu șampania. Habiba a preferat să ia o Coca Cola, dar a ținut să-și moaie buzele în paharul lui Jeannette. Rim a reluat pe șest câteva întrebări puse de Bruno în timpul plimbării. Habiba a vorbit despre Moussa, destul de mult timp, despre cruzimea lui, adresându-se doar lui Rim, de parcă noi ceilalți nici n-am fi fost de față. „Am scăpat la timp, comandantul mă alesese drept viitoarea lui sclavă sexuală.

— Despre businessul lor în Europa vorbeau? a întrebat Jeannette, lăsând impresia că se simte rău.

— Nu ascultam, mi-era prea frică, dar am înțeles că erau concentrați pe un proiect în Franța. Fratele meu auzise mai multe lucruri. Ultima dată când i-am văzut, era un turc care venea frecvent pe la ei…

— Levent?

— Da, poate. Într-o seară, când rămăsese singur cu Moussa, a spus că e îndrăgostit de o franțuzoaică.“

Bikerii italieni ieșiseră din bar. Și-au lăsat motoarele să toarcă în parcare, apoi i-am auzit depărtându-se. „Păcat c-au plecat“, a spus Rim, ridicându-și părul cu mâinile.

După-amiaza era pe sfârșite. Nu mai rămânea decât un tip care bea bere la tejghea. Fata de la bar a aprins niște leduri care difuzau o lumină de crepuscul fals. Conversația a cotit-o în toate sensurile. Toți aveam chef să trăncănim și să bem în continuare, în inima pădurii, chiar dacă fiecare rămânea singur cu secretele sale. Mă uitam la Bruno, la fața lui palidă și atentă, la sprâncenele încruntate. Era dezamăgit că nu aflase mare lucru, dar glumea cu Habiba și Rim.

3

Taurbeil-Tarte, regiunea pariziană, Franța

Harry își ascultă încă o dată „înregistrarea demo“. Nu-l deranjează nimic din ce aude. Nu i s-a mai întâmplat. Rimele, cuvintele, frazele, ba chiar tăcerile, totul curge și se îmbină impecabil, cu un nu știu ce, i se pare lui, care picură în întreg o forță teribilă. Piesa există. *De mare clasă…* O ascultă iar și iar, neostenit, pe iPhone, hotărât să identifice fiecare slăbiciune.

Reia refrenul, *Vorbesc singur*, face o a doua voce, cântă din toți bojocii, face piruete în timp ce-și apleacă trupul prea mare pentru buncăr. Își strânge brațele, se ghemuiește. Îi vine să danseze, să-și ia zborul, tolănit pe cuvinte și, încetișor, îi vine ideea cea bună. Se va filma și-și va posta încercarea pe Facebook. *Nu te grăbi, tataie. Ai toată ziua să-ți construiești scenariul și să filmezi.*

Nimeni la orizont. Se extrage din gaură, închide trapa, gonește la vale. Răcoarea îi încinge chipul, trage aer adânc în piept, privește cerul, un gol imens, blocurile decalate, ascultă liniștea orașului, interlopii își revin de la *kif*, câteva femei aduc coșuri cu provizii de la piață, siluetele lor întunecate se clatină pe toată lungimea drumului, se întreabă unde va filma, își caută cadrajele, ajunge la intersecție, textul îi cântă, „*Vorbesc singur*“, altceva nici că mai face, și, dintr-odată, își dă seama că serviciile municipale au reinstalat două camere în vârful stâlpilor de semnalizare rutieră de pe Bilal drive, la intersecția Croix-Rouge. Se trage la o parte, în afara câmpului lor vizual, și privește. Nici un polițist, circulația obișnuită de dimineață. Vede o a treia cameră, în partea de sus a unui felinar, cu ochiul mic îndreptat spre el. Se dă deoparte și-l sună pe Bilal.

„Bună dimineața, Șefu’!

— (tăcere)

— Bună dimineața, domnule M’Bilal.

— Ce mai faci, tăntălică?

— Dar dumneavoastră?

— Foarte bine, aici e Hollywood, lumea bogătanilor, n-are nimic de-a face cu ce știi tu, trebuie neapărat să vii să mă vezi. Mă suni în legătură cu camerele?

— Exact.

— Ce ticăloși... Așa ceva! Din fericire senatorul mi-a dat de știre. Fugi să te vezi cu Saïd și spune-i din partea mea să facă ce are de făcut, înțelege el. Voi doi vă împăcați bine?

— Superbine.

— E un bun recrut pentru Taurbeil-Tarte. Dar cei doi tunisieni cum sunt?

— Cum v-am spus de ieri, bine, aproape că nu ies din casă, dar de-o săptămână fac câte un jogging seara, când se lasă întunericul.

— Se antrenează pentru Olimpiadă, perfect. Se împute treaba. Vom repurta victorii explozive."

Harry nu știe să se meargă decât în pas alergător. În mai puțin de zece minute e la Casa de cultură unde s-a încartiruit Saïd, într-un birou de la primul etaj. Ciocănește. Nici un răspuns. Împinge ușa. Saïd încă doarme. Îl trezește cu grijă și îl pune în două cuvinte la curent cu situația. „Pentru început, du-te să-mi aduci o cafea de la dozator, apoi mă gândesc." Când se întoarce, Saïd și-a deschis ferestrele, și-a întins patul și a făcut un duș rapid. Are erecție pe sub prosop. „Mi s-a sculat, n-ai grijă, o să-mi treacă. Povestește-mi, ce ți-a zis bossul?

— Să faci ce ai de făcut."

Saïd nu pierde timpul stând pe gânduri. De când a venit la Grande Tarte, s-a împrietenit cu zeci de puștani care bălosesc de admirație în fața lui. El le arată clipuri postate din Fleury în care se văd „soldați ai Statului Islamic", în pantaloni trei sferturi și tricouri negre, cu țeasta rasă, cu barba deasă, cum se antrenează în curtea pușcăriei. Îi ține cu răsuflarea tăiată vorbindu-le despre onoarea lor batjocorită de necredincioșii de francezi, despre califatul care va veni și despre țestele polițailor

pe care le vor putea strivi de geamurile rablelor lor răpănoase. „Spune-i bossului că trimit o echipă mâine-seară. Să se uite la televizor…“

E aproape unșpe. S-or fi trezit și tunisienii, își spune el. Știe tot ce mișcă de la unul dintre cei doi brancardieri jefuitori de cadavre de pe ambulanță. S-au împrietenit cu niște compatrioți care-i aprovizionează cu *shit* și joacă domino cu ei. Harry ia inițiativa să dea o fugă până la turnul Montaigne. Cei doi tipi, cu țeasta rasă, cu barba strălucitoare, sfrijiți în treningurile lor din material sintetic de culoarea oului de rață, se uită la o telenovelă turcească tradusă în arabă pe un canal marocan. Bea o cafea cu ei și-i avertizează: „Mâine-seară, în cartier lucrurile riscă să se încingă. Fără jogging seara, e mai bine așa“.

Unu după-amiaza. Se întâlnește cu Bruno în coconul din hotelul Mandarina. Harry se împinge înainte peste grosimea covoarelor lăsându-se îndrumat de dungile de lumină incrustate în podea. Îi place la nebunie. Începe să aprecieze bucătăria mijiților. Barmanul îl aprovizionează cu ravioli și orez cantonez. Se ghiftuiește folosind bețișoare. Îi raportează lui Bruno, care îl informează imediat pe Lambertin.

Bruno îl oprește când vrea să plece. „Te grăbești?

— Nu, dar…“

Pentru prima dată vorbește despre… cum să zică… despre piesele lui, cu ezitări, ridicări din sprâncene, momente de tăcere. Apoi își scoate iPhone-ul și înregistrările. Barmanul vine lângă ei. „*Vorbesc singur*“ are mare succes. S-a lăsat noaptea când își iau rămas-bun.

Se întoarce pe drumul gării, cu geaca închisă, cu fermoarul tras până sus, cu mâinile în buzunare, câteva scânteieri astrale se strecoară în bula de poluare, merge privindu-le, caută

chipurile părinților săi între strălucirile stelelor îndepărtate și vorbește singur. Mâine, dacă se poate, se va ocupa de imagini.

4

Bilal drive, Taurbeil-Tarte, regiunea pariziană, Franța

Lambertin a anunțat cabinetul ministrului despre un risc de incident major pe un bulevard de centură din Grande Tarte, un loc simbolic la intrarea într-un oraș lăsat în voia sorții, la intersecția Croix-Rouge.

„Obsesia ta pentru Grande Tarte e de râsul curcilor. Totuși la tine a făcut aluzie ministrul, deunăzi, când a pomenit despre «fantasma zonelor de non-drept»“.

Lambertin insistă, rece, trimite un e-mail cu precizările necesare. Până la urmă cabinetul răspunde (apel telefonic) că vor trimite o dubiță și cinci oameni să păzească o cameră de supraveghere.

„De parcă altceva n-aveam de făcut, și-așa ne lipsesc efectivele, iar tu ne vei lipsi de cinci oameni buni pentru paza statică a unei camere de supraveghere.“

Nu o dubiță, ci două Renault Scenic vechi care parchează pe trotuarul Bilal drive, pe axa camerelor. Nu prea e circulație. M’Bilal le-a dat zi liberă dealerilor. Harry, la o oarecare distanță, filmează împrejurimile bulevardului și-și pregătește cadrajele, când doisprezece tipi ies din tunel, grupați și mascați. Harry se pitește după o stație de autobuz, aproape de o clădire

în care să se poată refugia în caz de mare cafteală. Domină scena de pe o movilă de lângă bulevard.

Atacatorii sparg geamurile celor două Scenic și-și aruncă cocktailurile Molotov. Țapinarii din comando dau jos panourile și felinarul pe care se aflau camerele de supraveghere. Ceilalți se desfășoară în jurul lor să le țină de șase, cu un maximum de ușurință, ca la cinema. Se mișcă, lovesc. Din mașina transformată în torță se ridică o flacără gigantică. Polițiștii izbutesc să iasă din vâlvătaie și cad pe trotuar. Se foiesc pe asfaltul care se topește în jurul lor. Tipii cu cagule îi rup în bătaie cu bare de fier, apoi se risipesc. Rezervorul explodează. Zgomot de bombă.

În cel de-al doilea Scenic, o polițistă cu bucle negre izbutește să demareze. Total panicată. Motorul hurui ciudat, vehicolul se smucește înainte, o dată, de două ori, o piatră sparge parbrizul. Bruneta îl izbește cu mașina pe unul dintre agresori, îl târăște pe capotă mergând în zigzag vreo douăzeci de metri, face un superderapaj scurt și lovește o mașină care staționează. Rănitul rămâne prizonier între table, cu capul cam prea înclinat față de umeri. Geme. Cagula îi pare o pată neagră pe capotă.

Harry a văzut prea multe, are impresia că tot trupul îi va exploda, e scârbit de violența care îi face mintea țăndări. A iubit atât de mult orașul Grande Tarte. Satul lui, izvorul lui. Blocurile sale de toate culorile, peticele de gazon pe care juca fotbal. Vomită, cu capul în pubelele de pe scara blocului pe care l-a reperat să se ascundă.

Ies oamenii în stradă. Cu zecile, cu sutele. Convoiul pompierilor ajunge și e întâmpinat de pietre și înjurături. Un cortegiu de autobuze de poliție protejate de grile și de plăci din oțel îi deschide calea. Polițaii, în ținută de marțieni, formează o

țestoasă. Mai multe rânduri de chipuri aprinse își strigă ura. Moarte polițailor! Un al doilea cerc, al curioșilor, o altă mulțime, mută și resemnată. Pompierilor le ia ceva să-l descarcereze pe tipul cu cagulă. Un grup foarte întărâtat se apropie de polițiștii răniți și-i lovesc pe tărgile lor.

Harry stă cu capul deasupra gunoaielor. Tremură. Încearcă din răsputeri să se calmeze. Nu-i așa simplu. Se întoarce la postul lui de observație. Are nevoie de toate forța să rămână în picioare. Nu mai suferă, nu mai plânge, nu i-e frică, de altfel niciodată nu i-a fost, *nu, nu-mi era frică, era altceva decât frica: o senzație de greață, de mânie, dorința de a-i împușca, impresia subită că ucigașii pătrunseseră în oraș și aveau să-i scoată părinții din mormânt*. Se gândește la ce-i va spune lui Bruno. *Ce bine că am hotărât să-i dau în gât…*

Își impune să urmeze mișcările mulțimii care iese din tunel și în număr din ce în ce mai mare, baletul de umbre, cavalcadele, girofarurile care se învârtejesc, focurile din noapte. Se sufocă, aerul devine irespirabil din cauza porcăriilor care ard. În blocuri, locatarii de la ferestre și-au stins luminile. Orașul s-a cufundat în beznă. Harry se gândește la un film de război pe care l-a văzut, cu bombardarea Londrei de către germani în al Doilea Război Mondial. Pe maidanul din Grande Tarte zici că-i Blitzkrieg peste tot. Explozii, țipete, bubuituri, urlete, sirene, cântece de război și chiar vâjâitul palelor unui elicopter a cărui etravă de lumină scormonește prin fum fără să găsească nimic. *Oare sfârșitul lumii cu bulibășeala asta seamănă?*

Fascinat de scena care i se derulează prin fața ochilor, vorbește singur. *Frumusețe de dezastru, capitale în flăcări, palate spulberate, magazine sparte, felinare smulse, familii*

destrămate, femei violate, totul trece și moare pe roata nopții. Ce-ar vrea? Ca botul neantului să hăpăiască și să înghită totul. Cu el cu tot.

Tocmai l-a reperat pe Saïd care conduce operațiunile de sub intrarea într-un bloc vecin. Cu bucurie pe chip, le dă ordine unor mici grupuri care se fac nevăzute în mulțime. Polițaii își iau tălpășița fără să știe unde sunt sau de unde vin. De pe acoperișurile blocurilor, localnicii îi bombardează cu mașini de spălat, bucăți de asfalt sau frigidere. De fiecare dată când un proiectil își atinge ținta, o parte din mulțime zbiară și agită drapele algeriene ca la meciurile de fotbal.

Cortegiul de vehicule – polițai, pompieri, medici – pleacă în smiorcăiala sirenelor. Mulțimea euforică dansează printre caroseriile mașinilor de poliție. Mai multe televiziuni străine au trimis echipe pe Bilal drive, la douăzeci și cinci de minute cu mașina de Turnul Eiffel. În fața camerei de la CNN, în fața unui grup de femei care plâng, unul dintre noii prieteni ai lui Saïd, membru al Comitetului împotriva islamofobiei din Franța, denunță „insuportabila presiune polițienească exercitată asupra populației musulmane de la periferiile franceze și rasismul poliției, un rasism care mutilează și care ucide. Amintesc, spune el, că astăzi, în Franța, un tânăr musulman din Grande Tarte a fost ucis, un altul și-a pierdut un ochi și vreo douăzeci dintre frații lui au fost grav răniți. Să oprim masacrul! Fac apel la comunitatea internațională, așteptăm din partea ONU o condamnare foarte fermă a politicii franceze“. Încuviințările bocitoarelor sunt vizibile pe ecranul de control al jurnalistei.

5

Taurbeil-Tarte, regiunea pariziană, Franța

Fusese cât pe ce să cedeze nervos când aterizase în văgăuna lui, pe la unu dimineața, după ce-i raportase lui Bruno. Și-a venit în fire uitându-se la saltea, la sacul de dormit bine împăturit, la hainele ordonate în cutii de carton, la trusa lui de igienă, la stocul lui de lame de ras în ambalajele lor plastifiate, la fotografia cu părinții lui din ziua căsătoriei, la covorașul de rugăciune cumpărat de la un tovarăș marocan.

Mâinile încă îi tremurau. Vorbea singur.

„Vorbesc singur / Vorbesc cu Dumnezeu / Singur printre cei singuri / Noapte și zi / Vorbesc mereu / Arunc cu vorbe / Fără speranță de întoarcere / Le-arunc în flăcări / Le zic și eu că poate-poate / Cuiva, cuiva, cuiva / Cândva i-ar plăcea / Focul din mierea pe care i-o dau...“

Se simte de parcă l-ar fi călcat trenul. Prea multe tensiuni, prea mult căcat... I-a sărit somnul. Se hotărăște să facă o selecție a secvențelor filmate în oraș înainte de instaurarea haosului și de sosirea ticăloșilor.

„Cânt, tac, aștept / Și sondez tăcerea / Până în ziua-n care / Iar Singurul, sunt eu! / Am tresărit, strig cine / Vorbește? – Sunt eu / – Cine ești tu? – Dumnezeul / Pe care-l porți în tine...“

Secvențele capătă formă. Procesul e lent. Lucrează în micul lui software de montaj la coerența text-cuvinte, se filmează cântând, testează diferite versiuni, cu și fără ochelari, ezită, reia ce scârțâie, de parcă mama lui ar fi fost acolo și l-ar fi îndrumat, certat, liniștit, cugetă, râde, ridică mâinile-n aer, se concentrează, psalmodiază, culege de pe unde găsește câteva

secvențe scurte de pe Internet (o scenă cu o defilare de lenjerie intimă de la Victoria's Secret și imagini de război din Irak). Când a terminat montajul, se uită ce i-a ieșit, hotărăște că e varianta finală, așa își ia el revanșa față de ziua de rahat, își face un cont de Facebook, își inventează un nume de scenă (Harry MonVictor), își postează clipul, gata, i-a dat drumul.

„Vorbesc singur / Pe dinăuntru și-n afară / Vorbesc mai tare ca Regii / Cuvinte întru ființă / Ce-i leagănă pe adormiți, / Iar pe timizi îi trezesc / Pun botniță la căpcăuni, pe îngeri îi eliberează / Eu din cuvinte îmi înalț un adăpost / O casă, o țară, un program îmi clădesc / Și nume-i dăruiesc / Limba mea patrie Franța Mon Victor…“

E iarnă, nopțile sunt lungi. Fericirea și nefericirea se lungesc lângă el sub sacul de dormit marca Vieux Campeur. Aude cuvinte. Ale lui, care-i zvâcnesc în cap. Îl leagănă, îl țin sub steagul nevăzut al Celui Milostiv, Dumnezeul lui lăuntric. Cel Milostiv, un bătrân cu barbă albă, îl duce la plimbare prin grădini cu palmieri și cu viță-de-vie, câini cu blana aspră și strălucitoare se zbenguie în jurul lor, Harry nu se mai aude implorând, „Dumnezeul meu, mulțumesc că mă salvezi de oameni nedrepți“, fiindcă doarme.

Somnul e un dar de la Dumnezeu.

Doarme, dar unele zgomote ajung până la el. O voce îl cheamă. Nu se poate, delirez, își spune el. Să fi luat bătrânul Bouhadiba locul Celui Milostiv în grădina cu palmieri? *N-are nici o străbatere,* chibani! *Ce naiba caută acolo? Și ce l-a apucat să zbiere așa?*

„Deschide, Harry, te implor!“

E cald, n-am aer, am transpirat în sacul de dormit, o iau razna de la atâta vorbit singur. Ia te uită, câinii au plecat, nu mai există

grădini cu palmieri și cu viță-de-vie. O lovitură mai puternică decât celelalte răsună și face să tremure vesela. Harry se ridică brusc, își aprinde lampa cu gaz, ridică trapa în care ciocănește cineva. Zărește capul alb al moșului.

„Ce se petrece, tată Bouha?

— Harry, tre' să-ți spun ceva.

— Nu te-a urmărit nimeni?

— Nimeni.

— Se mai caftesc?

— S-au dus la culcare.

— Bine, atunci hai înăuntru, dar fii atent, e nevoie de condiție fizică."

Bătrânul se prăbușește prin trapă. Se trezește cam zguduit în văgăuna care lui Harry îi servește drept casă, fără să se poată clinti, și începe să plângă, luându-se cu mâinile de cap. „Tată, vorbește-mi!" *Chibani* nu răspunde. *Niciodată nu și-a pierdut mințile. E înveșmântat în tristețe, ca mulți oameni de pe-aici, dar nu delirează. Chiar a fost nevoie să-i cadă cerul în cap.* Încă oftează, dar spasmele sunt din ce în ce mai rare. Moș Bouha izbutește să scoată trei cuvinte: „Sami, fiul meu..."

6

Grand Harbour, La Valletta, Malta

În aceeași noapte, pe cheiul portului din La Valletta, Rifat iese la băut cu John Peter Sullivan pe terasa unui bar de gay. S-au întâlnit la dineul oferit de ambasadorul Austriei, unde au cam întrecut măsura cu Rieslingul. Nu e prima oară când Rifat se

lasă dus la Ringo Bar de către atașatul american. Până acum, de fiecare dată, i-a povestit soției despre asta râzând, un pic jenat totuși. „Ce bine că nu m-a invitat la el acasă, aș fi fost obligat să fiu nesuferit. Îți amintești că mi-a promis că-l va ruga pe ambasadorul lui să urmărească cererea mea de diplomat invitat? Un an la State Department merită osteneala. Și, în plus, îmi dă informații prețioase pe care le transmit la Paris. *Darling*, JP ăsta are susținere la Washington, se pare că o cunoaște pe Hillary.“ Pe nevastă-sa o umflase râsul: „Nu e nevoie să te justifici, scumpule, eu știu mai bine ca oricine că nu ești pe invers…“

Când JP stă în fața lui, ca în noaptea aceea, în plină complicitate amicală – genunchii li se ating pe sub masă –, lui Rifat i se întâmplă să se-ntrebe dacă nu cumva are fantezii gay. Și, oricum, cine a adus vorba în seara aceea despre noul ambasador american, șeful lui JP, dacă nu el, Rifat? Poate avea și alte lucruri mai bune de făcut, sau cine știe?… Diplomatul, care l-a înlocuit pe predicatorul nebun, a venit pe insulă cu tânărul lui iubit, pe care-l prezintă oficial drept soțul său.

„Trebuie să spun că mi s-a schimbat viața, se amuză JP. N-ai idee câte-am pătimit de pe urma precedentului.

— Mi se pare simpatic noul tău boss. Și curajos. La urma urmei, continuă Rifat, bărbatul este mereu puțin femeie, chiar Depardieux, actorul nostru fetiș, a mărturisit într-un interviu că are în el ceva feminin.

— Poate are o legătură cu Putin.

— De ce nu? Astăzi știm că orientarea noastră nu e săpată în marmură…

— Când avem una.“

Au terminat sticla de vin. Frânturi de muzică scapă de dinăuntru. Rifat se uită la siluetele înlănțuite în bar. Mai mulți bărbați dansează ei între ei. Marinari francezi și americani, probabil. Contururile masive, gri, ale vapoarelor lor, amarate la cheiul numărul 1, se detașează în lumina proiectoarelor. Chevalier Paul, o fregată franceză specializată în culegerea de informații, și un port-elicopter de luptă american, USS Kearsarge. Aceste două bestii de război obișnuiesc să navigheze împreună când se apropie de coastele libiene.

„Și, nici o noutate din Tripoli?“, întreabă Rifat. JP își pune mâna pe brațul lui, așa face cu toată lumea când vrea să stabilească un climat de complicitate.

„Ce vârstă îmi dai? întreabă JP. Serios, spune-mi.“

Rifat e tulburat de mâna lui JP. Își simte sufletul ca de curvă. Spune pe negândite: „Treizeci și trei, vârsta lui Cristos!

— Pe bune?

— Da, pe bune.

— Patruzeci și unu.

— Sincer, nu-i arăți…“

JP zâmbește privindu-l pe francez, ținând în continuare mâna pe încheietura lui. Rifat insistă: „Nimic nou din Tripoli?

— Vezi că mă gândesc la tine…“

JP scoate din buzunar o bucată de hârtie pe care a mâzgălit câteva rânduri referitoare la un contact al lui Levent, un anumit Bouhadiba. „Un finanțist despre care nu știm nimic, care locuiește la Paris, de origine algeriană, nu sare nimic în ochi, dar joacă un rol. Rămâne de văzut care anume… Pentru moment, nu e clar.“

Rifat se încruntă când citește nota. „Te interesează?…“ Rifat își pune mâna pe coapsa lui JP. Se aude propunându-i: „Mai

bem un pahar la tine acasă?…“.

7

Hotelul Mandarina, Paris, arondismentul VIII, Franța

Bruno tocmai a primit un SMS: Regele leu este foarte obosit.

Mesajul de alertă.

Mereu i-a spus: „În caz că se împute treaba, dai fuga să te ascunzi la Mandarina“. E opt dimineața, iar Harry tocmai a ajuns, respectând procedura obișnuită. *Backstreet*, intrarea pentru personal, ascensor, scară, culoar, din nou ascensor, apoi alt culoar lung cu covorul negru și dungile de lumină care-l conduc la barul care-i servește drept adăpost. Nici un zgomot. Se prăbușește într-un fotoliu și își revine, recapitulând.

Bruno ajunge câteva minute mai târziu.

„Am fost obligat să-mi duc fetele la fosta mea soție. Ce se petrece?

— Moș Bouha, ți-am vorbit de multe ori despre el…

— Care-i problema lui?

— A debarcat în vizuina mea la cinci dimineața. Din cauza băiatului său care s-ar fi încurcat cu niște islamiști.

— Și ce l-a făcut să se gândească asta?

— A păstrat niște documente la el acasă. Chipurile, arhive bancare. Bătrânul, insomniac, a deschis în cele din urmă unul dintre dosare. Plin de documente de propagandă. Ceilalți doi fii ai săi i-au mărturisit că știau, dar n-au îndrăznit să-i vorbească despre asta…“

Bruno se hotărăște să-l pună pe Harry la adăpost toată ziua la Mandarina și face aranjamentele cu directorul. Un sfert de oră mai târziu, Harry se trezește într-o cameră din vârful fortăreței de cinci stele. Cu vedere spre Turnul Eiffel, Sena și orașul îmbibat de ploaie. Câteva picături de apă se lipesc de geamurile duble. Constelația de umbre transparente îl pune la adăpost. Afară bate vântul, plouă, e vreme urâtă, dar el este uscat, la căldură, departe de Grande Tarte. Lacrimile lunii nu ajung pe culmea lui.

Niciodată nu-și imaginase o tăcere atât de adâncă. „Faci ce vrei, te uiți la televizor, faci o baie, dormi, dar nu ieși de-aici. O să-ți trimit micul dejun prin room-service."

După plecarea lui Bruno, își face inventarul domeniului. Peste tot pe unde trece, plafonierele din cristal se aprind automat. Dressingul, baia, cada cu hidromasaj, jacuzziul. Deschide toate robinetele, se dezbracă, intră în cabina de duș, s-ar spune că e o navă spațială, acționează micro-jeturile controlate digital, își golește în cap un flacon de gel de duș cu măr și ceai verde, o ploaie fierbinte și răpăitoare îi mângâie zonele intime, ua-ua, reglează jetul la nivelul părului creț, se clătește cu ochii închiși, își spală meningele de oboselile și de fricile acumulate, jegul mental din Grande Tarte se desprinde pojghiță după pojghiță cu spuma gelului, iese din cabină, trage pe el un halat alb, pielea se bucură de delicatețea țesăturii și a formei, Harry leagă halatul, se scutură de apă, se întinde, se uită la el în oglindă. De cât timp nu s-a mai văzut din cap până-n picioare? Se uită cu atenție la fața lui, abia dacă se recunoaște, se lungește în patul *king size plus*, care îl îngroapă în tărâmul somnului greu.

*

Vila, Paris, arondismentul VII, Franța

Bruno s-a întâlnit cu Lambertin și cu cei mai apropiați colaboratori ai lui. Efervescență electrică. Bossul doarme din nou în buncărul lui. Acolo a stocat patruzeci de ani de experiență, iar inteligența lui intuitivă prosperă între acei pereți triști. Îi dă cuvântul lui Bruno. Vocea îi este răgușită. Încordată. Cu atât mai mult, cu cât ieri-seară a refuzat din nou să-și reia viața alături de Marie-Hélène. Iar de dimineață a fost nevoit să-i aducă fetele înapoi în mare grabă. Ce scenă împuțită! Ea nu voia să le deschidă ușa. Cele două puștoaice plângeau, el urla. A amenințat că le lasă în fața clădirii pe micuțele care se strângeau una pe cealaltă în brațe, înspăimântate și neputincioase. *N-aveau decât să se smiorcăie, s-a terminat, nu mai dau doi bani, nu mai e problema mea. Mama lor mi-a aruncat viața în aer; și, în plus, le-a bușit și pe puștoaice. Nu mai am tăria să mă ocup de ele. Nu e vina mea. Ca să crești copii, trebuie să crezi în dragoste. Sunt prins în capcană. Nu există ieșire.* Bossul îl privește cu bunăvoință, e singurul căruia Bruno i-a făcut, până la urmă, într-o seară în care îl descosea încă o dată în legătură cu viața lui amoroasă, câteva confidențe abia schițate despre haosul lui sentimental. Nimic precis, dar suficient ca bătrânul să-i rezerve, de fiecare dată, o atitudine călduroasă. Bruno și-a venit în fire și raportează cât mai placid cu putință tot ce i-a povestit informatorul lui despre familia Bouhadiba.

„Te-ai întâlnit deja cu acest Sami Bouhadiba la biroul lui?

— În cartierul La Défense, da. Este un director financiar. Ce fac? Mă întorc de dimineață la Cimenlta ca să-l interoghez?

— Ia doi oameni cu tine, nu se știe niciodată. Când vei ajunge acolo, îl voi suna pe șeful firmei.

— Monmousseau?

— E un tovarăș al ministrului… Dar informația ta este solidă. Americanii ne-au transmis în această dimineață o fișă referitoare la Sami Bouhadiba. Nimic cu adevărat precis, dar este semnalat ca individ potențial periculos care trebuie pus de îndată sub supraveghere."

*

Turnul Cimenlta, cartierul la Défense, Hauts-de-Seine, Franța

O recunoaște pe secretara lui Sami Bouhadiba de îndată ce ea iese din ascensor. Tocuri cui, fustă strâmtă, traversează holul imens de la Cimenlta cu un mare zâmbet de fațadă.

„Aveați întâlnire cu domnul Bouhadiba?

— Câtuși de puțin, dar aș vrea să-l văd urgent.

— Îmi pare rău, dar domnul Bouhadiba este în concediu pentru trei săptămâni.

— Era un concediu programat?

— Trebuie să vă mărturisesc că nu, ne-a anunțat alaltăieri că urmează să plece în luna de miere. De altfel, nu cunoaștem nici destinația. Nu avem cum să dăm de el, domnul președinte Monmousseau nu era foarte fericit, dar cum nu și-a luat niciodată vacanță de când a venit la noi, în urmă cu patru ani…

— O cunoașteți pe soția lui?
— Nici vorbă, nu l-am auzit vorbind de nici o soție…“

Îl anunță pe Lambertin că a bătut drumul degeaba. O echipă trimisă la domiciliul parizian al lui Sami Bouhadiba n-a găsit pe nimeni acasă. Portarul a confirmat povestea cu voiajul. Bruno este încă în biroul bossului când primește un mesaj de la Rifat: o fișă sumară referitoare la Bouhadiba.

„Normal, spune Lambertin, este informația pe care am primit-o în această dimineață de la Palatul Élysée, urma să-ți spun despre ea.

— Îmi puteți explica de ce americanii sunt mereu cu un pas înaintea diplomatului nostru?

— Îi povestesc ce vor, pe sărite, nu înainte să ne informeze pe noi; în schimb, le ciugulește din palmă, iar în ziua în care vor avea cu adevărat nevoie de el…

— Nu înțeleg interesul nostru.

— Rifat ăsta se crede un animal-calculator, cum spune unul dintre prietenii mei. Vorbește cu americanii, foarte bine, este suficient să cunoaștem acest lucru. Noi ne-am dat seama de mult. Toată lumea are învârteli. Problema e să afli exact cine pe cine manipulează. Rifat e agent dublu, dar încă nu știe asta. E, de altfel, singurul care n-a aflat. Când își va da seama, va fi prea târziu.

— Ce facem cu *chibani*? Trimitem o echipă?

— Riscant, după ce s-a petrecut. Cea mai mică mașină de poliție va fi luată la țintă, și toată presa este acolo. Trebuie mai întâi să vă puneți informatorul la adăpost. Încă de diseară. Nu-l putem lăsa la Mandarina, și ne mai gândim ce facem după asta,

peste noapte, sau mâine-dimineață. Mă puteți suna la orice oră.“

8

Rue de l'Espiguette, Paris, arondismentul V, Franța

L-am ajutat pe Bruno care căuta în mare grabă un loc de dormit pentru unul dintre informatorii lui, pentru care garanta și chiar mai mult. „Mi-este ca un fiu“, îmi spusese la telefon. Rim mi-a amintit că aveam o cameră de serviciu la etajul cinci. Prin urmare, acolo l-am cazat, chiar în ziua aceea, pe puștiul acesta făcut, de aproape doi metri, care părea baschetbalist, cu ochi și purtare de copil. Cu ochelari de intelectual. Destul de lipicios, la prima vedere. Rim părea fericită să-l primească. Mi-am spus că-și găsise un „tovarăș“.

Adolescenta se poartă ca o desăvârșită stăpână a casei într-o situație neașteptată și nu fără gravitate. Mă gândeam din nou la prima noastră întâlnire, când mă urmărise pe drumul de întoarcere de la vizita la mormântul lui Sidi Bou Saïd. Mica sălbatică trecuse peste mai multe stadii ale seducției. Mi-am spus că poate aveam și eu un rol în metamorfoza ei și, pentru prima dată, mi-a trecut prin minte că nu era doar o replică sublimă a lui Valentine.

Când Harry a intrat, s-a proțăpit în fața bibliotecii. L-am întrebat dacă-i place să citească, a zis că da, mai citea câte un pic, mă rog, destul de rar, dar tocmai terminase *Omul care râde* și *Anna Karenina*, două cărți groase, cam complicate, de care

făcuse rost din întâmplare, precizează el. Rim i-a explicat că eu îi citeam fragmente din textele scrise de Polibiu, un istoric care fusese martor al căderii Cartaginei, „orașul meu“, și i-a vorbit despre Fortuna ca despre o divinitate care avea să ne călăuzească pașii. Rim mi-a propus să-i invităm pe Bruno și pe Harry la cină. „Ne-a mai rămas niște cușcuș, iar eu vă voi pregăti niște burek cu ton ca gustare, Harry va fi ajutorul meu bucătar, bine?“

Pe când dezbăteam încă o dată enigmele care înconjurau dispariția lui Sami Bouhadiba, Bruno mi-a arătat o fotografie cu tatăl lui, făcută într-un automat foto, transmisă de serviciul pentru străini din cadrul prefecturii. Îmi amintesc că simpatizasem cu bărbatul uscățiv și melancolic, îmbătrânit înainte de vreme, când conduceam un șantier de săpături pe înălțimile din Taurbeil-Paradis, la doi pași de Grande Tarte. Bouhadiba, după ce căpătase încredere, îmi vorbise despre Sétif, despre comoara lui arheologică și despre cartierul copilăriei sale. Bruno mi-a propus să-l chemăm la primăria din Taurbeil sub pretextul unei anchete municipale despre spațiile verzi, pe care le frecventează neobosit. „Îl vei putea întâlni acolo, fără să atrageți atenția, și vei avea o conversație cu el, cred că ești singurul în stare să-i vorbească.“

Bruno a rămas să doarmă în salon. Rim sugerase ca el să rămână la noi acasă peste noapte. Părea stors de vlagă și a acceptat fără să ezite.

Acum ascult răsuflarea lui Rim, adormită. Îi repet numele. Polibiu avea dreptate, niciodată nu trebuie să neglijăm Fortuna, ea ne-a adus laolaltă.

În dimineața următoarei zile, am fost trezit de strigătele ei: „Am văzut-o pe Emma! Sunt sigură de asta: Emma, ea era, nu

departe de casă…“ Se trezise devreme și ieșise să cumpere croisanți. Singură. Nu-mi place când pleacă singură, și-i spusesem asta. Întorcându-se de la brutăria de pe rue Claude-Bernard, a dat din întâmplare peste o tânără cu văl. Ea s-a întors, s-a întors și fata, apoi s-a repezit în autobuzul ce tocmai pleca din stație. Rim a alergat. Prea târziu, autobuzul se depărta. Fata, neclintită în spatele geamului, privea strada fără s-o vadă pe Rim. „În clipa aceea, am știut că e ea.“

Tocmai ne puneam întrebări legate de Emma, de unde până unde vălul? Unde locuia? Ce anume făcea în cartier? Și, mai ales, avea ea vreo legătură cu Sami Bouhadiba?, când Bruno a primit un telefon din Vilă. Doi polițiști fuseseră înjunghiați la ieșirea din casele lor, la Bordeaux, la primele ore ale dimineții. Lambertin îi cerea să avanseze cât mai repede pe toate pistele.

La începutul dimineții, Bruno m-a dus la Taurbeil, unde l-am regăsit pe bătrânul Bouhadiba într-un birou dezafectat al anexei primăriei. Sărmanul a început să vorbească imediat. Mai degrabă ușurat. Bruno a avut grijă să recupereze documentele fiului. Dosare de propagandă ale Statului Islamic, declarația de supunere a lui Sami etc. Chiar în seara aceea, citeam textul-mărturisire în care Sami Bouhadiba explica pe ce căi ajunsese să se convertească. Zeița Fortuna apăsa accelerația.

9

Text găsit la Taurbeil-Tarte, regiunea pariziană, Franța

„Ziua cea mare se apropie. Încep să-mi simt nerăbdarea din sânge și de cinci ori pe zi îl preamăresc pe Cel Milostiv care m-a adus pe calea cea dreaptă. Curând voi intra în horă. Fiecare când îi vine rândul. Ieri a fost rândul fraților mei. Au îngenuncheat Franța. O oră le-a fost de-ajuns. Câți erau? O mână de martiri. După trecerea lor, polițaii plângeau pe stradă.

Am citit în ziare că frații mei râdeau când își descărcau kalașnikovurile în dansatorii dintr-un club de noapte. Câtă forță în râsetele lor! Noi râdem, Franța plânge, îmi doresc să spun: în sfârșit. Moartea i-a înșfăcat pe francezi în plin dezmăț. Descoperă blestemul lui Allah, e numai începutul. Necredincioșii care s-au avântat singuri pe calea pierzaniei vor îndura în continuare Focul, vor petrece o veșnicie de pedeapsă.

Am aflat despre operațiunea fraților mei uitându-mă la televizor. Nu erau imagini, televiziunile nu dădeau nimic, dar toată lumea a ghicit că e ceva serios, chiar mai grav ca *Charlie hebdo*, iar eu am început să tremur din toate încheieturile. Eram zguduit de aceeași emoție ca în ziua în care văzusem cum avioanele Califatului spintecaseră Twin Towers din New York, pe 11 septembrie 2001. Mi-a luat ceva să înțeleg de ce tremur, dar și de ce plâng, în fața televizorului. Chiar îmi vorbisem cu glas tare: Dar de ce plângi? Ești trist? Tremuri? De ce ți-e frică? Răspunsul m-a năpădit ca un fluviu. O, dulceață a apelor… Sufletul îmi semăna dintr-odată cu o grădină cu palmieri și viță-de-vie. Nu frica îmi zguduia membrele, nu tristețea îmi făcea pielea găină, nu, în ziua aceea exultam. Istoria întorcea o pagină a neamului meu, cunoșteam bucuria de a respira fără frică, bucuria fără limite a răzbunării. Capitala necredincioșilor era trecută prin focul celor credincioși, farul mondial al evreilor era în flăcări, templul pe care și-l reclădiseră cu aurul

pe care ni-l furau de veacuri se prăbușise în ruine, cenușă și trâmbe de foc, nicicând nu văzusem spectacol mai frumos. Ce dezastru… Necredincioșii erau pedepsiți. Nu există alt Dumnezeu decât El, Cel Viu, Cel Veșnic: oare o vor înțelege vreodată?

Vorbisem despre acel episod, despre sufletul meu împăcat și fericit, câțiva ani mai târziu, cu Aziz, unul dintre directorii de la Al Rajhi Bank, în timpul unui sejur al meu la Riad. Monmousseau dorea să ne dezvoltăm activitățile financiare islamice în Iordania și în Kuweit în colaborare cu banca aceea, care era deja una dintre partenerele noastre. Aziz îi dusese pe toți negociatorii să ia cina în deșert. Un cortegiu de Land Rovere trecuse să ne ia de la hotel, merseserăm mai puțin de douăzeci de minute pe o autostradă care ieșea din oraș. Convoiul ieșise pe o variantă betonată care ducea într-o parcare mică, aflată la poalele unei dune. Aziz îmi propusese să mă descalț. Îl urmasem până în vârful dunei. Nisipul părea în același timp fierbinte și răcoros sub tălpile mele. În vârf, panorama se desfășura până în zare. Soarele la apus înflăcăra marea de nisip.

«Ce credeți? mă întrebase Aziz. Încerc să vin aici săptămânal. Mi se întâmplă chiar să dorm în cort. E ceva unic. Probabil pentru că în deșert nu există decât Dumnezeu. Dumnezeu și cu noi. Sub picioarele noastre, nisipul, pământul, deasupra creștetelor noastre, stelele și, pretutindeni, prezența Celui Milostiv.»

O tabără ne aștepta la poalele dunei, de fapt o zonă de recepție în aer liber pentru serate private, echipată cu bucătării și cu tot confortul pe care și l-ar fi putut dori cineva. Am coborât panta de nisip în fugă. Niște bucătari libanezi găteau supe,

salate, chifteluțe de legume, în timp ce niște beduini frigeau miei la proțap. Aziz ne poftise să ne așezăm în fotolii joase înșiruite, ca să nu pierdem nimic din spectacolul care ne era oferit. Câțiva bărbați în cămași albe care le ajungeau până la glezne, cu *ghatra*[1] sau *keffieh*, executaseră un dans cu săbii, psalmodiind imnuri guturale. Tobele le ritmau cântecele, noaptea ne învăluia, vremea rămânea plăcut de blândă. Mai târziu, în timp ce un poet îngenuncheat în nisip cânta vântul și stelele, acompaniat de un cântăreț din saz, mă delectasem mâncând carne de miel cu mâna, ca la mama acasă, pe vremuri, când încă mai avea putere să gătească mâncăruri de sărbătoare.

Întors la hotel, Aziz îmi propusese să beau un pahar cu el în lobby-ul din marmură cenușie și roz. Aerul condiționat păstra temperatura aproape răcoroasă. Roiuri de tinere, acoperite cu totul cu mătase neagră, dar cocoțate pe pantofi Louboutin cu tocuri de 12, se tot perindau prin fața noastră. Un celebru magazin de bijuterii parizian organizase un cocktail într-un salon vecin. Nu întâlnisem niciodată femei așa de frumoase. Nu li se vedeau decât ochii, dar credeam că le ghicesc formele și textura pielii în strălucirea irișilor.

Îmi amintisem atunci de ziua în care un prieten, Sadek, mă dusese într-un restaurant marocan din arondismentul XII. Când Sadek își tasta pin-ul ca să plătească nota, două adolescente intraseră în restaurant. Subțiratice, destul de drăguțe, agitate, poate abțiguite, în fuste scurte, cu umerii goi. Ieșiseră de la serviciu. Șeful le împinsese fără răutate spre ușă. În chip de salut, ele dăduseră din fundulețul lor rotunjit pe sub fustele scurte, apoi strigaseră în arabă o obscenitate în care era vorba despre capacitatea sexuală a Profetului. În loc să zâmbească,

Sadek încremenise. Două riduri adânci i se imprimaseră între sprâncene. Le urmărise ieșirea cu o privire neagră.

«Chiar n-au pic de mândrie», îmi spusese el.

Eu protestasem.

«Sunt drăguțe.

— Te rog, nu și tu.

— Sadek, fetele astea sunt tinere, au dreptul să se distreze.»

Continuaserăm o clipă conversația pe trotuar înainte să ne despărțim. Amărăciunea îi înăsprise trăsăturile. Îmi povestise ce simțea din ce în ce mai des trăind într-o societate care ajunsese, după părerea lui, la fundul propriei sale istorii.

«Francezii nu mai fac decât să scormonească căcatul, îmi spusese Sadek. N-ai decât să te uiți la televiziunile lor. În fiecare seară același program. Fiecare se-ntrece să-și dea ticăloșia în vileag.

— Nici pe la noi nu stau lucrurile mai bine, îți vorbesc despre Maroc sau despre Algeria.

— Tocmai. Occidentul și-a pierdut sufletul, e problema lor, dar problema noastră, a arabilor, este că materialismul și obsesiile lor ne-au contaminat și pe noi.»

Nu răspunsesem.

Acum știu că avea dreptate.

Întorsese capul. Mai multe sute de tineri pe role coborau pe bulevard. În fața lor, șoseaua goală desena o gură de umbre, polițaii blocaseră circulația ca ei să se poată plimba după bunul lor plac.

«Uită-te la tinerii ăștia. Se distrează. N-au nici o grijă, sunt liberi. Ai prefera să fie ca acele mii de studenți despre care se spune că se convertesc în masă la tradiția islamică?»

Sadek se uitase fix la mine, cu o insistență stranie. Nu mai aveam ce să ne spunem. M-a îmbrățișat, pe urmă s-a făcut nevăzut în mulțimea încă numeroasă, în pofida orei târzii.

Au trecut mai mulți ani.

Îmi pare rău că mi-am jignit prietenul, și puteam aprecia, admirând femeile care se plimbau de colo-colo într-un cântec de mătăsuri, cât de mult m-am schimbat. Nu știu de ce m-am apucat să-mi evoc viața și pe cea a părinților mei. Să mă fi întrebat Aziz? Nu izbuteam să-mi opresc cuvintele. Un zăgaz se rupsese. M-am auzit vorbind despre nedreptatea care li se face arabilor în Franța și prin alte părți cu o vehemență de care nu m-aș fi crezut în stare.

«Suntem cetățeni de mâna a doua, locuim în ghettouri, eu am izbutit să mă descurc ca prin minune, dar excepțiile ca mine sunt puține… Șase milioane de arabi trăiesc în Franța în locuri unele mai răpănoase ca altele. Oricum le-am spune, orașe, cartiere, peste tot este aceeași adunătură. Frații noștri sunt împușcați de poliție și tot ei sunt condamnați în justiție. Drepturile noastre fundamentale nu sunt respectate, surorile noastre sunt transformate în târfe, oamenii ăștia n-au credință în nimic, se încred numai în puterea și-n banii lor.»

Aș fi vrut ca ultimele cuvinte să-mi fi murit pe buze, să-mi fi dat seama cât de imprudent fusesem. Toți ne aflam acolo ca să facem bani. Oare ce mă apucase? Tăcusem și mă uitasem la Aziz, nu fără o anumită neliniște. El nu răspunsese nimic, mulțumindu-se să-mi zâmbească binevoitor.

«Îți mulțumesc că-mi vorbești atât de deschis, mi-a spus el, în cele din urmă. Semănăm, chiar dacă eu am cu zece ani mai mult ca tine. Mi-am făcut studiile în Anglia. Ce-ai trăit tu am cunoscut și eu.»

Ceva mai târziu, tot în seara aceea, îi mărturisisem că singura mea zi de bucurie din viața mea ponosită fusese 11 septembrie 2001.

«Dumnezeu ți-a vizitat sufletul, în seara aceea l-a preschimbat în grădină prin care curg șuvoaie.»

Fusesem foarte impresionat, chiar dacă știam că cei din neamul lui bin Laden erau numeroși, când îmi spusese că creierul acțiunii din 11 septembrie era un văr de-al lui. Sfârșitul sejurului s-a petrecut normal. Întruniri de lucru și dineuri oficiale. Nu mă mai văzusem între patru ochi cu Aziz, dar, câteva săptămâni mai târziu, n-am fost uimit să văd că mă căutase din nou pe Internet. N-am mai vorbit niciodată despre seara aceea, dar, prin mijlocirea lui – am aflat mai târziu –, fusesem cooptat pentru un sejur în Yemen. Trebuia să mă pregătesc să devin un bun soldat în *katiba*[2] de *muhajirin*, regimentul celor imigrați. Înainte de plecare, mi-am informat rudele și colegii că aveam să fac un stagiu de scufundări în Marea Roșie. N-am rămas decât câteva zile la Hurghada, apoi am plecat, cu avionul, la Sana'a.

De atunci, mă pregătesc în liniște. Viața mi s-a reorganizat sub pecetea tainei și-a dreptății. Nu-mi mai irosesc nici o fărâmă din zilele mele, idealul meu mă poartă și mă bucură. Râd singur, ca frații mei care-au atacat Parisul. Francezii ne-au masacrat, ne-au afumat prin peșteri, ne-au schingiuit, ne-au smuls din pământurile noastre ca să ne închidă ca pe niște robi în uzinele lor, ne-au pervertit patria, în 1945 n-au vrut să împartă cu noi libertatea pe care americanii le-o dădeau înapoi. Râdeau în vreme ce ne frângeau oasele, râdeau când ne siluiau femeile, acum este rândul nostru să râdem, suferința lor nu s-a terminat.

Am fost pus în faza de pregătire maximă. Aștept ordinul care-mi va dezlănțui libertatea și mânia, singurele mele tovarășe. În țara asta bolnavă, putredă până-n măduva oaselor, sleită, la capătul puterilor, aștept, ca un maestru în disimulare cum am ajuns, să se ivească zorii Dreptății.

Sunt gata."

10

Vila, Paris, arondismentul VII, Franța

Lambertin s-a trezit cu noaptea-n cap. Ascultă știrile pe RTL, își ia vechea șapcă irlandeză, iese din Vilă, își salută colegii care asigură supravegherea din dubița lor și merge până la Esplanadă. Este momentul lui preferat din zi. Lângă Champ-de-Mars, străzile sunt încă aproape goale, cu excepția berlinelor ce staționează cu motorul pornit. Șoferii citesc ziarele în timp ce fiecare își așteaptă bossul. Turnul Eiffel își înalță silueta luminoasă într-un cer de iarnă. Mergând cu pas rapid, mereu în alertă, își pune ideile în ordine pentru restul zilei. Alții se trezesc visând la mașini, la bani, la top modele, la vacanțe la soare. El, de la moartea soției, nu are decât o obsesie: slujba lui. Meseria îi este fortăreață.

Este singur, monomaniac, nimeni nu-l așteaptă.

Vorbește cu soția sa, ca înainte. Micul dejun, pe când ea mai trăia, era sfânt. *În fiecare dimineață, la treizeci de minute de la ieșirea de sub duș, o cafea tare, mâna ei peste mâna mea, micul nostru ritual, începeam o nouă zi. Păcat că n-am putut avea copii.* Se gândește la ancheta „lui", descâlcește ghemul noilor fapte

care i-au fost aduse la cunoștință. De mai multe săptămâni ceruse să fie pusă sub supraveghere tehnică mica nazistă a pescarului, Mercedes Baumann. *Serviciile noastre din Roma s-au ocupat de asta, cu ajutorul maltezilor. Fără nici un rezultat, până ieri. Ea tocmai a plecat în mare grabă la Toulouse. Aparent o problemă urgentă de rezolvat în firma lor de reciclare a metalelor. Am trimis doi tipi să supravegheze intrările și ieșirile din mica lor firmă, din zona industrială din Blagnac.* Niciodată nu și-ar fi închipuit, înainte de moarte sau de pensionare – este același lucru, că avea să cunoască o asemenea perioadă.

La Taurbeil, fără ajutorul lui Harry, treaba s-a complicat. Nguyen, comisarul, *măcar o dată avem și noi unul care știe meserie*, și-a activat rețelele de informatori. Feedback subțire. Bruno a putut lua legătura cu moș Bouhadiba, fie numele Domnului lăudat. Tocmai i-a transmis un nou text. Scris de o femeie, pare-se. Doi executanți ai lui M'Bilal, malieni întorși din Tunisia, au fost localizați și puși sub supraveghere în Hérault, pitiți la un interlop marocan, care se ocupă de fier vechi, cu care Camillieri pescarul obișnuia să lucreze din Blagnac.

O rafală de SMS-uri face telefonul să-i zbârnâie. Dircabul ministrului nu-l mai slăbește. Și-l închipuie în biroul lui de la parterul Palatului Beauvau, conectat în permanență la palatele Élysée și Matignon. Tremură tot aparatul de stat. Sunt obosiți, nervoși, epuizați moral, nu știu unde merg și nici ce vor. Contorsioniști. Să intre la rupere? Să nu lovească prea tare? Să mai aștepte puțin? Să instituie starea de urgență? Să renunțe la starea de urgență?

Ieri-seară, se pare că președintele l-a chemat pe ministru și l-a întrebat: „Lambertin ce spune?“. *Am ajuns globul lui de cristal.* Polițiștii fac manifestație în fiecare seară ca să-și spună năduful.

De când au fost arse cele două Scenic la Grande Tarte, ministrul mă venerează. Înainte, nu eram pentru el decât un profet al nenorocirii, cu zile mai bune și mai proaste. A mai văzut el de-ăștia ca mine. *Atâția neaveniți în meseria asta.*

Sunt zile în care îi binecuvântează în taină pe islamiști. *Dacă dobitocii ăștia nu ne-ar fi declarat război, cum mi-aș petrece zilele în apartamentul meu din arondismentul XVI?* Intră într-un bistrou de pe Avenue Rapp, comandă o cafea mare și neagră și doi croasanți. „Nu v-a înghețat fundul, domnule comisar?“, îl întreabă patroana. Ea știe vag că e polițist și-i spune comisar de când era mică. Un document confidențial cu fotografiile lui Sami Bouhadiba și ale Emmei Saint-Côme a fost trimis în toate secțiile de poliție din Franța. O mică știre din *Le Parisien* pomenește în treacăt despre doi suspecți, din fericire fără să dea detalii. Iar a fost nevoit să se enerveze ieri, ca să le amintească colegilor din Ministerul de Interne de obligația discreției. *Sunt cei dintâi care le dau informații ziariștilor ca să nu mai fie tăvăliți în presă la fiecare gafă.*

Săptămâna trecută, s-a ciondănit cu ei ca să-l pună sub supraveghere maximă pe Ali Condé, zis M’Bilal. Doi consilieri ai ministrului începuseră să protesteze, sub pretext că se batjocoreau normele juridice. Tovarăși cu micul colecționar de ceasuri, senatorul. Nimeni nu pusese botul. Ministrul a tranșat în favoarea lui Lambertin. Cu atât mai rău pentru conversațiile senatorului, vor fi înregistrate. Deocamdată nici un rezultat. M’Bilal nu iese din vila lui din Seine-et-Marne, iar telefoanele îi rămân mute. Senatorul nu-l mai sună. Lambertin plătește nota, își ia șapca de pe tejghea. „Pe mâine, domnule comisar!“ Străzile încep să se anime. O ceață deasă a decapitat Turnul Eiffel. Au dispărut berlinele cu motorul pornit din fața

intrărilor în palate. *Jupânii noștri au plecat la slujbulițe.* El bate ușor în caroseria dubiței care asigură supravegherea și se întoarce la Vilă. Bruno este deja acolo, nerăbdător. *Veste bună, pare mai puțin tăvălit.* Scoate din buzunar mărturisirea Emmei-„Souryah“ Saint-Côme.

11

Mărturisirea Emmei, găsită la Taurbeil-Tarte, Franța

„Emma Saint-Côme nu mai există. Terminat. Am renunțat la numele meu, la trecutul meu, la istoria mea de franțuzoaică mic-burgheză. Am lăsat grămada asta de căcat pe marginea drumului ca în ziua în care se va despica văzduhul pentru Judecată să fie cuprinsă de marea vâlvătaie alături de toți cei care nu se prosternează când se recită din Coran. Acest pachețel, integrala fostei mele vieți, este sortit pedepsei Gheenei. Allah este atoatevăzător peste faptele noastre. El știe că totul, în privința mea, nu era decât minciună. Mica bretonă catolică a murit. Curva a murit. Și El o știe. Își va trimite Îngerii neiertători s-o pedepsească. De acum înainte mă numesc Souryah. Fie ca Mărinimia Celui Milostiv să se pogoare asupra mea. M-am născut întru iubirea Celui Preaînalt căutându-l pe Sami cel Pur, cel Curajos. De mult timp Sami era pe drum. Bănuisem că era așa când îi descoperisem numele în agenda telefonică a lui Levent. Am pândit săptămâni întregi un semn de la el pe site-urile pe care Frații noștri își povestesc lupta. În Irak, în Siria, în Libia, în Belgia, în Franța. În zadar. Până la

urmă m-am dus la el acasă, la puțin timp după ce mă întorsesem la Paris. Câte amintiri dureroase…

Am sunat, mi-a deschis aproape imediat, a strigat când m-a recunoscut, a vrut să mă dea afară, m-a împins de pe palier zbierând, înainte să-mi trântească ușa în nas. Nu voia să mă vadă, iar eu nu mă puteam supăra pe el. M-am întors în ziua următoare, apoi în ziua de după. Am dormit trei nopți pe covorașul lui de la intrare. Dimineața își deschidea ușa cât să se repeadă pe scări, împingându-mă violent, apoi se făcea nevăzut. Seara, pășea peste mine ca să intre în casă.

Cu cât îl imploram mai mult, cu atât îl simțeam mai departe.

Gemeam, culcată de-a curmezișul ușii lui, îi sărutam încălțările, îi înlănțuiam picioarele, îi strigam că e treaba bărbaților să aibă grijă de femei, mă zgâriam pe față. El îmi răspundea cu lovituri de picior. În pofida faptelor și spuselor sale, prin care-și zăvora întreaga ființă, cuvintele mele i-au deschis în cele din urmă inima, a acceptat să audă ce-aveam să-i spun…

«Sami al meu, amintirea ta mi-a însoțit fiecare pas, cea a unui bărbat aparte care nu semăna cu nimeni, și îndrăznesc să-ți spun, cu atât mai puțin cu bărbații care mi-au mânjit viața de când m-am născut, la Rennes. Tu, cel rușinos, cel mărinimos, cel binevoitor, cel pur. Puritatea ta m-a aruncat multă vreme într-o tulburare pe care nu izbuteam s-o înțeleg și nici măcar s-o numesc. Într-o zi, am aflat. Era la întoarcerea din Istanbul cu Levent. Înțelesesem că Levent juca un anumit rol între Turcia și islamiști. Îi fotografiasem lista contactelor, fără să știu exact de ce anume făcusem asta. Îmi spusesem că mi-ar putea folosi la ceva. Poate mi-am închipuit că aveam să le vând, nu sunt

sigură. Să-l șantajez cu ele. Cel puțin să-i fac rău. Dar acolo ți-am găsit numele.

Sami, ai pătruns în mintea mea, am început să mă gândesc la tine din ce în ce mai des, îmi tot puneam filmul întâlnirilor noastre, al conversațiilor noastre, niciodată nu întâlnisem un bărbat atât de dezinteresat. Tot căutându-te pe net, am început să navighez pe site-urile islamiste. Mi-ar fi plăcut să-i vorbesc despre asta lui Rim, pe care o întâlnisem în Malta. O fată cam rătăcită, cum fusesem și eu, foarte simpatică, dar n-am avut timp. Înțelesesem că și ea căuta ceva ce nu găsea. Ocazia unei confidențe nu se arătase. În toată această perioadă, am tot citit texte de spiritualitate și am căutat îndrumare la un imam tunisian din Soussa, un tip chipeș, care își posta predicile de vineri pe Facebook. Ce mi-a plăcut a fost că vorbea despre Islam ca despre o revoltă a oamenilor sărmani. Sărmanii nu sunt numai cei care nu mănâncă pe săturate, care duc lipsă de bani, sunt toți cei siliți să-și ducă traiul în putreziciune. Ceva concret, pentru mine, care doream să ies din pielea mea de femeie pângărită. La șerpi, năpârlirea începe cu solzul rostral, de pe gură. Renunțasem la ruj și la farduri când am început să vorbesc cu el, era începutul transformării mele, tunisianul m-a încurajat și m-a pus pe calea cea bună, cea a unei posibile mântuiri. Se pare că am fost una dintre discipolele lui cele mai asidue, într-o zi, pe Skype, chiar mi-a spus râzând că m-ar putea lua de soție, voia să-mi fac *selfie*-uri și să i le trimit.

Sami: vreau să fiu femeia și sora ta, sclava ta și a Celui Preaînalt, voi fi Souryah musulmana, adoratoarea, pocăita. Am citit pe Internet că Souryah sunt energice, voluntare, dar și degrabă geloase. Geloasă, da, căci îmi doresc să-l posed pe cel care mă posedă...»

În cele din urmă m-a lăsat să-i intru în casă.

Am vorbit toată noaptea, tremurând, fără să ne atingem, fără să ne apropiem. În ziua următoare, l-am anunțat că voiam să plec din țara asta de destrăbălați și de destrăbălate, Franța murdară a părinților mei care nu se gândeau decât la banii aduși de farmacia lor, viețile lor sunt ca niște miraje în deșert, țara care a colonizat și a distrus țara lui Sami al meu și care acum ne bombardează frații la Mosul, nu vreau doar să năpârlesc, ci și să-mi purific apa sufletului cât încă mai sunt tânără, o vreau.

Parșivele sunt pentru cei întinați, neprihănitele pentru cei fără de prihană, îmi voi trage vălul peste chip, nu-mi voi arăta trupul decât Iubitului meu, voi invoca numele lui Allah, în zorii zilei și la apusuri, cu Sami, în casa lui, voi repeta: «Am avut credință în Allah și Trimisului Său supusu-ne-am». Numai în ritmul rugăciunii iubirea noastră va spori.

În ziua următoare, fără să fi pus geană pe geană peste noapte, el a plecat la muncă cu puțin înainte de ora opt, ca în fiecare zi. I-am deretical prin casă ca pe vremuri, am cumpărat cele necesare ca să-i gătesc o cină frugală și am dat o fugă până la Barbès, unde am găsit o rochie albă care-mi acoperea picioarele, o vestă lungă albastru deschis, un maxi-hijab malaiezian de culoarea prunei și saboți cu toc. Pentru prima dată după câteva săptămâni, m-am machiat, cu grijă, m-am rujat și, mai ales, mi-am machiat ochii, m-am parfumat. Voiam să-i plac, să nu se mai gândească decât la mine.

La întoarcerea lui, masa era pusă, stinsesem luminile electrice și aprinsesem lumânări cu parfumuri orientale, îl așteptam. El m-a privit, uimit, s-a apropiat, i-a trebuit o veșnicie să facă primul pas, eram răscolită să-l văd că vine către mine cu

atâta neliniște, apoi a acceptat ofranda iubirii mele când i-am spus că aș muri cu el, dacă ar vrea, luptând împotriva necredincioșilor francezi.

Moartea ne va spori iubirea, o va sfinți, va spulbera neînțelegerile, greșelile, acum mergem drept la țintă, doar moartea va dezvălui adevărul poveștii noastre, cel al unei iubiri mai mari decât viața. M-a întrebat dacă aș accepta să semnez o declarație de supunere față de șeful lui, Abu Bakr, așa cum făcuse el însuși. M-am supus lui. Am jurat pe Coran să ne iubim și să murim împreună în jihad.

În ziua următoare, Sami s-a trezit cel dintâi. Când a venit după mine, pregătisem deja ceaiul. El m-a întrebat chiar dacă nu voiam să ascult un CD de Léo Ferré. «Am descoperit că era anarhist, mi-a spus Sami. Era un revoltat fără Dumnezeu, e plină istoria de ei, chiar printre americani. Ferré ducea fierul cuvintelor în cântul occidental al putreziciunii, bărbații și mai ales femeile îl dezgustau atât de mult, că o prefera pe maimuța lui cimpanzeu. Cum o chema? – Pépée!»

Sami îmi vorbea despre Léo Ferré ca să aflu că nu uitase cu totul de mine în timpul despărțirii noastre, așa cum voise să mă facă să cred. El mi-a explicat după aceea că trebuia să ne luăm câteva măsuri de siguranță. Am plecat din apartamentul lui într-o garsonieră mare dintr-un bloc turn de lângă Porte de Sèvres, aproape de Boulevard Périphérique, găsită pe Airbnb, o platformă comunitară de închiriere. Ne-am prezentat ca un cuplu de tineri căsătoriți marocani. Sami a plătit chiria pe trei luni cu cash și nici măcar n-a fost nevoit să-și scoată actele false. Niciodată nu mi-aș fi putut închipui că e atât de ușor să dispari. Suntem doi combatanți nedetectabili, este destul de incitant să știm că trecem pe sub toate radarele. Chiar în seara aceea, el a

vorbit cu bossul lui să-i explice că urma să plece în voiaj de nuntă.

Vom cunoaște încercarea.

Oare vom ști să avem răbdare? Suntem oare pregătiți? Ne vom pricepe să-i lămurim pe cei dezrădăcinați că nu trebuie să se rătăcească? Să le-arătăm adevărata cale?

Îl aștept pe Sami, mă gătesc pentru el, îi deretic casa, mă plimb prin Paris sub vălul meu, în aerul viu al iernii, niciodată nu mi-a plăcut atât de mult Parisul.

Musulmană, ce mândrie! Să văd fără să fiu văzută, să nu fiu niciodată recunoscută (decât poate de Rim, pe care am întâlnit-o deunăzi, când am ales prudența și fuga în autobuz), să sfidez privirile pline de ură ale trecătorilor, dar și pe cele pline de invidie și admirație ale surorilor mele, iar seara, gătită cu brățări de aur și de perle, daruri de la Sami, să-l iubesc din toată carnea mea întru iubirea Celui Milostiv."

12

Rue de l'Espiguette, Paris, arondismentul V, Franța

Jeannette a invitat-o pe Habiba să-și petreacă weekendul cu ea, mărturisindu-i lui Rim că-și făcea griji să vadă o fată atât de tânără abandonată tovărășiei exclusive a „verilor" ei somalezi din Paris. „Degeaba am salvat-o din valuri dacă o lăsăm să cadă pe pavelele din Paris." Grimaud și Rim le-au propus să-și petreacă după-amiaza și seara zilei de sâmbătă cu ei și cu Harry, evident.

Bruno își petrece toate zilele în apartament. Continuă să-l interogheze pe Harry despre Grande Tarte pe baza firavelor informații provenite de la comisariatul din Taurbeil. Ce anume îl neliniștește? Are impresia că tunisienii din blocul turn Montaigne s-au mișcat. Altă grijă: M'Bilal. A plecat din părculețul lui de distracții personal din Seine-et-Marne. În direcția Elveției, cu un Ferrari, avea să locuiască în apropiere de Geneva, sub o identitate falsă. Lambertin așteaptă informații de la Interpol.

E evident, chiar dacă nimeni nu vorbește despre asta: amenințarea se apropie. Parizienii își văd de treburile lor fără să manifeste vreo neliniște. Și-au însușit măsurile de precauție care trebuie luate în locurile publice și în mijloacele de transport în comun și li se conformează.

Prezența Habibei îi umple lui Rim inima de bucurie. Au șters-o împreună la cumpărături pe rue Mouffetard. „Diseară, voi face un adevărat fel de mâncare franțuzesc, un *pot-au-feu*. Este o idee a lui Bruno! Am găsit o carte groasă de rețete în bucătărie!

— Nu e porc în *pot-au-feu* al tău? a întrebat Habiba care continuă să facă progrese în franceză.

— Doar cămilă, nu-ți face griji."

Harry a cerut voie să le însoțească. Trei adolescenți.

Sunt momente în care vitalitatea ei mă perturbă. Aș prefera s-o am pe Rim doar pentru mine. Cu atât mai mult cu cât, de noaptea trecută, nu mai pot scăpa de un fel de presimțire rea. Poate pentru că niciodată nu am fost atât de fericit. Mi se schimbă poziția înăuntrul micului lor grup. Eram în centru, nu prea mai sunt. Prea multă fericire mă neliniștește, e o idioțenie,

totuși n-o pot ține în lesă… Dar când a închis ușa adineaori, am privit-o plecând de parcă ar fi fost ultima oară.

S-a făcut noapte. Lumina unui felinar intră prin cele două ferestre ale încăperii. Nici un zgomot. Bruno telefonează, îi face lui Lambertin o sinteză a conversației avute, în șoaptă, cu o mână în dreptul gurii, într-un colț de bibliotecă. Jeannette s-a așezat în apropierea șemineului, cu picioarele pe un puf afgan, în fața unui bronz falic roman, și citește un roman de John le Carré, în engleză, apărut la Penguin. Decât să mă plictisesc, ar trebui să organizez mai degrabă o petrecere. Când trăia Valentine, nu ratam nici o ocazie să mergem în New Morning. În vreme ce gândurile îmi hoinăresc, apartamentul și-a regăsit un fel de normalitate domestică. Îmi dau seama că nu am mai lucrat de când am plecat din Cartagina. Nici măcar nu mai știu unde mi-am pus notițele. De fapt, nu mai fac nimic de săptămâni întregi…

Weekendul începuse într-un mod foarte neașteptat. Când i-am prezentat-o pe Habiba lui Harry, acesta, intimidat, a încercat zadarnic să se facă mic, neizbutind decât să se răsucească pe loc. Habiba s-a uitat lung la el, fără să se clintească, era aproape comic, cu mâinile în șolduri și, dintr-odată, dintr-odată, ea a-nceput să fredoneze, apoi să cânte din ce în ce mai tare un fel de rap modulat, hiper-articulat, cu energia ei de africană: „Vorbesc singur / Vorbesc cu Dumnezeu / Singur printre cei singuri / Noapte și zi…“ Un zâmbet îi năpădise fața lui Harry, se ridicase cât era de înalt și începuse să cânte și el, bătând din palme: „Vorbesc mereu / Arunc cu vorbe / Fără speranță de întoarcere“. Jeannette, care tocmai își scotea haina, se oprise din ce făcea.

Habiba se apropiase de Harry și-l întrebase: „Tu ești Harry MonVictor? – Păi…. Da.

– Te urmăresc întruna pe YouTube, ți-am dat zeci de *like*-uri, ador piesa asta, o ador…“ Harry a clătinat din cap, gânditor, de parcă vorbele Habibei se chinuiau să ajungă până la nucleul conștiinței sale. Privirile li se întâlniseră, iar Habiba se prăbușise. „Plâng pentru că semeni cu fratele meu.“

Nu se întâlniseră niciodată, dar erau prieteni, de pe Facebook. Harry MonVictor avea *follower*-i, printre care Habiba, cea mai fidelă, dar el n-o știa. Ne așezăm la masă cam târziu. Rim l-a pus pe Bruno, fără să ezite, în stânga ei, iar la dreapta pe Lambertin, care până la urmă a apărut (cu trei sticle de șampanie Pommery și cu suc de rodie). Rim încearcă un sentiment curios de surescitare. „O capodoperă culinară, *pot-au-feu* acesta al tău, îi declară Lambertin. A fost bună ideea de a servi cartofii din soiul Rate du Touquet cu sos vinegretă, călduți, tăiați fin în rondele, cu castraveciori în oțet. Cu supa, un deliciu…! Data viitoare, voi aduce un vin Gevrey-Chambertin.

— Aveam o rețetă pe cinste, răspunde Rim, răsucindu-și ceasul cu brățară metalică din argint pe care i-l dăruisem în ziua de după sosirea noastră la Paris. Habiba m-a ajutat să curăț legumele, iar Bruno a gătit rasolul, meșteșugit cu niște rondele de lămâie. Un expert, ce mai. De altfel, el mi-a dat ideea să fac *pot-au-feu*.

— Mama ne gătea așa ceva în fiecare vară, spune Bruno. În extra-sezon, ne ridicam tabăra în condiții sumare, era una dintre cele mai frumoase zile ale vacanței noastre.“

Lambertin, sub aparența lui bonomă și un pic ostenită, urmărește toate conversațiile, cu curiozitatea lui ascuțită, disimulată sub pleoapele care stau să cadă. Ca o dronă detașată

de creierul lui, care zboară pe verticala mesei și le contemplă viețile cu o precizie pe care ei înșiși nu și-o pot închipui.

Habiba și Harry vorbesc puțin, nu se scapă din ochi, dar râd. Lambertin le invidiază lipsa de griji.

Oare de cât timp n-a mai avut parte de o cină precum cea din seara aceea? Nu avusese niciodată viață socială. Nici viață privată. De altfel, asta îi convine de mine. Vocea lui de bariton trist atrage atenția și simpatia. Iar râsul lui are o densitate deosebită. Se retrage de la masă ca să-și verifice informațiile pe telefonul mobil. *O explozie într-o biserică coptă din Cairo, două atentate la Istanbul, mașini-capcană la Bagdad, doi polițiști înjunghiați în Germania, un camion înțesat de explozibil în portul din Mogadishu…* Nu se mai oprește. Se întoarce la masă, ia loc, îl apucă tremuratul. Până una-alta, Jeannette este fermecată de el.

Toată lumea s-a repezit s-o ajute pe Rim să strângă farfuriile, Lambertin pare că ar vrea să-și continue conversația cu Habiba. Bruno îi șoptește lui Rim: „Vom lua desertul și ceaiul în salon!“. Lambertin și Habiba rămân la masă și-și reiau discuția confidențială în șoaptă.

E trecut de unu dimineața, când Jeannette decide că poate e timpul să mergem la culcare. Propune să-l invite pe Harry la prânz, la ea acasă, în ziua următoare. „De altfel, sunteți toți bine-veniți…“ Nimeni nu-și dorește să se termine seara. Am fost în asentimentul tuturor când am propus să ne revedem în seara zilei următoare la New Morning. „Mă ocup eu de rezervare…“

În timp ce Bruno îl însoțește pe bătrân la Vilă, Lambertin îi spune că mica somaleză crede că niște arme au fost duse deja în Franța acum ceva timp deja, de pescarul maltez.

„Cel descoperit grație tovarășului dumneavoastră iezuit. Ea a surprins mai multe conversații între Levent și comandantul

Moussa. Știți deja că maltezul are o mică uzină în Sud.

— La Blagnac, am pus-o sub supraveghere.

— Pe acolo trecea cocaina. Micuța spune că erau două depozite. Primul la Blagnac, celălalt la Béziers. După cum e sigură că Levent a ordonat lichidarea pescarului după asasinarea fratelui ei.

— De ce nu mi-o fi spus niciodată nimic?

— Eu nu i-am vorbit decât despre fratele ei, până la urmă ea mi-a dat numele pescarului – Camillieri. Are motive întemeiate să-i poarte pică și pe bună dreptate. Dar pesemne că semăn cu bunicul ei…“, spune el, fără să râdă.

Din Vilă, Lambertin îl trezește pe prefectul din Hérault, un fost coleg, cerându-i întrunirea urgentă a responsabililor pentru pregătirea unei operațiuni începând cu dimineața zilei următoare. În același timp, Bruno îl sună pe comisarul din Béziers ca să-i facă un bilanț al operațiunilor de supraveghere în desfășurare și să-i vorbească despre intervenția viitoare.

La două dimineața, făcusem ordine în bucătărie. M-am așezat lângă Rim în salon. Ea își savura șampania. În timpul cinei, refuzase să bea alcool ca să n-o stânjenească pe Habiba. Îi mângâi umerii, mâna îmi coboară pe fața ei, îi mângâi trăsăturile de parcă aș fi vrut să le întipăresc desenul desăvârșit pe vârfurile celor zece degete ale mele. Să-i am ochii, bărbia, nasul, buzele în loc de amprente. Cred că este momentul să-i vorbesc: „Știi, mâine…

— New Morning?

— Da, este pentru tine… Eu…“

Ea nu mă lasă să termin și scoate niște monede dintr-un plic de hârtie kraft. „Ia te uită! Bruno mi le-a dăruit… Sunt din aur, avea douăsprezece, voia să mi le dea pe toate, îți dai seama, pe

toate, dar i-am zis să le împartă cu Harry, cred c-am avut dreptate, nu?“

13

Rue de l’Espiguette, Paris, arondismentul V, Franța

Mă trezesc devreme, cu noaptea-n cap, vârsta reduce nevoia de somn, profit de situație. Rim doarme adânc, cu sânii dezgoliți. Bebelușa mea. Mi-am tras un trening și am coborât până la brutăria din Place Mouffetard. Brutăreasa îmi dă binețe zâmbindu-mi, sunt primul ei client. Aduc acasă o baghetă și croasanți calzi. Nici un zgomot în apartament. Mi-am regăsit notițele, un început de manuscris, l-am deschis la pagina la care îl lăsasem, am pornit calculatorul și imediat am simțit că se întoarce surescitarea. Mică erecție intelectuală de dimineață.

Rim începuse să fie interesată de Cartagina, iat-o acum arătând o curiozitate insațiabilă pentru istoria și chiar politica franceză. Totul o pasionează. Ultima ei găselniță? O carte despre Cristina a Suediei, găsită în bibliotecă (îmi amintesc cum colegul meu se amorezase vag de o jucătoare internațională de tenis suedeză). Acea Cristina nu era foarte drăguță, disprețuia bucuriile sexului, ceea ce n-a împiedicat-o pe Rim să se identifice cu ea. Când mă gândesc că ieri-dimineață mă simțeam deprimat.

Mă tot gândesc cum o voi putea integra într-un sistem educativ secundar. Nu e evident. Cursuri la distanță? De ce nu.

Ea se declară nerăbdătoare să înceapă să studieze istoria. Foarte bine. Dar înainte de toate trebuie să-și dea bacul.

Am cumpărat un exemplar vechi din Thibaudet despre Tucidide. Deschid cartea la întâmplare, citesc cu voce tare: „Pura viață istorică pare să pretindă dezrădăcinarea, după cum pura viață filosofică pretindea celibatul“. Înțeleg de ce am ales istoria. Ar trebui, de altfel, dacă situația noastră ar dura la nesfârșit, să mă gândesc totuși să-mi repatriez biblioteca. „Vorbești singur?“ N-o auzisem venind, Rim merge în vârful picioarelor. Ca o pasăre.

Dă radioul mai tare. Un ziarist vorbește despre o operațiune antiteroristă în desfășurare în regiunea Béziers. Trei bărbați arestați, originari din Grande Tarte, arme confiscate. Se încruntă. „E Bruno… Bruno cu Lambertin. Sper să nu li se întâmple nimic.“

Îi promit că-l voi suna pe Bruno la prânz pentru noutăți. Își face griji. La radio nu se mai vorbește despre Béziers. Dăm drumul la televizor. Nici canalele de știri nu știu mai multe și repetă toate același lucru. Rim se întoarce la culcare. Amenințarea vine și pleacă din mințile noastre. Cea mai mare parte a timpului, mi-o scot din minte. I-am amintit lui Rim că și noi eram victime ale islamiștilor. Nu ne puteau lovi de două ori, probabilitățile sunt nule. Ea mi-a răspuns, pe bună dreptate, că nu pentru noi se temea, ci pentru ceilalți, pe care nu-i cunoșteam.

Nu e nevoie să-l sun pe Bruno. Cu puțin înainte de prânz, sună cineva la ușă. E el. „Eram în trecere, sper că nu vă deranjez, voiam să-i explic lui Harry ce anume s-a petrecut peste noapte, mulțumită lui…“ De cum vine și Harry, ne povestește pe scurt operațiunea din Béziers. „Am arestat doi

dintre cei trei *blacks* care se antrenaseră în Tunisia. Problemă: nu au fost recuperate toate armele. Unele au fost deja evacuate. În Grande Tarte s-a încercat arestarea celor doi bărboși din turnul Montaigne. Își schimbaseră apartamentul din blocul turn, i-au turnat hoitarii, mersi Harry. Lambertin a trimis o echipă foarte mică, colegi specializați în operațiunile dificile, la cinci dimineața. În pofida precauțiilor lor, au fost reperați și au fost nevoiți să se replieze.

— Eu ți-am spus, intervine Harry, sunt pândari în fiecare bloc, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru.

— Ai dreptate, dar am încercat. În plus, de dimineață era o ceață de-o tăiai cu cuțitul. În orice caz, am dat cu piciorul în furnicar, le vom urmări reacțiile.

— Și Saïd? Tot la Casa de cultură? întreabă Harry.

— Da, comisarul din Taurbeil a izbutit să-i pună un informator pe urme. Nu va dura mult, dar deocamdată îl monitorizăm."

În pofida nopții lui scurtate, are fața proaspătă și netedă, proaspăt bărbierită, nu-i dai patruzeci de ani. Ochi zâmbitori. Mă întreb cum rezistă, cu toată presiunea la care este supus. Când și când, am impresia că-mi regăsesc studentul de la Sorbona.

„Din fericire sunteți aici…", spune Rim. Bruno își îngăduie un zâmbet. „Doar mulțumită lui Harry am putut face progrese. Cât despre mine, sunt doar un polițai care-și face jobul." Își întinde brațele deasupra capului și-și împreunează mâinile la ceafă. Orice urmă de tristețe, ridurile de amărăciune din jurul gurii de care nu mai scăpa de când ne revăzuserăm au dispărut.

Când pleacă, îl întreb dacă mai e de acord să ieșim diseară în New Morning. Rim răspunde înainte ca el să fi putut deschide

gura.

„Desigur, viața merge mai departe.

— Rim are dreptate, adaugă Bruno. De altfel, Lambertin mi-a zis că avea de gând să treacă, probabil mai pe seară, Jeannette l-a sunat. M-a surprins, dar părea încântat. Nu va rămâne mult timp, nici eu, de altfel, dar vom trece și noi…“ Își lasă fraza neterminată. Poate voia să mă întrebe ce anume doream să sărbătoresc diseară în New Morning, dar s-a abținut.

*

Unele lucruri le păstrez doar pentru mine.

Nu-i voi spune totul lui Rim.

Deocamdată, nu știe nimic.

„Lost.“

Ne sărbătoriserăm căsătoria la New Morning.

Valentine și cu mine.

„You Don’t Know What Love Is.“

Chet Baker cântase toată seara, extenuat, neînvins de oboseală.

„My Funny Valentine.“ O privise, ridicându-și ochelarii de soare, și spusese în șoaptă la microfon:

„Dedicație specială, *for the baby bride*“.

*

New Morning, rue des Petites-Écuries, Paris, arondismentul X, Franța

Ajungem pe la zece jumătate seara. Habiba și Harry – intimidați de parcă debarcau pe o planetă necunoscută. Jeannette, elegantă într-o rochie verde, mai degrabă sobră, dar foarte mulată. Părând foarte hotărâtă să-și lanseze ultimele rachete. Rim îmi strânge mâna cu toată forța, încă nu i-am spus de ce eram acolo. Privesc sala în care am petrecut seri de neuitat. Tot lumea de pe lume, turiști spanioli, destui americani, câțiva francezi. O masă goală, nu foarte departe de scenă, probabil a noastră. Clubul a fost renovat, e un bar nou, lumini difuze, e mai *cosy*.

Doi chitariști țigani reinterpretau piesele clasice ale lui Django Reinhardt cu elan tineresc. Mă prezint directoarei, care-și amintește vag de mine (sau se preface). Tatăl ei era un ziarist talentat, care părea să cântărească mereu fiecare cuvințel scos pe gură într-o cupelă mică din aur. Soția lui înființase New Morning la începutul anilor ’70, la câțiva ani după ce plecaseră din Egipt pentru totdeauna. Art Blakey și Jazz Messengers botezaseră locul, cu un concert care intrase în cronicile istoriei jazzului din Paris. Îi întâlnisem pe amândoi când îmi făceam stagiul în Muzeul din Cairo. Hotărâsem să petrec un weekend în Alexandria, speram să mă întâlnesc cu o arheologă englezoaică, o scufundătoare care scotea din apele tulburi ale portului torsuri de zei și capete de regine, dar ea lipsea. În schimb, într-o cafenea de jucători de șah (Miramar?), am dat peste acest cuplu, ne-am simpatizat, am luat prânzul împreună la Iaht Club și fusesem surprins să-i regăsesc la New Morning, departe de soarele și de vânturile etesiene din Alexandria. O cunoscuseră bine pe Valentine. În această seară, fiica lor, profesoară de gramatică, agregată, se ocupă de bar. O întreb, în timpul unei pauze a muzicienilor, după ce toți prietenii mei vor fi sosit, dacă

ar putea pune piesa-fetiș a celor de la Messengers, „*Blues March*“.

„Cum să nu, fac un *break* la miezul nopții, nici o problemă, dimpotrivă, clienții adoră piesa, știți, este un pic stindardul nostru… După aceea, li se va alătura un chitarist cubanez, veți vedea, un muzician excepțional, mama l-a descoperit.“

La fiecare reascultare a intro-ului lui Art Blakey la baterie, mă simțisem propulsat spre viitor.

„*Blues March*“ va fi marșul nostru nupțial.

Cu un sfert de oră înainte de miezul nopții, sosirea lui Bruno și a lui Lambertin este salutată cu strigăte de bucurie la masa noastră. Au ieșit din Vilă, unde trebuie să se întoarcă înainte de unu dimineața. Sunt doar în trecere, dar sunt uimit că Lambertin și-a făcut timp să vină. Își comandă un scotch dublu. Jeannette, proptită bine pe scaun, se și apucă să-i vorbească, aplecată spre el, cu mâna la bărbie, de parcă l-ar fi cunoscut dintotdeauna. Bruno, curios, s-a dus să exploreze locurile. Harry îi observă pe muzicieni cu acuitatea profesionistului care visează să devină într-o zi și-și strecoară comentariile în urechea Habibei. În puține cuvinte, tocmai i-a explicat că, într-o zi, va cânta aici, în New Morning. „Eu voi fi în sală, evident!“, exclamă Habiba. Reiau istoria clubului, punându-i în evidență longevitatea. „Locurile care nu se schimbă fac farmecul unui oraș. Vă mutați, reveniți după douăzeci de ani, personalul vă salută de parcă ați fi plecat cu o zi în urmă.“ În timp ce vorbesc, trag cu coada ochiului la ceas, pentru că vreau să spun câteva cuvinte pentru Rim chiar înainte de difuzarea piesei celor de la Messengers.

Cei doi țigani sunt aplaudați fervent. Nu numai că au farmec, cu părul lor ca pana corbului, cu ochii pe jumătate

închiși, cu alura lor nonșalantă, cu zâmbetul veșnic pe buze, dar cei doi virtuozi seamănă în public o dorință tulbure, un îndemn spre abandon… Mai că-mi venea să dansez. Întrețin conversația, puțin dezamăgit că Rim mă ascultă fără să fie atentă, de parcă vorbele mele n-ar mai avea, dintr-odată, nici un impact asupra ei, cu ochii întorși spre sala în care pare să caute pe cineva cu privirea. La mine se uită cu ochi indiferenți, care nu așteaptă nimic din partea mea. Îmi reproșez că nu-i comunicasem din timp intențiile mele. Nimic grav, în mai puțin de cinci minute va înțelege. Îmi și imaginez cât de surprinsă va fi…

Chitariștii își debranșează chitarele și pleacă de pe scenă. Mă întorc să fac un semn, cu degetul mare ridicat, pentru complicea mea, profesoara de gramatică, care trebuie să dea drumul la instalația de sonorizare. Ea-și ridică degetul mare la rândul ei, ca să-mi comunice că a înțeles și se apropie de cabina de sunet. Încep să vorbesc: „Veți înțelege de ce anume am ținut să se întâlnim în această seară în acest loc…“, dar când mă întorc spre prietenii mei, Rim a dispărut. Mă adaptez, îmi schimb discursul și-mi ridic paharul în cinstea prieteniei.

Bateria lui Art Blakey îmi răsună în fiecare părticică a corpului. Un suflu de amintiri îmi trece prin minte, mi se face pielea găină. Harry pare surescitat. Habiba tace. Lambertin și Jeannette, între care pare să se înfiripe o complicitate ce îi leagă, apreciază. „E formidabil, spune Lambertin. – Mulțumesc pentru tot, Grimaud, dacă mi-aș fi închipuit…“ Îi zâmbesc lui Jeannette și bâigui: „Scuzați-mă, revin…“ Mă ridic și plec s-o caut pe Rim, pe care n-o zăresc nicăieri. Nici la bar, nici lângă scenă. Poate c-a avut nevoie să ia o gură de aer proaspăt? O fi avut vreo indispoziție? Alerg afară, dar rue des Petites-Écuries

este aproape pustie. Câțiva fumători, un agent de pază, atât. Mă întorc înăuntru. Unde s-o fi dus? Ar fi putut să mă anunțe! Deschid fără să gândesc ușa de la toaleta bărbaților. O zăresc șezând pe o chiuvetă, mai să pice, cu brațele de gâtul lui Bruno, pe care îl sărută cu nesaț. Nici unul dintre ei nu mă vede. Prea ocupați, ticăloșii. Bruno este în picioare, Rim îl strânge între coapse. Totul devine neclar, nu mai văd aproape nimic, închid ușa la loc.

14

Tunelul Landy, A 31, Saint-Denis, Franța

În dimineața zilei următoare, pe la ora opt, un autocar de poliție imobilizat într-un ambuteiaj sub tunelul Landy este ciuruit de cei doi tunisieni mult timp cazați în blocul turn Montaigne din Grande Tarte. Tunisienii au de partea lor o jumătate de duzină de tineri, veniți din același cartier. Comandoul trage cu lansatoare de rachete într-un camion cu semiremorcă. Explozia creează o primă sursă de foc. Teroriștii golesc gențile abandonate în mașini și-și văd de drum cu bani și bijuterii. Tot tunelul este în curând în flăcări.

Atacatorii au fugit pe rampele de acces pietonal de pe marginea drumului și se dispersează deja în orașele vecine. Numeroase zboruri cu destinația Roissy sunt deturnate către Bruxelles, Londra sau Frankfurt, cu atât mai mult cu cât, în aceeași zi, un sabotaj întrerupe legătura feroviară Roissy-Paris timp de douăzeci și patru de ore.

Arestul poliției, Fleury-Mérogis, Franța

Pe la douăsprezece și treizeci de minute, un grup de deținuți islamiști se răscoală la Fleury. Semnalul revoltei este dat în sala de mese, la sfârșitul mesei de prânz. Vreo sută de prizonieri, înarmați cu cuțite, securi sau pistoale, echipați cu stații de emisie-recepție, îi închid pe gardieni în sala de sport. Ei urcă pe acoperișuri, alături de două sute dintre tovarășii lor, și înalță drapelul Statului Islamic pe acoperiș. În tot acest timp, un comando se îndreaptă spre clădirea în care se află directoarea închisorii. Niște deținuți din Corsica, care căutau să se pună la adăpost, intervin cu arme improvizate s-o apere. Sosirea oamenilor din Grupul de Intervenție al Jandarmeriei Naționale, care au format un dispozitiv pe o stradă alăturată, este salutată de salve pornite de pe acoperiș.

Stația de metro Mabillon, Paris, arondismentul VI, Franța

La începutul după-amiezii, vreo cincizeci de tineri mascați se adună la ieșirea din stația de metro Mabillon și dau năvală către cartier, cu bâte de baseball sau bare de fier. În mod vădit nu cunosc cartierul, nici măcar atât cât să nu se rătăcească. Par grăbiți, nu vor să întârzie și neglijează locuri emblematice care nu le spun nimic (Lipp, Café de Flore, Deux Magots), concentrându-și furia pe magazinele de haine sau de ceasuri. O

mașină capcană este găsită în fața bisericii Saint-Germain-des-Prés. Sistemul de detonare n-a funcționat.

Cap d’Agde, 34300, Franța

În același moment, la Cap d’Agde, un bărbat rătăcește în stația aproape pustie în acest anotimp, intră la întâmplare, se pare, într-un hotel rezervat pentru seminarul anual al Societății internaționale naturiste. Bărbatul poartă o cameră GoPro pe frunte, se plimbă pe hol înainte ca un grup să-i reproșeze cu vehemență atitudinea lui „textilă“. El se îndepărtează, scoate un kalașnikov din haină și-i ciuruiește pe toți cei din lobby.

Coincidența atacurilor teroriste pare să prindă poliția pe picior greșit. Totuși, pe la ora șase după-amiaza, purtătorul de cuvânt al Ministerului de Interne face un rezumat precis al situației.

„Atacul din tunel a fost premeditat de cei doi resortisanți tunisieni care au jurat supunere Statului Islamic, aflați în evidența operativă a serviciilor noastre, cu domiciliul la Taurbeil-Tarte, și care scăpaseră cu o zi înainte de supravegherea noastră. La ora la care vă vorbesc, ei sunt încă fugari, dar avem motive întemeiate să credem că îi vom neutraliza foarte rapid, pe ei și pe complicii lor. Răzvrătirea din Fleury a fost pregătită de un fost deținut, Saïd X, de asemenea cu domiciliul în Grande Tarte. El a fost doborât de poliție în apropiere de închisoare, de unde dădea ordine prin telefon și coordona tentative de evadare. La ora la care vă vorbesc,

forțele de poliție au reluat controlul înăuntrul închisorii, cu excepția ultimului etaj, care încă n-a fost securizat în totalitate, și a acoperișurilor.

Răzvrătirea din Fleury a ocazionat manifestări de solidaritate în mai multe orașe din regiunea pariziană, dar și la Paris *intra muros*, mai ales în cartierul Barbès și în câteva orașe din provincie, în fruntea cărora Grenoble și Marsilia. Derbedeii, mai spune el, care au devastat un cartier liniștit din Paris, sunt partizani ai jihadismului, recrutați dintre micii traficanți de droguri. Și teroristul din Cap d'Agde a fost identificat. E vorba despre un malian, antrenat în Libia, legat de rețeaua din Grande Tarte, și care se ascundea în apropiere de Béziers. El a postat pe Internet un film cu intrarea lui în hol, care a cunoscut un succes fulgerător și ambiguu pe rețelele sociale. Doi dintre complicii săi fuseseră arestați de curând în depozitele unei întreprinderi din zona industrială din Béziers. În regiunea Paca s-au intensificat măsurile de supraveghere.

Toate acțiunile lor au fost întreprinse în numele Statului Islamic. Ele amenință securitatea națiunii noastre și fundamentele Republicii. Este vorba despre o bandă organizată, care s-a supus unui singur comandant străin pe care credem că l-am identificat. Ar fi vorba despre un resortisant saudit, cu domiciliul în Riad, și care și-ar fi folosit legăturile profesionale. Grande Tarte și împrejurimile localității Taurbeil constituie zona de organizare și pepiniera acestei importante rețele, de altfel asociată cu jafurile armate și cu traficul de droguri."

Declarația a părut că pune capăt unei înlănțuiri de fapte tragice. După luarea de cuvânt a reprezentantului ministrului, nu se mai semnalează nici o nouă acțiune timp de peste trei ore. Este decretată starea de asediu pentru patruzeci și opt de ore.

Manifestările de solidaritate încetează aproape imediat în totalitatea teritoriului.

*

Școala militară, Paris, arondismentul VII, Franța

Puțin după opt seara pică o știre care semnala o luare de ostatici, la Școala militară. Informațiile, distilate cu pipeta de autorități, menționează un tânăr cuplu cu centuri explozive care ar fi intrat în Școala militară cu ocazia unei recepții oficiale. Cuplul ar fi luat vreo zece ostatici, printre care guvernatorul militar din Paris și mai multe personalități ale lumii economice. Cartierul este înconjurat, între bulevardul Garibaldi și bulevardul Invalides. Ministrul este la fața locului.

La ora zece, Internele anunță că au început negocierile cu teroriștii, care cer să vină două canale de televiziune ca să citească în direct o declarație a Statului Islamic.

La ora unsprezece, două echipe de la TF1 și de la CNN își instalează echipamentul în curtea Școlii. Tehnicienii se agită, întind cabluri, aprind proiectoare.

Tot atunci, cei doi teroriști trimit un *tweet* cu fotografia lor, semnată *Souryah și Sami, soldați ai Statului Islamic*, prin care îi salută pe „luptătorii care se ridică împotriva oprimării și denunță rasismul Franței care, de la Sétif încoace, nu contenește să batjocorească libertatea de la care se reclamă“. O ziaristă de la BFM-TV le și găsește numele de *Logodnicii jihadului*. Poliția va arăta mai târziu că ei pătrunseseră în

incinta Școlii militare prezentând documente de identitate adevărate și o invitație nominală absolut conformă.

Mai multe persoane îl recunosc pe bărbatul din fotografia de pe *Twitt*er și sună presa. O asistentă de direcție din cadrul grupului Cimenlta, unde ar fi lucrat teroristul, doamna Martine X, este intervievată pe BFM în direct din apartamentul ei. Cu fața blurată, ea mărturisește că-l cunoștea pe numitul Sami Bouhadiba, un coleg de birou, dar că el o înspăimântase întotdeauna, fără ca ea să știe de ce.

La miezul nopții, situația nu s-a schimbat. TF1 și CNN difuzează o imagine din curtea Școlii, goală și întunecată, de foarte rău augur. Proiectoarele sunt stinse. Ziariștii au fost invitați să-și pună veste antiglonț. Poliția pare din ce în ce mai agitată. Ciorchini de soldați în echipament de luptă aleargă de la o clădire la alta.

La două dimineața, două coloane de mașini neinscripționate, sosite până la Școală pe itinerarii diferite, intră în trombă în incinta instituției militare. După douăzeci de minute, proiectoarele televiziunilor se aprind din nou. Se instalează microfoane, precum și un pupitru.

La trei dimineața, o procesiune stranie iese din clădirea principală și traversează curtea până în mijlocul ei. O femeie cu văl împinge în fața ei trei bărbați, printre care un general în uniformă, pe care îl ține sub amenințarea armei. Un individ încă tânăr, deșirat, bărbos, zvelt sub harnașamentul lui, încheie procesiunea. Are fruntea încinsă cu o bandană cu emblema Statului Islamic, care îl face să aducă puțin cu o vedetă pop din anii ’70. Televiziunile din întreaga lume vor primi imaginile celor două canale prezente la locul dramei și le vor redifuza. Este zece seara la New York și ora nouă dimineața la Beijing.

Când ajung în fața microfoanelor, femeia se apropie de complicele ei fără să ia degetul de pe trăgaciul armei, un pistol automat îndreptat către grupul de ostatici. Fața îi apare în gros-plan. E frumoasă, cu pielea palidă, aproape transparentă, foarte delicată. Ochii ei machiați parcă ar vrea să iasă din vălul de muselină albă care-i ascunde o parte din chip. Bărbatul îmbrăcat în negru pune un text scris pe mai multe foi pe pupitrul pus în fața microfoanelor, își ține soția de braț, spune cum o cheamă, apoi cum îl cheamă pe el, precizând: „I-am jurat supunere conducătorului nostru, suntem soldați ai jihadului", ațintind camera cu ochi de un calm uimitor. El începe să-și citească textul cu o formulă rituală „*Salam aleikum*, nu există alt Dumnezeu în afară de Allah, iar Mahomed este trimisul său, Dumnezeu cel Preasfânt, Dumnezeu cel Milostiv, cel Viu, cel Veșnic, nimic nu-i este ascuns pe pământ sau în ceruri". Apoi continuă: „Vreau mai întâi să-i salut pe frații mei care încă se bat pe acoperișul închisorii din Fleury-Mérogis, le cer autorităților franceze, necredincioșilor, să pună la dispoziție un avion și să organizeze plecarea fedainilor din Fleury în Libia..." Camera e îndreptată către el, dar se zăresc Souryah și grupul ostaticilor în dreapta lui (fără să li se distingă fețele, prost luminate, probabil cu intenție). Vocea gravă, calmă, tăioasă, dar fără nervozitate, a lui Sami se înalță din nou în tăcerea nopții. „Nu există alt Dumnezeu decât Allah..."

Își curmă fraza, o viziune subliminală tocmai l-a amețit pe jumătate. Se aude cum i se iuțește respirația în microfoane. În clipa aceea, un proiector se aprinde de cealaltă parte a curții, se stinge, se aprinde din nou și scoate din umbră un grup de siluete. Sami spune ceva, în șoaptă, mai mult un mârâit decât o vorbă articulată, chipul i se crispează. Tocmai și-a recunoscut

tatăl, pe bătrânul Bouhadiba, pe care Bruno, Harry și Grimaud, însoțiți de un psiholog de la RAID[3], l-au căutat în Grande Tarte, ca să-l convingă, nu fără greutate, să stea de vorbă cu fiul lui.

Cleștele proiectoarelor îl fac mai mare pe fostul muncitor din Taurbeil, lumina îi sculptează silueta uscățivă, îi accentuează unghiurile trăsăturilor, îi adâncește orbitele, îi zbârlește perii albi din barbă și din sprâncene, aduce cu un personaj de Victor Hugo, va spune mai târziu Harry, care-i va dedica o piesă. Îmbrăcat în șalvari tradiționali și cu haina lui albastră de muncitor de pe Marile Șantiere din Taurbeil, și-a pieptănat părul alb sub căciula lui de sărbătoare din astrahan. Alături de el, un bărbat la costum și cravată, destul de gras, aproape chel, prăbușit în sine, susținut de doi polițiști din RAID, tatăl Emmei Saint-Côme, farmacist breton.

Chibani, sprijinit într-un baston de lemn, se urnește cu mare greutate, de parcă trebuia să se sforțeze să se smulgă din brațele celor care-l susțin. Orbit de lumina puternică a proiectoarelor, înaintează pe bâjbâite, mergând poticnit. Din mers, i se adresează fiului său, l-au echipat cu un microfon fără fir, vocea deformată de emoție i se izbește de fațadele clădirii. „Sami, fiul meu, minunea mea, te implor, în numele tuturor alor noștri, al străbunilor noștri, în numele țării mele Algeria, în numele lui Allah cel Milostiv, în numele Franței care ne-a primit și care te-a crescut…“

Sami îl privește descumpănit și amenințător, Souryah se apleacă spre el și-i vorbește în ureche. Sami zbiară: „Cară-te! Amărâtule…“, cu spaima celui care i se adresează Demonului. Bătrânul algerian continuă: „Sami, ești cel mai bun fiu, m-ai făcut mândru…“ E singur, decupat din lume de proiectoare, destul de departe acum, la doi sau trei metri de cei care îl

sprijineau, continuă să înainteze, pare istovit, își folosește toate forțele să se redreseze, zgomotul șovăielnic al bastonului lui care lovește și râcâie pavelele din curte, toc toc, toooc, captat de microfonul de înaltă fidelitate, răscolește inimile a milioane de telespectatori, face un pas în direcția fiului său și încă unul, gesturile lui sunt din ce în ce mai lente, telespectatorii au impresia că văd un film cu încetinitorul, el își deschide brațele, cu palmele ridicate, lasă să-i cadă bastonul, arată locul în care inima îi bate în piept, crește, se clatină, noaptea e plină de zone de umezeală, a început să bată vântul, moșneagul tremură, face încă un pas, s-ar spune că vrea să vorbească în continuare, nu se dă bătut, trăsăturile îi încremenesc în jurul gurii lui bătrâne fără buze, vocea îi izbește microfoanele, o voce uzată, răgușită, șuierătoare, dar încă puternică. Nu mai vorbește, strigă.

Sistemul de sonorizare este saturat de strigătele lui: „Sami, îți amintești de smochinele pe care ți le adusesem din Sétif…

— Ține-ți gura, nu ești decât o marionetă în mâinile călăilor neamului nostru.

— Îți plăcuseră smochinele alea, fiule, așa mi-ai spus, îți amintești, mi-ai spus că-ți plăcuseră, nu mâncaseși niciodată unele atât de bune, mi-ai spus c-ai fi venit cu mine, într-o zi, în țară, fiule, vom merge, a sosit vremea…“

Sami, absorbit de tăria care se desprinde din tatăl lui, totuși atât de fragil, înaintează către el. A vorbit deseori despre el cu Souryah, despre viața lui la Taurbeil-Tarte, despre visurile lui legate de Sétif, despre umilirile lui. O viață de mizerie. Ei tocmai i-a trecut prin minte că Sami ar putea ceda îndemnurilor bătrânului. Vrea să-i vorbească, să-l încurajeze, să rămână în orbita lui, nu poate pierde contactul cu el tocmai acum, în această clipă sacră, Sami face încă un pas spre tatăl lui, Souryah

face un pas după el, în acele secunde atât de lente ea îi neglijează pe cei trei ostatici care se retrag în umbra în care se fac nevăzuți, sunt salvați. Bătrânul Bouhadiba continuă să meargă, târșâindu-și picioarele, tatăl Emmei rămâne inert lângă polițiști, Harry îl ține zdravăn pe farmacist de umeri, bătrânul Bouhadiba își întinde brațele către fiul său, lasă să-i scape câteva lacrimi, îi zâmbește, vrea să-i mai vorbească, deși crede că totul e pierdut, de atâta amar de vreme a luat act de propria sa moarte, de atâta amar de vreme a lăsat totul să-i scape printre degete, de atâta amar de vreme lumea îl calcă pe cap. Se silește să creadă, preț de încă cinci minute, că da, se mai poate, Sami se va întoarce de bunăvoie și nesilit de nimeni în armonia sferelor, își va relua locul în rândul bărbaților, își va pleca ochii în fața luminii lui Dumnezeu și, în cele din urmă, îi va cădea în brațe.

Sami cel Minunat, *director financiar…*

Souryah îl ține pe Sami de mână, schimbă o privire, Sami își îndreaptă ochii negri spre tatăl lui și trage de declanșatorul centurii sale de mic kamikaze, detonarea este enormă, suflul ei răstoarnă camerele, microfoanele, pupitrul, foile își iau zborul, Sami și tatăl lui își iau zborul, zdrențe mici de carne cad ca o ploaie, oameni urlă, martorii cei mai apropiați s-au aruncat la pământ. Zgomotul puternic al bombei încă face ocolul curții, ca ecoul unui tunet, când răsună o a doua explozie. Souryah Emma Saint-Côme, grav rănită, a avut tăria să se arunce în aer.

1. Eșarfă tradițională, de regulă cu pătrățele, purtată de bărbați în nordul Africii și în Orientul Mijlociu; *keffieh*.
2. Unitate sau subunitate militară rapidă.
3. Acronim de la *Recherche, assistance, intervention, dissuasion* (Cercetare, asistență, intervenție, descurajare), unitate tactică de elită a poliției naționale franceze.

EPILOG

Un an mai târziu
Iată că reîncepe…

Catania, Sicilia, Italia

M-am întors din Malta ieri-dimineață. Cu feribotul, e chiar foarte practic. Am plecat din La Valletta la șase dimineața, iar după mai puțin de două ore debarcam cu mașina pe cheiurile din Catania. Cinci minute mai târziu, eram acasă. De când m-am mutat, venind cu vaporul, angajații filipinezi din port încep să mă cunoască, mi se adresează cu un *Professore* lung cât o zi de post. M-am mutat aici la sfârșitul iernii trecute. Mă pregăteam să-mi recuperez biblioteca și mobilierul din La Marsa, grație scumpei mele colege Leïla de la Institutul Tunisian de Arheologie, când cineva mi-a vorbit despre Sicilia.

Pe vremea aceea, eram tot cu moralul la pământ, din cauza lui Rim. Era numai din vina mea, mi-o luasem ca un mucea. Pe când, de luni întregi, eu nu așteptam nimic de la ea, mulțumindu-mă să iau, zi de zi, tot ce-mi dăruia tinerețea ei, fără să-i cer nimic, fără să controlez nimic, gata să accept totul, ea îmi anesteziase în cele din urmă instinctul de supraviețuire. Fără năbădăi, fără dispariții imprevizibile, mereu cu același caracter. În câteva săptămâni, mă dezvățasem să stau cu ochii-n patru și mă lăsasem îmbătat cu apă rece în vreme ce situația generală și recrudescența atentatelor ar fi putut să-mi mai taie din optimism.

Trebuia să mă mișc, să mă depărtez de Paris. Așadar Sicilia, de ce nu?

Nu cunoșteam prea bine insula și nu aveam decât amintiri vagi despre istoria ei, dar, în mod curios, îmi revenise în minte aclamația cu care erau salutați regii de pe insulă în momentul încoronării. *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat*, formulă care venea direct din păgânism, când cei dintâi creștini îi împrumutau lui Cristos figura imperială a lui Apollo.

Luasem un avion spre Palermo, ținusem drumul de coastă cu o mașină închiriată, îmi petrecusem noaptea la Taormina. În ziua următoare, am făcut o oprire în Catania, vremea era blândă, Etna îmi dăduse binețe cu câteva mici bufnituri eruptive, mâncasem la prânz niște paste excelente cu arici de mare într-un han deloc îmbietor din apropierea portului, hoinărisem de unul singur o parte a după-amiezii și nimerisem peste o pancartă cu APARTAMENTE DE ÎNCHIRIAT agățată de fațada clădirii fostei vămi maritime care domină zona portuară, și de atunci mă aflu aici. Să vezi și să nu crezi!

La puțină vreme după ce m-am mutat, editorul meu mi-a făcut o vizită, cu o idee în cap. La trei ani de la prima publicare, tocmai vânduse drepturile de traducere pentru micul meu *Alexandru* în vreo zece țări, succesul cărții se prelungea în străinătate, așa că mi-a propus să scriu o nouă biografie, cu aceleași ingrediente. Un caracter ieșit din comun, un destin, o temelie de veritabilă erudiție, câteva prafuri de pedagogie, citate pe alese. Ceva solid și *light* în același timp: „Lumea are nevoie de istorie la firul ierbii, de oameni măreți, li s-a făcut lehamite de personalul lor politic, ba chiar au obosit de ei înșiși, le e foame de vieți care să-i înalțe, ușor supraomenești. *Alexandru* al tău a picat la marele țanc“.

Îl întrebasem ce nou personaj avea în minte. Răspunsul nu se lăsase așteptat: „Frederic al II-lea! M-am dus cu gândul la el de îndată ce mi-ai spus că te muți aici. Rege al Siciliei la patru ani, împărat în 1220, excomunicat de papă, dar rege al Ierusalimului! Mai mult chiar: un admirator al lui Alexandru al tău! Un tip în afara tiparelor, jurist, cultivat, cosmopolit, oriental, occidental, cu farmec cât să le dea și altora, divinizat încă din timpul vieții, în asemenea măsură, încât contemporanii lui, care nu izbuteau să creadă că dispăruse, se gândeau că intrase în craterul vulcanului Etna, împreună cu cinci mii dintre războinicii săi. N-are ce să nu-ți fie pe plac…“

După plecarea lui, mă cufundasem în faimoasa biografie pe care i-o consacrase Kantorowicz. O lucrare pasionantă, pe care autorul și-o renegase mai mult sau mai puțin, găsind-o, tocmai, cam prea nietzscheană. Am început să mă învârt în jurul acestui Frederic al II-lea. M-am întors la Palermo să-i văd sarcofagul, am citit tot ce putea avea legătură cu el, dar fără să găsesc niciodată ceva mai bun ca la Kantorowicz și, tot recitind din Virgiliu, m-am cufundat în Sicilia lui Frederic, pe jumătate africană, pe jumătate europeană, care amesteca popoarele, obiceiurile, religiile, cu sinagogile, moscheile, catedralele ei bizantine și bisericile ei normande.

Eram la începutul cercetărilor, când Jeannette mă sunase să-mi vorbească despre „întâlnirea de regăsire“ la Malta. Luase inițiativa și-l convinsese pe însărcinatul cu afaceri să-mi propună o conferință despre Alexandru la Alianța franceză din La Valletta. Chiar dacă nu eram foarte încântat la început, mă lăsasem convins. Jeannette era hotărâtă, convingătoare și îmi doream s-o revăd pe Rim, chiar într-un mod anecdotic sau furtiv, chiar în brațele altcuiva. Însărcinatul cu afaceri mi-a

telefonat foarte repede să-mi confirme invitația. Am sugerat să țin o conferință despre Alexandru *și* Frederic al II-lea, ceea ce ar avea poate avantajul de a atrage publicul vorbitor de italiană din Malta, și mi-a permis să pun pe curat câteva idei pentru viitoarea mea carte. Simțisem o ușurare la acceptarea invitației, poate ghicind, în mod mai mult sau mai puțin inconștient, că acea călătorie avea să m-ajute să întorc o nouă pagină a vieții mele.

*

Îmi dăduseră întâlnire în hotelul în care se cazaseră anul trecut; de acolo luaserăm microbuzul de la Ministerul Turismului la trei și jumătate dimineața, către templele de la Mnajdra. Îmi povestiseră scena cu pricina de-atâtea ori, că aveam impresia că o trăisem. Ajungând pe sit, în fața enormelor pietre ridicate și dispuse în cerc sau în formă de galerii în fața mării, fusesem, la fel ca tovarășii mei, cucerit de relieful și de culorile zâmbitoare ale trecutului pe care-l mărturiseau. Misterul templelor, al destinației lor, al întâlnirii lor premeditate, organizate științific cu prima rază a soarelui la solstițiu, ne sărea din nou la gât și ne trezea viețile interioare. Inteligența necunoscuților care le deplasaseră, le găuriseră, le sfredeliseră, le adunaseră ni se adresa direct. Acei oameni făcuseră să se înalțe o lume nouă. Ei ne vorbeau, limbajul lor străbătea veacuri întregi, chiar dacă ne rămânea opac. Dialogul cu umbrele fusese cel al întregii mele vieți. Putusem verifica în dimineața aceea că nu mă blazasem nici pe departe. La fel de atent ca-n ziua sosirii mele ca stagiar la muzeul din Cairo, mă apucasem să întind în tăcere fire între epoci, meditând la

drumurile care-i legau pe constructorii de temple veniți din Orient de fenicieni, de cercurile sacre ale orașelor romane, de primii regi din Sicilia salutați ca Cristos și, desigur, de noul meu prieten, dragul de Frederic.

Anul care doar ce se scursese nu era decât o pulbere fină în infinitul zilelor, dar fuseserăm în stare să-i măsurăm impactul asupra existențelor noastre mărunte. Evoluam în aceleași peisaje, eram din nou cuprinși de aceleași emoții, dar diferiți. Astfel de întoarceri în trecut sunt, poate, necesare ca să ne măsurăm metamorfozele, pe care cotidianul le cosmetizează cu abilitate în paginile calendarului nostru lăuntric, și să înțelegem în ce măsură suntem, în mâinile timpului, niște marionete schimbătoare, aproape frivole uneori.

Mi-au mărturisit cu toții că avuseseră un șoc să se regăsească cu un an mai mult în spate în oglinda pietrelor.

Și eu îmi pusesem întrebarea: Ce-ai făcut cu ultimul an? După o retrospectivă rapidă, îmi dădusem seama că aproape o scosesem pe Rim din amintirile mele. Izgonită, Rim, de care fusesem totuși legat de o dorință atât de mistuitoare, că izbutise să-mi țină viața în suspans. Izgonite, într-un compartiment tăcut al cufărului meu cu amintiri, și episoadele tragice prin care trecuserăm împreună. Bilanțul meu suna a gol. Și memoria ne poate minți.

Cel mai surprinzător pentru ei fusese să-l regăsească pe profesorul din Palo Alto, cu noi *groupies*, în același loc și la aceeași oră. Era poate singurul care rămăsese el însuși. Afacerile păreau să-i prospere. Își rafinase teoriile, dezvoltând ipoteza că mercantilizarea ucide sexul în Occident. Preconiza întoarcerea la panteism, la dorința primară și la futaiurile colective în piețele din fața fostelor temple, în plină natură. Ne-

a plictisit foarte repede și ne-am dus să așteptăm răsăritul soarelui în templul „nostru“ ca să pândim săgeata de lumină care avea să se strecoare printr-o despicătură strâmtă a pietrei.

Nu mai lipsea decât Habiba. Ne trăsese clapa în ultimul moment ca să-l însoțească pe Harry la Veneția pentru o serie de spectacole în palatul unei importante firme de asigurări franco-italiene. Harry devenise un star al *slam*-ului și al popului, povestindu-și viața lui și pe cea a Habibei în cântece. Warner semnase cu el pentru trei albume, iar primul lui turneu organizat de filiala europeană a Digitour lăsase o impresie persistentă. Publicații prestigioase le consacraseră articole și chiar pagini întâi celor doi adolescenți care se făcuseră cunoscuți pe YouNow și pe musical.ly, două rețele de socializare pe care adunau zeci de mii de fani. Habiba lucra împreună cu el la un proiect de autobiografie muzicală, *Sunt Habiba și trăiesc*, participa uneori la *show*-urile lui, creaseră împreună un *start-up*, *HH Vorbesc singur*, care amintea titlul primului și ultimului său succes, *Cei doi H.* Jeannette o adoptase pe Habiba, pe care o considera aproape fata ei, iar Lambertin devenise tutorele legal al lui Harry. Semnau contractele în numele lor și le administrau câștigurile cu prudență. Lambertin și Jeannette vorbeau despre cei doi H ca despre copiii lor, era ceva uimitor. Cam ridicol, dar emoționant.

Am cinat cu toții, după conferința mea, într-un restaurant italienesc situat pe cheiul fostului Golf al Galerelor. Jeannette, în eterna ei rochie verde, radia la brațul lui Lambertin, care nu părea nicidecum afectat că-și părăsise funcțiile. După ultimele atentate, ministrul lui îi înmânase insignele de Comandor al Ordinului Național al Legiunii de Onoare înainte de a-l mai

împinge încă o dată spre ieșire. Vila fusese definitiv închisă, ba chiar scoasă la vânzare de Ministerul de Interne.

O expresie de plăcere intensă persista pe trăsăturile lui Jeannette. Ea-și pusese întreaga existență sub pecetea cutezanței și a hotărârii, deseori chiar a provocării. Pentru prima oară, avea sentimentul că-și construiește ceva solid din propria viață. Lăsa în urmă spiritul revanșard care o bântuise adesea și descoperea cu fiecare nouă zi sentimente ce o copleșeau și-i dădeau acces la un soi de plenitudine. Încerca o exaltare permanentă care o întinerea. În pofida vârstei, încă mai avea strălucirea unei senzualități eficiente, simțindu-se la fel de ușoară ca o tânără care doar ce și-a întâlnit bărbatul vieții pe băncile universității. Cât despre Lambertin, cu desăvârșire sub farmecul ei, i se consacra femeii pe care poate o cunoscuse altădată. N-o scăpa niciodată din ochi, cugetasem că-mi lăsa clipă de clipă impresia că o vede pentru prima dată. Poate semăna cu soția lui? În mod evident, și el trecuse într-o etapă decisivă, de parcă ar fi dat uitării toți ani petrecuți în serviciul poliției. Întreaga sa persoană degaja un calm intens și simpatic. Și cu desăvârșire amnezic. Multă vreme prim-polițist al Franței, nu vorbea niciodată despre asta și nu făcea nici un comentariu în legătură cu evenimentele tragice pe care îi fusese dat să le cunoască și care continuau să îndolieze planeta.

Jeannette îmi explicase în seara aceea, între patru ochi, că tocmai achiziționaseră Vila. „Am cumpărat-o împreună. Depășea bugetul, eram la concurență cu un diplomat din Qatar, dar o moștenire neașteptată mi-a permis să-l ajut pe Lambertin cu nebunia asta. El nu cheltuise niciodată nimic și dispunea de un cont solid în bancă. Vom face renovări și-i vom caza pe copii la primul etaj. El spune că va fi casa lor de la țară…“ O

ascultasem, nu fără să mă las năpădit de tristețe, căci, în timp ce-mi vorbea, tocmai realizam că sunt cam de aceeași vârstă cu Lambertin, ba chiar mai mare decât el cu câteva luni, dar în seara aceea, spre deosebire de el, zadarnic aș fi căutat prezența sau doar speranța care mi-ar fi putut colora întru câtva viitorul. Mă trezisem cu un gust vag de neant în gură (neantul în care o izgonisem pe Rim).

Mă mobilizasem imediat să nu mă las contaminat de atacul melancoliei și-mi înșirasem în minte toate motivele de a fi mulțumit cu soarta mea. Călătorisem și făcusem săpături în întreaga lume, străbătusem planeta ca să meditez la spectacolul vestigiilor veacurilor scurse și ale națiunilor trecute, mă bucuram de stima semenilor mei, n-aveam nici o problemă financiară, având chiar o anumită stare materială și, mai ales, eram liber. Mă simțeam ca o busolă fără ac (citisem că un prieten al lui Chatwin folosise această expresie, o busolă fără ac, vorbind despre scriitor). Liber să plec și să vin după voie, să mă așez într-un mic port jegos din Sicilia dacă așa aveam eu chef și, mai ales, liber să văd cu cine aveam chef, evitându-i pe imbecili, iar asta dura de aproape patruzeci de ani. De ce, dintr-odată, viața îmi părea atât de fadă?

Pentru Rifat, dineul dădea semnalul unor nenumărate festivități la care avea să fie nevoit să participe înainte de a pleca de pe insulă. Tocmai fusese numit ministru consilier, ambasador al Franței în Kosovo. Numirea făcea parte dintre evenimentele care suscitaseră de curând dezbateri la Externe, dar Jeannette îmi explicase că pentru Ministerul de Externe aceasta era o modalitate de a-l avea la mână și de a-l manipula la nevoie. Pentru el, era aproape un baston de mareșal, exulta. Renunțase la anul de detașare la Washington fără să rupă

legăturile cu administrația americană. Oare anumiți diplomați nu vorbeau despre Kosovo ca despre al 51-lea stat american? Ca să-și pecetluiască prietenia, JP, atașatul SUA, îi promisese o *Farewell party* înainte să ajungă la Tirana cu familia sa.

Nu voi spune că n-am simțit o strângere de inimă văzând-o pe Rim agățată de brațul lui Bruno, dar durerea a fost mai puțin vie decât îmi închipuisem, cu atât mai mult cu cât n-a durat decât o clipă. Cu ocazia expediției noastre la templu, Bruno s-a destins destul de repede, ținând-o pe Rim la o oarecare distanță de el ca să nu mă simt eu aiurea, estimând probabil că nu era nevoie să *supraliciteze* cu afișarea legăturii lor, cel puțin asta mi-am imaginat eu, cât despre ea, e simplu, nu părea stânjenită câtuși de puțin. Mă intrigase de la bun început cruciulița din argint pe care o purta în jurul gâtului. Mi-a răspuns repede la întrebarea pe care nu i-o adresam: „M-am convertit la catolicism, precum Cristina a Suediei, spusese ea râzând, de altfel, mi-am ales cel de-al doilea prenume Christine, am fost botezată în același timp cu cele două fete ale lui Bruno, a fost foarte bine“.

Am realizat dintr-odată că tânăra nu mai semăna deloc, dar deloc, cu acea Rim pe care-o cunoscusem. Trăsăturile ei își pierduseră vioiciunea, farmecul ei de liană tânără se făcuse nevăzut și, mai ales, nu-i mai recunoșteam în voce accentele subite de fantezie nebună care mă ținuseră sub tensiune. Micul colibri din Cartagina nu mai cânta. Rim nu mai exista, poate numai atunci când râdea.

O observam și-mi repetam: Cine este această mic-burgheză? Îmi devenise indiferentă.

Nu mă mai lega de ea nici măcar curiozitatea.

Era ca și când copila mea n-ar fi existat niciodată.

O pierdusem și nu o regretam. În curând aveam să-i dau uitării numele.

L-am întrebat pe Bruno despre munca lui, a părut ușurat că găsisem un subiect de conversație „neutru“, s-a avântat în lungi explicații despre raportul pe care prim-ministrul i-l ceruse despre realitatea faimoaselor „teritorii pierdute ale Republicii“. „Am lucrat patru luni, am întâlnit toți responsabilii zonelor din afara dreptului pe care le cunosc bine, precum Taurbeil-La Grande Tarte. M'Bilal s-a mutat din nou în casa lui din Seine-et-Marne și și-a reluat activitatea comercială. Realitatea depășește adesea ficțiunea, ba chiar am fost nevoit să-mi îndulcesc concluziile ca să rămân într-un registru considerat acceptabil de superiorii mei, dar prim-ministrul n-a avut niciodată timp să mă primească ca să afle tot ce aveam să-i comunic.

— Dacă înțeleg bine, raportul tău a fost îngropat?

— Exact.

— Ce vei face?

— M-au promovat, voi lucra la Minister, e interesant, nu mă plâng. Și-apoi, eu și Rim avem atâtea lucruri de pregătit…“ N-aveam chef să-l aud povestindu-mi că trebuie să meargă amândoi la Ikea să cumpere mobilă și o bucătărie complet echipată cu plită vitroceramică și un frigider cu distribuitor de gheață pisată. Era târziu, i-am amintit vârsta mea, că plecam în ziua următoare dis-de-dimineață, cu feribotul de ora șase, și m-am întors să mă culc.

*

Am un vechi nărav, moștenit din cel de-al doilea an pregătitor pe filieră umanistă: fac fișe. Cele pe care i le consacru

lui Frederic încep să umple mai multe cutii de pantofi, aranjate cronologic, pe care le introduc după aceea în calculator. Când mi se face lehamite de cronologie, lucrez pe teme variate, legate de istoria împăratului (Francisc din Assisi, Sfântul Ludovic, savanții evrei din Spania și din Provence, Ierusalim, șoimii, cezarismul creștin, Dante și Virgiliu, tinerele cu văl din haremul lui), iar când ochii încep să-mi obosească sar în mașină și merg la plimbare. Într-o dimineață, în care mă trezisem cu moralul în șosete, am cumpărat un Fiat, 4 × 4, gri metalizat, superputernic. Curată dambla! L-am plătit cash. Luigi, de la service-ul auto, mi-a devenit prieten. Trece uneori pe la mine, mă aprovizionează cu legume din grădina lui, ieri mi-a adus un pui.

Cu Fiatul, străbat împrejurimile și mă cațăr pe coastele vulcanului Etna, înghițind kilometri de lavă și de cenușă, rulând peste foste scurgeri eruptive, înainte de a mă lăsa să cobor din nou până la mare pe cărări ale ciobanilor, mai mult sau mai puțin abandonate, printre pajiști înflorite, petice de pământ proaspăt arat, între parcele de legume și de usturoi, și viță-de-vie care dă un vin la fel de negru ca lava, în lumina și mireasma primăverii siciliene. Cu vârsta, sunt din ce în ce mai sensibil la frumusețea peisajelor, frumusețe părtașă la taina oamenilor care au trăit acolo, au clădit temple, apoi biserici și și-au aclamat primii regi ca pe Cristos.

Aproape în fiecare seară, beau ceva într-un bar din apropierea portului. Un loc simpatic, frecventat de oameni din cartier, meșteșugari, muncitori din construcții, filipinezi din port. Mereu sunt și câțiva imigranți care se adună într-un ungher de la capătul sălii, botezat „Cyber Zone". Africanii sunt din ce în ce mai numeroși pe străzi. Vin în fiecare zi. Italienii îi recuperează adesea de pe mare și-i primesc în masă, fără să-și

pună prea multe întrebări. Desigur, cârcotașii cârcotesc. „Vin palmierii peste noi, suntem în Africa.“ Mă abțin de la orice comentariu. De fiecare dată când întâlnesc un imigrant, nu mă pot împiedica să mă gândesc la Habiba.

În acest loc decorat cu fotografii vechi ce povestesc despre pescuitul de ton pe vremea *mattanza*, când bancurile de pești, după ce traversaseră Atlanticul, urcau de-a lungul coastelor Siciliei înainte de a fi prinși în capcana unui întreg labirint complex de plase și de vintire, care îi duceau până la *camera della morte*, unde pescarii conduși de șeful lor, pe care-l numeau *Rais*, îi căsăpeau cu harponul în uralele locuitorilor și cu binecuvântarea preotului paroh, prin urmare aici, în acest loc încremenit, cu un vechi juke-box, o piesă de muzeu, care cântă fără ostenire aceeași bucată de Adriano Celentano, dar unde Wi-Fi-ul funcționează aproape normal, mă ajung din urmă zvonurile lumii.

Ascult conversațiile, citesc ziarul lăsat pe tejghea, fumez un Toscano mic, spunându-mi că gust o plăcere interzisă la Paris. Dacă e cazul, stau la taclale cu vecinii mei sau îi întreb pe somalezi despre călătoria care i-a condus până în Catania. Săptămâna trecută, am descoperit în *Il Giornale* o știre despre atentatul de la Școala militară. Am fost șocat. Cotidianul sicilian relua o știre a AFP. „După luni întregi de negocieri cu autoritățile algeriene, înhumarea celor doi Bouhadiba, tatăl și fiul, și a doamnei Souryah Saint-Côme a avut loc cu cea mai mare discreție în cimitirul din Sétif.“ Trecutul mă trăgea de mânecă.

L-am întâlnit pe unul dintre pescarii obișnuiți ai barului din fața casei mele. Mi-a spus *Professore* și voia să stea de vorbă cu mine. L-am poftit înăuntru și l-am cinstit cu un pahar de Nero

d’avola. Mi-a povestit ultima lui *mattanza*, în 2006, tatăl lui era *Rais*, mare lucru. *Rais*… Și slujba de mulțumire de după *mattanza*. Kantorowicz are dreptate când vorbește despre Sicilia ca despre o insulă orientală. În cele din urmă am înțeles că bărbatul era prieten cu Luigi, de la service-ul auto. „Luigi mi-a spus că poate ați avea nevoie de cineva pentru treburile casei. Am o fată, nu are loc de muncă, asta i-ar da ceva de făcut, i-ați plăti câte ceva, nu e vorba de bani…“ Într-un anumit fel, Luigi avea dreptate, aveam nevoie de cineva pentru curățenie, dar și pentru gătit. „Veți vedea… ce rizoto știe să facă… vă lingeți pe degete…“

Între timp, poate mă va vizita aristocratul din Londra, traficantul de antichități, unul dintre contactele lui Levent. Nu știu cum a făcut rost de adresa mea, dar am găsit în cutia poștală o scrisoare de la el, foarte amabilă. L-am sunat să-i spun că nu voiam să mai colaborez în vreun fel cu el. „Înțeleg pe deplin, mi-a spus el, de altfel, am trecut la altceva, le vând vinuri de Bordeaux și picturi contemporane chinezilor, ambele în același timp, acesta este conceptul, un PDG al unei întreprinderi din Cac 40[1], Cimenlta chiar a investit, cu titlu personal, în *start-up*-ul meu, dar mi-ar face plăcere să vă vizitez în Sicilia. Sunteți un personaj straniu, vă găsisem foarte simpatic.“ Nu știu de ce-am acceptat. Din curiozitate? Pentru că mă plictiseam? Poate.

Trecuse la altceva, și eu la fel. Nu mai eram supărat pe el.

Viețile noastre se organizează adesea conform unor cicluri misterioase. Nu le înțelegem decât după aceea. Prea târziu. Prezentul ne rămâne deseori indescifrabil. Viața societăților este același lucru. De când sunt în Catania, mă gândesc frecvent la faimoasa frază a lui Virgiliu: „Îndelungul șir

de veacuri își începe reînnoirea[2].“ Virgiliu se inspirase din cultura etruscă. Pentru etrusci, viața omenirii se împlinește în cercuri sau în revoluții. Mulți autori (și îndeosebi Dante, dar și Victor Hugo) crezuseră, în mod eronat, spun specialiștii, că Virgiliu profetiza venirea unei ere creștine. Nu mai sunt foarte numeroși cei pe care îi mai interesează poveștile cu oi rătăcite. Nu mai există cioban, nu mai există profet. Nimeni nu mai face legătura între Apollo și Cristos. Să fi rătăcit noi secretul vieții, cum spunea Bruce, în biroul meu din Cairo? Mă întreb din ce în ce mai frecvent dacă nu cumva asistăm la sfârșitul unui ciclu în Occident și prin alte părți ale lumii și la dispariția treptată, dar de neoprit, a vieții creștine care durează de două mii de ani. N-am mai fi, atunci, decât niște busole fără ac? Ace fără busolă? Pelerini fără Cristos pe drumuri fără pelerinaj, fără lege și nici țintă? Totul pentru a sfârși în capcană, fără să știe de ce, ca tonul în *camera della morte?* Nu sunt credincios, însă mi-e greu să mă împac cu gândul. Din fericire, știu că Istoria are poftă de necunoscut. Ce spunea Polibiu? Niciodată nu trebuie subestimată Fortuna…

Jeannette m-a sunat de mai multe ori de când m-am întors. Foarte surescitată: au început lucrările de renovare în casa lor. „Eu sunt șefa de șantier!“ Încă mă întreb dacă moștenirea despre care mi-a vorbit n-o fi cumva, de fapt, vreo rămășiță a generozității lui Gaddafi… La urma urmei, el sau un altul… N-o s-o judec eu. Și-apoi, dacă asta o ajută pe Habiba… „Dacă putem, mi-a spus ea la telefon, vom trece să te vedem cu copiii.“ Nu m-am putut împiedica să izbucnesc în râs. Reacția mea era prostească. Jeannette o salvase pe Habiba, continuă să aibă grijă de ea. Trăindu-și cu intensitate generozitatea, nu se simțise jignită de râsul meu pe care încercasem de îndată să-l corectez

vorbindu-i despre un concert al celor doi H. Îi văzusem într-un program lung al postului de televiziune Rai, turnat la Veneția. „Sincer, îți făcea plăcere să-i vezi. Și-au făcut un *cover* propriu la „*Billie Jean*“ de Michael Jackson, erau excelenți. Este foarte reconfortant. Se poate spune că ăștia doi se întorc de departe. – Vezi, Grimaud, nu conta întotdeauna pe ce-i mai rău. – Să te-audă cerul.“ Și o umflase râsul și pe ea.

*

A sunat la poartă cu puțin înainte de ora zece, de dimineață, cum îl rugasem pe tatăl ei. Poartă un șort, espadrile cu platformă, un maiou. Are un tatuaj cu un delfin pe ceafă. Adineaori, brațele ni s-au atins. M-am întrebat dacă sunt în stare. Îi privesc picioarele lungi și bronzate, umerii osoși, mă ia cu frisoane, mă străbate o tresărire nervoasă pe sub pielea încheieturilor, apoi prin tot restul trupului, mi se întețesc bătăile inimii, ea zâmbește, aș vrea să-i cunosc viața, secretele, să-mi găsesc în ele un loc al meu, motorașul meu, cel al bucuriei și al energiei, pornește din nou, toarce deja, îi zâmbesc la rândul meu și mă aud cum o-ntreb:

„Spuneți-mi sincer, vă deranjează dacă vă spun Valentine?“.

O pală de vânt trântește ferestrele pe care le lăsasem deschise la primul etaj. Tunetul bubuie. Un miros puternic de ploaie năpădește bucătăria. Ne privim. Buzele i se mișcă, șoptește:

„Uimitor, în anotimpul acesta… cred că începe furtuna“.

1. Acronim pentru Cotation Assistée en Continu (Cotație Asistată Continuu), indicele bursier al pieței de capital din Franța, stabilit pe baza celor mai mari 40 de companii tranzacționate la Bursa din Paris.

2. Virgiliu, Horațiu, Iuvenal, *Pagini alese*, trad. de Lascăr Sebastian, EPLU, București, 1969, p. 9.